

Z a ł ą c z n i k n r 1

do Uchwały Nr VI / 40 / 2019

Rady Gminy Ciechanów

z dnia 28 marca 2019r.

STUDIUM

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CIECHANÓW

CZEŚĆ I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Ciechanów, 2019 r.

Sporządził:

Wójt Gminy Ciechanów

Opracowanie:

na podstawie Umowy z dnia 9 sierpnia 2017 roku

Zespół autorski:

Główny projektant

mgr inż. Hanna Czajkowska

(członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie, nr 385)

oraz

inż. Katarzyna Bazyłko

mgr Piotr Czajkowski

inż. Magdalena Glica

inż. Patrycja Kryśkiewicz

inż. Justyna Majek

mgr inż. Wojciech Marzec

inż. Mateusz Olender

inż. Joanna Stępnia

mgr inż. Monika Szymańska

SPIS TREŚCI

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA.....	9
WPROWADZENIE	10
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	12
1.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE CIECHANÓW – STAN PRAWNY.....	12
1.1.1. Dokumenty planistyczne w gminie a aktualny stan prawny.....	12
1.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciechanów	13
1.1.3. Obowiązujące plany miejscowe	15
1.1.4. Wszczęte procedury sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	20
1.1.5. Wydane decyzje	20
1.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW.....	26
1.2.1. Układ osadniczy	28
1.2.3. Tereny usługowo – produkcyjne.....	31
1.2.3. Tereny inwestycji celu publicznego.....	32
1.2.4. Tereny zieleni i wody	32
1.2.5. Infrastruktura techniczna	32
1.2.6. Tereny specjalne i zamknięte	34
1.2.7. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony.....	34
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	35
2.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY.....	35
2.1.1. Warunki klimatyczne.....	35
2.1.2. Budowa geologiczna	35
2.1.3. Warunki geologiczno-inżynierskie	36
2.1.4. Rzeźba terenu	37
2.1.5. Surowce naturalne	37
2.1.6. Warunki glebowe	38
2.1.7. Hydrologia	41
2.1.8. Flora	42
2.1.9. Fauna.....	43
2.1.10. Powiązania przyrodnicze	43
2.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZAGROŻENIA.....	45
2.2.1. Zagrożenia i stan powietrza atmosferycznego.....	45
2.2.2. Klimat akustyczny.....	48
2.2.3. Pola elektromagnetyczne	49
2.2.4. Zagrożenia i stan gleb.....	50
2.2.5. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi.....	52
2.2.6. Zagrożenia i stan wód.....	52
2.2.7. Zagrożenia fauny i flory	56
2.2.8. Zagrożenia i stan lasów	56
2.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	57
2.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	59
2.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	61
3. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŻŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA.....	61
3.1. UDOKUMENTOWANE ŻŁOŻA KOPALIN	61
3.2. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH.....	63
3.3. UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	64
4. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH....	64
5. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	66

5.1. OBSZARY OSUWISK	66
5.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	66
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	67
6.1. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO.....	67
6.1.1. Rys historyczny – Ciechanów.....	67
6.1.2. Rys historyczny – pozostałe miejscowości.....	68
6.1.3. Architektura.....	70
6.1.4. Obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków	71
6.1.5. Obiekty ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.....	72
6.1.6. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków	73
6.1.7. Archeologia.....	73
6.2. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	79
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	79
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	79
8.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY	79
8.2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	88
8.2.1. Aktywność zawodowa	88
8.2.2. Podmioty gospodarcze	89
8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	93
8.3.1. Oświata	94
8.3.2. Kultura.....	94
8.3.3. Ochrona zdrowia.....	94
8.3.4. Opieka Społeczna i bezpieczeństwo.....	94
8.3.5. Sport i rekreacja	95
8.3.6. Warunki mieszkaniowe.....	95
9. UWARUNKOWANA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	96
9.1. CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA.....	96
9.2. JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA	97
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY CIECHANÓW	98
10.1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO ...	98
10.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	98
10.1.2. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze	102
10.1.3 Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020	106
10.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA LOKALNEGO.....	107
10.2.1. Strategia Rozwoju Gminy Ciechanów na lata 2014-2020	107
10.2.2. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ciechanów	109
10.2.3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ciechanów na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2017	110
10.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM.....	112
10.3.1. Wnioski instytucji uzgadniających i opiniujących	112
10.3.2. Wnioski mieszkańców i właścicieli nieruchomości zainteresowanych zmianą przeznaczenia na obszarze gminy.....	114
10.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z SYTUACJI EKONOMICZNO-ŚRODOWISKOWO-SPOŁECZNEJ GMINY CIECHANÓW	116
10.4.1. Analizy społeczne, w tym prognoza demograficzna	116
10.4.2. Analiza budżetu gminy, w tym analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej i społecznej.....	117
10.4.3. Waloryzacja środowiska przyrodniczego.....	120

10.4.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	120
11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	137
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	139
12.1 OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY	139
12.1.1. Obszary chronionego krajobrazu.....	139
12.1.2. Pomniki przyrody.....	140
12.1.3. Obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody.....	142
12.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	143
12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW	143
12.3.1. Obiekty i obszary prawnej ochrony konserwatorskiej	143
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI	144
13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z FUNKCJONOWANIA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	144
13.1.1. Układ drogowy.....	144
13.1.2. Komunikacja kolejowa.....	148
13.1.3. Komunikacja publiczna autobusowa	148
13.1.4. Transport ładunków	149
13.1.5. Ruch pieszy i rowerowy.....	149
13.1.6. Parkowanie pojazdów	149
13.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCZĄCYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM	149
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	152
14.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	152
14.1.1. Zaopatrzenie w wodę	152
14.1.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	154
14.2. GOSPODARKA ODPADAMI.....	154
14.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.....	156
14.4. ZAOPATRZENIE W GAZ	158
14.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ.....	159
14.6. TELEKOMUNIKACJA.....	159

SPIS TABEL:

TABELA 1 WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	16
TABELA 2 UOGÓLNIONE ZESTAWIENIE PRZEZNACZEŃ WYSTĘPUJĄCYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH	19
TABELA 3 WYKAZ UCHWAŁ PODJĘTYCH PRZEZ RADĘ GMINY CIECHANÓW W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA DO SPORZĄDZENIA PLANU MIEJSCOWEGO	20
TABELA 4 DZIAŁKI EWIDENCYJNE OBJĘTE DECYZJAMI O WARUNKACH ZABUDOWY W PODZIALE NA RODZAJ INWESTYCJI	22
TABELA 5 WYKAZ WYDANYCH DECYZJI O USTALENIU LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO DOTYCZĄCYCH LOKALIZACJI ELEKTROWNI WIATROWYCH.....	24
TABELA 6 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W 2014 R.	27
TABELA 7 LICZBA MIESZKAŃCÓW SOŁECTW GMINY CIECHANÓW W 2016 R.	29
TABELA 8 ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY WIEJSKIEJ CIECHANÓW W LATACH 2012-2016	30
TABELA 9 LICZBA MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE W LATACH 2012- 2016.....	34
TABELA 10 KLASY BONITACYJNE GLEB NA TERENIE GMINY CIECHANÓW.....	40
TABELA 11 WYNIKOWE KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ DOKONANEJ W 2015 R. Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA LUDZI.....	47

TABELA 12 WYNIKOWE KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ DOKONANEJ W 2015 R. Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ROŚLIN.....	48
TABELA 13 WYBRANE CECHY OKREŚLAJĄCE WŁAŚCIWOŚCI ORAZ JAKOŚĆ GLEB W PP SKROBOCIN (GMINA SOŃSKA), ZBADANE W RAMACH MONITORINGU CHEMIZMU GLEB ORNYCH POLSKI PRZEZ INSTYTUTU UPRAW I NAWOŻENIA GLEB W PUŁAWACH W 2015 R.	51
TABELA 14 JAKOŚĆ WÓD ŁYDYNIA W PPK ŁYDYNIA - KARGOSZYN (MOST PRZED MIASTEM).....	53
TABELA 15 JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH W PUNKCIE SIECI KRAJOWEJ CIECHANÓW S-2, GRĘDZICE, WOLA WIERZBOWSKA, OPINOGÓRA GÓRNA, KOŁACZKÓW, DAMIĘTY-NAWROTY, CIEMNIEWKO W LATACH 2012 - 2015	55
TABELA 16 UDZIAŁ WYBRANYCH TYPÓW UŻYTKÓW ROLNYCH W POWIERZCHNI EWIDENCYJNEJ GMINY CIECHANÓW	57
TABELA 17 POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I ZALESIENIA WRAZ Z FORMĄ WŁADANIA NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW.....	59
TABELA 18 LESISTOŚĆ GMINY CIECHANÓW NA PRZESTRZENI 2011-2016 R.....	60
TABELA 19 WYKAZ ZŁOŻ NA TERENIE GMINY CIECHANÓW	61
TABELA 20 WYKAZ OBSZARÓW GÓRNICZYCH (OG) NA TERENIE GMINY CIECHANÓW	64
TABELA 21 WYKAZ TERENÓW GÓRNICZYCH (TG) NA TERENIE GMINY CIECHANÓW	65
TABELA 22 WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW	71
TABELA 23 WYKAZ OBIEKTÓW RUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW	72
TABELA 24 WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH UJĘTYCH W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW	72
TABELA 25 WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH UJĘTYCH W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY CIECHANÓW	73
TABELA 26 ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE CIECHANÓW NA TLE KRAJU, WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO, POWIATU CIECHANOWSKIEGO I W PORÓWNIANIU DO INNYCH GMIN W POWIECIE CIECHANOWSKIM	80
TABELA 27 ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY CIECHANÓW W LATACH 2011 I 2016.....	81
TABELA 28 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA GMINY CIECHANÓW NA TLE KRAJU, WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO, POWIATU CIECHANOWSKIEGO ORAZ W PORÓWNIANIU DO INNYCH GMIN POWIATU W LATACH 2011 I 2016.....	82
TABELA 29 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY CIECHANÓW W 2016 R.	83
TABELA 30 LICZBA ZAMELDOWAŃ I WYMELDOWAŃ W UKŁADZIE MIASTO-WIEŚ DLA GMINY CIECHANÓW	87
TABELA 31 PODMIOTY GOSPODARCZE WEDŁUG KLAS WIELKOŚCI W GMINIE CIECHANÓW WEDŁUG KRYTERIUM LICZBY ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW	90
TABELA 32 PODMIOTY GOSPODARCZE WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2011-2016.....	91
TABELA 33 ZMIANA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2011-2016 WEDŁUG SEKCJI	92
TABELA 34 WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2008-2016	96
TABELA 35 CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ OKREŚLONE W SRWM DO 2030 ROKU	103
TABELA 36 OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI, W KTÓRYM ZNALAZŁA SIĘ GMINA WIEJSKA CIECHANÓW.....	105
TABELA 37 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE WYZNACZONE W STRATEGII ROZWOJU POWIATU CIECHANOWSKIEGO DO ROKU 2020	106
TABELA 38 STRUKTURA OBSZARÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH ZAWARTA W SR GMINY CIECHANÓW NA LATA 2014-2020	108
TABELA 39 ZADANIA REWITALIZACYJNE WYNIKAJĄCE Z GPR DLA GMINY CIECHANÓW	109
TABELA 40 ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z POŚ DLA GMINY CIECHANÓW	110
TABELA 41 WYKAZ WNIOSKÓW INSTYTUCJI UZGADNIAJĄCYCH I OPINIUJĄCYCH ZŁOŻONYCH DO STUDIUM	112
TABELA 42 PROGNOZOWANA LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE CIECHANÓW DO 2050 R.	116
TABELA 43. DOCHODY I WYDATKI GMINY CIECHANÓW W LATACH 2010-2016.....	118
TABELA 44 WYDATKI BUDŻETU GMINY CIECHANÓW, W TYM WYDATKI NA DROGI PUBLICZNE W LATACH 2012-2016	119
TABELA 45 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ – OBLICZENIA.....	122
TABELA 46 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ USŁUGOWĄ I PRODUKCYJNĄ	124
TABELA 47 PROGNOZOWANE ZAPOTRZEBOWANIE NA TERENY NOWEJ ZABUDOWY W GMINIE CIECHANÓW	124
TABELA 48 OSZACOWANIE CHŁONNOŚCI POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – BEZ PLANÓW MIEJSCOWYCH.....	126
TABELA 49 MAKSYMALNY WSKAŹNIK INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY DLA POSZCZEGÓLNYCH PRZEZNACZEŃ.....	127
TABELA 50 OSZACOWANIE CHŁONNOŚCI POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ DLA KTÓRYCH OBOWIĄZUJĄ PLANY MIEJSCOWE	128
TABELA 51 OSZACOWANIE CAŁKOWITEJ CHŁONNOŚCI POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	129
TABELA 52 OSZACOWANIE CHŁONNOŚCI POŁOŻONYCH W GMINIE CIECHANÓW OBSZARÓW POZA OBSZARAMI O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	130

TABELA 53 OSZACOWANIE CHŁONNOŚCI POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ORAZ INNYCH OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ.....	131
TABELA 54 BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ – PODSUMOWANIE	132
TABELA 55 PROGNOZA DOCHODÓW, WYDATKÓW I WYNIKU BUDŻETU GMINY CIECHANÓW NA LATA 2017-2046 (W MLN ZŁOTYCH)	133
TABELA 56 STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW GMINY CIECHANÓW STAN NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2018 R.	137
TABELA 57 POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE GMINY CIECHANÓW	140
TABELA 58 WYKAZ OBIEKTÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW POŁOŻONYCH NA OBSZARZE GMINY CIECHANÓW	143
TABELA 59 DROGI POWIATOWE W GMINIE CIECHANÓW	146
TABELA 60 POMIARY RUCHU NA DROGACH KRAJOWYCH W GMINIE CIECHANÓW W 2015 ROKU	147
TABELA 61 GPZ ZASILAJĄCY CIECHANÓW GMINĘ MIEJSKĄ I WIEJSKĄ.....	156

SPIS WYKRESÓW:

WYKRES 1 LICZBA OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY CIECHANÓW W LATACH 1997 – 2017	15
WYKRES 2 STRUKTURA PRZEZNACZENIA TERENÓW W OBOWIĄZUJĄCYCH PLANACH MIEJSCOWYCH [UDZIAŁ %]	18
WYKRES 3 DYNAMIKA WYDAWANYCH DECYZJI W LATACH 2010-2017	21
WYKRES 4 DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY W PODZIALE NA PRZEDMIOT DECYZJI	21
WYKRES 5 DZIAŁKI EWIDENCYJNE OBJĘTE DECYZJAMI O WARUNKACH ZABUDOWY W ROZBICIU NA OBRĘBY GEODEZYJNE.....	23
WYKRES 6 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINIE CIECHANÓW W 2014 R.	26
WYKRES 7 STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH W GMINIE CIECHANÓW W 2014 R.	26
WYKRES 8 STRUKTURA TERENÓW ZABUDOWANYCH I ZURBANIZOWANYCH W GMINIE CIECHANÓW W 2014R.	28
WYKRES 9 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY CIECHANÓW W LATACH 2006-2016 ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z BANKU DANYCH LOKALNYCH GUS	80
WYKRES 10 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2006-2016 [OSOBY/KM ²] ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z BANKU DANYCH LOKALNYCH GUS	83
WYKRES 11 STRUKTURA WIEKU I PŁCI MIESZKAŃCÓW GMINY CIECHANÓW W 2016 R.....	84
WYKRES 12 LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG GRUP EKONOMICZNYCH WIEKU W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2006-2016 ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z BANKU DANYCH LOKALNYCH GUS	85
WYKRES 13 PRZYRÓST NATURALNY NA 1000 OSÓB W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2006-2016.....	86
WYKRES 14 SALDO MIGRACJI NA 1000 OSÓB I SALDO MIGRACJI ZAGRANICZNYCH W GMINIE CIECHANÓW ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z BANKU DANYCH LOKALNYCH GUS	86
WYKRES 15 PRZYRÓST RZECZYWISTY NA 1000 OSÓB W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2006-2016	87
WYKRES 16 LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2006-2016	88
WYKRES 17 LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2006-2016	89
WYKRES 18 UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM.....	89
WYKRES 19 LICZBA JEDNOSTEK NOWO ZAREJESTROWANYCH I WYKREŚLONYCH Z REJESTRU REGON W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2009-2016	90
WYKRES 20 STRUKTURA UDZIAŁU POSZCZEGÓLNYCH PRZEDSIĘBIORSTW W SEKCJACH PKD W GMINIE CIECHANÓW	92
WYKRES 21 GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ WG KRYTERIUM DOCHODOWEGO ORAZ RODZINY OTRZYMUJĄCE ZASIŁKI RODZINNE NA DZIECI W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2011-2016	95
WYKRES 22 BUDYNKI MIESZKALNE W GMINIE CIECHANÓW W LATACH 2011-2016	95
WYKRES 23 LICZBA WNIOSKOWANYCH DZIAŁEK NA TERENIE GMINY CIECHANÓW W ROZBICIU NA POSZCZEGÓLNE FUNKCJE I NA SOŁECTWA	115
WYKRES 24 DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY CIECHANÓW W LATACH 2010-2016	118
WYKRES 25 UDZIAŁ WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH INWESTYCYJNYCH ORAZ WYDATKÓW NA DROGI PUBLICZNE W WYDATKACH BUDŻETU GMINY CIECHANÓW OGÓŁEM W LATACH 2010-2016	119
WYKRES 26 PROJEKCJA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH GMINY NA TLE DOCHODÓW I WYDATKÓW OGÓŁEM.....	135
WYKRES 27 PROJEKCJA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH GMINY NA TLE WYNIKU BUDŻETU GMINY	135

SPIS RYSUNKÓW:

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE GMINY CIECHANÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO I POWIATU CIECHANOWSKIEGO	10
RYSUNEK 2 SCHEMAT ROZMIESZCZENIA ELEKTROWNI WIATROWYCH OBJĘTYCH DECYZJAMI O USTALENIU LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	25
RYSUNEK 3 SCHEMATY PRZEDSTAWIAJĄCE LOKALIZACJĘ ZŁÓŻ, OBSZARÓW I TERENÓW GÓRNICZYCH NA TERENIE GMINY CIECHANÓW (REJONY WSI): 1 - KANIGÓWEK, 2 - NASIEROWO, 3 – MODŁA I MODEŁKA, 4 – BARAKI CHOTUMSKIE, CHOTUM I WOLA PAWŁOWSKA.....	38
RYSUNEK 4 ROZMIESZCZENIE GRUNTÓW ROLNYCH NA TERENIE GMINY W ROZBICIU NA KLASY BONITACYJNE	40
RYSUNEK 5 POWIAT CIECHANOWSKI NA TLE OBSZARÓW CHRONIONYCH NATURA 2000 I PROJEKTU KORYTARZY EKOLOGICZNYCH	45
RYSUNEK 6 GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH	58
RYSUNEK 7 POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WEDŁUG RODZAJU ROŚLIN	58
RYSUNEK 8 FRAGMENT ZAŁĄCZNIKA NR 4 - UCHWAŁA NR 22/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO Z DNIA 19 GRUDNIA 2018 R.....	102
RYSUNEK 9 STRUKTURA CELÓW ROZWOJOWYCH SRWM DO 2030 ROKU.....	103
RYSUNEK 10 ISTNIEJĄCE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY CIECHANÓW	142

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA

Podstawę formalno – prawną opracowania stanowi Uchwała XXVI/147/17 Rady Gminy Ciechanów z dnia 2 czerwca 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów”.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1945 z późn zm.)), celem niniejszego opracowania jest określenie polityki przestrzennej obszaru gminy Ciechanów, w tym lokalnych zasad zagospodarowania. Tak zdefiniowany cel, jako podstawową funkcję studium, wskazuje określenie polityki jego rozwoju przestrzennego. W świetle art. 9 ust. 2 ww. ustawy studium jest także narzędziem koordynowania planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym i strategicznych zamierzeń gminy z planowaniem krajowym i regionalnym. Jest to druga funkcja studium (koordynacyjna). Rangę studium określa art. 9 ust. 4 i 5 ww. ustawy, w myśl, których studium, pomimo, iż nie jest aktem prawa miejscowego, ma moc wiążącą dla opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obecnie obowiązująca zmiana studium przyjęta w 2011 r. (zmieniona później w 2014 r.) sporządzona została jako zmiana studium przyjętego w 2001 r. (zmienionego później w 2008 r.) opracowana była według ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym art. 6 ust. 1-7 (tekst jednolity Dz. U. Nr 15 poz. 139 z 1999 r.). Obowiązujący dokument sporządzono w formie nowelizacji części II studium - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów jako tekst jednolity. Wprowadzone zmiany tekstu wyróżniono odrębnym kolorem oraz ujednociono dotychczasowy rysunek studium, wprowadzając dokonane zmiany na załączniku graficznym. Przy zmianie pominięto aktualizację części dotyczącej uwarunkowań rozwoju. Wstępne analizy wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych, w tym także dostosowania do aktualnych wymagań ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Wobec powyższego, przystępując do opracowania nowego dokumentu studium uznano, że nie może on dotyczyć poszczególnych ustaleń. Muszą one równocześnie uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. opublikowane w Dz. U z 2004 r. nr 118, poz. 1233).

W konsekwencji opracowano jednolity tekst i rysunek Studium, stanowiący w rzeczywistości nowe opracowanie.

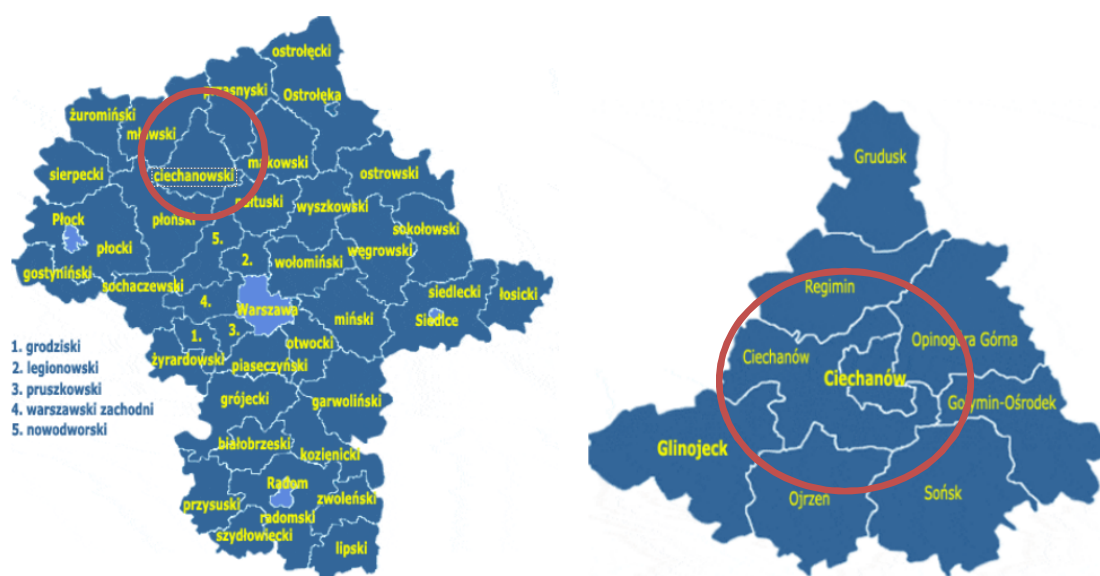
Zakres koniecznych zmian uwzględnia m.in.:

- ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych po 1 grudnia 1995 r.;
- wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji celu publicznego;
- wnioski instytucji i ludności zgłoszone do zmiany studium;
- wnioski wójta dotyczące nowych zamierzeń inwestycyjnych.

WPROWADZENIE

Gmina Ciechanów wg podziału administracyjnego leży w północnej części województwa mazowieckiego, w środkowej części powiatu ciechanowskiego, granicząc z następującymi gminami:

- od wschodu z Miastem Ciechanów, Gminą Opinogóra Górna oraz Gminą Gołymin Ośrodek (powiat ciechanowski);
- od północy z Gminą Regimin (powiat ciechanowski);
- od wschodu i południowo – wschodu z Gminą Sońsk (powiat ciechanowski);
- od południa i południowo – zachodu z Gminą Ojrzeń i Gminą Głinojeck (powiat ciechanowski);
- od zachodu z Gminą Strzegowo (powiat mławski).

Rysunek 1 Położenie gminy Ciechanów na tle województwa mazowieckiego i powiatu ciechanowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.gminy.pl/>

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 143,23 km².

Przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu regionalnym, a mianowicie:

- droga krajowa nr 60 (Kutno - Gostynin - Płock - Ciechanów - Maków Mazowiecki - Ostrów Mazowiecka (S8),
- droga krajowa nr 50 (Ciechanów - Płońsk - Wyszogród - Sochaczew - Żyrardów - Mszczonów - Grójec - Góra Kalwaria - Kołbiel - Mińsk Mazowiecki - Łochów - Ostrów Mazowiecka),
- droga wojewódzka nr 615 (Mława – Stupsk – Konopki – Krośnice – Pniewo-Czeruchy – Ciechanów (DK60),
- droga wojewódzka nr 616 (Rembieszka – Krzynowłoga Mała – Rzęnowo – Grudusk – Ciechanów),
- droga wojewódzka nr 617 (Przasnysz – Wola Wierzbowska – Przedwojewo – Ciechanów).

Przez teren Gminy przebiega również linia kolejowa E65 Gdynia – Warszawa – Zawiercie – Katowice – Zebrzydowice - Wiedeń – Rijeka należąca do VI Europejskiego Korytarza Transportowego. Najbliższa stacja kolejowa zlokalizowana jest w mieście Ciechanów.

W skład gminy wchodzi 33 sołectwa: Baby, Chotum, Chruszczewo, Gorysze, Grędzice, Gumowo, Gąski, Kanigówek, Kargoszyn, Kownaty Żędowe, Mieszki – Rożki, Mieszki Wielkie, Modelka, Modła, Niechodzin, Niestum, Nużewko, Nużewo, Prążewo, Pęchcin. Ropele, Rutki – Begny, Rutki – Borki, Rutki – Głowice, Rutki – Marszewice, Rydzewo, Rykaczewo, Rzeczek, Sokołówek, Ujazdowo, Ujazdówek, Wola Pawłowska oraz Wólka Rydzewska.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. gminę Ciechanów zamieszkiwało 7 013 osób (wg danych pozyskanych z UG). Największymi miejscowościami pod względem liczby ludności są: Chruszczewo, Kargoszyn, Gąski, Kownaty Żędowe i Wojnowe oraz Niestum.

W strukturze przestrzennej gminy Ciechanów dominują użytki rolne – 77% (10 829 ha) powierzchni gminy, co przy średniej krajowej wynoszącej 59,9% i średniej województwa wynoszącej 67,6%, jest wynikiem wysokim. Wśród użytków rolnych 315 ha stanowią grunty rolne zabudowane (ok. 2,24% powierzchni gminy). Tereny zurbanizowane i zabudowane stanowią 2,88 % powierzchni gminy (405 ha).

Ze względu na dogodne warunki klimatyczno-glebowe (wysoki udział gleb o klasie bonitacyjnej II-III) oraz mały stopień pokrycia lasami, wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Z istniejącą tradycją gospodarki rolnej w tym rejonie związany jest drobny przemysł przetwórczy, przede wszystkim związany z obsługą rolnictwa oraz przetwórstwem rolno-spożywczym. Drugą wiodącą funkcją jest mała oraz średnia przedsiębiorczość. Jej rozwój szczególnie widoczny jest w miejscowościach położonych najbliżej miasta Ciechanowa oraz przy drogach krajowych i wojewódzkich.

Gmina odznacza się także wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi (dzięki m.in. położeniu na terenie Zielonych Płuc Polski oraz utworzonych formochrony przyrody), a tym samym ma predyspozycje do rozwoju turystyki. Innymi interesującymi walorami turystyczno-wypoczynkowymi są zasoby dziedzictwa kulturowego (wraz z pobliskim Ciechanowem).

Analiza materiałów geodezyjnych i kartograficznych wskazuje na rozbieżności w zakresie granic gminy (na podstawie mapy topograficznej i ewidencji gruntów i budynków). Z oczywistych względów studium opracowano uwzględniając granice wynikające z ewidencji gruntów.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

1.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE CIECHANÓW – STAN PRAWNY

Zadaniem własnym gminy, wynikającym z ustawy o samorządzie gminnym jest m.in. prowadzenie polityki w zakresie gospodarowania przestrzenią i zapewnienie ładu przestrzennego. Zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego, zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów oraz określania zasad ich zagospodarowania i zabudowy określone są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W celu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w tym określenia lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, Wójt Gminy Ciechanów sporządza studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zwane dalej „studium”. Dokument ten, zgodnie z art. 9 pkt. 5 wspomnianej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego, tylko opracowaniem kierunkowym, stanowiącym wyraz polityki przestrzennej władz samorządowych gminy. Zgodnie z art. 14 pkt. 8 tejże ustawy, aktami prawa miejscowego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy ich sporządzaniu (art. 9 pkt. 4). Powyższe sprawia, że jest ono prawem wewnętrznym gminy wiążącym władze oraz podporządkowane jej organy i jednostki, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej na terenie gminy dla realizacji określonych celów.

1.1.1. Dokumenty planistyczne w gminie a aktualny stan prawny

Polityka przestrzenna gminy Ciechanów jest obecnie realizowana poprzez zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów zwaną dalej studium, przyjętą Uchwałą Nr IV/192/11 Rady Gminy Ciechanów z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów, a następnie zmienioną Uchwałą Nr XXXIX/257/14 Rady Gminy Ciechanów z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciechanów w części obrębów Bielin, Nużewko i Mieszki Różki. Obowiązujący dokument w zakresie polityki przestrzennej gminy został sporządzony jako zmiana studium przyjętego w 2001 roku, zmienionego w roku 2008.

Do dnia 31 grudnia 2003 roku gmina Ciechanów posiadała 100% pokrycie swojej powierzchni planami zagospodarowania przestrzennego (Ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów, przyjęty Uchwałą Nr VII/31/89 Gminnej Rady Narodowej w Ciechanowie z dnia 17 listopada 1989 r. opublikowany w Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego Nr 12 poz. 325 z późn. zm.). Zgodnie z art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stracił on ważność, a obszar gminy pozostał z niewielką powierzchnią pokrytą planami.

Aktualnie obowiązującym prawem miejscowym są plany miejscowe i zmiany planów uchwalone po 1 stycznia 1995 r. niezależnie od tego, jaki zakres i stopień szczegółowości ustaleń został w nich określony. Obowiązujące plany miejscowe są obecnie bezpośrednią podstawą do sporządzania dokumentacji budowlanych i ubiegania się o decyzje o pozwoleniu na budowę, wydawaną bezpośrednio przez Starostę Powiatu, który z dniem 1 stycznia 2004 r. stracił prawo upoważnienia wójtów do wydawania takich decyzji w swoim imieniu.

Spośród wszystkich planów uchwalonych w okresie 1997-2018:

- 6 planów miejscowych sporządzono wg ustawy z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym¹;
- 9 planów miejscowych sporządzono wg ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Z powyższego wynika, że około 40% planów miejscowych zostało sporządzonych na podstawie tzw. „starej” ustawy tj. ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn. zm.), zaś 60% odpowiada wymogom aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 ze zm.). Obszary objęte planem miejscowym spełniającym nowe wymogi zajmują 866,64 ha, co stanowi 74,86 % ogólnej powierzchni objętej planami i niecałe 6,17% ogólnej powierzchni gminy. Pokrycie obowiązującymi planami (stan na 18 lipca 2018 r.) w gminie wynosi około 8,25% powierzchni gminy.

W przypadku braku planu miejscowego ustawodawca, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073 ze zm.), przewidział alternatywny tryb lokalizacji. Na obszarach, gdzie nie ma planu zagospodarowania terenu, dla lokalizacji inwestycji celu publicznego i dla zmiany zagospodarowania terenu polegającej na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, obowiązują dwie niezależne procedury uzyskiwania decyzji:

- ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (określone w art. 50 ustawy),
- warunkach zabudowy (określone w art. 59 ustawy).

Decyzje te wydaje Wójt dopiero wtedy, kiedy jest znany potencjalny inwestor i konkretnie zdefiniowane zamierzenia inwestycyjne. W tym trybie samorząd gminy zachowuje możliwość prowadzenia bieżącej polityki w zakresie gospodarowania przestrzenią, chociaż musi zachować dosyć rozbudowany tryb wydawania decyzji (szczególnie decyzji o warunkach zabudowy). Problemem mającym często już swoje odzwierciedlenie w przestrzeni jest brak regulacji w aktualnym prawodawstwie odnośnie zachowania zgodności wydawanej decyzji ze studium. Od dnia 6 sierpnia 2009 r. problem jest rozwiązany poprzez orzeczenie NSA² w sprawie zachowania zgodności wydawanych decyzji ze studium, jednak skutki wydawanych wcześniej decyzji są widoczne w terenie. Z kolei w wielu sytuacjach przestrzennych wydanie decyzji o warunkach zabudowy nie jest prawnie możliwe i konieczne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciechanów

Obowiązująca zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów zwana dalej studium, przyjęta została Uchwałą Nr IV/192/11 Rady Gminy Ciechanów z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów, a następnie zmieniona Uchwałą Nr XXXIX/257/14 Rady Gminy Ciechanów z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciechanów w części obrębów Bielin, Nużewko i Mieszki Różki. Obowiązujący dokument w zakresie polityki przestrzennej gminy był sporządzony jako zmiana studium przyjętego w 2001 roku, zmienionego w roku 2008.

Rada Gminy Ciechanów 2 czerwca 2017 r. podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów” (Uchwała Nr XXVI/147/17 Rady Gminy Ciechanów z dnia 2 czerwca 2017 r.).

¹ Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn. zm.).

² Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego NSA II OSK 1250/08

Obowiązujący dokument sporządzono w formie nowelizacji części II studium - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów jako tekst jednolity. Wprowadzone zmiany tekstu wyróżniono odrębnym kolorem oraz ujednolicono dotychczasowy rysunek studium, wprowadzając dokonane zmiany na załączniku graficznym. Przy zmianie pominięto aktualizację części dotyczącej uwarunkowań rozwoju, która dodatkowo zgodnie z treścią §3 uchwały przyjmującej dokument, straciła moc. Obowiązujące studium nie posiada tej obligatoryjnej części i składa się, jak zawarto w samym dokumencie (str. 4), z następujących części:

- tekstowej, tj. Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów. Część II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów;
- graficznej: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów. Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Skala 1:20000.

W części tekstowej, obowiązujące studium określa następujące kierunki „użytkowania” terenów:

- tereny zabudowy zagrodowej związanej z produkcją rolną, usługami i przetwórstwem rolno-spożywczym, jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, z usługami i działalnością gospodarczą nie wpływającą ujemnie na środowisko na terenie całej gminy,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych,
- tereny indywidualnej zabudowy letniskowej oraz ogólnodostępnych usług turystycznych,
- tereny wielofunkcyjne: pod zabudowę usługową (w tym obsługi podróży) z ewentualną funkcją mieszkaniową, produkcyjną, składy i magazyny,
- tereny zabudowy rozproszonej obejmującej pojedyncze siedliska na terenach rolnych.

Na rysunku studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego" (Załącznik nr 2 do Uchwały) określono zaś następujące „obszary zabudowane lub wskazane w planach pod zabudowę”:

- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej,
- tereny zabudowy usługowej,
- tereny preferowane pod zabudowę mieszkaniowo-usługową,
- tereny zabudowy usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów,
- tereny preferowane pod zabudowę usługową, produkcyjną, składów i magazynów,
- tereny zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej,
- tereny preferowane do zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej,
- tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej.

Jak widać w obu częściach dokumentu studium używa się odmiennych nazw obszarów rozwoju i zagospodarowania przestrzennego, przez co nie jest możliwe jednoznaczne powiązanie części tekstowej studium z rysunkiem.

Studium wskazuje „tereny proponowane do objęcia ograniczeniem zabudowy i zakazem zabudowy”:

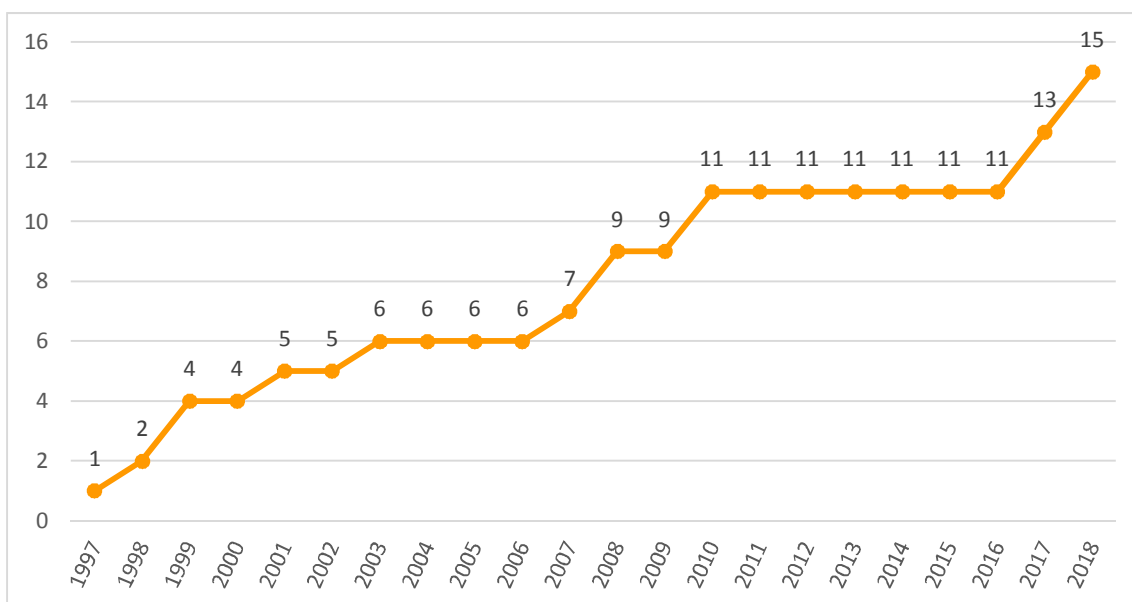
- duże kompleksy gruntów rolnych o najwyższej przydatności rolniczej klasy II - III, trwałe użytki zielone położone wzdłuż dolin rzecznych, tworzące korytarze ekologiczne, lasy i grunty leśne, tereny zalewowe, tereny o niekorzystnych warunkach klimatycznych;
- pasy techniczne :
 - linii energetycznych wysokiego napięcia 110kV – 30 m dla budynków przeznaczonych na okresowy pobyt ludzi,
 - linii energetycznych średniego napięcia 15kV – 13 m dla budynków przeznaczonych na okresowy pobyt ludzi,
- strefy kontrolowane gazociągów podwyższonego i wysokiego ciśnienia wybudowanych w dniu 12 grudnia 2001r. lub po tym terminie należy zachować strefę kontrolowaną o szerokości zależnej od średnicy nominalnej oznaczonej symbolem „DN”:
 - do DN 150 włącznie -4 m,
 - powyżej DN 150 do DN 300 włącznie - 6 m,
 - powyżej DN 300 do DN 500 włącznie - 8 m,
 - powyżej DN 500 - 12 m,

- dla gazociągów niskiego i średniego ciśnienia - 1m;
- w/w strefie kontrolowanej nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Dopuszcza się za zgodą operatora sieci gazowej, urządzania parkingów nad gazociągiem;
- sieci gazowych wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001r warunki techniczne, jak i strefy kontrolowane określa Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139 z dnia 7 grudnia 1995 r., poz. 686);
- obszary w odległości 10 m od granic terenów kolejowych jednak nie mniej niż 20 m od skrajnego toru, (dodatkowo powinny być zachowane normy hałasu określone w odpowiednich przepisach);
- pasy ochronne o szerokości 1,5m wzdłuż cieków wodnych, w celu umożliwienia wypełnienia ustawowych obowiązków przez właścicieli wód;
- strefy ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych dla miasta Ciechanowa w miejscowościach Kargoszyn, Prążewo i Niestum;
- na terenach rolniczych obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi w obszarze o przekroczonych normach hałasu emitowanego przez istniejące i planowane elektrownie wiatrowe (normy hałasu określa właściwe rozporządzenie ministra środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku);
- tereny udokumentowanych złóż kopalin.

Na określonych powyżej terenach obowiązuje zakaz zabudowy lub ograniczenia w zabudowie zgodnie z przepisami odrębnymi i obowiązujące studium nie powinno tego przytaczać, zwłaszcza w zmienionym brzmieniu.

1.1.3. Obowiązujące plany miejscowe

Poniżej zamieszczono wykres obrazujący ilość obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Ciechanów w latach 1997 – 2018.

Wykres 1 Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Ciechanów w latach 1997 – 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ciechanowie (kwiecień 2018 r.)

Powierzchnia Gminy Ciechanów jest w ok. 8,25% pokryta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W jej granicach administracyjnych obowiązuje 15 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego jeden plan dotyczy zmian

w tekście wcześniejszej uchwały. Do obrębów geodezyjnych, dla których nie sporządzono planów miejscowych należą: Rajmundowo, Rydzewo, Wólka Rydzewska, Rutki Begny, Rutki Głowice, Rykaczewo oraz Baby.

Tabela 1 Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Tytuł opracowania	Uchwała	Powierzchnia [ha]
1	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów dotycząca fragmentów wsi: Chotum, Chruszczewo, Gąski, Gorysze, Gumowo, Kargoszyn, Mieszki Różki, Pęczcin, Prążewo, Ujazdówek, Wola;	Nr XXVI/110/97 Rady Gminy Ciechanów z dnia 10 lipca 1997 r.	40,4
2	Zmiana ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów dotyczącej fragmentu wsi Chruszczewo;	Nr XXX/134/98 Rady Gminy w Ciechanowie z dnia 20 marca 1998 r.	1,6
3	Zmiana ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów dotycząca fragmentów wsi: Baraki Chotumskie, Chruszczewo, Gąski, Gołoty, Grędzice, Gumowo, Kargoszyn, Mieszki Różki, Niechodzin, Niestum, Nowa Wieś, Nużewo, Pęczcin, Prążewo, Rutki Marszewice, Ujazdówek, Wola Pawłowska;	Nr IX/50/99 Rady Gminy w Ciechanowie z dnia 24 sierpnia 1999 r.	68,0
4	Zmiana w ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów dotycząca fragmentów wsi: Gumowo, Sokołówek, Chruszczewo, Kargoszyn, Prążewo, Ropele;	Nr X/52/99 Rady Gminy w Ciechanowie z dnia 19 listopada 1999 r.	88,0
5	Zmiana w ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów dotycząca fragmentów wsi: Grędzice i Gumowo;	Nr XXIII/139/2001 Rady Gminy Ciechanów z dnia 30 kwietnia 2001 r.	1,4
6	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów dotycząca fragmentów wsi: Baraki Chotumskie, Chotum, Chruszczewo, Gąski, Gorysze, Gumowo, Kanigówek, Kargoszyn, Kownaty Żędowe, Mieszki Różki, Mieszki Wielkie, Niechodzin, Niestum, Nużewko, Nużewo, Pęczcin, Prążewo, Rutki Borki, Rzeczki i Ujazdowo;	Nr IX/61/03 Rady Gminy Ciechanów z dnia 21 października 2003 r.	93,7
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miejscowości Modła, gmina Ciechanów;	Nr X/52/07 Rady Gminy Ciechanów z dnia 29 października 2007 r.	7,8
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Nużewo i Gołoty, gmina Ciechanów;	Nr XIV/68/08 Rady Gminy Ciechanów z dnia 25 stycznia 2008 r.	18,4
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Ujazdówek, gmina Ciechanów;	Nr XX/124/08 Rady Gminy Ciechanów z dnia 27 października 2008 r.	30,1
10	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów miejscowości Chruszczewo, Kargoszyn, Mieszki Wielkie, gmina Ciechanów;	Nr XLIV/219/10 Rady Gminy Ciechanów z dnia 10 września 2010 r.	3,4

Lp.	Tytuł opracowania	Uchwała	Powierzchnia [ha]
11	Uchwała zmieniająca uchwałę Rady Gminy Ciechanów Nr XLIV/219/10 z dnia 10 września 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów miejscowości Chruszczewo, Kargoszyn, Mieszki Wielkie, gmina Ciechanów	Nr XLVI/239/10 Rady Gminy Ciechanów z dnia 28 października 2010 r.	-
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Ujazdówek	Nr XXXI/183/17 Rady Gminy Ciechanów z dnia 23 listopada 2017 r.	13,68
13	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Ujazdówek	Nr XXXI/184/17 Rady Gminy Ciechanów z dnia 23 listopada 2017 r.	21,23
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów obrębów Bielin, Nużewko i Mieszki Rózki ³	Nr XXXVI/211/18 Rady Gminy Ciechanów z dnia 29 marca 2018 r.	38,31
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Modła i Modelka	Nr XXXVIII/220/18 Rady Gminy Ciechanów z dnia 21 czerwca 2018 r.	754,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów (czerwiec 2018)

Jak wynika z powyższych danych, na dzień przystąpienia do sporządzania studium, gmina Ciechanów posiada 15 obowiązujących planów miejscowych, obejmujących rozproszone na obszarze całej gminy niewielkie powierzchniowo tereny składające się z kilku działek ewidencyjnych, będąc zmianami obowiązującego wówczas planu ogólnego z 1989 r. (wyjątek stanowi plan uchwalony w 1999 r. przeznaczający ok. 85 ha pod projektowany gazociąg DN300) oraz, co ma największe znaczenie dla jakości wydawanych pozwoleń na budowę i późniejszych realizacji – o zróżnicowanym zakresie i jakości ustaleń. To ostatnie wynika między innymi z blisko 20 letniej różnicy pomiędzy planami uchwalonymi najwcześniej tj. w 1997 roku, a tymi które weszły w życie najpóźniej (rok 2018). Tak długi okres czasu obarczony jest nie tylko naturalnym procesem doskonalenia warsztatu urbanistycznego, wzrostem kompetencji instytucji i organów biorących udział w procesie planowania przestrzennego (zwłaszcza przy legalizacji uchwał), czy wzrostem świadomości i partycypacji społecznej, ale przede wszystkim zmianami w polskim prawodawstwie. Część z obowiązujących planów sporządzana była na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (wraz z aktem wykonawczym), część zaś na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (wraz z aktem wykonawczym), w których ustawodawcy określili odmienny zakres ustaleń. Odmienna była także szczegółowość ustaleń wymagana aktami wykonawczymi do ww. ustaw.

Nie bez znaczenia są także zmiany dotyczące dyscypliny planistycznej gmin tj. zależności obu dokumentów planistycznych opracowanych na szczeblu lokalnym, pomiędzy którymi najpierw wymagana była jedynie spójność ustaleń, następnie zgodność. Aktualne zmiany legislacyjne ponownie przywróciły bardziej liberalne podejście wprowadzając tzw. stwierdzenie „nie naruszenia ustaleń studium”.

Zmieniały się także inne akty prawne powiązane z planowaniem i gospodarką przestrzenną. Wymienić tu należy przede wszystkim: Prawo budowlane, Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Ustawę o ochronie zabytków

³ Do planu wydano Rozstrzygnięcie nadzorcze nr WNP-I.4131.55.2018.AK Wojewoda Mazowiecki z dnia 30 kwietnia 2018 r. (dotyczące kilku zapisów tekstowych).

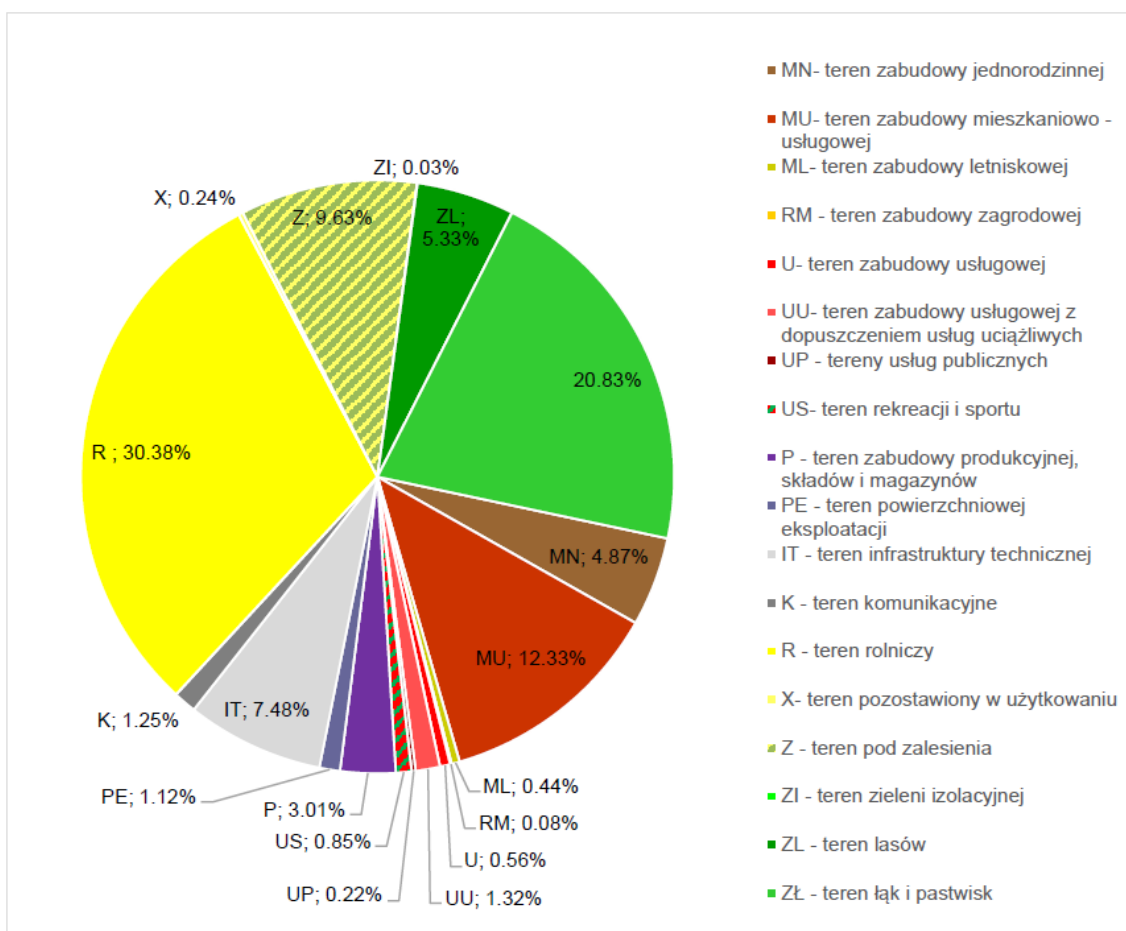
i opiece nad zabytkami, Ustawę o drogach publicznych, Ustawę o ochronie przyrody, Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, Ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Sporządzone plany związane były głównie dla:

- terenów rolniczych (30,38% ogólnej powierzchni objętej obowiązującymi planami);
- terenów łąk i pastwisk (20,83% ogólnej powierzchni objętej obowiązującymi planami);
- terenów pod zalesienia (9,63% ogólnej powierzchni objętej obowiązującymi planami);
- terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej (12,33% ogólnej powierzchni objętej obowiązującymi planami),
- terenów infrastruktury technicznej, w tym w szczególności dla gazociągu (7,48% ogólnej powierzchni objętej obowiązującymi planami),
- terenów zabudowy jednorodzinnej (4,87% ogólnej powierzchni objętej obowiązującymi planami).

Nie licząc planu miejscowego sporządzonego dla inwestycji związanej z budową gazociągu oraz planu miejscowego dla wsi Modła i Modelka (tereny z zakazem zabudowy) wyraźnie widać, że ok. 12,33% powierzchni objętej planami miejscowymi powstała w celu przeznaczenia na cele zabudowy mieszkaniowo - usługowej. Kolejne pod względem zajętej powierzchni są tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodziną (4,87%), tereny zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów (około 3%), tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem usług uciążliwych (około 1,3%) oraz tereny komunikacyjne (1,25%).

Strukturę przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego prezentuje Wykres 2 oraz Tabela 2 .

Wykres 2 Struktura przeznaczenia terenów w obowiązujących planach miejscowych [udział %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

Tabela 2 Uogólnione zestawienie przeznaczeń występujących w planach miejscowych

Lp.	Uogólnione przeznaczenie podstawowe	Powierzchnia [ha]	Udział % w ogólnej powierzchni objętej planami miejscowymi
1	MN - teren zabudowy jednorodzinnej	56.39	4.87
2	MU - teren zabudowy mieszkaniowo - usługowej	142.85	12.33
3	ML - teren zabudowy letniskowej	5.14	0.44
4	RM - teren zabudowy zagrodowej	0.90	0.08
5	U - teren zabudowy usługowej	6.53	0.56
6	UU - teren zabudowy usługowej z dopuszczeniem usług uciążliwych	15.33	1.32
7	UP - tereny usług publicznych	2.55	0.22
8	US - teren rekreacji i sportu	9.89	0.85
9	P - teren zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów	34.83	3.01
10	PE - teren powierzchniowej eksploatacji	13.02	1.12
11	IT - teren infrastruktury technicznej	86.68	7.48
12	K - teren komunikacyjne	14.52	1.25
13	R - teren rolniczy	352.02	30.38
14	X - teren pozostawiony w użytkowaniu	2.81	0.24
15	Z - teren pod zalesienia	111.57	9.63
16	ZI - teren zieleni izolacyjnej	0.36	0.03
17	ZL - teren lasów	61.81	5.33
18	ZŁ – teren łąk i pastwisk	241.38	20.83
RAZEM		1158,58	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

Tereny wyznaczone do rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rozproszone są na obszarze całej gminy. Największe powierzchnie zajmują w Chruszczewie, Kargoszynie, Nużewku i Nużewie. W pozostałych obrębach zajmują pojedyncze działki, o ile w ogóle zostały wyznaczone. Tereny wyznaczone do rozwoju usług, w tym również usług uciążliwych wyznaczone zostały głównie w Ujazdówku oraz pojedyncze działki w innych obrębach.

Zdecydowanie najwięcej terenów wskazanych do zainwestowania wyznaczono w obrębach Chruszczewo, Kargoszyń oraz Ujazdówek. W pozostałych obrębach tereny obejmują głównie pojedyncze działki. Część z terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę nie jest obecnie zainwestowana lub jest zainwestowana w stopniu bardzo małym i małym.

1.1.4. Wszczęte procedury sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na dzień przystąpienia do sporządzania studium na obszarze gminy Ciechanów w opracowaniu pozostaje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 3 Wykaz uchwał podjętych przez Radę Gminy Ciechanów w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu miejscowego

Lp.	Nazwa planu miejscowego	Określenie granic opracowania planu	Data i numer uchwały
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi: Gąski, Pęczcin, Rutki-Marszewice, Rutki-Głowice, Ujazdówek	Fragmenty obrębów Gąski, Pęczcin, Rutki-Marszewice, Rutki-Głowice, Ujazdówek	Nr XXXVII/219/18 Rady Gminy Ciechanów z dnia 11 maja 2018 r.

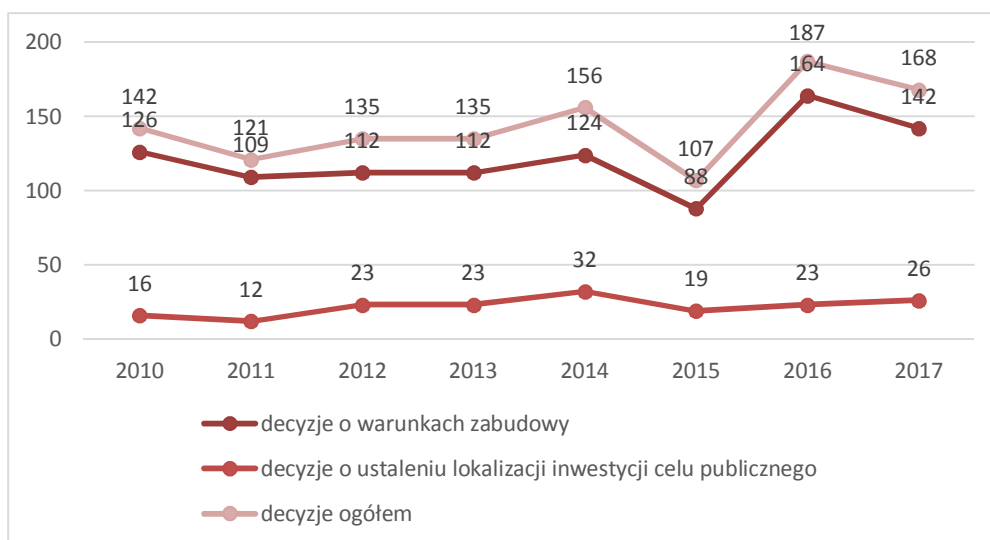
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

1.1.5. Wydane decyzje

Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu pokazują tendencję zmiany przeznaczenia terenów, dla których nie ma obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analizie poddane zostały decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu z lat 2010-2017 oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, w tym dotyczące lokalizacji elektrowni wiatrowych z 2008 i 2009 r. W Ciechanowie na przełomie ww. lat ogółem wydano 1151 decyzji z czego około 85% (977 sztuk) stanowiły decyzje o warunkach zabudowy.

Na załącznikach graficznych zobrazowano działki dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy (672 szt.) oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (19 działek ewidencyjnych - wyłącznie decyzje kubaturowe). Różnice pomiędzy liczbą wydanych decyzji, a liczbą zlokalizowanych na załącznikach graficznych decyzji wynikają przede wszystkim z art. 63 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którym "w odniesieniu do tego samego terenu decyzję o warunkach zabudowy można wydać więcej niż jednemu wnioskodawcy". W przypadkach, gdy kilka decyzji dotyczyło tej samej działki ewidencyjnej na załącznikach graficznych zobrazowano jedynie decyzję wydaną najpóźniej.

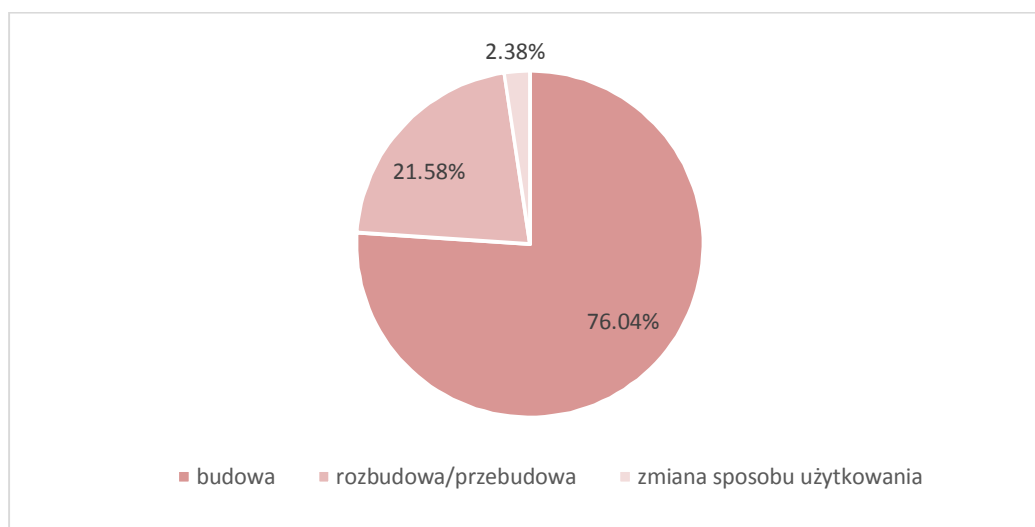
Wykres 3 Dynamika wydawanych decyzji w latach 2010-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

Spośród ogółu wydanych decyzji, najczęściej przypada na lata 2016 – 2017 oraz 2014 rok – 511 sztuk, co stanowi ok. 44% wszystkich decyzji. W 2015 roku zaobserwować można znaczny spadek liczby wydanych decyzji w stosunku do lat poprzednich. Prognozowany jest dalszy wzrost liczby wydawanych decyzji, ze względu na małą dynamikę sporządzania planów miejscowych (w badanym okresie podjęto jedną uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu miejscowego o łącznej powierzchni 755,74 ha). Spadek liczby wydanych decyzji możliwy będzie jedynie po uchwaleniu ww. planu miejscowego oraz w przyszłości podjęciu uchwał o przystąpieniu do sporządzenia nowych planów miejscowych.

Decyzje o warunkach zabudowy

Spośród 672 działek ewidencyjnych, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy 76,04% stanowiły decyzje dotyczące budowy obiektów (dla 511 działek ewidencyjnych). Decyzje dotyczące rozbudowy i/lub przebudowy i/lub nadbudowy wydano dla 145 działek (21,58% wszystkich działek objętych decyzjami), natomiast 2,38% stanowiły działki dla których przedmiotem decyzji była zmiana sposobu użytkowania (16 działek ewidencyjnych).

Wykres 4 Decyzje o warunkach zabudowy w podziale na przedmiot decyzji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

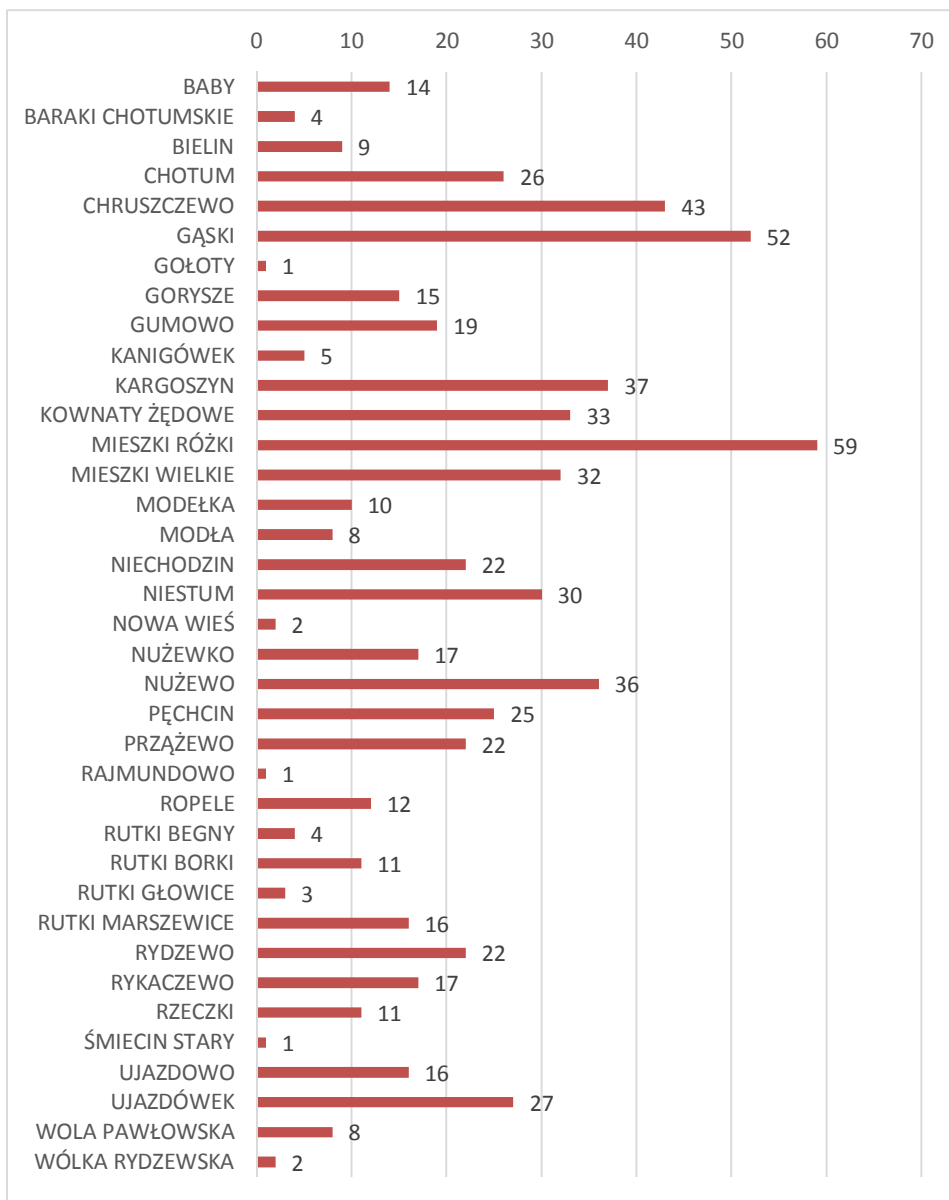
Spośród wszystkich decyzji przeważały decyzje dotyczące budynków mieszkalnych w zabudowie jednorodzinnej (346 działek ewidencyjnych – 51,49% wszystkich działek dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy). Znacznie mniej decyzji dotyczyło budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej (64 działki – 9,52%), budynków mieszkalnych z budynkami towarzyszącymi w zabudowie jednorodzinnej (47 działki – ok. 6,99%) oraz budynków mieszkalnych z budynkami towarzyszącymi w zabudowie zagrodowej (41 działek – ok. 6%).

Tabela 4 Działki ewidencyjne objęte decyzjami o warunkach zabudowy w podziale na rodzaj inwestycji

Rodzaj inwestycji	Liczba działek	Udział procentowy
budynek/budynki wielorodzinne	1	0,15
budynek/budynki mieszkalne w zab. jednorodzinnej	346	51,49
budynek/budynki mieszkalne z budynkiem/budynkami towarzyszącymi w zab. jednorodzinnej	47	6,99
budynek/budynki mieszkalne w zab. zagrodowej	64	9,52
budynek/budynki mieszkalne z budynkiem/budynkami towarzyszącymi w zab. zagrodowej	23	3,42
budynek/budynki mieszkalne o funkcji letniskowej w zab. jednorodzinnej	1	0,15
budynek/budynki mieszkalno-usługowe w zab. jednorodzinnej	10	1,49
budynki i obiekty usługowe	17	2,53
budynek/budynki produkcyjne i/lub magazynowe	15	2,23
budynek/budynki produkcyjne i/lub magazynowe w zab. zagrodowej	47	6,99
budynek/budynki towarzyszące w zabudowie usługowej	2	0,30
budynek/budynki towarzyszące w zab. jednorodzinnej	21	3,13
budynek/budynki towarzyszące w zab. zagrodowej	46	6,85
obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej	29	4,32
elektrownia słoneczna i infrastruktura towarzysząca w zab. przemysłowej	2	0,30
staw ziemny do celów rolniczych	1	0,15
RAZEM	672	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów.

Analizując rozmieszczenie przestrzenne wydanych decyzji o warunkach zabudowy należy zauważyć ich koncentrację w obrębach położonych bezpośrednio przy granicy z miastem Ciechanów. Do obrębów o największej liczbie wydanych decyzji należą Mieszki Różki, Gąski, Chruszczewo.

Wykres 5 Działki ewidencyjne objęte decyzjami o warunkach zabudowy w rozbiciu na obręby geodezyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

Dla obrębu Grędzice nie została wydana żadna decyzja o warunkach zabudowy. Dla obrębów: Gołoty, Śmiecin Stary oraz Rajmundowo wydano w analizowanym okresie zaledwie decyzję na pojedynczą działkę ewidencyjną.

Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Spośród 174 wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego około 96,5% stanowiły decyzje o charakterze liniowym (wydane na kilka - kilkanaście działek). W analizowanym okresie (2010-2017) wydano ich 168, z czego najwięcej w 2014 roku. Drugą grupę stanowią decyzje kubaturowe (wydane na jedną - kilka działek).

Ponad 96% wszystkich decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego stanowią decyzje dotyczące budowy, jedynie 5 decyzji dotyczyło rozbudowy lub przebudowy. Decyzje objęte analizami dotyczyły:

- obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej – 96,5 % (168 decyzji),
- obiektów i urządzeń komunikacyjnych (4 decyzje),
- budynków usług publicznych (1 decyzja),
- obiektów i urządzeń rekreacyjno-sportowych (1 decyzja).

Wśród decyzji przedmiotowo odnoszących się do infrastruktury technicznej najczęściej dotyczyło budowy sieci wodociągowej oraz linii energetycznych niskiego napięcia.

Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie komunikacji obejmowały: przebudowę drogi powiatowej, budowę chodnika oraz przebudowę przepustu na most.

Decyzje kubaturowe obejmowały:

- lokalizację Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi dla gmin regionu ciechanowskiego w Woli Pawłowskiej;
- wiejskie boisko z zapleczem socjalno-sanitarnym i niezbędną infrastrukturą w Kownatach Żędowych;
- lokalizację instalacji odgazowania na składowisku odpadów komunalnych w Woli Pawłowskiej;
- świetlicę wiejską z niezbędną infrastrukturą techniczną w Prążewie;
- kwaterę B w ramach rozbudowy RZGOK w Woli Pawłowskiej;
- wieżę telekomunikacyjną ze stacją bazową i niezbędną infrastrukturą w Pęczcinie.

Na podstawie analizy rozmieszczenia przestrzennego decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego zaobserwować można koncentrację inwestycji w obrębach geodezyjnych: Kargoszyn, Chruszczewo, Gąski.

Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczące lokalizacji elektrowni wiatrowych

Na terenie gminy Ciechanów wydano 5 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, których celem była lokalizacja elektrowni wiatrowych. Decyzje te zostały wydane w 2008 (1 decyzja) oraz 2009 roku (4 decyzje) i dotyczyły następujących obrębów: Grędzice, Gumowo, Kownaty Żędowe oraz Kargoszyn (2 decyzje).

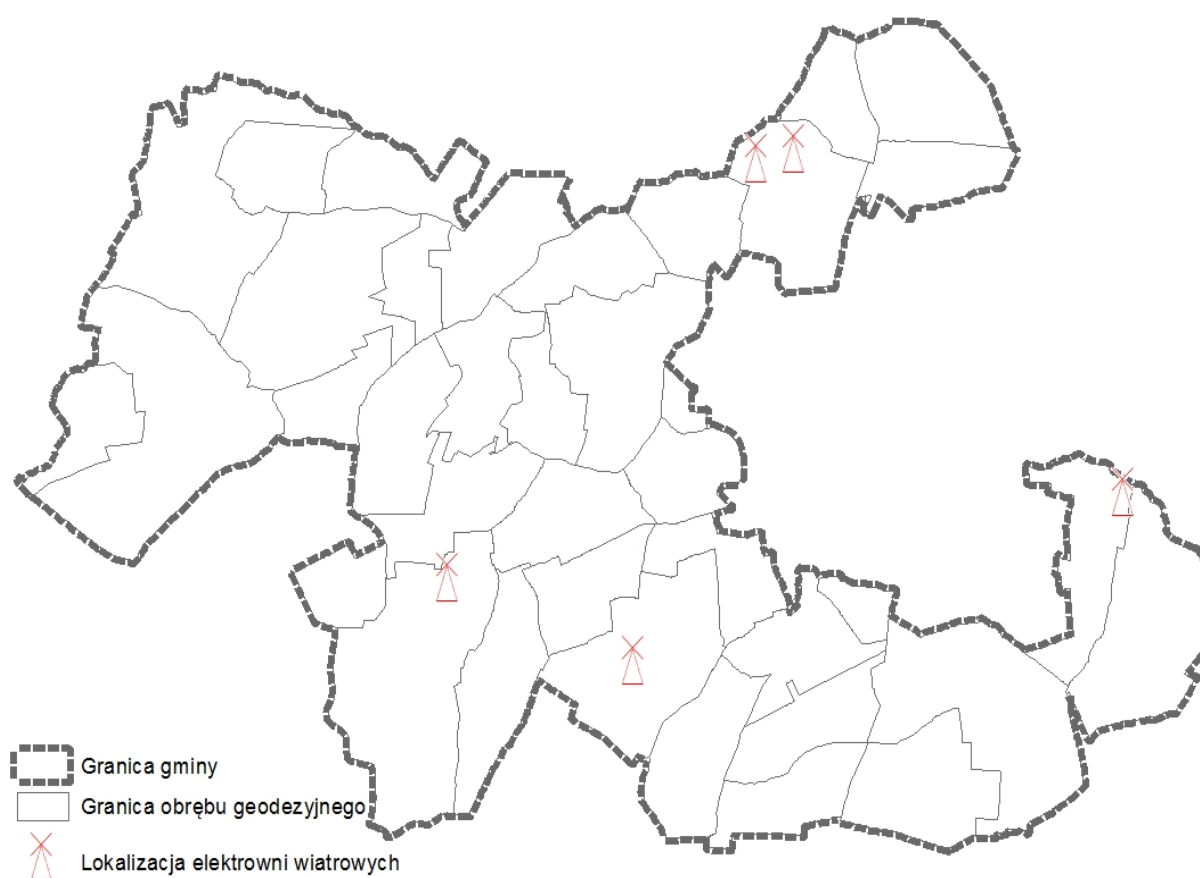
Tabela 5 Wykaz wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczących lokalizacji elektrowni wiatrowych

Lp.	Numer i data decyzji	Przedmiot decyzji	Obszar, którego dotyczy decyzja: obręb, numery działek
1	7/08 08.12.2008	Jedna wolnostojąca elektrownia wiatrowa z infrastrukturą. Wieża na działce o nr ew. 18/1.	Grędzice, 18/1 i 19/1
2	2/09 16.01.2009	Jedna wolnostojąca elektrownia wiatrowa z infrastrukturą. Wieża na działce o nr ew. 14/3 (obecnie, po podziale działki o nr ew. 14/2).	Gumowo, 14/2, 66 i 272
3	3/09 19.01.2009	Jedna wolnostojąca elektrownia wiatrowa z infrastrukturą. Wieża na działce o nr ew. 115.	Kownaty Żędowe, 115 i 116
4	4/09 21.01.2009	Jedna wolnostojąca elektrownia wiatrowa z infrastrukturą. Wieża na działce o nr ew. 40.	Kargoszyn, 40 i 58

Lp.	Numer i data decyzji	Przedmiot decyzji	Obszar, którego dotyczy decyzja: obręb, numery działek
5	5/09 23.01.2009	Jedna wolnostojąca elektrownia wiatrowa z infrastrukturą. Wieża na działce o nr ew. 32/1.	Kargoszyn, 32/1, 35 i 59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

Każda z decyzji dotyczyła posadowienia wolno stojącej elektrowni wiatrowej wyposażonej w jedną turbinę trójłopatową o mocy 2 MW z masztem o wysokości 105 m i płacami o długości 45 m wraz z urządzeniami towarzyszącymi, tj. kablem podziemnym SN 15 kV do najbliższego słupa istniejącej sieci energetycznej napowietrznej SN 15 kV, kontenerową stacją pomiarową o wymiarach 3 x 3 m, słupem energetycznym, drogą dojazdową i utwardzonym placem manewrowym.

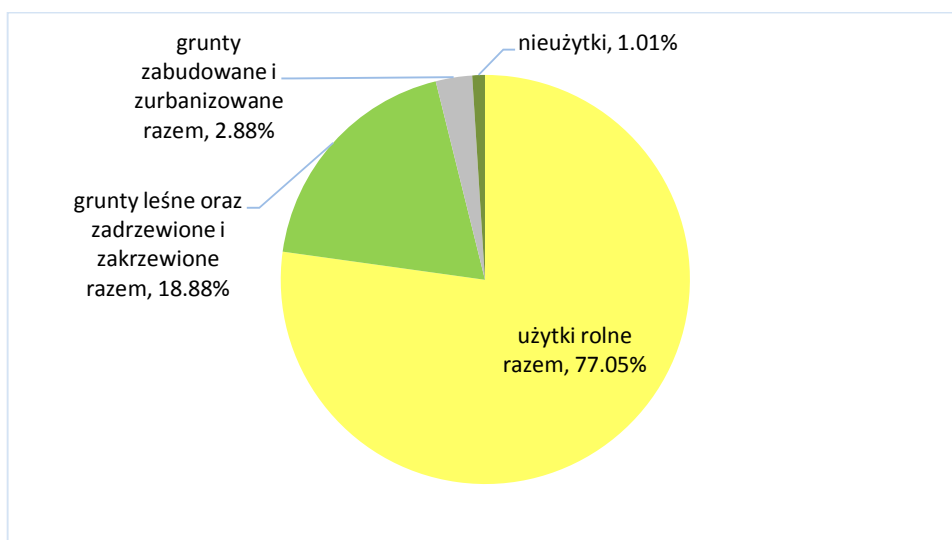

Rysunek 2 Schemat rozmieszczenia elektrowni wiatrowych objętych decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ciechanów

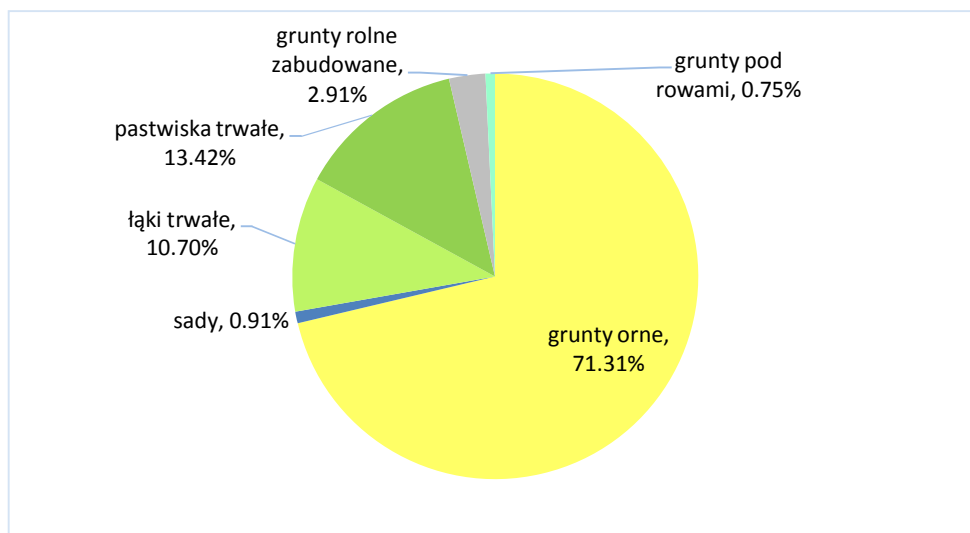
1.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 r. użytki rolne stanowią 77% całkowitej powierzchni gminy i zajmują obszar 10 829 ha. Duży udział stanowią grunty orne stanowiące 71% powierzchni użytków rolnych, pastwiska trwałe stanowiące 13% oraz łąki trwałe zajmujące 11%. Grunty orne zabudowane obejmują powierzchnię 2,91 % powierzchni użytków rolnych. Pozostałe użytki rolne stanowią sady – 0,91% oraz grunty pod rowami – 0,75%. Lesistość w 2016 roku kształtowała się na poziomie 18,3%, a grunty leśne i zadrzewione cechowały się dużym rozdrobieniem. Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują powierzchnię 405 ha, co stanowi 2,88% powierzchni całej gminy wiejskiej. Szczegółowe dane przedstawiają Wykresy 6, 7 i 8 oraz Tabela 6.

Wykres 6 Struktura użytkowania gruntów w gminie Ciechanów w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

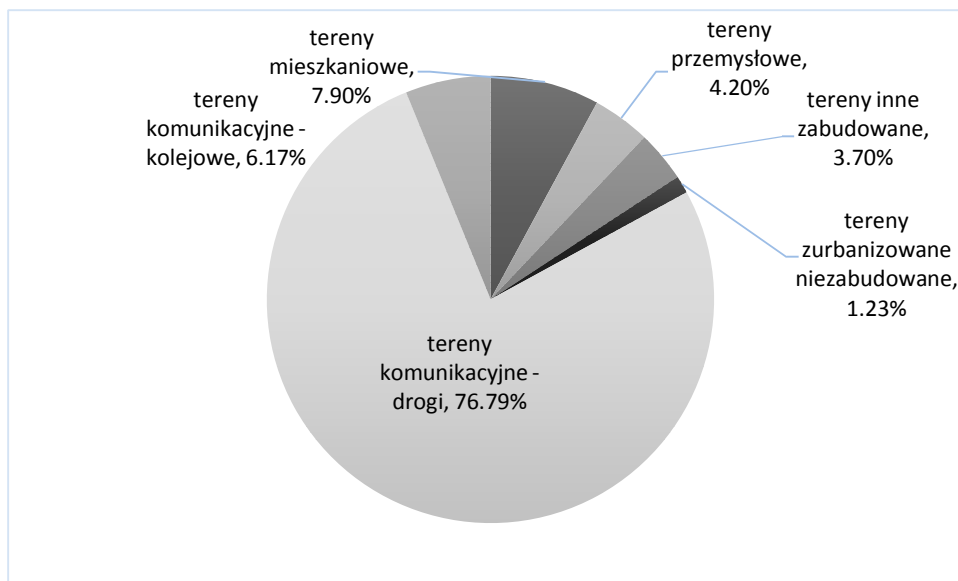
Wykres 7 Struktura użytków rolnych w gminie Ciechanów w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 6 Struktura użytkowania gruntów w 2014 r.

Rodzaj użytkowania gruntu	Powierzchnia	Udział %
użytki rolne razem	10 829 ha	77,05%
grunty orne	7 722 ha	54,95%
sady	99 ha	0,70%
łąki trwałe	1 159 ha	8,25%
pastwiska trwałe	1 453 ha	10,34%
grunty rolne zabudowane	315 ha	2,24%
grunty pod rowami	81 ha	0,58%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	2 653 ha	18,88%
lasy	2 558 ha	18,20%
grunty zadrzewione i zakrzewione	95 ha	0,68%
grunty pod wodami	25 ha	0,18%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	24 ha	0,17%
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1 ha	0,01%
grunty zabudowane i zurbanizowane	405 ha	2,88%
tereny mieszkaniowe	32 ha	0,23%
tereny przemysłowe	17 ha	0,12%
tereny inne zabudowane	15 ha	0,11%
niezabudowane	5 ha	0,04%
tereny komunikacyjne - drogi	311 ha	2,21%
tereny komunikacyjne - kolejowe	25 ha	0,18%
nieużytki	142 ha	1,01%
Powierzchnia ogółem	14 054 ha	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 8 Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Ciechanów w 2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

1.2.1. Układ osadniczy

Układ osadniczy gminy jest nietypowy, bowiem nie wykształcił się ośrodek gminny, a siedziba władz administracji samorządowej i agend administracji rządowej zlokalizowana jest na terenie miasta Ciechanowa, czyli poza granicami administracyjnymi gminy. Bezpośrednie sąsiedztwo miasta wpłynęło i dalej wpływa na słabszy rozwój w gminie usług publicznych i komercyjnych, ponieważ wiodącą rolę w obsłudze ludności gminy w tym zakresie pełniło i pełni miasto. Rozwój gospodarki rynkowej spowodował pewne ożywienie gospodarcze gminy, a zwłaszcza jednostek osadniczych leżących w niedalekiej odległości od Ciechanowa. W tych jednostkach nastąpił przyrost jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, mieszkaniowo-usługowego i drobnej przedsiębiorczości. Dotyczy to szczególnie wsi Niestum, Pęczcin, Kargoszyn, Chruszczewo, Prążewo, Ujazdówek i Mieszki Atle, w których występuje presja na zmianę funkcji znacznych powierzchni terenów z rolnej na mieszkaniową, mieszkaniowo - usługową i produkcyjną.

Strukturę osadniczą gminy tworzą 33 sołectwa o charakterze rolniczym bądź produkcyjno-rolniczym. Posiadają one zróżnicowane układy przestrzenne, jednak pod względem liczby ludności (powyżej 400 os.) wyróżniającymi się ośrodkami są: Chruszczewo oraz Kownaty Żędowe. Niewiele mniej mieszkańców mają Gąski oraz Niestum. Porównując bliskość do Ciechanowa a liczbę mieszkańców można zauważyć tendencje wzrostową. Im bliżej miasta tym liczba mieszkańców wzrasta. W miejscowościach położonych bliżej Ciechanowa przeważa nowa zabudowa jednorodzinna, której sukcesywnie przybywa. Wyjątkową miejscowością są Gąski, nie tylko ze względu na stosunkowo dużą ilość mieszkańców, a przede wszystkim na typ zabudowy. Miejscowość można podzielić na dwie części, jedna z nich to zabudowa zagrodowa, druga natomiast to zabudowa podmiejska jednorodzinna typowo willowa. Im dalej od miasta tym coraz bardziej widoczna jest zabudowa zagrodowa mieszająca się z zabudową jednorodziną.

Sołectwa o liczbie mieszkańców do 150 osób stanowią 24,24% wszystkich sołectw. Następną grupę tworzą sołectwa o liczbie ludności pomiędzy 151 a 350 osobami, stanowiące 54,55% wszystkich sołectw. Ostatnia grupa reprezentowana jest przez sołectwa posiadające ponad 350 mieszkańców i są to: Chruszczewo, Gąski, Kownaty Żędowe oraz Niestum. Dane te dokładnie przedstawia Tabela 7.

Tabela 7 Liczba mieszkańców sołectw gminy Ciechanów w 2016 r.

Sołectwa	Liczba mieszkańców
Baby	69
Baraki Chotumskie	36
Chotum	218
Chruszczewo	635
Gorysze	138
Grędzice	137
Gumowo	302
Gąski	497
Kanigówek	81
Kargoszyn	528
Kownaty Żędowe	427
Mieszki - Rózki	245
Mieszki Wielkie	135
Modelka	88
Modła	131
Niechodzin	254
Niestum	420
Nużewko	191
Nużewo	323
Nowa Wieś	41
Przążewo	
Pęcycin	250
Ropele	121
Rutki – Begny	71
Rutki – Borki	99
Rutki – Głowice	80
Rutki – Marszewice	105
Rydzewo	296

Sołectwa	Liczba mieszkańców
Rykaczewo	256
Rzeczki	115
Sokolówek	149
Ujazdowo	113
Ujazdówek	159
Wola Pawłowska	130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Sieć osadniczą gminy cechuje skupienie zabudowy mieszkaniowej wzdłuż głównych dróg. Wyjątek stanowią jednostki osadnicze położone we wschodniej i południowo-zachodniej części gminy o rozproszonej zabudowie. Należą do ich: Nowa Wieś, Rutki-Bronisze, Rutki-Lenki, Rajmundowo, Mieszki-Różki, Mieszki-Alle, Mieszki-Bardony, Bardonki.

Najwyższą dynamikę rozwoju przestrzennego w ostatnim dziesięcioleciu wykazują jednostki osadnicze leżące w bezpośrednim oddziaływaniu miasta Ciechanowa, tj. Pęczcin, Kargoszyn, Chruszczewo, Prążewo i Niestum. Korzystne warunki dla rozwoju posiada w również Gumowo, Ujazdowo, Ujazdówek i Mieszki Wielkie położone w zasięgu oddziaływania drogi krajowej nr 60 Kutno - Ostrów Mazowiecka, drogi krajowej nr 617 Ciechanów - Płońsk.

1.2.2. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa

Ostatnie ogólnodostępne dane odnośnie stanu gospodarki mieszkaniowej na terenie gminy wiejskiej Ciechanów pochodzą z roku 2016. W analizowanym okresie (lata 2012-2016) ilość mieszkań w gminie wiejskiej Ciechanów systematycznie rośnie. W 2012 r. zasoby mieszkaniowe wynosiły 2 092 mieszkań. Przeciętna powierzchnia mieszkania w 2012 r. na obszarze wiejskim wynosiła 29,5 m²/ 1os., a już w 2016 r. była to wartość 31,6 m²/ 1os. Z kolei średnia powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca w 2012 r. wynosiła 95,8 m², a w 2016 r. już 99,1 m² oznacza to wzrost o 3,3 m² w przeciągu 4 lat. Dokładne dane przedstawia Tabela 8.

Tabela 8 Zasoby mieszkaniowe gminy wiejskiej Ciechanów w latach 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość mieszkań [szt.]	2 092	2 129	2 167	2 202	2 231
Ogólna powierzchnia użytkowa [m ²]	200 445	205 854	211 787	216 803	220 988
Średnia pow. użytkowa na 1 mieszkańca [m ²]	95,8	96,7	97,7	98,5	99,1
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m ² /1os]	29,5	29,9	30,5	31,4	31,6
Średnia liczba osób przypadających na 1 mieszkanie	3,25	3,23	3,20	3,14	3,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Dominującą funkcją wsi położonych w gminie Ciechanów jest rolnictwo. Ze względu na tę funkcję w gminie dominuje zwarta zabudowa zagrodowa i mieszkalna jednorodzinna skoncentrowana głównie wzdłuż dróg. Wsie położone w sąsiedztwie ośrodka miejskiego mają charakter przedmieścia. Charakteryzują się zwartą nową zabudową jednorodziną, w dobrym stanie technicznym. Zaobserwować można występowanie również nowopowstającej zabudowy. Im dalej od miasta, tym zabudowa rozrzedza się i zamienia w zabudowę zagrodową i tylko gdzieś tam można dostrzec zabudowę jednorodziną. Zabudowa zagrodowa jest w gorszym stanie technicznym, budynki zwykle wyglądają na 30-40 letnie. Obiekty wymagające pilnych remontów oraz modernizacji, stanowią niewielki udział w ogólnej liczbie budynków.

Dominującą formą jest własność prywatna stanowiąca 98,3% istniejącej zabudowy mieszkaniowej. Obok własności prywatnej występuje własność komunalna. Gmina posiada 53 lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy Ciechanów, o łącznej powierzchni użytkowej 2086,56 m², znajdujących się w 12 budynkach. Mieszkania komunalne występują w Chotumiu, Chruszczewie, Kargoszynie, Kowantach Żędowych, Nużewku, Sokołówku, Grędzicach i Niestumiu. Większość z budynków ma powyżej 50 lat.

Z mieszkaniowego zasobu gminy wydzielone są lokale socjalne o powierzchni 943,98 m²:

- lokale w budynku we wsi Nużewko,
- lokale w budynku we wsi Chotum,
- lokale w budynku we wsi Kargoszyn, ul. Krótka 1 i 1 A,
- lokale w budynku we wsi Grędzice, ul. Szkolna 4 A,
- lokale w budynku we wsi Niestum, ul. Rybacka 1.

Budynki położone w Grędzicach – budynek socjalny, w Nużewku i Kargoszynie, wymagają remontu kapitalnego.

Do 2018 roku planuje się sprzedaż 6 lokali mieszkalnych w budynku w Grędzicach, przy ul. Szkolnej 4, której powierzchnia użytkowa wynosi 289,49 m², 11 mieszkań w Chruszczewie przy ul. Dworskiej 4 (powierzchnia 412,96 m²) oraz sprzedaż 6 lokali mieszkalnych w Kargoszynie przy ul. Krótkiej 1 (powierzchnia 220,10 m²). Łączna planowana do sprzedaży powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych wynosi 922,55 m².

Zabudowa wielorodzinna występuje w Chotumiu, Chruszczewie, Grędzicach, Kargoszynie i Nużewku.

1.2.3. Tereny usługowo – produkcyjne

Największa firma znajdująca się w okolicy to Cedrob S.A., znajdująca się przy drodze krajowej nr 60 w Ujazdówku oraz Gumowie. Na terenie gminy znajdują się również obiekty magazynowe, a jednym z większych jest magazyn Żywca we wsi Baby. W Prążewie znajdziemy skład materiałów budowlanych PSB PROFI Rolbud Sp. J., natomiast we wsi Chotum zlokalizowane jest Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Drogowych.

Większość usług zlokalizowanych w tej gminie to te zapewniające obsługę najbliższego obszaru. Są to na przykład sklepy spożywcze czy nieduże usługi rzemieślnicze. W jednostkach osadniczych położonych w niewielkiej od niego odległości, posiadających korzystne połączenia komunikacyjne. Należą do nich Gąski, Chruszczewo, Kargoszyn, Niestum, Pęczcin i Mieszki Wielkie. W pobliżu miasta rozwinęła się znaczna sieć niewielkich zakładów produkcyjno - handlowych i usługowych, a zjawisko to charakteryzuje się tendencją wzrostową.

Nie mniej jednak należy zaznaczyć, że gmina Ciechanów z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo posiada trwałe, wykształcone wielowiekową tradycją powiązania z miastem Ciechanowem w zakresie korzystania przez jej mieszkańców z usług handlu, gastronomii, skupu surowców rolnych oraz ich bezpośredniej sprzedaży na targach, usług rzemieślniczych i pozostałych usług komercyjnych.

1.2.3. Tereny inwestycji celu publicznego

Na obszarze gminy Ciechanów znajdują się tereny inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2147, ze zm.), takie jak:

- tereny gminnych dróg publicznych, ciągów pieszo - jezdnych i ciągów pieszych,
- tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców,
- tereny usług publicznych,
- tereny gminnej zieleni,
- tereny ogólnodostępnych parkingów takich jak parki, place,
- tereny urządzeń wodnych i melioracji,
- pozostałe gminne tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Szczegółową charakterystykę terenów i obiektów celu publicznego zawarto w rozdziałach poniżej.

1.2.4. Tereny zieleni i wody

Tereny lasów stanowią około 18,3% powierzchni gminy Ciechanów. Na terenie gminy znajduje się kilka większych kompleksów leśnych. Przeważające są tereny rolne, które stanowią około 71,31% powierzchni gminy i są zlokalizowane dalej od ośrodka miejskiego.

Na obszarze gminy Ciechanów struktura terenów zieleni urządzonej jest znikoma. W Rydzewie znajduje się boisko piłkarskie w bardzo dobrym stanie oraz plac zabaw. Drugi ogólnodostępny plac zabaw znajduje się w Rykaczewie, natomiast boisko piłkarskie znajduje się również w Kownatach Żędowych. Poza tymi obiektami brak zieleni urządzonej takiej jak skwery czy parki. Brakuje również przestrzeni publicznych umożliwiających integrację społeczną.

Na terenie gminy Ciechanów nie ma cmentarza. Najbliższy cmentarz komunalny, zapewniający obsługę w zakresie cmentarnictwa znajduje się w mieście Ciechanów. W okolicznych gminach znajdują się również cmentarze parafialne w takich miejscowościach, jak: Opinogóra, Glinojec, Gołymin-Osrodek, czy Sulerzyż. Na terenie tej ostatniej znajduje się parafia pw. św. Mikołaja Biskupa, do której uczęszcza część ludności gminy Ciechanów.

1.2.5. Infrastruktura techniczna

Przez gminę Ciechanów przebiegają dwie drogi krajowe: nr 60 łącząca Łęczycę z Ostrowią Mazowiecką oraz nr 50 będącą częściowo obwodnicą Warszawy oraz dwie drogi wojewódzkie: nr 615 łącząca Mławę z Ciechanowem i nr 616 łącząca Rembielin z Ciechanowem. Występują również drogi o znaczeniu lokalnym, obsługujące mieszkańców i ich potrzeby. Nie występują parkingi wzdłuż ulic, zwykle samochody parkowane są na prywatnych posesjach bądź przy obiektach użyteczności publicznej i usługach.

Głównymi obiektami infrastruktury technicznej są:

- linie elektroenergetyczne 110kV relacji Raciąż – Niechodzin, Nasielsk – Ciechanów, Chrzanówek – Ciechanów, Ciechanów – Przasnysz, Ciechanów - Grudusk,
- elektrownie wiatrowe znajdujące się na północnym zachodzie od wsi Kargoszyn oraz na zachód od Kownat Żędowych,
- obiekty gazowe (zespoły zaporowo – upustowe) Nużewo I i II oraz Gorysze.

Według danych Urzędu Gminy z miejskiej sieci wodociągowej zaopatrywane są następujące wsie:

- 1) z ujęcia Gostkowo i Kalisz – Przedwojewo → SUW GOSTKOWO:
 - Chruszczewo,
 - Gąski,
 - Grędzice,
 - Kargoszyn,
 - Kownaty Żędowe,
 - Niechodzin,

- Niestum,
 - Przążewo,
 - Ropele,
 - Rutki-Marszewice,
 - Rzeczek;
- 2) z ujęcia Ujęcie Tysiąclecia → SUW TYSIĄCLECIA:
- Pęchcin,
 - Pieńki Niechodzkie.

Z gminnych ujęć, czyli SUW Gumowo, SUW Sokołówek i Hydrofornia Chotum, zasilane są miejscowości:

- 1) z ujęcia Gumowo → SUW GUMOWO
- Gumowo,
 - Kanigówek,
 - Rykaczewo,
 - Ujazdowo,
 - Rutki-Begny,
 - Rutki-Borki,
 - Rutki-Głowice,
 - Nowa Wieś;
- 2) z ujęcia Sokołówek → SUW SOKOŁÓWEK
- Baby,
 - Gołoty,
 - Mieszki-Różki,
 - Mieszki Wielkie,
 - Mieszki-Atle,
 - Nużewko,
 - Nużewo,
 - Sokołówek;
- 3) z ujęcia Chotum → HYDROFORNIA CHOTUM
- Baraki Chotumskie,
 - Chotum,
 - Gorysze,
 - Modelka,
 - Modła,
 - Rydzewo,
 - Wola Pawłowska,
 - Wólka Rydzewska.

Woda na potrzeby zaopatrzenia gminy wiejskiej Ciechanów nie jest pobierana z innych ujęć.

Po dwie własne studnie głębinowe posiadają wsie: Chotum, Gumowo oraz Sokołówek. Kontenerowa stacja uzdatniania wody znajduje się w Gumowie wraz z siecią wodociągową we wsiach: Gumowo, Kanigówek, Rykaczewo, Ujazdówek, Ujazdowo, Nowa Wieś o długości 31,9 km oraz w Sokołównie wraz z siecią wodociągową we wsiach: Sokołówek, Mieszki Wielkie, Mieszki-Różki, Nużewo, Nużewko i Baby o długości 28 km. Natomiast stacja uzdatniania wody znajduje się w Chotomiu wraz z siecią we wsiach: Chotum, Baraki Chotumskie, Wólka Rydzewska, Rydzewo, Modła, Modelka, Gorysze, Wola Pawłowska o długości 17,3 km. Dodatkowo w Kargoszynie znajduje się sieć kanalizacyjna o długości 2023 m wraz z przyłączami oraz przyłączami o długości 315 m. Liczbę mieszkań wyposażonych w poszczególne instalacje techniczno-sanitarne przedstawia Tabela 9.

Tabela 9 Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno – sanitarne w latach 2012- 2016

	Rodzaj	2012	2013	2014	2015	2016
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno - sanitarne	Wodociąg	1 834	1 872	1 911	1 946	1 976
	Ustęp splukiwania	1 675	1 713	1 752	1 787	1 817
	Łazienka	1 608	1 646	1 685	1 720	1 750
	Centralne ogrzewanie	1 684	1 722	1 761	1 796	1 826
	Gaz sieciowy	103	108	113	121	125
Ilość mieszkań [szt.]		2 092	2 129	2 167	2 202	2 231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy możemy również znaleźć wysypisko śmieci Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych znajdujące się w Woli Pawłowskiej.

Bezpośrednie sąsiedztwo m. Ciechanów wpływa na funkcjonowanie gminy, poprzez korzystanie z miejskich usług komunalnych, w zakresie:

- zaopatrzenie mieszkańców miejscowości Chruszczewo, Gąski, Grędzice, Kargoszyn, Kownaty Żędowe, Niechodzin, Niestum, Prążewo, Ropele, Rutki-Marszewice, Rzeczki, Pęchcin, Pieńki Niechodzkie w wodę z wodociągu miejskiego,
- obsługę ludności w zakresie usług komunikacyjnych świadczonych przez Zakład Komunikacji Miejskiej następujących miejscowości: Baby, Sokołówek, Gąski, Rutki, Ropele, Grędzice, Niechodzin, Nużewo, Nużewko,
- odbioru odpadów stałych składowanych na rejonowym wysypisku w Woli Pawłowskiej realizowana przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych,
- usług w zakresie cmentarnictwa.

Patrząc na każdy rodzaj instalacji techniczno-sanitarnej widać ciągły wzrost liczby mieszkań posiadający każdy z rodzajów. Jednak, gdy przyjrzymy się bliżej tym danym można dostrzec, że liczba instalacji wzrasta proporcjonalnie do wzrostu liczby mieszkań.

1.2.6. Tereny specjalne i zamknięte

Na obszarze gminy Ciechanów występuje teren zamknięty⁵, zastrzeżony ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, na którym usytuowana jest zelektryfikowana linia kolejowa nr 9 relacji Warszawa Wschodnia Osobowa – Gdańsk Główny. Biegnie ona przez takie obręby ewidencyjne jak: Chruszczewo i obejmuje działki ewidencyjne o nr. 94/2 i 94/3 (o łącznej powierzchni 9,2108 ha) oraz Mieszki Różki i obejmuje działkę ewidencyjną o nr 51 o powierzchni 15,1203 ha.

1.2.7. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Pod względem funkcjonalno-przestrzennym Gmina Ciechanów charakteryzuje się przeważającym udziałem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Użytki rolne zajmują około 77, 05% powierzchni gminy.

⁵ określony decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. U. MUR, poz. 25 z późn. zm.)

Naczelną rolę przy kształtowaniu systemu osadniczego gminy miał układ komunikacyjny. W oparciu o ten układ następował rozwój osadnictwa w gminie. Sieć osadnicza gminy skupiona jest głównie przy ciągach komunikacyjnych w postaci pasm zabudowy. Na charakter zagospodarowania wsi znajdujących się na terenie gminy wpływ ma przede wszystkim dominująca funkcja, tj. produkcja rolnicza. Większość miejscowości oddzielona jest od siebie pasami pól, co pozwala jasno określić ich granie. Centra miejscowości to zazwyczaj sklepy, bądź inne charakterystyczne usługi, znajdujące się często na skrzyżowaniach dróg. Częstym zjawiskiem jest lokalizowanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej. Dostrzec można rozwijającą się zabudowę mieszkaniową jednorodzinna o charakterze typowo miejskim. Utworzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową pozwoli zaspokoić rosnące zapotrzebowanie. Głównym celem przy wyznaczaniu terenów nowej zabudowy powinno być racjonalne wykorzystanie przestrzeni. Rozwój powinien się ściśle wiązać z potencjałem demograficznym gminy i przebiegać etapowo. Przyjęte rozwiązania powinny zapewniać ochronę ład przestrzennego, zachować harmonię przestrzenną oraz odpowiednią skalę i proporcje zabudowy. Równie istotne jest oddziaływanie na jakość naszego życia (jakość powietrza, czystość wód powierzchniowych, wypoczynek, wartości estetyczne, krajobrazowe, kulturalne).

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

2.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY

2.1.1. Warunki klimatyczne

Gmina Ciechanów leży w obrębie mazowiecko-podlaskiego, nizinnego regionu klimatycznego, charakteryzującego się przewagą wpływów kontynentalnych. Roczne amplitudy temperatur są wysokie - lata są tu dość ciepłe, a zimy mroźne i długie. Średnia temperatura (na podstawie danych IMGW dla wielolecia 1971-2000) notowana w lipcu wynosiła 17-18°C, a średnia temperatura w styczniu: od -2 do -3°C. Natomiast średnia roczna temperatura wynosiła 7-8°C.

Średnia roczna suma opadów mieści się w przedziale 500-550 mm (maksimum w lata mokre wynosi 225 mm, minimum w lata suche 60 mm w lipcu), z czego największe opady przypadają na miesiące letnie, z maksimum w czerwcu i lipcu – 70-80 mm na miesiąc (na podstawie danych IMGW dla wielolecia 1971-2000). Najniższe opady w wieloleciu 1971-2000 odnotowano w miesiącach styczeń-marzec, gdzie średnia suma opadów na miesiąc nie przekraczała 30 mm.

Liczba dni pogodnych: 45-50

Liczba dni pochmurnych: 128

Liczba dni mroźnych i bardzo mroźnych: 42 dni

Liczba dni upalnych i gorących: 38 dni

Długość zalegania pokrywy śnieżnej: 75 dni

Okres wegetacji: 210 dni

W obrębie gminy przeważają wiatry zachodnie (ok. 16,5%) i północno-zachodnie (14,0%). Mniejszy udział mają wiatry południowo-zachodnie (12,8%), wschodnie (4,7%) oraz południowa (6,2%). Najczęstsza prędkość wiatru (38,3 % w roku) wynosi 3-5 m/s.

2.1.2. Budowa geologiczna

Budowa geologiczna i rzeźba terenu są wynikiem długotrwałych procesów zachodzących w skorupie ziemskiej a także zmian klimatycznych na ziemi. Według W. Pożaryskiego obszar gminy

położony jest w obrębie Synklinorium Brzeźnego, a północne krańce gminy leżą w obrębie Wzniesienia Mazursko — Suwalskiego. Najstarsze warstwy prekambryjskie zalegają dość płytko tj. około 2000 m p.p.t. Są to skały krystaliczne, magmowe, które pokrywają młodsze skały osadowe różnych okresów trzeciorzędowych o bardzo różnorodnej rzeźbie terenu. Warstwy ilów i piasków trzeciorzędowych napotkane w wierceniach archeologicznych zalegają dość płytko. Warstwę powierzchniową tworzą utwory najmłodsze, czwartorzędowe. W ich skład wchodzi utwory plejstoceny reprezentowane przez gliny i piaski akumulacji lodowcowej, przewarstwione piaskami i glinami akumulacji wodnolodowcowej oraz łąkami i pyłami zastoiskowej i utworami holoceny. Na terenie gminy wyróżnia się następujące utwory:

- utwory zastoiskowe tworzą średniozagęszczony piasek drobny i pylisty, pyły piaszczyste, gliny, łąki i łąki pyliste o miąższości powyżej 4,5 m (rejon Krubina, Rzeczek, Bardonek i Gostkowa oraz płytko pod powierzchnią we wschodniej części gminy);
- utwory lodowcowe (zwałowe) tworzą gliny piaszczyste (twardo plastyczne) i piasek gliniasty z otoczkami (rejon Modelki, Modły, Rutki-Głowice, Gąsek, Chruszczewa, Kargoszyna oraz Gumowa, Ujazdowa, Krubina, Mieszki-Rózki);
- utwory lodowcowe utworzone z zagęszczonego piasku drobnego i średniego z domieszką gubozarnistych oraz żwirów budują wysoczyznę morenową (rejon północnej i wschodniej części gminy);
- utwory wodnolodowcowe — kemowe tworzą zagęszczone piasek drobny i średni z domieszką żwirów, pospółki z otoczkami i twarde plastyczne gliny (rejon wsi Rutki-Borki, Kanigówka, Gorysz, Niestumia i Prążewa);
- utwory wodnolodowcowe - sandrowe tworzą średniozagęszczony piasek drobny z domieszką pyłów, piasków pylistych i piasków średnich. Miąższość ich nie przekracza 3 m (rejon wsi Wólka Rydzewska, Rydzewo, Chotum, Rutki-Begny, Gołoty i Kownaty Żędowe);
- utwory lodowcowe tworzą w większości gleby o wysokiej przydatności dla rolnictwa i stanowią korzystne podłoże budowlane. Wyjątkiem są utwory zastoiskowe, które pod wpływem wody uplastyczniają się i stanowią podłoże słabonośne. Podobnie niekorzystne dla posadawiania budownictwa są utwory najmłodsze tj. bagienne, aluwialno deluwialne i eoliczne, które powstały w okresie postglacjalnym i holoceny, w większości zajęte przez trwałe użytki zielone i lasy;
- utwory bagienne i aluwialno - deluwialne utworzone głównie z torfów o różnym stopniu rozkładu, nie przekraczają 2 m miąższości (rejon wsi Niestumia, Mieszki Wielkich, Chotumia i Rydzewo). Dna dolin i obniżenia budują namuły pyliste, przewarstwione piaskami drobnymi, pospółką i żwirem a lokalnie glinami pylistymi o zróżnicowanej miąższości. Grubość ich nie przekracza 4,5 m. W rejonie Gołot występują niewielkie formy wydmowe i pola piasków przewiewnych, zbudowanych z utworów eolicznych.

Budowa geologiczna nie stwarza barier dla rozwoju gminy.

2.1.3. Warunki geologiczno-inżynierskie

Budowa geologiczna, stosunki wodne i zachodzące na danym obszarze procesy geomorfologiczne są zasadniczymi elementami decydującymi o warunkach geotechnicznych terenu dla rozwoju budownictwa. Warunki geologiczne dla posadawiania budynków na przeważającej części gminy są bardzo dobre. Dotyczy to większości terenów pokrytych osadami czwartorzędowymi. Lokalnie mogą się pojawiać problemy z wodami podskórnymi na terenach pokrytych glinami zwałowymi.

Do obszarów niekorzystnych do posadawiania budynków należą:

- obszary den nieprzewietrzanych dolin,
- skarpy dolin rzecznych,
- tereny gdzie w utworach powierzchniowych dominują grunty niespoiste tj. piasek luźny,
- podmokłe obniżenia terenu.

2.1.4. Rzeźba terenu

Według podziału fizyczno-geograficznego Kondrackiego zachodnia część gminy leży w granicach mezoregionu geograficznego Wzniesienia Mławskie (318.63). Z kolei wschodnia część gminy znajduje się w obszarze mezoregionu Wysoczyzna Ciechanowska (318.64). Granica między jednostkami fizycznogeograficznymi przebiega wzdłuż doliny rzeki Łydni. Jest to region typowo rolniczy, z mało urozmaiconą rzeźbą terenu – typowo równinny.

Wzniesienia Mławskie - to łagodnie pochylona w kierunku południowym wysoczyzna polodowcowa ukształtowana w wyniku procesów akumulacji glacialnej podczas zaniku lądolodu stadiau północnomazowieckiego zlodowacenia środkowopolskiego (Warty). Charakteryzuje się ono występowaniem wałów kemowych i morenowych. Ich wysokość w południowo-zachodniej części gminy jest bliska miejscami 170 m n.p.m., najwyższy położony punkt tych wzniesień leży na wysokości 187,7 m n.p.m (poza terenem gminy). Typem rzeźby, szczególnie północna część terenu, przypomina młody krajobraz pojezierny, jednak brak jest jezior, a zagłębienia bezodpływowe są płytkie i często wypełnione osadami akumulacyjnymi. W obrębie Wzniesień Mławskich przeważają obszary rolnicze.

Wysoczyzna Ciechanowska – jest to równina morenowa urozmaicona gęstą pajęczyną rzek i mniejszych cieków oraz ostańcami wzgórz morenowych. Wysoczyzna Ciechanowska jest zbudowana z piasków i żwirów wodnolodowcowych, glin zwałowych stadiau północnomazowieckiego i ich eluwiów. Najwyższe wzniesienia ciągną się między Bronisławicami a Sarnową Górą a najwyższy punkt znajduje się na wysokości 158,9 m n.p.m. Te wzniesienia zbudowane są z piasków, żwirów i głazów moren czołowych. Najniższe położone są tereny związane z dolinami rzek, ich rzędne nie przekraczają 100 m n.p.m. Jest to kraina rolnicza z małym udziałem lasów.

Rzeźba terenu została wykształcona w wyniku działalności lodowca stadiau Wkry (zlodowacenie środkowopolskie). Okresy następne w wyniku denudacji peryglacialnej doprowadziły do złagodzenia istniejących form terenu. Znaczną część gminy obejmuje wysoczyzna morenowa wyniesiona od około 110,0 m do najwyższego 167,5 m n.p.m. leżącego na południowy zachód od wsi Wola Pawłowska. Rzeźba terenu w obrębie wysoczyzny morenowej ma charakter lekko falisty, miejscami prawie płaskiej równiny o nachyleniu poniżej 5%. W obrębie wzgórz (strefy moreny czołowej) występujących w północnej i środkowej części gminy spadki przekraczają 5% a wysokości względne wynoszą od 10 do 30 m. W rejonie pagórków kemowych, które występują na terenie wsi Kanigówek, Rutki Borki, Gorysze i w pasie od Prążewa po Ropele, wysokości względne wynoszą od 2 do 20 m. Południowo — zachodnia i zachodnia część gminy została wykształcona przez wody płynące sprzed czoła lodowca. Jest to równina sandrowa prawie płaska i wzniesiona od 105 do ok 130 m n.p.m. Obecna rzeźba terenu jest wynikiem denudacji i erozji wód powierzchniowych późno plejstoceniowego, a także współczesnej działalności człowieka.

Wpływ człowieka na rzeźbę terenu dotyczy zmian liniowych i powierzchniowych. Zmiany liniowe dotyczą utworzenia skarp lub nasypów przy budowie dróg i linii kolejowej. Zmiany powierzchniowe to przede wszystkim powierzchniowa eksploatacja surowców, prowadzona głównie w zachodniej i środkowej części gminy, oraz wyrobiska poeksploatacyjne. Widoczne zmiany dotyczą także budowy sztucznych zbiorników wodnych oraz rowów melioracyjnych. W mniejszym stopniu lokalne zmiany rzeźby terenu związane z posadowieniem budynku.

2.1.5. Surowce naturalne

Z budową geologiczną ściśle związane jest występowanie surowców mineralnych. Gmina Ciechanów jest mało zasobna w surowce mineralne. Występujące naturalne surowce okruchowe na obszarze gminy związane są głównie z czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

Kopaliny występujące na terenie gminy to złoża piasków budowlanych oraz złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki). Największe udokumentowane złoża kruszyw naturalnych występują w miejscowości Kanigówek. W Nasierowie (gmina Gołymin) była prowadzona eksploatacja złoża kopalni ceglarskich (surowce ilaste), która została zaniechana (złoża położone również na terenie gm. Ciechanów).

Istniejące złoża surowców mineralnych mają znaczenie lokalne i wykorzystywane są na potrzeby budownictwa mieszkaniowego i drogowego.

Rysunek 3 Schematy⁶ przedstawiające lokalizację złóż na terenie gminy Ciechanów (rejon wsi): 1 - Kanigówek, 2 - Nasierowo, 4 – Modła i Modelka, 4 – Baraki Chotumskie, Chotum i Wola Pawłowska

Źródło: <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm> dane OUG w Warszawie

Eksploatacja powierzchniowa, prowadzona na terenie gminy, wywołała szereg zmian w środowisku. Zmianie uległo pokrycie terenu, warunki wodne, warunki bytowania roślin i zwierząt. Trwałym przekształceniom uległa rzeźba terenu i krajobraz, a wyrobiska i hałdy poeksploatacyjne wymagają przeprowadzenia szerokiej rekultywacji terenu po zakończeniu wydobycia.

Szczegółowe informacje odnośnie udokumentowanych złóż kopalni oraz terenów górniczych ujętych w rejestrze zawiera rozdział pt. „Występowanie udokumentowanych złóż kopalni oraz zasobów wód podziemnych”.

2.1.6. Warunki glebowe

Gleby na terenie gminy charakteryzują się dość dużym zróżnicowaniem. Najlepsze gleby występują w części wschodniej i południowej gminy. Gleby wykształcone zostały z plejstocenijskich piasków, pyłów, ilów i glin oraz holocenijskich utworów deluwialnych rzecznych i bagiennych.

⁶ Stan na luty 2019.

Największą powierzchnię zajmują gleby brunatne wyługowane i bielicowe oraz czarne ziemie, które przeważają w wschodniej części gminy.

Gleby brunatne wytworzone są z piasków słabo gliniastych, gliniastych, naglinowanych i z piasków luźnych. Są to gleby dość przewiewne przepuszczalne o dobrze wykształconym poziomie próchnicznym i prawidłowych stosunkach wodnych. Stanowią kompleksy gleb klasy II do IVa. Występują one dużymi płatami w północno - wschodniej części gminy w rejonie wsi Gąski Prządewo, w północno - zachodniej w rejonie Modły i Rydzewa oraz w południowej w rejonie od Gumowa po Ujazdowo, Nużewko - Meszki-Różki i Krubinka. Gleby brunatne posiadają korzystne warunki dla wszystkich upraw oraz warzywnictwa i sadownictwa.

Czarne ziemie wytworzone są z glin częściowo spiaszczonych lub z glin całkowitych. Występują na terenach płaskich lub obniżonych, a tym samym i bardziej nawodnionych. Wymagają uregulowania stosunków wodnych, co wpływa na wzrost ich kultury rolnej. Występują w tych samych obszarach co gleby brunatne często w sąsiedztwie użytków zielonych i stanowią kompleksy gleb IIIb - IVa.

Gleby bielicowe wytworzone z piasków gliniastych lekkich, na glinie średniej, lokalnie z piasków słabogliniastych na glinie bądź pyle stanowią kompleksy gleb IVa - IVb. Są mniej zasobne w składniki pokarmowe i bardziej wrażliwe na susze. Występują one dużymi płatami w pobliżu gleb brunatnych w rejonie wsi Niestum, Kargoszyn, Bielin, Rutki-Lenki, Nużewko, Bielin, Nużewko, Bardony, Rzeczeki-Wólki i Kanigówek, Niechodzin. Około 30 % gleb posiada gorsze warunki wodno - powietrzne. Należą do nich gleby brunatne wyługowane i murszowate. Wytworzone są z piasków słabogliniastych na piaskach luźnych oraz piasków luźnych i zaliczone do V i VI klasy. Zwarte płaty tych gleb występują w rejonie wsi Modelka — Wola Pawłowska, Kanigówek, Ujazdówek, na wschód od Chotumia, na południe od Wólki Rydzewskiej i w rejonie Grędzic, Niechodzina, Gołot.

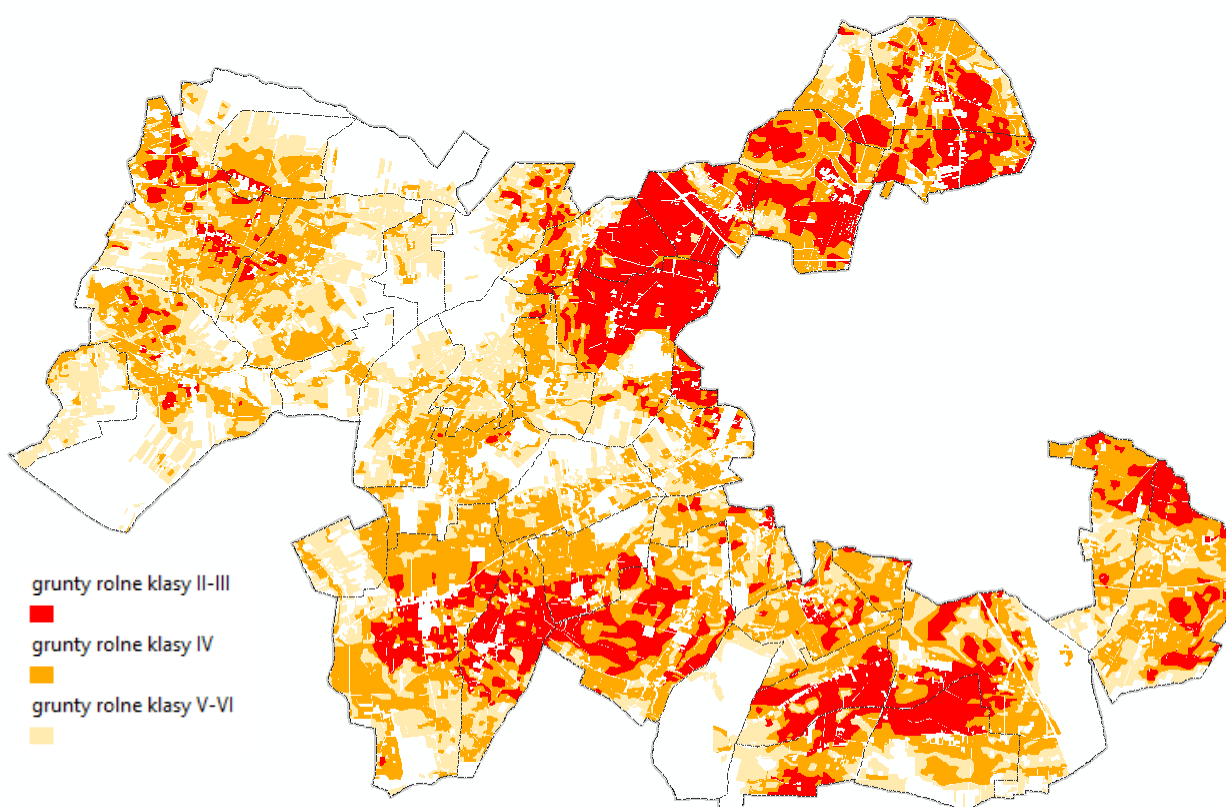
Gleby gminy Ciechanów stwarzają korzystne warunki gospodarowania. Najwyższą przydatność rolniczą posiadają gleby klasy II i III. Zajmują one łącznie 2402,02 ha, co stanowi 22,13% powierzchni użytków rolnych. Największe kompleksy tych gleb występują w północno - wschodniej części gminy. Grunty orne klasy IV zajmują największą powierzchnię – 4517,61 ha (41,81%). Są to grunty dość korzystne produkcyjnie i przy sprzyjających warunkach agroklimatycznych dają wysokie plony. Najsłabsze gleby to gleby klasy V i VI. Ogółem powierzchnia tych gruntów wynosi 2993,69 ha, co stanowi 27,71 % ogólnej powierzchni użytków. Z uwagi na niskie walory produkcyjne gleby te należałoby przeznaczyć pod zalesienie. Zintegrowany wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony przez UING w Puławach dla gminy wyniósł 48,5/100 pkt.

Gleby gminy Ciechanów są zróżnicowane pod względem typów oraz przydatności rolniczej. Należą do średnich w powiecie ciechanowskim. W dużej części gminy (głównie na północnym-wschodzie i na południu) występują kompleksy przydatności rolniczej pszenne dobre i żytnie bardzo dobre. Na terenie gminy znajdują się też obszary, gdzie kompleks przydatności rolniczej określono, jako pszenne bardzo dobre. Najpowszechniej występują kompleksy żytni dobry i słaby oraz żytni bardzo słaby.

Tabela 10 Klasy bonitacyjne gleb na terenie gminy Ciechanów

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Klasa II	14,16	0,13
Klasa III	2387,86	22,10
Klasa IV	4517,61	41,81
Klasa V	2379,11	22,02
Klasa VI	614,58	5,69
Pozostałe (grunty rolne zabudowane, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, nieużytki, sady, grunty pod rowami)	891,75	8,25
RAZEM	10805,08	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Gruntów i Budynków z 2017 r.

Rysunek 4 Rozmieszczenie gruntów rolnych na terenie gminy w rozbiciu na klasy bonitacyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Gruntów i Budynków z 2017 r.

2.1.7. Hydrologia

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina Ciechanów położona jest w dorzeczu rzeki Wkry. Sieć hydrograficzna na tym obszarze jest dość dobrze rozwinięta. Wzniesienia morenowe stanowią działy wodne czterech dopływów Wkry tj. Wisiołki, Rosicy, Łydyni i Sony. W dorzeczu rzeki Wisiołki leżą niewielkie północne obszary gminy. Rzeką Rosica zbiera wody z północno — zachodnich terenów gminy, na których są także jej źródła. Część środkowa gminy leży w zlewni rzeki Łydyni i jej dopływu Pławnicy, a południowo wschodnia rzeki Sony. Zlewnie te, typowe dla obszarów nizinnych charakteryzują się niewielkimi spadkami.

Rzeką Łydynia jest lewobrzeżnym dopływem Wkry o długości 76,46 km, w tym na terenie gminy 6,86 km i miasta Ciechanowa 8,53 km. Dolina rzeki jest płaska i szeroka. Rzeką posiada wyraźny taras zalewowy o szerokości dochodzącej do 400 m. Powierzchnia tego tarasu jest podmokła, zabagniona zwłaszcza w okresach wysokich stanów wód. Dolina wyścielona jest torfami, namułami i aluwiami piaszczystymi na gliniastym. W utworach tych występuje przypowierzchniowa warstwa wodonośna. Przepływ wód podziemnych odbywa się w kierunku rzeki, która na całym odcinku jest uregulowana. W miejscowości Ropele wpada do niej lewobrzeżny dopływ - Pławnica, o długości na terenie gminy 3,9 km (łączna długość 9,8 km). Rzeką Pławnica zbiera wody powierzchniowe ze wsi Niestum i obszaru oddziaływującego na ujście Kalisz Przedwojowo.

Lewobrzeżnym dopływem Wkry jest rzeka Rosica, która na terenie gminy płynie odcinkiem 12,7 m, a jej całkowita długość wynosi 19,5 km. Rzeką posiada swoje źródła na gruntach ornych kolonii Wola Pawłowska. Rosica płynie z kierunku północno-wschodniego na południowy zachód, a następnie na zachód i na odcinku około 2,8 km stanowi granicę z gminą Strzegowo. Dolina rzeki jest wąska o dość dużych spadkach. W wyniku regulacji wykonane zostało nowe koryto rzeki pozbawiające ją walorów ciek naturalnego i zamieniając w rów melioracyjny. Na terenie wsi Rutki-Begny trasę rzeki poprowadzono przez teren bagna, co powoduje stopniowe jego osuszanie. Obszar bagna stanowi ostoję ptactwa i wymaga objęcia ochroną.

Część południowa gminy do której należą grunty wsi Gumowo i Rykaczewo jest w zlewni Stawnicy będącej prawobrzeżnym dopływem Łydyni. Grunty wsi Rzeczki i Mieszki Wielkie położone w południowo wschodniej i wschodniej części gminy leżą w zlewni Sony Zachodniej.

Łączna długość rzek i kanałów na terenie gminy wynosi 23,75 km, co stanowi 10,3% długości rzek w powiecie ciechanowskim. Rowy główne stałe lub okresowe prowadzą wodę na długości 128,5 m co stanowi ok. 13% długości rowów w powiecie.

Na obszarze gminy występują naturalne zbiorniki i oczka wodne, wypełniające zagłębienia terenu. Najwięcej z nich znajduje się w dolinie rzeki Łydyni i Rosicy. Oczka wodne występują też w obrębie lasów na siedliskach wilgotnych oraz na terenach bagnisk śródleśnych. Zbiorniczki te stanowią cenny element krajobrazu gminy oraz pełnią rolę ważne rezerwuarów wodnych. W gminie brak jest także sztucznych zbiorników wodnych, za wyjątkiem tych stanowiących zalane wodą wyrobiska poeksploatacyjne.

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym gmina Ciechanów położona jest w regionie mazowiecko-mazursko-podlaskim (wg regionalizacji hydrogeologicznej Polski) z głównym poziomem użytkowym w utworach czwartorzędu.

Pierwszy poziom wodonośny (wody gruntowe) związany jest z piaskami wodnolodowcowymi, piaskami moren czołowych i kemów najmłodszego – północno-mazowieckiego stadiału zlodowacenia środkowopolskiego, oraz drobnymi przewarstwieniami wśród glin zwałowych tego stadiału. Drugi poziom wodonośny jest pojęciem znacznie mniej dokładnie określonym. W zasadzie obejmuje on wszystkie warstwy wodonośne o zwierciadle napiętym występujące ponad wypełnieniem depresji

w stopie trzeciorzędu. Poziom trzeci – najgłębszy obejmuje piaszczyste i żwirowe osady rzeczne oraz piaszczysto – pylaste rozlewiskowe interglacjału mazowieckiego oraz piaski i żwiru wodnolodowcowe obydwu stadiałów zlodowacenia południowopolskiego.

Część północno - wschodnia gminy leży w obszarze ochronnym **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Górnej Łydyni GZWP nr 219**, który to zbiornik podlega najwyższej ochronie jako rezerwa wody pitnej w przyszłości. Jest to zbiornik o charakterze porowym w utworach czwartorzędu. Powierzchnia jego wynosi 151,1 km², a szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika oceniono na 30000 m³/d. Średnie głębokości ujęć przekraczają 50 m.

W 2011 roku Minister Środowiska przyjął Dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 219 - Górna Łydynia. Dokumentacja ta zawiera uszczegółowione granice GZWP nr 219 Górna Łydynia oraz granice proponowanego zbiornika ochronnego GZWP oraz propozycje zakazów nakazów i ograniczeń w użytkowaniu terenu, mające na celu ochronę wód podziemnych.

Ponadto cała gmina leży w granicach nieudokumentowanego **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Subniecka Warszawska GZWP nr 215**. Jest to piętro wód pochodzenia paleogeńko-neogeńskiego o powierzchni ok. 51 000 km² i mieści się w obrębie regionu I mazowieckiego. Jego zasoby szacuje się na 250,0 tys. m³/d.

2.1.8. Flora

Wg podziału regionalizacji geobotanicznej Polski Matuszkiewicza (2008), gmina Ciechanów przynależy do Działu Mazowiecko-Poleskiego, Krainy Północnomazowiecko-Kurpiowskiej, Podkrainy Wkry oraz następujących Okręgów: Wysoczyzny Ciechanowskiej (północna, wschodnia i środkowa część gminy) i Równiny Raciąskiej (południowo-zachodnia część gminy). Potencjalną roślinność naturalną stanowią:

- lasy liściaste z klasy *Querco-fagetea* (głównie grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* - odmiana środkowopolska, seria uboga oraz świetliste dąbrowy, w postaci niżowej - związek *Potentillo albae-Quercetum typicum*, w dolinach rzecznych potencjalną roślinność stanowi niżowy łęg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum*).
- lasy iglaste z klasy *Vaccinio-Piceetea* (głównie bory mieszane sosnowo-dębowe (*Querco-Pinetum*)).

Ze względu na duży udział użytków rolnych w powierzchni gminy, naturalne zbiorowiska zachowały się w niewielkim stopniu. Dominują przede wszystkim zbiorowiska nieleśne, z wyraźną dominacją zbiorowisk towarzyszących uprawom rolnym. Lasy na terenie gminy są bardzo rozproszone i zajmują nieco ponad 18% całej powierzchni gminy. Dominującym zbiorowiskiem leśnym jest grąd subkontynentalny, którego duże płaty występują na gruntach miejscowości: Gołoty, Rydzewo, Mieszki Różki, Wola Pawłowska i Modła Włosciańska. Miejscami w dolinach rzecznych i na terenach podmokłych zachowały się fragmenty olsów i olsów jesionowych.

Na pozostałym terenie lasy są pofragmentowane i nieciągłe (za wyjątkiem fragmentów dolin i mniejszych cieków). Rozdrobnienie lasów i ich niewielka powierzchnia na terenie większej części gminy nie sprzyja zachowaniu ciągłości ekologicznej i prawidłowemu funkcjonowaniu przyrodniczemu terenów.

Charakter zbiorowisk roślinnych zależy od sposobu użytkowania terenu. Zaniedbane obszary na terenach gęstej zabudowy, tereny przydrożne i przemysłowe porasta roślinność synantropijna. Obszary pozostające w użytkowaniu rolniczym to głównie zbiorowiska segetalne i ruderalne towarzyszące uprawom polowym. W obrębie terenów odłogowanych lub wykorzystywanych jako użytki zielone, wzdłuż cieków wodnych występują zbiorowiska łąk i pastwisk o zwiększonym udziale ziół. Na obszarach związanych głównie z dolinami rzek występują zbiorowiska roślinności wodnej, szuwały i zarośla.

W obrębie zieleni urządzonej, w parkach podworskich, w przydomowych ogrodach występują liczne gatunki introdukowane, które wypierają z jednej strony gatunki rodzime, a z drugiej wzbogacają różnorodność gatunkową na terenie gminy. Za niekorzystne należy uznać zdominowanie przez

niektóre gatunki obcego pochodzenia lasów – jak wypieranie czeremchy europejskiej przez odmianę amerykańską.

2.1.9. Fauna

Duże zróżnicowanie środowiskowe stwarza dogodne warunki bytowania dla wielu gatunków zwierząt o różnorodnych wymaganiach siedliskowych i decyduje o bogactwie gatunkowym fauny. Docierają tutaj zwartymi zasięgami, bądź pojedynczymi stanowiskami, gatunki zwierząt należące do różnych elementów zoogeograficznych. Pod względem zoogeograficznym obszar gminy Ciechanów należy do prowincji europejsko-zachodniosyberyjskiej.

Faunę tego obszaru można podzielić generalnie na: gatunki związane z dolinami rzek i zbiornikami wodnymi, gatunki przestrzeni otwartych oraz gatunki leśne. Zarówno ekstensywna jak i intensywna gospodarka rolna oraz rozdrobnienie gospodarstw rolnych powoduje, że utrzymują się tutaj dogodne warunki dla występowania zwierząt charakterystycznych dla terenów półotwartych i otwartych. Rzadkie są natomiast gatunki związane z lasem. Ciekawostką przyrodniczą na terenie gminy jest występowanie wydry a także rzadkich gatunków nietoperzy.

Głównym biotopem wodnym gminy są doliny rzek oraz towarzyszące im małe zbiorniki wodne. W wodach żyją wydry oraz liczne gatunki wodnego ptactwa - perkozy, kaczkę, mewy. Spośród ryb najczęściej występują ukleja, płoć, leszcz, lin, karp, okoń, szczupak i węgorz.

Lasy i zadrzewienia stanowią jedynie kilka procent powierzchni gminy. Występują tutaj zwierzęta leśne takie jak jeleni, sarna, dzik, liczne ptaki. Wśród zwierząt znajdują się również typowe dla tundry i tajgi gatunki jak: puszczyk, zając bielak, łoś, jarząbek, orzechówka. Na nizinach występują m.in. ropucha szara, padalec, zaskroniec, zięba, kaczka krzyżówka, jastrząb, wiewiórka pospolita, zając szarak. Żyją tu również zagrożone dawniej wyginięciem a obecnie liczniejsze: kruk, kormoran czarny, łabędź niemy i bocian czarny.

Tereny otwarte (pola uprawne, łąki, pastwiska, nieużytki) zajmują większą część gminy. Występują tutaj drobne gryzonie (myszy, normiki), ssaki owadożerne (ryjówki, jeże, krety), drobna zwierzyna łowna (zające, bażanty, kuropatwy, przepiórki) oraz ptaki preferujące przestrzeń otwartą (skowronki, słowiki, wilgi, grzywacze i in.). Łąki są terenem lęgowym ptaków: czajek i bekasów. Suche i nasłonecznione stoki są zasiedlane przez ciepłolubne gady: żmiję, jaszczurkę zwinkę i żyworodną. Bogata jest fauna bezkręgowców, głównie owadów, towarzysząca takim siedliskom. Najbardziej interesujące są: barwne gatunki motyli, trzmiele, chrząszcze biegacze, rzadkie muchówki i in.

Wiele gatunków zwierząt związało się z siedliskami antropogenicznymi. W pobliżu ludzkich zabudowań często występują: wróble, gołębie, jerzyki, bocian biały, dudek, kopcuszek, pliszki, jaskółki, sowy, muchołówki, kuna domowa, nietoperze i in.

2.1.10. Powiązania przyrodnicze

Głównym celem wyznaczenia sieci korytarzy ekologicznych jest przeciwdziałanie izolacji obszarów cennych przyrodniczo, umożliwienie migracji zwierząt i roślin oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności na terenach o dużej wartości przyrodniczej.

Zgodnie z ustaleniami KPZK 2030 system przyrodniczy kraju składa się z dwóch podsystemów korytarzy ekologicznych: tworzonych przez doliny rzeczne oraz lądowe korytarze migracyjne dla dużych zwierząt. Sieć ta jest uzupełniona przez system regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych. Na obszarach silnie zurbanizowanych, a zwłaszcza w miastach, układy ekologiczne powinny być połączone z obszarami otwartymi poprzez system zielonych pierścieni. Dzięki temu zostanie zapewniona między tymi elementami łączność ekologiczna oraz odpowiednie warunki przewietrzania tych terenów.

Węzłami sieci (biocentrami) są obszary charakteryzujące się trwałym nagromadzeniem walorów przyrodniczych o różnym formalnym statusie ochronnym (parki narodowe, części parków krajobrazowych, znaczna część obszarów Natura 2000, duże kompleksy leśne). System ten powinien

zapewnić wzajemną łączność pomiędzy tymi obszarami i umożliwić migrację osobników i wymianę genów.

Zgodnie z „Opracowaniem ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego” (2011) w granicach województwa mazowieckiego wyodrębniają się następujące elementy sieci: 6 obszarów węzłowych o najwyższej randze międzynarodowej (tj. Puszcza Kampinoska, Puszcza Pilicka, Puszcza Kurpiowska, Dolina Środkowej Wisły, Dolina Dolnego Bugu i Puszcza Piska) oraz 3 korytarze ekologiczne (tj. Warszawski Wisły, Podwarszawski i Dolnej Narwi). Ponadto w sieci ECONET znaczenie krajowe mają obszary węzłowe: Puszczy Kozienickiej, obszar Siedlecki, fragmentu obszaru Pojezierza Gostynińskiego, Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego, Puszczy Bolimowskiej oraz korytarze ekologiczne: Skrwy, Bzury, Słudwi, Wkry, Warecki Pilicy, Świdra, Liwca, Garbu Goleniowskiego.

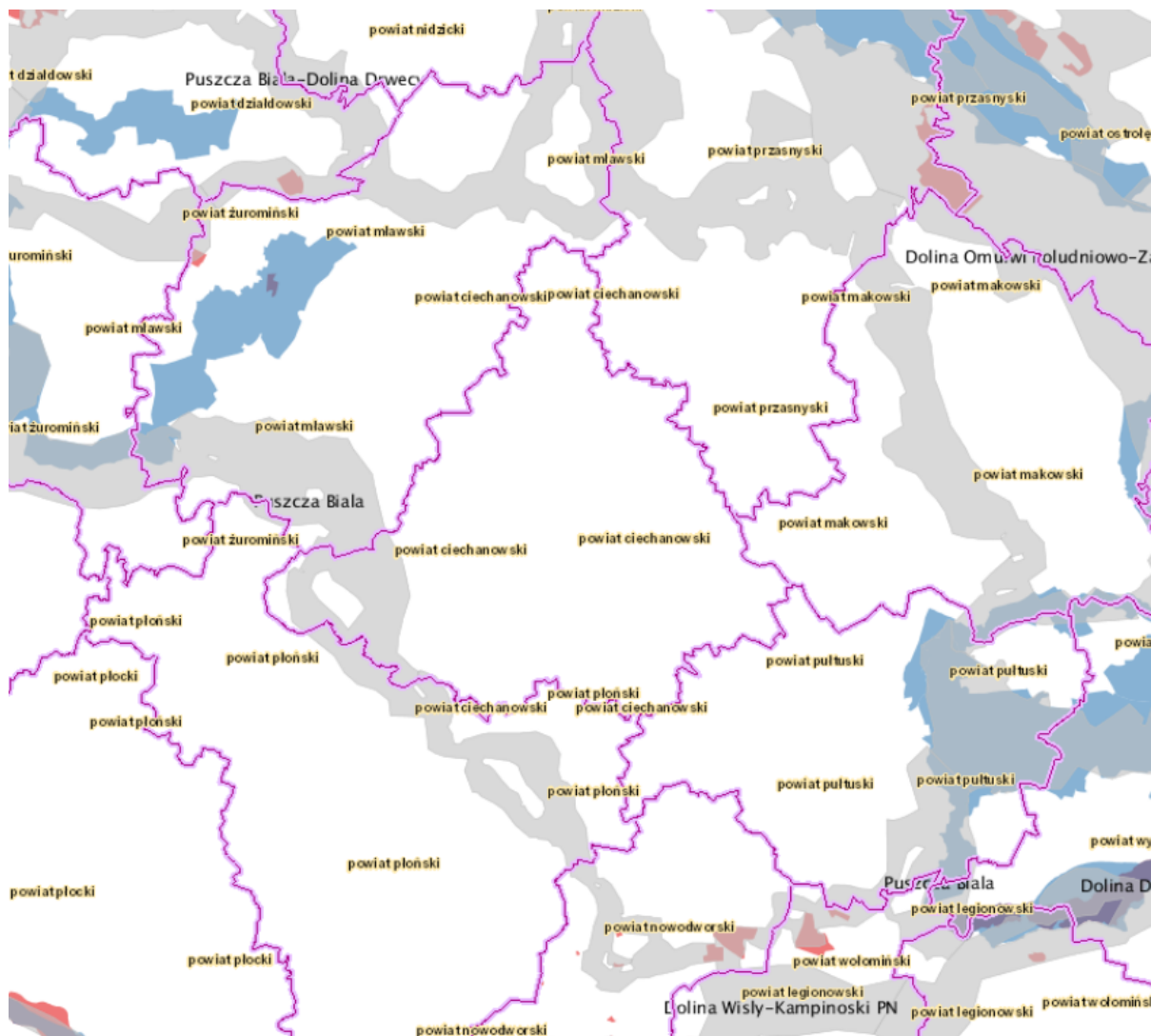
Udział naturalnych ekosystemów (np. lasy, doliny rzeczne) na terenie gminy Ciechanów jest dosyć mały, dlatego cała gmina położona jest poza dużymi korytarzami ekologicznymi o znaczeniu krajowym czy międzynarodowym. Umiejscowienie gminy na tle obszarów chronionych Natura 2000 oraz projektu korytarzy ekologicznych przedstawiono na schemacie poniżej.

Północno-zachodnia część gminy objęta jest ochroną w ramach dwóch obowiązujących obszarów chronionego krajobrazu: Krośnicko-Kosmowski i Nadwkrzański. Przez ten obszar płynie również rzeka Rosica i Wisiołka. Tereny te stanowią połączenie systemu przyrodniczego gminy z najbliższymi korytarzami ekologicznymi ustanowionymi w ramach „Projektu korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć ekologiczną Natura 2000 w Polsce” (2005), tj. Puszcza Biała. Korytarz ten biegnie na południowy-zachód od gminy i dzięki niemu gmina łączy się z innymi terenami cennymi pod względem przyrodniczym m.in. Obszarem Natura 2000 Dolina Wkry i Mławki i Górznieńsko-Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym (na północny-zachód) oraz Obszarami Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły, Kampinoska Dolina Wisły oraz Kampinoskim Parkiem Narodowym na (południowy-wschód).

System przyrodniczy gminy opiera się na ciekach wodnych: Łydyni, Rosicy i Sonie. Elementy te stanowią podstawowy układ przyrodniczy w ramach którego odbywa się funkcjonowanie przyrodnicze gminy. Powiązania funkcjonalne zapewnia towarzysząca ciekom roślinność, będąca miejscem występowania drobnej zwierzyny i ptactwa. Ciągi te umożliwiają migrację roślin i zwierząt oraz wzajemne przenikanie się terenów otwartych o różnym pokryciu i zurbanizowaniu. Poprzez te korytarze ekologiczne obszar opracowania łączy się z terenami przyległymi, w tym obszarami chronionymi o randze krajowej i międzynarodowej.

Ze względu na niską lesistość na terenie gminy Ciechanów (lesistość stanowi ok. 18%) i duże rozdrobnienie kompleksów leśnych na terenie gminy, stanowią one jedynie uzupełnienie powiązań przyrodniczych. Ponadto podstawowy układ przyrodniczy gminy wzbogacają parki i założenia dworskie, tereny sportowe, nasadzenia i kępy łąk oraz pasy zieleni przydrożnej.

Umiejscowienie powiatu ciechanowskiego na tle obszarów chronionych przedstawiono na schemacie poniżej.

Rysunek 5 Powiat ciechanowski na tle obszarów chronionych Natura 2000 i projektu korytarzy ekologicznych

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

2.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZAGROŻENIA

2.2.1. Zagrożenia i stan powietrza atmosferycznego

Do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza zalicza się: zakłady przemysłowe, kotłownie, paleniska domowe, transport, składowiska odpadów i rolnictwo. Większość z nich to zanieczyszczenia energetyczne, powstające przy spalaniu paliw. Poszczególne kategorie zagospodarowania wpływają na stan powietrza poprzez:

- **sektor komunalno-bytowy** – głównie spalanie odpadów w domowych piecach, które nie wytwarzają wystarczająco wysokiej temperatury do całkowitego spalania odpadów, takich jak tekstylia, guma i tworzywa sztuczne. W związku z czym do atmosfery przedostają się szkodliwe substancje w postaci sadzy, węglowodorów aromatycznych, merkaptanów oraz innych szkodliwych dla zdrowia ludzi substancji. Zjawisko nasila się w okresie grzewczym, a szczególnie widoczne jest na obszarach zwartej zabudowy.
- **źródła komunikacyjne** – głównie zły stan techniczny pojazdów, przestoje w ruchu spowodowane złą organizacją ruchu lub zbyt małą przepustowością dróg; zły stan nawierzchni dróg i rodzaj paliwa. Występowanie i nasilenie tych czynników powoduje, że na skrzyżowaniach

i trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu występuje wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw (tlenek węgla, tlenek azotu, węglowodory lotne, związki ołowiu). Emisja komunikacyjna jest bardzo nierównomierna - związana ściśle z natężeniem pojazdów i zależy od pory dnia (wzrasta w godzinach szczytu tj. dojazdu do pracy i powrotu do domu) oraz roku (wzrasta w okresie letnim - wzmożony ruch turystyczny). Ponadto emisja komunikacyjna nabiera coraz większego znaczenia ze względu na rosnącą liczbę pojazdów na drogach oraz wzmożony ruch tranzytowy. Największy ruch samochodowy, a co za tym idzie największe zanieczyszczenie liniowe, występuje na drogach o utwardzonej nawierzchni, przede wszystkim na drogach krajowych. Przez omawiany teren przebiegają drogi krajowe nr 50 i 60 oraz drogi wojewódzkie nr 615, 616 i 617 - generują one wzmożony ruch samochodowy, a co za tym idzie największe zanieczyszczenia liniowe. W nieco mniejszym stopniu oddziałuje linia kolejowa nr E65 Warszawa-Gdańsk.

- **emisje technologiczne** tj. emisje z pobliskich zakładów przemysłowych (procesy technologiczne, prywatne zakłady np. rzemieślnicze, rolnictwo) – główną przyczyną tego typu zanieczyszczeń jest przede wszystkim brak lub zły stan technicznych zabezpieczeń oraz przestarzałe procesy technologiczne. Zakładów przemysłowych i energetycznych generujących duże ilości zanieczyszczeń na terenie gminy jest niewiele.

Analiza struktury antropogenicznej emisji z obszaru województwa mazowieckiego w 2015 r. pokazuje zdecydowanie największy udział w całkowitej emisji pyłu zawieszonego PM10 metali ciężkich (AS, Cd, Ni, Pb) i B(a)P z domów ogrzewanych indywidualnie. Całkowita emisja PM10 z domów ogrzewanych indywidualnie na obszarze województwa mazowieckiego (szacunki nie obejmują spalania śmieci) była w 2015 r. 12,2 razy większa niż całkowita masa PM10 wyemitowanego w tym czasie przez przemysł. Natomiast przemysł, mimo bardzo znaczącej redukcji emisji SO₂ na przestrzeni ostatnich lat, w dalszym ciągu ma największy udział w całkowitej emisji tego zanieczyszczenia, Przemysł w 2015 r. wyemitował 75% antropogenicznej emisji SO₂, natomiast 51% NO_x pochodziło ze spalania paliw w silnikach samochodowych.

Prowadzone w województwie mazowieckim badania jakości powietrza pokazują, że największe stężenia monitorowanych zanieczyszczeń występują na terenach zurbanizowanych. Na obszarach miejskich duży wpływ na wielkość poziomów stężeń mają zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji, natomiast na obszarach pozamiejskich zanieczyszczenia pochodzące z niskiej emisji powierzchniowej, które bardzo często migrują również do obszarów zurbanizowanych. W rejonach, w których występuje indywidualne ogrzewanie domów i mieszkań, szczególnie wysokie są stężenia zanieczyszczeń pyłowych i benzo(a)pirenu.

Gmina Ciechanów ze względu na swój rolniczy charakter nie posiada na swoim obszarze dużych obiektów pogarszających stan czystości powietrza. Na stan aerosanitarny w znacznej mierze składa się działalność miejscowych zakładów przemysłowych, lokalnych kotłowni ogrzewających szklarnie i tunele oraz indywidualnych palenisk domowych. Na jakość powietrza wpływ ma także emisja zanieczyszczeń z sąsiednich gmin (w tym miasta Ciechanowa) i powiatów, komunikacja oraz emisja niezorganizowana (wysypisko śmieci, działalność drobnych zakładów usługowych).

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.) w ramach państwowego monitoringu środowiska dokonuje się obserwacji zmian i ocen jakości powietrza. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zobowiązany jest do sporządzania ocen pięcioletnich, wykonywanych przynajmniej co 5 lat, na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza w poszczególnych strefach oraz ocen rocznych wykonywanych co roku. Podstawę do rocznej oceny jakości powietrza stanowią: poziomy dopuszczalne, docelowe oraz poziomy celów długoterminowych. Oceny dokonuje się dla kryterium ochrony zdrowia (w zakresie: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ołowiu, pyłu zawieszonego PM10, tlenku węgla, arsenu, kadmu, niklu, benzo(a)pirenu, ozonu i pyłu zawieszonego PM2,5 – począwszy od 2010 roku) oraz pod kątem ochrony roślin (w zakresie: tlenków azotu, dwutlenku siarki i ozonu).

Ocena roczna poziomu substancji w powietrzu w poszczególnych strefach oraz klasyfikacja stref dotyczy zawsze pełnego roku pomiarowego. Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze strefy. Końcowym wynikiem klasyfikacji jest określenie klasy dla każdej strefy i dla każdego zanieczyszczenia ze względu na ochronę zdrowia oraz pod kątem ochrony roślin. W 2015 r. gmina Ciechanów przynależała do strefy mazowieckiej (PL1404), pozostałe strefy to: aglomeracja warszawska (PL1401), miasto Płock (PL1402) i miasto Radom (PL1403). Żadne ze stanowisk pomiarowych monitoringu powietrza, z których wyniki wykorzystano w ocenach jakości powietrza w województwie mazowieckim za lata 2013-2015, nie znajdowało się na terenie gminy Ciechanów.

W klasyfikacji stref według kryterium ochrony zdrowia ludzi w 2015 r. w strefie mazowieckiej zostały przekroczone poziomy stężeń: pyłu PM10 dla normy dobowej (klasa C), pyłu PM2,5 zarówno dla poziomu dopuszczalnego fazy I (25 µg/m³) jak i fazy II (20 µg/m³) (odpowiednio klasa C i C1), benzo(a)pirenu oznaczane w pyłe (klasa C), ozonu dla poziomu celu długoterminowego (120 µg/m³) (Klasa D2). Pomiary dla strefy mazowieckiej wskazały na niewielki spadek poniżej ustalonych norm, jednak w kolejnych latach mogą ponownie wystąpić przekroczenia w tych strefach. Dla pozostałych zanieczyszczeń strefom nadano status klasy A z uwagi na nieprzekraczanie poziomu dopuszczalnego i docelowego dla każdej z ocenianych substancji.

Według kryterium ochrony roślin, strefę mazowiecką pod względem dotrzymania wartości dopuszczalnych dla NO_x i SO₂ oraz poziomu docelowego O₃ zakwalifikowano do klasy A. Natomiast z uwagi na przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu, strefę mazowiecką określono jako D2. W latach 2013-2015 nie doszło do żadnej zmian w klasyfikacji ze względu na ochronę roślin.

Wynikowe klasy dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń dla stref pomiarowych obejmujących gminę Ciechanów przedstawiono w tabeli poniżej. Jak podkreślono w raporcie o stanie środowiska: dobowe stężenia pyłu przekraczające poziom dopuszczalny wykazują znaczne zróżnicowanie sezonowe stężeń – wyższe wartości charakteryzują okres grzewczy. W okresie zimowym wzrasta poziom emisji ze średnich i małych źródeł (paleniska domowe, lokalne kotłownie) w związku z koniecznością ogrzewania. Ze względu na swoje zagęszczenie, niski pułap emisji oraz stosowane rodzaje opału, są one bardzo uciążliwe. Poprawa tego stanu możliwa jest poprzez zmianę sposobu ich ogrzewania na gazowe czy olejowe oraz zwiększenie udziału ekologicznych źródeł energii.

Tabela 11 Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej w 2015 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
		dwutlenek siarki SO ₂	dwutlenek azotu NO ₂	pył zawieszony PM10	Ołów Pb	benzen C ₆ H ₆	tlenek węgla CO	ozon O ₃ *	ozon O ₃ **	Arsen As	Kadm Cd	Nikiel Ni	benzo(a)piren BaP	PM2,5 (faza I)	PM2,5 (faza II)
strefa mazowiecka	PL1404	A	A	C	A	A	A	A	D2	A	A	A	C	C	C1

klasa A - klasa strefy dla zanieczyszczenia o stężeniach poniżej poziomu dopuszczalnego bądź docelowego

klasa C - klasa strefy dla zanieczyszczenia o stężeniach substancji przekraczających poziom dopuszczalny bądź poziomy docelowy

klasa D2 – klasa strefy dla ozonu o stężeniach przekraczających poziom celu długoterminowego

klasa C1 - klasa strefy dla pyłu zawieszzonego PM2,5 o stężeniach przekraczających poziom dopuszczalny dla fazy II

* wg poziomu docelowego

** wg poziomu celu długoterminowego

Źródło: WIOŚ, Warszawa 2016

Tabela 12 Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej w 2015 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
		dwutlenek siarki SO ₂	tlenki azotu NO _x	Ozon O ₃ *	Ozon O ₃ **
strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	D2

klasa A – klasa strefy dla zanieczyszczenia o stężeniach poniżej poziomu dopuszczalnego bądź docelowego,

klasa D2 – klasa strefy dla ozonu o stężeniach przekraczających poziom celu długoterminowego

* wg poziomu docelowego

** wg poziomu długoterminowego

Źródło: WIOŚ, Warszawa 2016

Na jakość powietrza na terenie gminy wpływają przede wszystkim lokalne źródła zanieczyszczeń pochodzące ze spalania paliw. Ciągłej poprawie ulega jakość powietrza pod względem zawartości siarki i tlenku węgla, co wynika z poprawiającej się jakości paliw stosowanych do ogrzewania budynków oraz stosowania nowych technologii. Wprowadzanie nowych technologii i instalacji w zakładach produkcyjnych, również ogranicza w porównaniu do lat ubiegłych emisję pyłów. Wzrasta zawartość tlenków azotu, którego głównym źródłem pochodzenia jest transport komunikacyjny - ilość samochodów na drogach ciągle rośnie. Na ograniczenie tlenków azotu w powietrzu może wpłynąć: poprawa stanu technicznego pojazdów – nowsze samochody posiadają instalacje zmniejszające emisję szkodliwych substancji do atmosfery oraz dbanie o właściwy stan techniczny nawierzchni.

2.2.2. Klimat akustyczny

Zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska za hałas uznajemy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Odbieranie dźwięków jako hałasu zależy od osobistych odczuć dotyczących ich uciążliwości. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, w zależności od rodzaju terenu, wyznacza rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. 2014 poz. 112).

Za główne źródła hałasu na terenie gminy należy uznać szlaki komunikacyjne (drogi i kolej – hałas komunikacyjny), w dalszej kolejności zakłady produkcyjne i lokalne źródła hałasu w postaci zakładów usługowych i rzemieślniczych (hałas przemysłowy).

Nasilenie hałasu ze źródeł komunikacyjnych zależy od natężenia ruchu, stanu technicznego pojazdów i dróg. Największe znaczenie i obciążenie ruchu pojazdów na terenie gminy występuje na drogach krajowych nr 50 i 60 oraz drogach wojewódzkich nr 615, 616 i 617. Niewielki wpływ na hałas ma istniejąca na terenie gminy linia kolejowa nr E65 Warszawa-Gdańsk. Monitoring zanieczyszczenia środowiska hałasem prowadzony przez WIOŚ nie obejmuje gminy Ciechanów, stąd nie ma wiarygodnych danych odnośnie jego rzeczywistej wielkości. Należy przyjąć, że prowadzone prace modernizacji i przebudowy dróg różnych szczebli zmniejszają wpływ stanu technicznego dróg na poziom hałasu.

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykonał badania hałasu komunikacyjnego w 13 punktach pomiarowych w większych miastach województwa oraz przy głównych drogach. Najbliżej położony z punktów zlokalizowany był w Ojrzeniu przy ulicy Ciechanowskiej, gdzie oszacowano na podstawie pomiarów, że długookresowe średnie poziomy dźwięku wynoszą:

- dla pory nocy LN =63,6dB,
- dla pory dziennie-wieczorno-nocnej LDWN=71,4dB

i przekraczają poziomy dopuszczalne LN = 59dB, LDWN = 68dB.

Ponadto w poprzednich latach badania hałasu były wykonywane m.in. na terenie miasta Ciechanów, gdzie wartości dopuszczalne były przekraczane zarówno w porze dziennej jak i nocnej.

Na ograniczenie hałasu komunikacyjnego na terenie gminy w głównej mierze wpłynie poprawa stanu technicznego dróg. Hałas przemysłowy, związany z prowadzoną działalnością ma charakter lokalny. Częściowo ograniczyć go może stosowanie nowych technologii oraz urządzeń i instalacji tłumiących hałas, przy czym nie wszędzie można je zastosować (np. wydobywanie surowców w kopalniach odkrywkowych oraz transport samochodowy urobku wewnątrz i poza kopalnią).

2.2.3. Pola elektromagnetyczne

Zagadnienia związane z ochroną środowiska przed polami elektromagnetycznymi określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska. Regulacje tam zawarte dotyczą m.in. dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, które zróżnicowano: dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.), pola elektromagnetyczne definiuje się jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Źródłem pól elektromagnetycznych na omawianym terenie są linie energetyczne oraz urządzenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia.

Również stacje bazowe telefonii komórkowej emitują pola elektromagnetyczne na dużej wysokości, nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców. Na terenie gminy Ciechanów znajdowała się stacja bazowa telefonii komórkowej w Gąskach (przy ul. Partyzantów 2), jednak ważność decyzji na jej użytkowanie wygasła pod koniec 2017 r. (wg danych ze strony Urzędu Komunikacji Elektronicznej).

W przypadku linii energetycznych konieczność ewentualnego wyznaczenia pasa ochronnego po przeprowadzeniu odpowiednich pomiarów ustala zarządca linii. Zazwyczaj ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączzonego spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczonego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Na obszarze gminy głównym możliwym źródłem emisji pól elektromagnetycznych są linie elektroenergetyczne 110 kV relacji Raciąż – Niechodzin, Nasielsk – Ciechanów, Chrzanówek – Ciechanów, Ciechanów – Przasnysz, Ciechanów - Grudusk.

Zgodnie z raportem „Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2015 r.” (2016), ocenę oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko przeprowadza się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie badań monitoringowych oraz informacji o źródłach emitujących pola. Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645) na obszarze województwa wyznaczono 135 punktów pomiarowych (pp) dla trzyletniego cyklu pomiarowego, po 45 punktów dla każdego roku. W każdym z tych 45 pp pomiary wykonuje się raz w roku kalendarzowym. W 2013, 2014 i 2015 roku zgodnie z ww. rozporządzeniem powtórzono pomiary w tych samych miejscach, w których wykonano odpowiednio w 2010, 2011 i 2012 roku.

Żaden z punktów pomiarowych nie znajdował się na terenie gminy Ciechanów. Poziomy pole elektromagnetyczne na obszarze województwa mazowieckiego utrzymują się na niskim poziomie i w żadnym punkcie nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m, określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Na podstawie powyższych wyników badań można przyjąć, że dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych również na terenie gminy Ciechanów nie zostaje przekroczony.

2.2.4. Zagrożenia i stan gleb

Gleby w gminie Ciechanów na obszarach zwartej zabudowy wsi w znacznym stopniu uległy przekształceniu w wyniku postępującej urbanizacji obszaru. Degradacja dotyczy przede wszystkim profili glebowych oraz stanu fizyko-chemicznego gleb. Zmiany profili glebowych związane są z prowadzeniem prac budowlanych, obecnością gruzu. Jakość i stan pozostałych gleb ma znaczenie dla ich wykorzystania rolniczego i w dużej mierze przez rolnictwo jest kształtowany.

Zanieczyszczenia gleb na terenie gminy mają głównie charakter antropogeniczny. Dotyczą emisji zanieczyszczeń z przemysłu (w tym na terenach eksploatacji surowców), transportu i odpadów komunalnych (składowisk odpadów) oraz zanieczyszczeń wynikających ze sposobu prowadzenia gospodarki rolnej (niewłaściwe stosowanie środków ochrony roślin, nawozów mineralnych lub organicznych, niewłaściwe użytkowanie rolnicze gleb).

Na terenie gminy nie prowadzi się monitoringu jakości gleb. Zgodnie z raportem „Program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego do 2022 r.” (2016 r.) na terenie powiatu ciechanowskiego był prowadzony monitoring jakości gleb. Badania nad zawartością mikroelementów oraz potrzebami nawozowymi gleb prowadzi w ramach monitoringu jakości środowiska WIOŚ (wykorzystując materiały badawcze Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Kielcach oraz prace Instytutu Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach, realizującego oceny jakości gleb w ramach monitoringu krajowego). Badania jakości gleb prowadzone są w cyklu 5-letnim od 1995 r. Prowadzone badania mają na celu określenie jakości gleb, monitoringu zmian w ich chemizmie oraz konieczności prowadzenia prac ochronnych. Starosta powiatu zobowiązany jest do prowadzenia rejestru obszarów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleb, wraz z wykazem obszarów, dla których obowiązkowe jest przeprowadzenie rekultywacji.

Na terenie województwa mazowieckiego do badań w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych wytypowano 20 punktów pomiarowych. Na terenie powiatu ciechanowskiego punkt taki jest zlokalizowany w miejscowości Skrobocin (nr krajowego punktu monitoringu gleb sieci IUNiG – 149), w gminie Sońsk. Dane pochodzące z tego punktu można uznać za reprezentatywne dla całego powiatu, gdyż gleby są podobnego pochodzenia, antropopresja przemysłu i transportu jest podobna, struktura i sposób uprawy gruntów ornych są jednakowe.

W glebach oznaczono: właściwości podstawowe (np. skład granulometryczny, odczyn w wodzie i 1 M KCl, zawartość przyswajalnych dla roślin form potasu, fosforu, magnezu i siarki, zawartość glinu ruchomego, procentową zawartość azotu i węgla, zawartość WWA), skład jonowy kompleksu sorpcyjnego gleb (np. zawartość wymiennych form Ca, Mg, K, Na, Al, H) oraz tzw. całkowitą zawartość składników chemicznych (np. Ca, Mg, K, Na, Fe, Al, Mn, Cd, Cu, Cr, Ni, Pb, Zn). W przypadku większości cech opisujących właściwości i jakość gleby nie obserwowano istotnych zmian na przestrzeni 15 lat w porównaniu ze stanem wyjściowym (czyli 1995 r.). Zmiany te nie obniżyły zdolności gleb do pełnienia ich funkcji.

Generalnie można stwierdzić, że gleby województwa mazowieckiego charakteryzują się naturalną zawartością określonych składników chemicznych. Brak większych zmian w stężeniu mierzonych substancji czy pierwiastków wskazuje na niewielki ich dopływ na drodze antropogenicznej. Wyniki badań chemizmu gleb w wybranych punktach pomiarowych regionu wykazały brak lub niski stopień zanieczyszczeń metalami ciężkimi. Istotnym problemem rolnictwa w województwie jest zakwaszenie gleb. Wyniki badań wykazały wysoki, bo 50% (2015 r.) udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych. Mazowsze to jeden z regionów Polski o największych powierzchniach gruntów ornych wymagających wapnowania.

Wybrane cechy określające właściwości i jakość badanych gleb w punkcie pomiarowym Skrobocin odnotowane w 2015 r. zawiera poniższa tabela.

Tabela 13 Wybrane cechy określające właściwości oraz jakość gleb w pp Skrobocin (gmina Sońska), zbadane w ramach Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski przez Instytutu Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach w 2015 r.

Cecha	Wartość
odczyn gleb mierzony w 1 M KCl	3,6 pH
zawartość próchnicy	1,17%
wysycenie kompleksu glebowego zasadami	
<i>zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin:</i>	
fosfor przyswajalny	7,2 mg P ₂ O ₅ * 100g ⁻¹
potas przyswajalny	8,6 mg K ₂ O*100g ⁻¹
magnez przyswajalny	2,2 mg Mg*100g ⁻¹
siarka przyswajalna	0,73 mg S-SO ₄ *100g ⁻¹
zawartość WWA w glebach użytków rolnych	
zasolenie	17,66 mg KCl*100g ⁻¹
<i>zawartość pierwiastków śladowych:</i>	
kadm	0,06 mg*kg ⁻¹
miedź	2,4 mg*kg ⁻¹
chrom	3,3 mg*kg ⁻¹
nikiel	2,0 mg*kg ⁻¹

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=monit

Gleby występujące w gminie ze względu na minimalne zanieczyszczenia WWA i brak zanieczyszczeń metalami ciężkimi nadają się do upraw wszystkich rodzajów roślinności, bez obawy kumulacji tych zanieczyszczeń w materiale roślinnym. Obszar gminy Ciechanów nadaje się do produkcji zdrowej żywności ekologicznej, tworzenia gospodarstw ekologicznych, stosujących dobrą praktykę ekologizacji produkcji żywności.

Zagrożenie dla jakości gleb może stanowić składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Wola Pawłowska. Jak podaje „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Ciechanów na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017” (2011 r.) składowisko wybudowano zgodnie z obowiązującymi w latach 90-tych przepisami, z zastosowaniem rozwiązań ograniczających jego oddziaływanie na środowisko. Podłoże niecki składowiska jest uszczelnione warstwą geomembrany o grubości 2 mm i posiada drenaż przechwytyjący odcieki ze składowiska. Odcieki są podczyszczane w komorach odgazowania i napowietrzania. Podczyszczone odcieki są rozdeszczowywane na złożu składowiska, a ich nadmiar jest przekazywany do miejskiej oczyszczalni ścieków w Ciechanowie. Składowisko ma zatwierdzoną instrukcję eksploatacji oraz pozwolenie zintegrowane, prowadzona jest ewidencja odpadów (elektroniczna waga samochodowa) oraz ich segregacja, a kierownik posiada wymagane kwalifikacje. Wszystkie urządzenia techniczne niezbędne do prawidłowego funkcjonowania, są na wyposażeniu składowiska. Składowisko objęte jest systematycznym monitoringiem. Po zamknięciu składowisko należy poddać rekultywacji, zgodnie z przygotowanym do tego projektem i objąć dalszym monitoringiem.

Zmiany przeznaczenia gruntów klas I-III na terenie gminy wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. Z uwagi na ich przyrodnicze znaczenie, działania władz powinny zmierzać do zachowania dobrych warunków glebowych, poprzez minimalizację przekształceń tych obszarów pod cele nierolnicze oraz eliminowanie możliwych źródeł zanieczyszczeń. W pierwszej kolejności na potrzeby rozwojowe miejscowości powinny być przeznaczane grunty położone w obrębie lub w sąsiedztwie terenów już zainwestowanych, położone w zasięgu istniejącej lub planowanej w najbliższym czasie infrastruktury. Prowadzona dotychczas na terenie gminy Ciechanów polityka przestrzenna uwzględniała te aspekty w dokumentach określających zagospodarowanie przestrzenne.

Wskazane dla poprawy struktury przyrodniczej oraz w mniejszym stopniu jakości gleb jest wprowadzenie roślinności śródpolnej oraz pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż cieków wodnych i dróg, a w szczególności terenów powierzchniowej eksploatacji surowców. Poprawią one strukturę przyrodniczą obszaru (przeciwdziałanie nadmiernemu uproszczeniu agrocenoz) oraz warunki agroklimatyczne (zmniejszenie erozji wietrznej gleb, dłuższe utrzymywanie pokrywy śnieżnej, zwiększenie wilgotności). Izolacja od dróg i kopalni (jednej z głównych przyczyn zanieczyszczenia gleb) poprawi stan terenów znajdujących się w bezpośrednim ich sąsiedztwie.

2.2.5. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi

Zagrożenia powierzchni ziemi mają źródło naturalne i antropogeniczne.

Na terenie gminy nie występują naturalne zagrożenia mogące wpływać na rzeźbę terenu. Brak jest zagrożeń wynikających z masowych ruchów ziemi – brak osuwisk wpisanych do rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów na których występują te ruchy. Nie występują tutaj także obszary predysponowane do występowania ruchów masowych (zgodnie z projektem SOPO - Systemem Osłony Przeciwosuwiskowej, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny).

Ze względu na przewagę terenów o niewielkim nachyleniu, ruchy masowe powierzchni ziemi są ograniczone. Degradacja powierzchni glebowo-roślinnej (erozja i spływy powierzchniowe) występuje lokalnie w strefie krawędziowej doliny Łydyny, gdzie spadki terenu mogą być nieco większe. Wskazane jest prowadzenie obserwacji krawędzi, ze względu na możliwość nasilenia się erozji gruntu (np. w wyniku intensywnych opadów lub użytkowania terenu).

Najliczniejsze i najbardziej widoczne są zmiany spowodowane przez człowieka. W przypadku gminy najbardziej znacząca jest powierzchniowa eksploatacja surowców – zarówno czynne, jak i zamknięte obiekty. Na terenie gminy wydobywanie surowców prowadzi się, w oparciu o koncesje, w rejonie wsi Baraki Chotumskie, Chotum, Kanigówek, Modła, Modelka, Nasierowo i Wola Pawłowska. Wydobywanie prowadzi się metodą odkrywkową. W związku z dużym wpływem jaki wywiera powierzchniowa eksploatacja kopalni na środowisko, istotne jest przeprowadzenie rekultywacji po jej zakończeniu. Sposób prowadzenia prac - w przypadku wydobywania opartego na koncesji, określony jest w jej treści a wymóg jej przeprowadzenia spoczywa na właścicielu/przedsiębiorcy. Pozostałe zmiany o mniejszej skali oddziaływania, to głównie wykopy i nasypy drogowe, prace związane z zabudową mieszkaniową, infrastrukturą techniczną (w tym urządzeniami i obiektami melioracji).

2.2.6. Zagrożenia i stan wód

Monitoring i jakość wód powierzchniowych

Podstawowym celem monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych.

Monitoring wód powierzchniowych, funkcjonujący w Polsce w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), realizowany jest w punktach pomiarowych sieci krajowej, w odniesieniu do wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które oznaczają oddzielne i znaczące elementy wód powierzchniowych, takie jak: struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, sztuczny zbiornik wodny, jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, morskie wody

wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Są to podstawowe jednostki w gospodarowaniu wodami.

Województwo mazowieckie znajduje się w całości w regionie wodnym Środkowej Wisły w jego obrębie zlokalizowanych jest w całości lub w części ponad 500 JCWP rzecznych, w tym 94 silnie zmienione i 4 sztuczne oraz 6 JCWP jeziornych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW) ocenę i klasyfikację stanu ekologicznego wód wykonuje się dla wydzielonych typów wód i poszczególnych kategorii wód. Ocenę stanu wód powierzchniowych prezentuje się poprzez ocenę stanu ekologicznego oraz ocenę stanu chemicznego. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Na terenie gminy Ciechanów znajduje się ppk Łydynia - Kargoszyn (most przed miastem) zlokalizowany na rzece Łydyni. Na podstawie badań wykonanych w tym punkcie dokonano oceny stanu jakości JCWP Łydynia od źródeł do Pławnicy (PLRW20001726866). Ogólny stan/potencjał ekologiczny rzeki został oceniony jako dobry, natomiast stan chemiczny nie został określony. Wyniki pomiarów dla ppk Łydynia - Kargoszyn (dla Łydyni) przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 14 Jakość wód Łydyni w ppk Łydynia - Kargoszyn (most przed miastem)

Punkt Pomiarowo-Kontrolny	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	Rodzaj	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			STAN jcw
					Klasa wynikowa	Badane elementy	Elementy decydujące o klasie	
Łydynia - Kargoszyn	D (stan/potencjał dobry)	Brak oceny	T (spełnia wymogi)	Elementy biologiczne	II	Fitobentos, makroalgi, makroczekłkowce bentosowe		Brak oceny
				Elementy hydromorfologiczne	II			
				Elementy fizykochemiczne	II	Stan fizyczny (temperatura), warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne, bez wybranych substancji szczególnie szkodliwych		

Źródło: WIOŚ, Warszawa 2016

Na terenie gminy Ciechanów największy wpływ na jakość wód powierzchniowych ma przede wszystkim słabo rozwinięta gospodarka wodno-ściekowa (przede wszystkim sieć kanalizacyjna), brak kanalizacji deszczowej na terenie większych miejscowości oraz zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin, ścieki sanitarne i gnojowica). Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych będzie miał kompleksowy rozwój gospodarki wodno-ściekowej, zarówno w gminie jak i na obszarach sąsiednich.

Poza punktowym dopływem ścieków występujące na obszarze gminy cieki wodne narażone są w znacznym stopniu na obszarowy spływ zanieczyszczeń z terenów użytkowanych rolniczo. Obszarową antropopresję nasilają: przewaga gleb piaszczystych, niewielki udział lasów oraz spływy z terenów wiejskiej zabudowy mieszkalno – gospodarczej miejscowości zlokalizowanych w sąsiedztwie pobraży rzek lub ich dopływów.

Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP)

Gmina Ciechanów znajduje się w obszarze jednolitych części wód powierzchniowych oznaczonych europejskim kodem:

- **RW200017268689 - Stawnica**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015;
- **RW200017268672 – Dopływ spod Sokolówka**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015;
- **RW200019268699 – Łydynia od Pławnicy do ujścia**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015;
- **RW200017268892 - Sona od źródeł do dopływu spod Kraszewa**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015;
- **RW20001726866 – Łydynia od źródeł do Pławnicy**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako dobry. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015;
- **RW200017268569 - Rosica**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015;
- **RW200017268549 - Struga**, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. JCWP posiada status naturalnej części wód, której stan/potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych do roku 2015.

Monitoring i jakość wód podziemnych

Monitoring jakości wód podziemnych to system oceny stanu chemicznego wód podziemnych polegający na prowadzeniu powtarzalnych pomiarów i badań w wybranych, reprezentatywnych punktach pomiarowych, a także interpretacji wyników tych badań w aspekcie ochrony środowiska wodnego. Przedmiotem oceny są wody podziemne zwykłe (słodkie) w punktach pomiarowych sieci obserwacyjno-badawczej wód podziemnych monitoringu stanu chemicznego w obszarze jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które są jednostkami hydrogeologicznymi wyodrębnionymi na podstawie kryterium hydrodynamicznego, uwzględniającego system krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. W większości przypadków granice jednolitych części wód podziemnych pokrywają się z wododziałami zlewni cząstkowych rzek.

Badania wód podziemnych w latach 2013-2015 w ramach monitoringu operacyjnego wód zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu prowadzone były na terenie województwa mazowieckiego w 38 punktach przez Państwowy Instytut Geologiczny, w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań RDW, w odniesieniu do 11 jednolitych części wód (JCWPd).

W 2015 r. we wszystkich 21 punktach zlokalizowanych w 8 jednolitych częściach wód podziemnych badanych w województwie mazowieckim stwierdzono dobry stan chemiczny wód. Klasę I, II i III wód uznawanych za wody dobrej jakości stwierdzono w 95,24% punktów badawczych (wody najlepszej I klasy jakości nie stwierdzono).

Na terenie gminy Ciechanów nie znajdują się punkty pomiarowe państwowego monitoringu wód podziemnych. W ramach wyżej opisanego monitoringu operacyjnego, w 2012-2015 r. badane były wody podziemne w obrębie JCWPd 48 i 49, które swoim zasięgiem obejmują gminę. Najbliżej gminy są położone punkty pomiarowe zlokalizowane na terenie gminy Sońsk, Opinogóra Górna i miasta Ciechanów. Wyniki dla tych 7 punktów przedstawia poniższa tabela. Wody w tych punktach w 2015 r. zostały zaklasyfikowane do II, III i IV klasy tj. do wód o dobrej, zadowalającej i niezadowalającej jakości i o dobrym stanie chemicznym.

Tabela 15 Jakość wód podziemnych w punkcie sieci krajowej Ciechanów S-2, Grędzice, Wola Wierzbowska, Opinogóra Górna, Kołaczków, Damięty-Nawroty, Ciemniewko w latach 2012 - 2015

Miejscowość	2012		2013		2014		2015	
	klasa	wskaźniki decydujące	klasa	wskaźniki decydujące	klasa	wskaźniki decydujące	klasa	wskaźniki decydujące
Ciechanów S-2	III		III		II		III	NO ₃ ^H
Grędzice	-		-		-		IV	
Wola Wierzbowska	III		III		III		III	
Opinogóra Górna	III		III		III		III	HCO ₃ [*]
Kołaczków	III	HCO ₃ [*]	III	HCO ₃ [*]	III		III	HCO ₃ [*]
Damięty-Nawroty	III		III		II		II	
Ciemniewko	III		III		II		II	

^H - niedopuszczalne przekroczenie wartości granicznych

* - geogeniczne pochodzenie wskaźnika

Źródło: WIOŚ, Warszawa 2016

Zanieczyszczenie wód podziemnych związane jest przede wszystkim z niedostatecznym stopniem rozwoju kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, szczególnie w odniesieniu do obszarów, gdzie występowanie gruntów podatnych na infiltrację zanieczyszczeń umożliwia ich przedostawanie się do wód podziemnych. Czynnikiem wpływającym na pogorszenie stanu wód podziemnych jest eutrofizacja powierzchniowych warstw litosfery, związana z nadmiernym nawożeniem i intensyfikacją gospodarki rolnej. Największym źródłem zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego są niewłaściwie składowane odchody zwierzęce. Zagrożenia powstają również w wyniku składowania obornika na nieszczelnych płytach obornikowych lub w przyzmachach na polach. Równie istotne zagrożenie dla jakości wód podziemnych, stanowią istniejące na terenie gminy dzikie składowiska odpadów, stacje paliw czy też magazyny środków chemicznych. Problemem są również niekontrolowane zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych, czemu zapobiec można byłoby poprzez stworzenie przez gminę aktualnego spisu zbiorników bezodpływowych, z ich pełną charakterystyką i warunkami eksploatacji. Wpływ na poziom wód gruntowych ma również powierzchniowa eksploatacja surowców, powodująca powstanie leja depresyjnego w sąsiedztwie wyrobisk i zmian w bilansie wodnym terenu.

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd)

Gmina Ciechanów znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych oznaczonym europejskim kodem:

- PLGW200049, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. Stan ilościowy JCWPd oceniono jako dobry, a chemiczny – dobry. Rozpatrywana jednolita część wód podziemnych nie jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. osiągnięcia lub utrzymania co najmniej dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych do roku 2015.

2.2.7. Zagrożenia fauny i flory

Przekształcenia w różnorodności biologicznej fauny i flory spowodowane są zmianami komponentów przyrodniczych.

Zbiorowiska roślinne narażone są na :

- wypieranie zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych przez zbiorowiska synantropijne;
- zanik gatunków rzadkich i chronionych;
- introdukcję – wprowadzanie nowych, obcych, konkurencyjnych gatunków.

Zwierzęta narażone są głównie pośrednio, poprzez zmiany warunków siedliskowych, takich jak:

- rozdrobnienie powierzchni lasów;
- likwidację powiązań lokalnych;
- wprowadzanie nowych obszarów zabudowanych;
- wprowadzanie liniowych barier migracyjnych;
- osuszanie terenów podmokłych oraz prace związane z ochroną przeciwpowodziową (zmniejszające populacje ptactwa wodnego i przywodnego).

Ochrona walorów przyrodniczych na terenie gminy powinna opierać się na racjonalnym gospodarowaniu zasobami dziedzictwa naturalnego oraz zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Istotnym dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego jest zachowanie i ochrona istniejących lasów oraz, co równie istotne, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, stanowiących ostoję roślinności i schronienie dla zwierzyny na terenach o nieciągłej strukturze lasów. Wiele zależy tu od działalności władz gminy i podejmowanych przez nie decyzji, w związku z brakiem skutecznej ochrony takich obszarów w obowiązującym prawie.

2.2.8. Zagrożenia i stan lasów

Zagrożenie dla lasów stwarzają pożary, zaśmiecenie, szkodliwe owady i grzyby, zwierzęta oraz zagrożenia związane z sąsiedztwem przemysłu.

Zagrożenie biologiczne stanowią szkodliwe owady oraz patogeniczne grzyby. Na uszkodzenia narażone są w szczególności lasy z dominującym udziałem sosny zwyczajnej w strukturze gatunkowej. Podejmowane działania mają charakter prewencyjny i dotyczą prowadzenia monitoringu zagrożeń oraz, w razie stwierdzenia takich potrzeb, okresowych oprysków. Wśród grzybów patogenicznych największe zagrożenie stwarza huba zwyczajna i opieńka miodowa, atakujące ponownie głównie sosnę. Działania zapobiegawcze polegają na usuwaniu drzew zainfekowanych oraz szczepieniu konkurencyjną grzybnią. Do powstawania uszkodzeń mechanicznych drzewostanów przyczyniają się (oprócz człowieka) duże zwierzęta, jak sarna czy daniel. Nieco gorsza sytuacja występuje w przypadku lasów prywatnych, gdzie kształtowanie właściwej struktury pionowej drzewostanu oraz jego pielęgnacja często ograniczane są do niezbędnego minimum. Przewaga kompleksów o dużym rozdrobnieniu i niewielkich powierzchniach (głównie w lasach prywatnych) stwarza wiele problemów z zakresu gospodarki leśnej i ochrony przyrody.

Podatne na występowanie pożarów w okresach długotrwałej suszy są lasy borowe z dominującym udziałem sosny, gdzie odkłada się trudno rozkładająca się, sucha ściółka.

Na złą kondycję drzewostanów wpływa stres wodny wywołany obniżeniem poziomu wód gruntowych. Dochodzi do tego w wyniku prowadzonej działalności odkrywkowych kopalni w północno-zachodniej części gminy oraz w rejonie miejscowości Kanigówek i Nasierowo. Niekorzystne warunki wodne przekładają się na odporność biologiczną drzew, czyniąc je podatniejszymi na infekcje - szkodników wtórnych oraz chorób grzybowych, które wpływają na wzrost występowania posuszu.

2.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Gmina Ciechanów należy do gmin typowo rolniczych. Ma dobre gleby klasy II-III, na których uprawiane są zboża, jak również ziemniaki i uprawy przemysłowe (w tym buraki cukrowe), rośliny pastewne oraz w mniejszym stopniu warzywa i owoce. Sprzyjają temu dobre warunki klimatyczne. Czynniki te stwarzają możliwość wszechstronnego rozwoju rolnictwa oraz przetwórstwa owocowo-warzywnego. Z tego względu udział rolnictwa w strukturze źródeł utrzymania jest znaczący – blisko 80% gospodarstw domowych utrzymuje się z działalności rolniczej (dane wg Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r.).

Ostatnie dostępne szczegółowe dane odnośnie struktury gospodarstw rolnych, upraw oraz hodowli prowadzonej na terenie gminy pochodzą z przeprowadzonego w 2010 r. Powszechnego Spisu Rolnego. W związku z upływem czasu i dezaktualizacją szczegółowych danych pochodzących ze spisu, w rozdziale prezentuje się ogólną charakterystykę rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

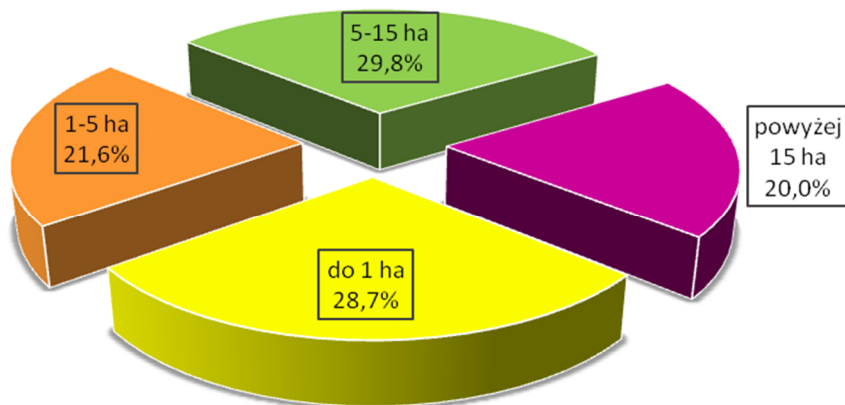
Użytki rolne na terenie gminy Ciechanów zajmują powierzchnię 10829 ha, co stanowi nieco ponad 77% ogólnej powierzchni gminy. Około 55% wszystkich użytków rolnych stanowią grunty orne (7722 ha), które zdecydowanie dominują w strukturze gminy. Pastwiska trwale zajmują 10,34% powierzchni użytków rolnych (1453 ha), natomiast łąki trwale i grunty rolne zabudowane stanowią odpowiednio 8,25% oraz 2,24% powierzchni użytków rolnych (odpowiednio 1159 i 315 ha). Najmniej liczną grupę stanowią sady (99 ha), oraz grunty pod rowami (81 ha), których łączna powierzchnia nie przekracza 2% powierzchni wszystkich użytków rolnych.

Tabela 16 Udział wybranych typów użytków rolnych w powierzchni ewidencyjnej gminy Ciechanów

	Powierzchnia ewidencyjna	Użytki rolne łącznie		Grunty orne		Sady		Łąki		Pastwiska		Pozostałe	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Gmina Ciechanów	14054	10829	77,05	7722	54,95	99	0,70	1159	8,25	1453	10,34	396	2,82

Źródło: BDL, GUS (stan na 31.12.2016)

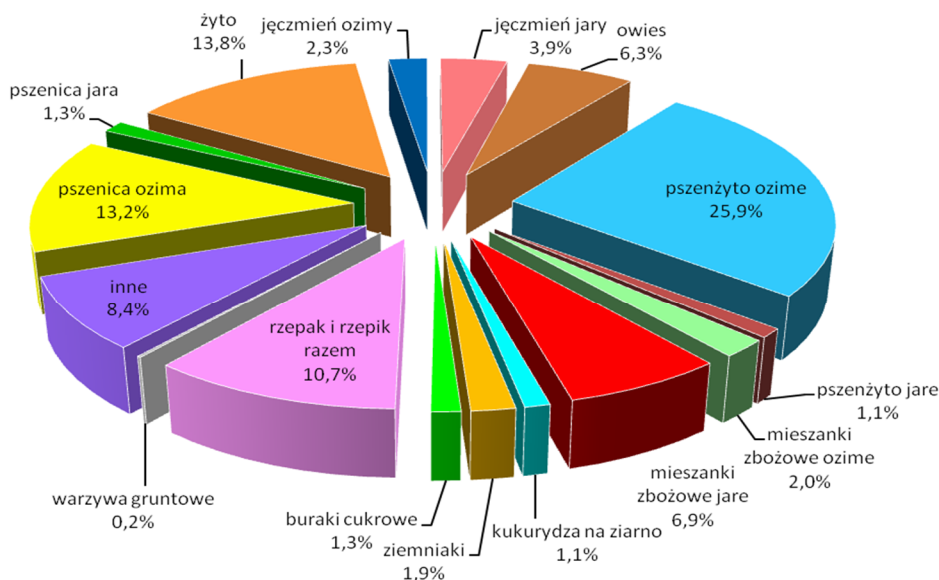
W strukturze własności dominują gospodarstwa indywidualne (w 2010 r. na 900 gospodarstwa prawie wszystkie, bo 898, należało do osób indywidualnych). Prawie 29% z nich to gospodarstwa powyżej 1ha. Struktura powierzchniowa gospodarstw jest mocno rozdrobniona – ok. 50% gospodarstw ma do 5ha powierzchni, niecałe 30% stanowią gospodarstwa od 5 ha do 15 ha. Największe powierzchniowo gospodarstwa, zajmujące powyżej 15 ha stanowią ok.20% gospodarstw. Udział gospodarstw rolnych wg powierzchni użytków rolnych przedstawiono poniżej.

Rysunek 6 Gospodarstwa indywidualne według powierzchni użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010, BDL GUS

W strukturze upraw najczęściej gospodarstw uprawia zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, w dalszej kolejności ziemniaki, uprawy przemysłowe (buraki cukrowe oraz rzepak i rzepik) oraz warzywa gruntowe. Warunki glebowe wpływają na dobór roślin w strukturze upraw i ich rozmieszczenie na terenie gminy. W powierzchni upraw dominują: pszenżyto ozime, żyto, pszenica ozima oraz rzepak i rzepik, zajmujące odpowiednio 25,9%, 13,8%, 13,2% i 10,7% powierzchni wszystkich zasiewów. Łącznie pokrywają prawie 64% powierzchni wszystkich zasiewów. Są to uprawy roślin mało pracochłonnych. Uzupełniają je: mieszanki zbożowe jare (6,9%), owies (6,3%), jęczmień jary (3,9%), jęczmień ozimy (2,3%), mieszanki zbożowe ozime (2,0%) i inne. Udział poszczególnych roślin w strukturze powierzchniowej zasiewów przedstawiono poniżej.

Rysunek 7 Powierzchnia zasiewów według rodzaju roślin

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010, BDL GUS

Oprócz upraw polowych na terenie gminy Ciechanów prowadzi się hodowlę zwierząt. Produkcja zwierząt jest wielokierunkowa. Do najczęściej hodowanych zalicza się drób – blisko 16 tys. sztuk (z czego drób kurzy stanowi nieco ponad 70% całego drobiu), bydło – 5208 sztuk (nieco ponad 43% stanowią krowy) i trzodę chlewną – 10444 sztuk (z ok. 10% udziałem loch).

Do słabych stron rolnictwa należy zaliczyć dość niekorzystną strukturę agrarną gospodarstw rolnych - rolnictwo w gminie w przeważającej części oparte jest na drobnych gospodarstwach do 5 ha.

2.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Lasy na terenie gminy położone są w obrębie IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej w dwóch mezoregionach przyrodniczo-leśnych: Równiny Raciąskiej (VI.3) – północna i środkowa część gminy oraz Wysoczyzny Ciechanowsko-Płońskiej (VI.4) – południowa część gminy.

Lasy na terenie gminy nie są rozmieszczone równomiernie. Wynika to z warunków glebowych i przydatności gleb do upraw rolniczych. Najkorzystniejsze gleby, występujące niemal na terenie całej gminy, są prawie w całości przeznaczone pod uprawy polowe. We wschodniej części gminy, gdzie występują gleby słabsze, rolnictwo nie rozwija się tak intensywnie - w tej części znajdują się duże, zwarte kompleksy leśne. Na pozostałym terenie lasy są pofragmentowane i nieciągłe (za wyjątkiem fragmentów dolin). Rozdrobnienie lasów i ich niewielka powierzchnia na terenie większej części gminy nie sprzyja zachowaniu ciągłości ekologicznej i prawidłowemu funkcjonowaniu przyrodniczemu terenów.

Powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2599,77 ha (dane za 2016 r. wg Banku Danych Lokalnych GUS), co daje stopień lesistości na poziomie 18,3%. Większość lasów na terenie gminy należy do osób prywatnych (56,2%), pozostałą częścią lasów włada Skarb Państwa. Udział lasów prywatnych na terenie opracowania ulega ciągłemu wzrostowi (w porównaniu do 2006 r. wzrósł o ok. 19,4%). Wynika to z ciągłych zalesień prowadzonych przez osoby prywatne. Pomiędzy 2006 a 2016 rokiem powierzchnia lasów prywatnych zwiększyła się o 240 ha, podczas gdy lasów Skarbu Państwa pozostała praktycznie taka sama.

Tabela 17 Powierzchnia gruntów leśnych i zalesienia wraz z formą władania na obszarze gminy Ciechanów

	Jedn.	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powierzchnia gruntów leśnych							
lasów ogółem	ha	2530,9	2528,0	2531,61	2536,20	2538,56	2575,13
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	1118,9	1118,9	1121,98	1125,29	1126,01	1126,01
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	1113,9	1113,9	1116,97	1120,28	1120,51	1120,51
grunty leśne prywatne	ha	1423,1	1420,2	1419,97	1421,25	1422,89	1459,46
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia							
zalesienia ogółem	ha	10,20	2,10	5,38	4,10	0,00	0,00
zalesienia lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	0,9	0,00	0,00	2,39	0,00	0,00
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	9,30	2,10	5,38	1,71	0,00	0,00

Źródło: GUS, BDL (stan na 31.12.2016 r.)

Przez ostatnie 6 lat (2011-2016) lesistość gminy utrzymywała się na tym samym poziomie. Lesistość gminy, wynosząca ok. 18%, jest niższa od lesistości województwa mazowieckiego

(wynosząca 23,3%) oraz nieco wyższa od stopnia lesistości powiatu ciechanowskiego (wynoszący 16,7%).

Tabela 18 Lesistość gminy Ciechanów na przestrzeni 2011-2016 r.

Lesistość (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Ciechanów	18,0	18,0	18,0	18,0	18,1	18,3

Źródło: GUS, BDL (stan na 31.12.2016 r.)

Administracyjnie obszar gminy przynależy do Nadleśnictwa Ciechanów (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie). Nadleśnictwo prowadzi gospodarkę leśną w obrębie Lasów Państwowych.

Zgodnie z prawem nadzór nad lasami prywatnymi sprawuje Starosta Powiatowy. Na mocy porozumienia pomiędzy Starostą a Nadleśnictwem nadzór ten przekazano Nadleśnictwu.

Struktura siedliskowa kompleksów leśnych nie jest zróżnicowana. Na terenach o wyższym poziomie wody gruntowej dominuje las świeży o drzewostanie liściastym z panującym dębem lub grabem oraz bukiem z domieszką brzozy, osiki i topoli. Podszyt i runo słabo rozwinięte. Warunki topoklimatyczne są średnio korzystne. Przydatność turystyczno-rekreacyjna umiarkowana. Na terenach dolinnych o wysokim poziomie wody gruntowej przeważa natomiast ols zwyczajny z panującą olchą czarną. Podszyt i runo silnie rozbudowane, miejscami kępowe. Topoklimat jest niekorzystny. Siedlisko to nie nadaje się do wykorzystania turystycznego, spełnia natomiast ważną rolę wodochronną. Na pozostałych terenach areał zadrzewień i zakrzewień jest niewielki i nie odpowiada wymogom ekologizacji produkcji rolniczej.

Większe kompleksy leśne występują w części zachodniej z których najcenniejsze to uroczysko Ościsłowo gdzie dominuje bór świeży i ols, podrzędnie bór mieszany świeży i bór wilgotny. W części środkowo południowej istnieje uroczysko Gołoty i Śmiecin, gdzie dominują lasy świeże i mieszane oraz uroczysko Krubin Bardunki z przewagą boru świeżego i mieszanego świeżego. Pozostałe powierzchnie lasów są w dużym rozdrobieniu na siedliskach borowych z młodym lub bardzo młodym drzewostanem sosnowym gdzie udział sosny dochodzi do 80 % a pozostałe 20 % przypada na takie gatunki jak brzoza, jarzębina, dąb, świerk, leszczyna i inne. Na obszarach podmokłych i zabagnionych przeważają siedliska lasów olszowych w których około 90 % zajmują olcha a pozostałe 10 % przypada na inne gatunki drzew tj. jarzębina, czeremcha, wierzba itp.

Teren gminy leży na obszarze Zielonych Płuc Polski. Jest to teren o wybitnych walorach krajobrazowych i funkcjach ekologicznych mających znaczenie krajowe i międzynarodowe min. ze względu na znajdujące się tu banki genetyczne flory i fauny. Część gruntów leśny na terenie gminy została zaliczona do lasów glebochronnych, wodochronnych i ochronnych miast. Łączna ich powierzchnia wynosi ok. 550 ha, z czego największy kompleks Gołoty położony jest na zachód od Nużewka (305 ha). Ponadto znaczna część tych kompleksów leśnych została oznaczona jako lasy o szczególnych walorach przyrodniczych w Polsce - ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy (HCVF 3.2).

Lasy prywatne według danych GUS za 2016 r. zajmują powierzchnię prawie 1460 ha. Cechą charakterystyczną lasów prywatnych jest znaczne rozdrobnienie i rozczłonkowanie. Największe ich skupiska znajdują się w okolicy miejscowości Modła, Modelka, Rajmundowo, Wola Pawłowska, Baraki Chotumskie, Rydzewo, Wólka Rydzewska, Gąski, Ujazdówek i Ropele.

Wszystkie lasy państwowe w gminie Ciechanów zostały zaliczone do I strefy uszkodzeń przemysłowych.

2.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Część terenów gminy została objęta ochroną zgodnie z wymogami ustawy o ochronie przyrody. Ma to głównie przyczynić się do zachowania wartości przyrodniczych. Gmina charakteryzuje się ciekawym krajobrazem, związanym z doliną rzeki Łydyni, Pławnicy i Rosicy, pomniejszych ciekami wodnymi oraz rowami melioracyjnymi. Teren gminy Ciechanów położony jest na obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”, który obejmuje północno-wschodnią część kraju. Idea powstania obszaru zakładała integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym na terenie północno-wschodniej Polski.

Ponadto gmina nie wyróżnia się zróżnicowanym krajobrazem, zwłaszcza ze względu na rolniczy charakter terenu. Ciekawe z punktu widzenia walorów krajobrazowych są tereny położone wzdłuż cieków wodnych. Niewielkie wysokości oraz towarzysząca roślinność są warte uwagi, zarówno ze względów przyrodniczych jak i krajobrazowych.

3. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

3.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

Na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących kopalin: złoża piasków budowlanych oraz złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki). Wydobycie w obrębie złóż odbywa się zgodnie z przyznaną koncesją. Wykaz udokumentowanych złóż kopalin (aktualnie na terenie gminy lub częściowo na terenie gminy znajdują się 22 złoża) przedstawiono w tabeli poniżej.

Szczegółowe dane nt. złóż zawiera poniższa tabela (opracowana na podstawie bazy danych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego oraz danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie).

Tabela 19 Wykaz złóż na terenie gminy Ciechanów

Lp.	Nr rejestru	Nazwa	Stan zagospodarowania	Kopaliny wg NKZ	Kopalina	Pow. złoża [ha]	Zasoby złoża	Miąższość złoża (średnia) [m]	Kierunek rekultywacji
1	KN 7616	Baraki Chotumskie	złoże eksploatowane okresowo	złoża piasków budowlanych	kruszywa naturalne	2,93	880,89 tys t (kat. C1)	17,70	leśny
2	KN 5087	Chotum	złoże rozpoznane szczegółowo	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	3,04	260,80 tys t (kat. C1)	5,30	leśny
3	KN 5096	Kanigówek	złoże eksploatowane okresowo	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	25,80	7489,70 tys t (kat. C1)	17,20	leśno-wodny
4	KN 10891	Kanigówek 2	złoże zagospodarowane	złoża mieszanek żwirowo-	kruszywa naturalne	7,68	1271,06 tys t (kat. C1)	14,00	leśno-wodny

Lp.	Nr rejestru	Nazwa	Stan zagospodarowania	Kopaliny wg NKZ	Kopalina	Pow. złoże [ha]	Zasoby złoże	Mięszość złoże (średnia) [m]	Kierunek rekultywacji
				piaskowych (pospółki)					
5	KN 2805	Kanigówek I	złoże rozpoznane szczegółowo	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	6,58	710,00 tyś t (kat. C1)	6,20	leśny
6	KN 7315	Kanigówek III	eksploatacja złoże zaniechana	złoże piasków budowlanych	kruszywa naturalne	0,55	60,19 + 54,92 tyś t (kat. C1) w filarze ochronnym	16,80	wodny
7	KN 11327	Kanigówek V	złoże zagospodarowane	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	1,75	322,61 tyś t (kat. C1)	20,90	leśno-wodny
8	KN 15448	Kanigówek VI	złoże zagospodarowane	złoże piasków budowlanych	kruszywa naturalne	1,59	477,50 tyś t (kat. C1)	16,97	leśno-wodny
9	KN 5488	Modelka	złoże eksploatowane okresowo	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	1,18	18,98 tyś t (kat. C1)	3,10	leśny
10	KN 16203	Modelka II	złoże zagospodarowane	złoże piasków poza piaskami szklarskimi	kruszywa naturalne	1,88	251,87 tyś t (kat. C1)	7,30	leśny
11	KN 17142	Modelka III	złoże rozpoznane szczegółowo	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	1,99	628,86 tyś t (kat. C1)	16,70	rolniczo-wodny
12	KN 17143	Modelka IV	złoże rozpoznane szczegółowo	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	1,99	701,00 tyś t (kat. C1)	18,00	rolniczo-leśny
13	KN 7816	Modła	złoże eksploatowane okresowo	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	1,78	274,53 tyś t (kat. C1)	10,86	wodny
14	KN 10193	Modła II	złoże zagospodarowane	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	kruszywa naturalne	6,58	1121,88 tyś t (kat. C1)	12,22	leśno-wodny
15	KN 15585	Modła III	złoże zagospodarowane	złoże mieszanek żwirowo-piaskowych	kruszywa naturalne	2,47	705,80 tyś t (kat. C1)	15,05	leśno-wodny

Lp.	Nr rejestru	Nazwa	Stan zagospodarowania	Kopaliny wg NKZ	Kopalina	Pow. złoża [ha]	Zasoby złoża	Mięższość złoża (średnia) [m]	Kierunek rekultywacji
				(pospólki)					
16	KN 15724	Modła IV	złoże zagospodarowane	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospólki)	kruszywa naturalne	2,00	379,96 tys t (kat. C1)	13,70	leśno-wodny
17	KN 16120	Modła V	złoże zagospodarowane	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospólki)	kruszywa naturalne	1,98	425,39 tys t (kat. C1)	13,90	leśno-wodny
18	KN 17361	Modła VI	złoże zagospodarowane	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospólki)	kruszywa naturalne	1,99	514,26 tys t (kat. C1)	15,10	rolniczo-wodny
19	KN 5489	Wola Pawłowska	złoże eksploatowane okresowo	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospólki)	kruszywa naturalne	0,70	64,45 tys t (kat. C1)	6,50	składowisko odpadów
20	KN 14448	Wola Pawłowska II	złoże eksploatowane okresowo	złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospólki)	kruszywa naturalne	1,99	133,39 tys t (kat. C1)	6,35	rolniczo-leśny
21	KN 19266	Modelka V	złoże rozpoznane szczegółowo	Złoża piasków budowlanych	kruszywa naturalne	1,69	528,88 tys ton (kat C1)	16,60	rolniczo-wodny
22	KN 19267	Modelka VI	złoże rozpoznane szczegółowo	Złoża piasków budowlanych	kruszywa naturalne	0,99	226,5 tys t (kat C1)	12,30	rolniczo-wodny
23	IB	Nasierowo	eksploatacja złoża zaniechana	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	złoża kopalni ceglanych	87,2	b.d.	6,5	rolniczy

bd – brak danych

Źródło: Źródło: dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, baza danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS

3.2. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy występują 2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Są to:

- GZWP nr 219 Górnej Łydni – swoim zasięgiem obejmuje północno-wschodnią część gminy, jest to zbiornik o charakterze porowym w utworach czwartorzędu;
- GZWP nr 215 Subniecka Warszawska - obejmuje całą gminę, jest to zbiornik porowy w utworach trzeciorzęd.

W 2011 roku Minister Środowiska przyjął „Dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych GZWP nr 219 Górna Łydni”.

Okolo 44% powierzchni zbiornika zajmuje teren chroniony hydrodynamicznie, pozostała część jest bardzo mało podatna na zanieczyszczenia. Jedynie dwa niewielkie fragmenty zbiornika, zlokalizowane w rejonie Zeńboka i Ciechanowa, stanowią tereny podatne, o czasie przesączania

poniżej 25 lat. Obszary te odpowiadają w przybliżeniu strefom ochronnym ujęcia Zeńbok i Gostkowo, które ustanowiono w latach 1997, 1998 i obowiązywały do 2007 r. (Zeńbok) oraz 2008 r. (Gostkowo). Ochrona jakości i zasobów wód podziemnych na tych obszarach powinna być zapewniona przez przywrócenie funkcjonowania tych stref. W związku z powyższym nie zaprojektowano obszaru ochronnego dla GZWP nr 219. Wody zbiornika podlegają ochronie zwykłej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

3.3. UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Na terenie gminy nie występują udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla.

4. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Na terenie gminy aktualnie znajduje się 14 zarejestrowanych obszarów i terenów górniczych, wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Tabela 20 Wykaz obszarów górniczych (OG) na terenie gminy Ciechanów⁷

Lp.	Nazwa obszaru górniczego (OG)	Nr w rejestrze	Status	Położenie	Złoże	Data wyznaczenia OG	Decyzja
1	Baraki Chotumskie	VI/2/128	aktualny	Ciechanów	Baraki Chotumskie	1998-12-23	Z1:OSL.IV.7512/51/98
2	Modła	10-7/1/7	aktualny	Modła, dz. 53/2	Modła ⁸	1999-03-22	Z1:ROS.I.7512/1/99 i Z1:RSD.6320/8/2008/2009
3	Kanigówek 2A	10-7/7/497	aktualny	Kanigówek, dz. 127	Kanigówek 2	2007-06-18	NR:150/07/PŚ.G i NR:338/07/PŚ.G
4	Modelka	10-7/8/799	aktualny	Modelka	Modelka	2010-04-08	Z1:RSD.6320/3/2010
5	Modła II - część południowa	10-7/9/852	aktualny	Modła	Modła II	2010-12-08	Z1:RSD.6320/10/2010
6	Wola Pawłowska II	10-7/9/869	aktualny	Wola Pawłowska	Wola Pawłowska II	2011-03-04	Z1:RSD.6522.1.2011.PG
7	Kanigówek VI	10-7/10/938	aktualny	Kanigówek	Kanigówek VI	2011-11-08	Z1:RSD.6522.12.2011
8	Modła IV	10-7/10/956	aktualny	Modła	Modła IV	2012-04-25	Z1:RSD.6522/2/2012

⁷ W związku ze złożonymi uwagami dot. złóż oraz obszarów i terenów górniczych dane zaktualizowano po etapie wyłożenia do publicznego wglądu (aktualność na marzec 2019).

⁸ Przedłużona, ważna do 31.12. 28

Lp.	Nazwa obszaru górniczego (OG)	Nr w rejestrze	Status	Położenie	Złoże	Data wyznaczenia OG	Decyzja
9	Modła III	10-7/10/1001	aktualny	Modła, dz. nr 431	Modła III	2013-01-08	Z1:RSD.6522.3.2012/2013
10	Modelka II	10-7/10/1041	aktualny	Modelka, dz. 1	Modelka II	2013-07-02	Z1:RSD.6522.8.2013
11	Modła V	10-7/10/1045	aktualny	Modła, dz. 117	Modła V	2013-08-08	Z1:RSD.6522.9.2013
12	Modła VI	10-7/11/1168	aktualny	Modła, dz. nr 64; 65; 66; 67;	Modła VI	2015-04-30	Z1:RSD.6522.1.2015
13	Modelka IV	10-7/12/1269	aktualny	Modelka, dz. nr 9	Modelka IV	2017-01-05	Z1:RSD.6522.6.2016
14	Modelka III	10-7/12/1272	aktualny	Modelka - dz. 4; 5	Modelka III	2017-01-05	Z1:RSD.6522.5.2016

Źródło: dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, baza danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>.

Tabela 21 Wykaz terenów górniczych (TG) na terenie gminy Ciechanów

L.p.	Nazwa terenu górniczego (TG)	Nr w rejestrze	Status	Położenie	Złoże	Data wyznaczenia TG
1	Baraki Chotumskie	VI/2/128	aktualny	Ciechanów	Baraki Chotumskie	1998-12-23
2	Modła	10-7/1/7	aktualny	Modła, dz. 53/2	Modła	1999-03-22
3	Kanigówek 2	10-7/7/497	aktualny	Kanigówek, dz. 127	Kanigówek 2	2007-06-18
4	Modelka	10-7/8/799	aktualny	Modelka	Modelka	2010-04-08
5	Modła II	10-7/9/852	aktualny	Modła	Modła II	2010-12-08
6	Wola Pawłowska II	10-7/9/869	aktualny	Wola Pawłowska	Wola Pawłowska II	2011-03-04
7	Kanigówek VI	10-7/10/938	aktualny	Kanigówek	Kanigówek VI	2011-11-08
8	Modła IV	10-7/10/956	aktualny	Modła	Modła IV	2012-04-25
9	Modła III	10-7/10/1001	aktualny	Modła, dz. nr 431	Modła III	2013-01-08
10	Modelka II	10-7/10/1041	aktualny	Modelka, dz. 1	Modelka II	2013-07-02
11	Modła V	10-7/10/1045	aktualny	Modła, dz. 117	Modła V	2013-08-08
12	Modła VI	10-7/11/1168	aktualny	Modła, dz. nr 64; 65; 66; 67;	Modła VI	2015-04-30
13	Modelka IV	10-7/12/1269	aktualny	Modelka, dz. nr 9	Modelka IV	2017-01-05
14	Modelka III	10-7/12/1272	aktualny	Modelka - dz. 4; 5	Modelka III	2017-01-05

Źródło: dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, baza danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>.

5. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Do zagrożeń geologicznych zalicza się zjawiska geodynamiczne.

5.1. OBSZARY OSUWISK

Zgodnie z Rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)⁹, a także Systemem Osłony Przeciw Osuwiskowej¹⁰ na terenie gminy Ciechanów nie występują udokumentowane osuwiska. Nie występują tutaj także obszary predysponowane do występowania ruchów masowych (zgodnie z projektem SOPO - Systemem Osłony Przeciwosuwiskowej, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny).

Naturalne zagrożenia geologiczne w postaci ruchów masowych mogą występować w dolinach. Ruchy masowe nasilają się wczesną wiosną i jesienią, ze względu na intensywniejsze opady o tej porze roku i w związku z tym większe uwilgocenie gruntu, rozmarzanie wierzchniej warstwy gruntu i znaczne różnice temperatur, podcięcie powierzchni lub jej nadmierne obciążenie. Tempo i natężenie ruchów masowych silniejsze jest na stromych zboczach, w miejscach gdzie występuje cieńsza pokrywa glebowa o małej spistości oraz ubogiej szacie roślinnej.

Wszelkie pozostałe zmiany mają charakter antropogeniczny. Głównym działaniem zniekształcającym rzeźbę jest nielegalna eksploatacja kruszywa. Na terenie gminy wydobywanie surowców prowadzi się, w oparciu o koncesje, w rejonie wsi Baraki Chotumskie, Chotum, Kanigówek, Modła, Modelka, Nasierowo i Wola Pawłowska.

5.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

Zgodnie z art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią stanowią obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 ww. ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny.

Ze względu na charakter rzeki i dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie opracował „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej” uwzględniający rzekę Łydynię.

Studium między innymi określa i wyznacza tereny wymagające szczególnej ochrony oraz zasięg przestrzenny zalewów dla wielkich wód czy tereny zagrożone osuwaniem skarp lub poboczy. Studium zawiera mapy obszarów zagrożonych powodzią wyznaczające zasięgi zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 1% (prawdopodobieństwo wystąpienia przepływu wody 1 raz na 100 lat).- obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

W dniu 15 kwietnia 2015 r. opublikowane zostały Mapy zagrożenia powodziowego, które stanowią oficjalne dokumenty planistyczne i stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

⁹ Projekt badawczy nr: 415/2002/Wn-12/FG-go-tx/D zrealizowany na zamówienie Ministerstwa Środowiska sfinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dostępny na stronie: <http://www.geozagrozenia.pgi.gov.pl/>

¹⁰ Projekt o znaczeniu ogólnopaństwowym realizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Dla rzeki Łydyni nie zostały sporządzone Mapy zagrożenia powodziowego, ponieważ we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego nie została ona wskazana na mapie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Rzeka Łydynia została jedynie uwzględniona na mapie obszarów, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne, która również została opracowana w ramach ww. wstępnej oceny. Tylko w oparciu o pierwsze z wymienionych map sporządzane są Mapy zagrożenia powodziowego, które są wiążące dla podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym.

W związku z powyższym obszarów, dla których istnieje Studium ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, zachowuje ono ważność do dnia sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo wodne, są przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego. Ponadto zachowują ważność studia ochrony przeciwpowodziowej opracowane dla rzek lub odcinków do czasu przekazania właściwym organom map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego dla tych odcinków rzek zgodnie z art. 549 ustawy Prawo wodne.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oznaczono na rysunku nr 1 i nr 2 Studium.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓLCZESNEJ

6.1. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

O charakterze gminy Ciechanów stanowią zarówno historyczne struktury przestrzenne miasta Ciechanów, które okala opisywana gmina, a także wchodzących w jej skład wsi, elementy rozplanowania dokumentujące historię rozwoju przestrzennego, jak i pojedyncze obiekty w postaci dominant urbanistycznych w skali poszczególnych miejscowości lub ich fragmentów. Ważną rolę w krajobrazie gminy odgrywają parki, które zwiększają liczbę naturalnych siedlisk, co jest bardzo istotne przy małej lesistości gminy.

Najcenniejszymi elementami historycznego krajobrazu kulturowego gminy Ciechanów są:

- zabytkowe zabudowania podworskie m.in. w Ujazdowie, Nużewku, Chruszczewie;
- parki i pozostałości parków podworskich m.in. w Ujazdówku, Rydzewie, Nużewku, Rykaczewku;
- kościół filialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Chotumiu;
- pozostałości dawnej szkoły rolniczej wraz z parkiem w Sokółwku.

6.1.1. Rys historyczny – Ciechanów

Pierwsze ślady ludzi zamieszkujących podciechanowską okolice pochodzą z neolitu, czyli ponad 5 tysięcy lat p.n.e. Czasy późnego średniowiecza, a zwłaszcza XV stulecie, to okres, w którym istniała już większość miejscowości tworzących obecną gminę wiejską Ciechanów.

Ziemia Ciechanowska leżała na przecięciu szlaków bursztynowego oraz handlowego, w związku z czym obszar ten w IX/X wieku zaczął nabierać regionalnego znaczenia. Pomyślny rozwój terenu, pomimo rozbicia dzielnicowego, w XIII i XIV wieku zakłóciły najazdy Pomorzan, Prusów i Litwinów. Ciechanów włączony został do oficjalnej tytulatury książęcej, co wiązało się z nadaniem mu miejskiego prawa chełmińskiego. Obszar obecnej gminy leżał na granicy pomiędzy księstwami mazowieckim i płockim, a więc był on prawnie podzielony pomiędzy dwa państwa.

Najlepszy rozwój tego obszaru przypada na XVI i początek XVII wieku, do czego w dużym stopniu przyczyniła się działalność królowej Bony, która w posagu po królu Zygmuncie Starym otrzymała zamek w Ciechanowie. Kolejny dramatyczny moment w historii Ziemi Ciechanowskiej przypada na najazdy szwedzkie w latach 1655-1657 oraz 1708 r., podczas których zniszczono znaczną część zabudowań oraz zdziesiątkowano ludność. Po najazdach obszar ten nigdy już nie odzyskał swojego dawnego potencjału.

Po II rozbiórce obecny teren gminy, wraz z całym północnym Mazowszem, wcielony został do zaboru pruskiego. W tym okresie praktycznie nie zanotowano rozwoju. Dopiero po 1815 roku, już w Królestwie Polskim należącym do imperium carów, nastąpiło ożywienie rozwojowe na obszarach wiejskich.

Kolejnym bodźcem rozwojowym obszaru było otwarcie Kolei Nadwiślańskiej w 1877 roku. Prowadziła ona od wówczas nadgranicznego miasta Mława przez Warszawę, Lublin, Chełm do Kowla, w sumie licząc 522 km długości. Po jej uruchomieniu na terenie miasta Ciechanowa zaczął rozwijać się przemysł m.in. browar, cukrownia, ożywiał się okoliczny handel. Powstała również cukrownicza kolej wąskotorowa sięgająca Krasnego i Gołymina. Dużo na znaczeniu zyskiwały tereny wiejskie znajdujące się blisko granic miasta. Dzięki działaniom społecznikom w tamtym okresie powstała m.in. szkoła w Sokolówku.

W czasie II wojny światowej Północne Mazowsze zostało włączone do Prus Wschodnich. Na terenie powiatu nie odbywały się większe walki, jednak obszar został częściowo zniszczony wskutek niemieckich nalotów. Dużo większe straty odniosło miasto Ciechanów. W związku z zamieszkiwaniem tego obszaru licznie przez Żydów oraz zasiedziałej ludności niemieckiej na obszarze powiatu panował terror, a stacjonowanie licznych oddziałów wojska i policji utrudniało bojowe działania partyzanckie. Podczas wojny, przy niewolniczym wykorzystaniu ludności Polskiej i Żydowskiej, poprawiono stan wielu dróg. Stworzono również port lotniczy w Sokolówku. W styczniu 1945 roku Niemcy zostali wyparci przez Sowieców, bez większych strat.

Po wojnie zniszczony został jeden z filarów polskości, kultura ziemiańska m.in. dwory, ale rozwinięta została oświata, rozpoczęta elektryfikacja, mechanizacja rolnictwa, rozwój przemysłu, a także odbudowano zniszczenia. Bardzo dobrze rozwijały się obszary wiejskie.

6.1.2. Rys historyczny – pozostałe miejscowości

Kargoszyn

Pierwszy raz Kargoszyn, jako Targościna wymieniony był w dokumencie z 1155 r. jako własność klasztoru czerwińskiego. Nazwa Kargoszyn pochodzi od nazwy osobowej (przezviska) Kargosz, co ma się wywodzić od słowa kargoł, czyli pokręcony pień, sękate drzewo. W XIV wieku uzyskał prawo chełmińskie. Była to własność rycerska, w XV w. należąca do dość możnych rodów. W 1531 r. było tu 11 włók osadzonych. Wśród właścicieli Kargoszyna wymieniano Żmijewskich, Duczymińskich, Nosarzewskich, Rościszewskich, Łebkowskich. Ostatnim znanym właścicielem Kargoszyna był (jeszcze w 1861 r.) Mikołaj Mieszkowski.

Ropele

Na terenie wsi odnaleziono ułamki naczyń glinianych z okresu kultury pucharów lejowatych.

Chruszczewo

Pierwsze wzmianki o Chruszczewie pochodzą z 1447 r. (Cruszczewo, Chrosczewo), kiedy miejscowość była przynależna do powiatu sulerzyskiego, później niedzborskiego. W 1570 r. jako własność duchowna, Chruszczewo należało do kapituły płockiej, później stało się własnością monarszą. W 1811 r. Chruszczewo przeszło wraz z innymi dobrami, jako donacja Napoleona w ręce Wincentego Krasieńskiego. Będąc własnością Krasieńskich, Chruszczewo do 1864 r. wchodziło w skład gminy Opinogóra, a po tej dacie do Nużewa.

W 1904 r. przeniesiona została z Chojnowa do Chruszczewa Stacja Rolnicza. Od 1905 r. czynna była także stacja meteorologiczna III rzędu. Stacja odegrała dużą rolę w unowocześnianiu rolnictwa,

zyskując rozgłos nawet w dalszej okolicy. Po I Wojnie Światowej stacja nie wznowiła działalności. W 1920 r. Komisja Dobroczynności Publicznej zorganizowała w Chruszczewie przytułek. W 1930 r. zniesione zostały serwituty pastwiskowe. Za rezygnację z nich włościanie otrzymali na własność 24,8 ha gruntów. W 1934 r. zmniejszony do 110 ha majątek kupił Tadeusz Młynarski, który gospodarował do wybuchu wojny. W 1945 r. majątek ten został rozparcelowany wśród 17 rodzin małorolnych i nieposiadających ziemi, natomiast 7,3 ha majątku przeznaczono na szkołę rolniczą. W 1957 r. 17 rolników zawiązało pierwsze w powiecie kółko rolnicze. Młodzież zorganizowana w kole ZMP miała własną świetlicę.

Gorysze

Na terenie wsi odkryto ślady osady z czasów Bolesława Chrobrego, a w niej okazy ceramiki, ślady palenisk, żelazne ostrze oraz duże ilości bursztynu.

Chotum

Nazwa miejscowości Chotum, o której pierwsze wzmianki sięgają 1399 r., pochodzi od dawnego imienia Chotek. Chotum w 1450 r. został wymieniony w dystrykcie zawkrzeńskim a w 1578 r. w powiecie niedzborskim. Stanowił własność szlachecką, a jego właściciele zmieniali się wielokrotnie.

W 1845 r. majątek był zadłużony w Towarzystwie Kredytowym Ziemijskim i z tego tytułu został wystawiony na licytację. Wieś rozwinęła się po uwłaszczeniu w 1864 r., kiedy to wzrosła liczba ludności i gospodarstw włościańskich. We wsi był filialny kościół katolicki, dom modlitwy ewangelików, przynależny do zboru w Przasnyszu, szkoła elementarna, kuźnia, dwa wiatraki i karczma z zajazdem. Przed 1930 r. zawiązało się kółko rolnicze, urządzono we wsi poletko nawozowe, w 1931 r. powstała mleczarnia spółdzielcza, zorganizowano kurs rolniczo-hodowlany. Szkoła w Chotumiu funkcjonowała już w II poł. XIX w. a niemal bez przerwy jest od 1898 r., kiedy to otwarta została „szkoła elementarna dla dzieci obojga płci”. Nowa szkoła została wybudowana poza wsią w 1961 r.

W 1946 r. Chotum z Julianowem (który objęła reforma rolna, w wyniku której ziemię otrzymało 4 bezrolnych i tyłuż małorolnych mieszkańców) liczył 338 mieszkańców. Do połowy lat 50-tych czynny był w Chotumiu wiatrak i kuźnia. W latach 50-tych zawiązała się spółdzielnia produkcyjna, w 1955 r. utworzona została gromada Chotum, która przetrwała do 1973 r., kiedy to włączono ją do gminy Ciechanów.

Gumowo

Najstarsze wzmianki o wsi pochodzą z 1349 roku, następne z 1435 i odnoszą się do Gumowa Kmiecego. W roku 1435 Elżbieta, wdowa po Pawle z Gumowa oraz jej dzieci sprzedali braciom Tomaszowi, Mikołajowi, Wojciechowi i Jakubowi dziedzicom Gumowa całą swoją część za 35 i pół kóp groszy w półgroszach. Znane jest jeszcze Gumowo Ptaszki (nazwa od dziedzica Jana Ptaszka w 1531 r.) w którym w 1567 r. mieszkał Albert Romocki i Gumowo Janusze należące do Mikołaja Sulerzyskiego. Gumowo Ptaszki należały do parafii Ciechanów, pozostałe do Sulerzyża. W roku 1867 po wprowadzeniu sądów gminnych, w Gumowie umieszczono siedzibę sadu okręgu III dla gmin Nużewo i Młock. Niewielki budynek sądu, usytuowany na posesji Zmudczyńskich, zachował się do dzisiejszych czasów (mieściła się poczta).

W roku 1904 zawiązała się we wsi spółka rolna, w 1907 roku dziedzic Adam Mierzejewski (Gumowo Kamienne) uruchomił gorzelnię. W 1908 roku figuruje on w Towarzystwie Kredytowym Ziemijskim i Towarzystwie Rolniczym w Ciechanowie. W roku 1925 Adam Mierzejewski sprzedał majątek lekarzowi z Ciechanowa Maksymilianowi Purzyckiemu. We wsi był młyn wietrzny Władysława Śliwińskiego, obecnie jest tam młyn motorowy. W 1930 roku powstała zlewnia mleka i zawiązano koło PW i WF oraz powstał Związek Strzelecki, po wojnie poczta.

Niechodzin

W 1844 r. we wsi odnaleziono skarb zdeponowany po 1016 roku, składający się z 2300 monet wczesnośredniowiecznych, drihem arabskim bitych do końca VII wieku.

Prążewo

Na terenie wsi odkryto cmentarzysko z zabytkami z IV okresu epoki brązu.

Rzeczki

W roku 1883, odnaleziono we wsi skarb sprzed 1079 roku.

Sokolówek

Pierwsza wzmianka o Sokolówku pochodzi z 1403 roku, w której występuje on pod nazwą Sokolówko, jako własność biskupstwa płockiego. W XVI w wieś przeszła w ręce szlacheckie. Od 1756 roku Sokolówek należał do szlacheckiej rodziny Młockich, której członkowie angażowali się w sprawy niepodległościowe i działalność publiczną kraju. W drugiej połowie XIX wieku Sokolówek był miejscem związanym z wybitnymi postaciami życia społecznego i kulturalnego min. Zuzanną Morawską, Tomaszem Klonowskim, Wandą Żebrowską-Kacprzak, czy Jadwigą Dziubińską. Dzięki ich aktywności Sokolówek w latach 1909 -1939 odegrał znaczącą rolę w historii polskiego szkolnictwa rolniczego. Wieś Sokolówek była siedzibą jednej ze słynniejszych w Królestwie Polskim szkół rolniczych dla niezamożnych synów chłopskich. W latach 1909-1939 w Sokolówku działała męska Ludowa Szkoła Rolnicza, Uniwersytet Ludowy dla dziewcząt i Państwowe Seminarium dla Nauczycielek Szkół Rolniczych. Absolwenci tych szkół zasłynęli w tworzeniu nowego pokolenia chłopów zaangażowanych społecznie i kulturalnie.

Rydzewo

W Rydzewie znajduje się dwór z I połowy XIX wieku należący do słynnego rodu Bacciarellich, którego protoplastą był Marcello, nadworny malarz i przyjaciel Stanisława Augusta. Ostatnimi właścicielami byli Emilia z Bęskich Bacciarelli (zm. 1935) , Adam Bacciarelli (zm. 1938) i Halina Bacciarelli (zm. 1945).

6.1.3. Architektura

Architektura sakralna

Na terenie gminy Ciechanów znajduje się cenny kościół:

- kościół filialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Chotumiu.

Drewniany kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej wzniesiony został na początku XVIII w., jako kaplica dworska (funkcję tę pełnił do połowy XIX w.). Pierwsza kaplica powstała tu w 1644 r. Remontowany w latach: 1900, 1924 i 1953. Jest to świątynia orientowana, konstrukcji zrębowej wzmocnionej lisicami, zewnątrz ozdobnie oszalowana. Posiadająca krótką i szeroką nawę, prezbiterium węższe i niższe, zamknięte trójbocznie. Do prezbiterium od południowego wschodu dobudowane jest pomieszczenie pełniące rolę kruchty i zakrystii. Kościół wpisany jest do rejestru wraz z elementami wyposażenia:

- 1) ołtarz główny (drewno polichromowane, 1 poł. XVIII w.), wraz z obrazem „Przemienienie Pańskie” (olej na płótnie) oraz rzeźbami: „Św.Piotr” (drewno polichromowane), „Św. Paweł” (drewno polichromowane);
- 2) rzeźba „Chrystus Ukrzyżowany” (drewno polichromowane, z poł.XVIII w.);
- 3) feretron Matki Boskiej Gromnicznej (drewno polichromowane, ok.1800 r., wraz z obrazami: „Matka Boska z Dzieciątkiem”(olej na płótnie, ok.1800 r.), „Św.Rozalia”(olej na płótnie, ok.1800r.);
- 4) obraz „Św. Jan Nepomucen”(olej na płótnie,XVIII/XIX w.);
- 5) feretron z obrazem „Św.Trójcy” (ludowy z XIX w., olej na płótnie);
- 6) kropielnica ludowa, z 2 połowy XVIII w. (czerwony granit, kuty);
- 7) obraz „M.B. Częstochowskiej”, późny barok (koszulka), z połowy XVIII w. (olej, płótno, koszulka srebrna pozłacana, repusowana, puncowana).

Kaplice

Na terenie gminy Ciechanów zachowały się kapliczki i figurki przydrożne. Jako wyróżniające się, wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, można wymienić: kapliczkę w Nużewie, kamienną kapliczkę słupową w Rzeczkach-Wólkach oraz figurki przydrożne w Kownatach Wojnowych i Kownatach Żędowych.

Zespoły dworsko-folwarczne

Na terenie gminy Ciechanów zlokalizowanych jest dziewięć założeń dworsko-folwarcznych, które zachowały się w różnym stanie. Najczęstszymi pozostałościami są zabudowania lub parkowe założenia podworskie. Do najlepiej zachowanych oraz najcenniejszych należą:

- założenie dworsko folwarczne w Nużewie
Z założenia do dnia dzisiejszego zachował się dwór zbudowany w duchu warszawskiej architektury letniskowej, pozostałość po parku krajobrazowym oraz aleja dojazdowa do parku,
- założenie dworsko folwarczne w Bardonkach,
Z założenia do dnia dzisiejszego zachował się dworek – leśniczówka wraz z podpiwniczeniem, gankiem oraz odkrytą werandą,
- założenie dworsko folwarczne w Rydzewie,
Założenie pozostało bardzo dobrze zachowane, składa się na nie m.in. murowany dwór oraz park.
- założenie dworsko folwarczne w Ujazdowie (Ujazdów 30),
Założenie składa się z dobrze zachowanego murowanego dworku oraz założenia parkowego.
- założenie dworsko folwarczne w Ujazdówku,
Z założenia do dnia dzisiejszego zachował się dwór murowany oraz kilka okazów starodrzewu.

Cmentarze

Na terenie gminy Ciechanów nie istnieją zabytkowe cmentarze, jednak we wsi Reczki-Wólki zlokalizowana jest zbiorowa mogiła żołnierska.

Do zabytków sepulkralnych należy cmentarz w lesie (ok. 20 x 15 m) w Modle przy drodze do Woli Kanigowskiej z I wojny światowej. Jest zaniedbany i trudny do zidentyfikowania.

6.1.4. Obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków

Wykaz obiektów nieruchomości oraz ruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Mazowieckiego położonych na obszarze gminy Ciechanów, zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 22 Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ciechanów

L.p.	Obiekt	Adres	Numer działki	Numer rejestru
1	kościół filialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej	Chotum 46a	70	A-97 z 19.12.1961
2	dawny dwór drewniany z parkiem	Nużewo 40	143	A-305 z 9.12.1996
3	pozostałości parku	Rydzewo	93, 94, 226	A-226 z 30.08.1980
4	dwór murowany wraz z parkiem	Ujazdowo 23	53	A-205 z 1.06.1980
5	park dworski	Sokołówek, ul. Parkowa 1	178/1	A-228 z 30.08.1980
6	pozostałość dawnej szkoły rolniczej	Sokołówek,	178/1	A-1329 z 19.07.2017

L.p.	Obiekt	Adres	Numer działki	Numer rejestru
	w Sokołówku	ul. Parkowa 1		
7	leśniczówka i park	Bardonki 1	3398/1	A-227 z 30.08.1980
8	park dworski	Niestum	69	A-204 z 1.06.1980
9	Dom Ludowy z otoczeniem	Nużewko 3	118	A-1262 z 9.10.2014
10	zbiorowa mogiła żołnierska	Rzeczki-Wólki	85	A-304 z 31.10.1996

Tabela 23 Wykaz obiektów ruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ciechanów (poza wyposażeniem kościoła w Chotumiu)

L.p.	Obiekt	Adres	Numer rejestru
1	kapliczka przydrożna	Nużewo	B 84/96 z dn. 9.12.1996
2	kamienna kapliczka słupowa	Rzeczki-Wólki	B 83/96 z dn. 31.10.1996
3	kapliczka przydrożna z 1929 r.	Mieszki Wielkie	B-398

6.1.5. Obiekty ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

Wykaz obiektów nieruchomości ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze gminy Ciechanów, zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 24 Wykaz obiektów nieruchomości ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze gminy Ciechanów

L.p.	Obiekt	Adres
1	budka dróżnika	ul. Klonowa 11, Chruszczewo
2	dom	ul. Rzeczna 2, Kargoszyn
3	dom	ul. Wiejska 8, Kargoszyn
4	dom	ul. Wiejska 24, Kargoszyn
5	stodoła	Kargoszyn nr 5
6	dom	Kargoszyn nr 17
7	figurka przydrożna	Kownaty Wojnowe
8	figurka przydrożna	Kownaty Żędowe
9	dom	ul. Główna 4, Niechodzin
10	dom	Ropele 15
11	dom	Rutki Głowice 8
12	dom	Rutki Głowice 15

Lp.	Obiekt	Adres
13	dom	Rutki Marszewice 1
14	dom	Rutki Marszewice 2
15	zespół dworski	Ujazdówek

Źródło: Materiały udostępnione przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura w Ciechanowie

6.1.6. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Gmina jest w trakcie opracowywania Gminnej Ewidencji Zabytków.

6.1.7. Archeologia

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze gminy Ciechanów, zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 25 Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków położonych na terenie gminy Ciechanów

Lp.	miejsowość	funkcja	chronologia/kultura	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	uwagi
1	Modła	śląd osadnictwa cmentarzysko	III EB / KŁ Późny OR/ KPR	42-61	12	
2	Modła	Ślad osadnictwa	N/?	42-61	13	
3	Modła	śląd osadnictwa osada Cmentarzysko ? osada	?/? EB-WEŻ/ KŁ Późny O.R./ KPR ? XII-XIII w./ prapolska	42-61	15	
4	Modła	osada	XV-XVI w./staropolska	42-61	16	
5	Modła	osada Ślad osadnictwa osada	Późny OL./ KPR Późny OR. / KPR XII-XIII w./ prapolska	42-61	17	
6	Modła	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	N/ KAK OR./KPR NOW/staropolska	42-61	18	
7	Modła	śląd osadnictwa	M?, N?/?	42-61	19	
8	Modła	Cmentarzysko ?	EB?/KŁ?	42-61	20	
9	Wola Pawłowska	Ślad osadnictwa	XVI-XVII w./staropolska	42-61	21	
10	Wola Pawłowska	Pkt. osadniczy	?/?	42-61	22	

Lp.	miejsowość	funkcja	chronologia/kultura	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	uwagi
11	Ciechanów d. Gostkowo	osada	I poł. XVI – XVII w. / staropolska	42-62	1	Położone poza obszarem gminy
12	Ciechanów d. Gostkowo	śląd osadnictwa osada	wczesne śred. / prapolska XV – 2 poł. XVII w. / staropolska	42-62	2	Położone poza obszarem gminy
13	Ciechanów d. Gostkowo	osada	XV – XVI w. / staropolska	42-62	3	Położone poza obszarem gminy
14	Ciechanów d. Gostkowo	ementarzysko? osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	Okres rzymski / KPR Okres rzymski / KPR Późny okres rzymski / wielbarska VI – IX w. / Prapolska XV – XVII w. / Staropolska	42-62	4	Położone poza obszarem gminy
15	Ciechanów d. Kargoszyn	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada Ślad osadnictwa	Późny okr. Lat. / KPR XI – XIII w. / prapolska XIV – XV w. / staropolska 2 poł. XVII w.	42-62	5	
16	Ciechanów d. Kargoszyn	Ślad osadnictwa	XV w. / staropolska	42-62	6	
17	Ciechanów d. Kargoszyn	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	X – XIII w. / prapolska LTp / KPR Okres rzymski	42-62	7	
18	Ciechanów d. Kargoszyn	Osada osada	XII – XIII w. / prapolska XIV – XV w. / staropolska	42-62	8	
19	Chruszczewo	Pkt. Osad.	XV, II połowa XVII w. / staropolska	42-62	9	
20	Ciechanów d. Kargoszyn	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze / staropolska	42-62	10	
21	Ciechanów d. Kargoszyn	Ślad osadnictwa	XV – II poł. XVII w. / staropolska	42-62	11	
22	Ciechanów d. Kargoszyn	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	EB/KŁ XI – XII w. / Prapolska	42-62	12	
23	Chruszczewo	śląd osadnictwa	XIV – XV w. / staropolska	42-62	20	
24	Chruszczewo	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	LTp okres rzymski / KPR XVI, XVII w. / staropolska	42-62	21	
25	Gorysze	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	WEB/? EB/KŁ	42-62	22	

Lp.	miejsowość	funkcja	chronologia/kultura	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	uwagi
		Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Okres rzymski/KPR Późny okres rzymski/ wielbarska XV w./ staropolska			
26	Gorysze	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Cmentarzysko? Ślad osadnictwa osada	WEB/ ? EB/KŁ Okres rzymski / KPR Późny okres rzymski / wielbarska XII – XIII w./ prapolska	42-62	23	W 1972r. odkryta osada wczesno średniowieczna a datowaną na XI – XII w.
27	Niestum	Ślad osadnictwa Osada Ślad osadnictwa	LTP/KPR XII – XIII w./prapolska 2 poł XVII w./ staropolska	42-62	39	
28	Niestum	osada	XV – XVII w./ staropolska	42-62	40	
29	Niestum	Ślad użytkowania osada	Późny okres rzymski/ wielbarska XV – 2poł XVII w. / staropolska	42-62	41	
30	Niestum	osada	XV w./staropolska	42-62	42	
31	Niestum	osada	XV – XVII w./ staropolska	42-62	43	
32	Niestum	ślad osadnictwa osada	N/ KPL V EB/ KŁ	42-62	44	
33	Niestum	osada ślad osadnictwa	V EB/ KŁ WEŻ / KŁ	42-62	55	
34	Niestum	Ślad osadnictwa	2poł XV w. i 1 pół XVI w./ staropolska	42-62	56	
35	Ropele	ślad osadnictwa	XV – 1poł. XVI w./staropolska	42-62	59	
36	Prążewo	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	LTP/ KPR Okres rzymski/KPR Wcz. Średn./ prapolska	42-62	60	
37	Prążewo	Ślad osadnictwa Osada Ślad osadnictwa	LTP/KPR Późny okres rzymski/ wielbarska XII – XIII w./prapolska	42-62	61	
38	Prążewo	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	M/świderska ? Późny okres rzymski/ KPR Wczesny okres rzymski / KPR IX – X w./ prapolska	42-62	62	

Lp.	miejsowość	funkcja	chronologia/kultura	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	uwagi
39	Przążewo	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	V EB/ KŁ LTp i wczesny ok. rzymski/ KPR Późny okres rzymski/wielbarska Wczesny ok. rzymski/ zarubiniecka	42-62	63	
40	Ciechanów Kargoszyn	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada	WEB/? PRD/? LTp/KPR późny okres rzymski/ wielbarska	42-62	64	
41	Ropele	Obozowisko Osada Osada śląd osadnictwa	M/N /? EB/KŁ 2poł XVI w. – poł XVII w./staropolska	42-62	65	
42	Ropele	cmentarzysko szkieletowe	prapolska ? wczesne średniowiecze ?	42-62	72	
43	Rzeczki - Orszyny	śląd osadnictwa (osada)	późne średniowiecze	43-63	1	
44	Rzeczki - Orszyny	śląd osadnictwa (osada)	średniowiecze	43-63	2	
45	Rzeczki - Orszyny	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze	43-63	3	
46	Rzeczki - Orszyny	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	EB/WEŻ Późne średniowiecze NOW	43-63	4	
47	Grędzice	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze	43-63	33	
48	Grędzice	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze	43-63	34	
49	Grędzice	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze	43-63	35	Położone poza obszarem gminy
50	Grędzice	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	Średniowiecze Późne średniowiecze	43-63	36	
51	Grędzice	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze	43-63	37	
52	Kownaty Żędowe	cmentarzysko	IV EB/ KŁ	44-62	1	
53	Nużewko	osada	OWR/ KPR	44-62	2	

Lp.	miejsowość	funkcja	chronologia/kultura	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	uwagi
54	Gołoty	osada	Późne średniowiecze - NOW	44-62	7	
55	Nużewo	osada?	Późne średniowiecze - NOW	44-62	8	
56	Nużewo	osada	XII – XIII w.	44-62	9	
57	Nużewo	śląd osadnictwa osada	Starożytno / ? Późne średniowiecze - NOW	44-62	10	
58	Nużewo	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	M/N ? / ? Halstat/ KŁ	44-62	11	
59	Niechodzin	śląd osadnictwa	Starożytno / ?	44-62	12	
60	Niechodzin	śląd osadnictwa	M/N? / ?	44-62	13	
61	Niechodzin	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-62	18	
62	Ujazdowo	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-62	19	
63	Sokołówek	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-62	20	
64	Nużewko	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-62	21	
65	Baby	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-62	22	
66	Mieszki Wielkie	osada ?	Późne średniowiecze - NOW	44-62	23	
67	Łebki Kryszpy	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-62	24	Położone poza obszarem gminy
68	Łebki Kryszpy	osada	Późne średniowiecze - NOW	44-62	25	Położone poza obszarem gminy
69	Mieszki Wielkie	cmentarzysko	-	44-63	1	Brak chronologii i lokalizacji
70	Mieszki Bardony	skarb	XVI w.	44-63	3	Brak lokalizacji
71	Mieszki Wólki	skarb	WS	44-63	4	Brak lokalizacji
72	Nasierowo Górne	ementarzysko śląd osadnictwa	IV/V EB/KŁ WS/-	44-63	5	Położone poza obszarem gminy
73	Mieszki Różki	-	-	44-63	8	brak karty dla stanowiska
74	Bardony Mieszki	śląd osadnictwa	M?/?	44-63	10	

Lp.	miejsowość	funkcja	chronologia/kultura	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	uwagi
		śląd osadnictwa	N/-			
75	Bieńki Buciee	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	Starożytne/? Późne średniowiecze/-	44-63	11	Położone poza obszarem gminy
76	Bieńki Buciee	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada?	Starożytne/- WS/- Późne średniowiecze - NOW	44-63	13	
77	Mieszki Rózki	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	V EB o. halstacki/ KŁ NOW/ -	44-63	14	
78	Grędzice	śląd osadnictwa osada ?	Okr. Halst./ KŁ Późne średniowiecze - NOW	44-63	16	
79	Rzeczki Wólki	śląd osadnictwa	Starożytne/?	44-63	17	
80	Rzeczki Wólki	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	Starożytne/? Późne średniowiecze - NOW	44-63	18	
81	Rzeczki-Wólki / Nasierowo Górne	osada śląd osadnictwa	V EB o. halstacki/ KŁ NOW/ -	44-63	26	
82	Rzeczki Wólki	osada	XII-XVI w./-	44-63	29	
83	Bieńki Buciee	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	Starożytne/? Późne średniowiecze/-	44-63	11	Położone poza obszarem gminy
84	Bieńki Buciee	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-63	19	Położone poza obszarem gminy
85	Bieńki Śmietanki	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-63	20	Położone poza obszarem gminy
86	Nasierowo Dolne	śląd osadnictwa	Starożytne	44-63	24	Położone poza obszarem gminy
87	Nasierowo Górne	śląd osadnictwa	Późne średniowiecze - NOW	44-63	25	Położone poza obszarem gminy

Wykaz stosowanych skrótów:

? - chronologia bądź funkcja nieokreślone, KŁ - kultura łużycka KPL- kultura pucharów lejkowatych, KAK- kultura amfor kulistych, KPR- kultura przeworska, LTp – późny okres lateński, OWR – okres wpływów rzymskich (kultura przeworska), OR – okres rzymski, WS - wczesne średniowiecze, N – neolit, EB- epoka brązu, WEB- wczesny okres epoki brązu, III EB – III okres epoki brązu, IV EB – IV okres epoki brązu, V EB – V okres epoki brązu, WEŻ – wczesna epoka żelaza, PRD – pradziej, M – mezolit, NOW – okres nowożytny

Źródło: Materiały udostępnione przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura w Ciechanowie

Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest zbiorem zamkniętym – nadchodzące lata mogą przynieść nowe odkrycia lub negatywną weryfikację obecnie zaewidencjonowanych stanowisk¹¹.

6.2. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Obiekty zabytkowe stanowią niezaprzeczalny walor atrakcyjności turystycznej gminy Ciechanów.

Nie można jednak pominąć zagrożeń, jakie dla historycznych elementów struktury przestrzennej, stanowi: w dużym stopniu zły stan techniczny zabudowy historycznej (często niedoinwestowanej przez długie lata), powodujący jej dekapitalizację, presja związana z rozwojem społeczno – gospodarczym (wprowadzanie nowych funkcji wymagających dostosowania zabudowy), presja związana z usprawnieniem układu komunikacyjnego i pozostałych elementów infrastruktury technicznej. Stąd powstają różnorodne napięcia i konflikty w stanie zabudowy i zagospodarowania przestrzeni, stanowiące bariery rozwoju.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

W związku z brakiem opracowanego audytu krajobrazowego, na terenie gminy Ciechanów nie obowiązują rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

8.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

Gminę Ciechanów w 2016 r. zamieszkiwało 7002 osoby, co stanowiło około 7,76% wszystkich mieszkańców powiatu. Na przestrzeni badanych lat liczba ludności w gminie wzrosła o 384 osoby (około 5%). Podobna tendencja na przestrzeni lat 2011-2016 widoczna jest w jeszcze jednej gminie powiatu ciechanowskiego (wzrost liczby ludności o około 1% w Opinogórze Górnej). Dla innych gmin powiatu odnotowana została tendencja spadkowa. Gmina wiejska Ciechanów wypada korzystnie pod względem zmiany liczby ludności także na tle kraju i wykazuje tendencję zauważalną także dla całego województwa Mazowieckiego (Tabela 26).

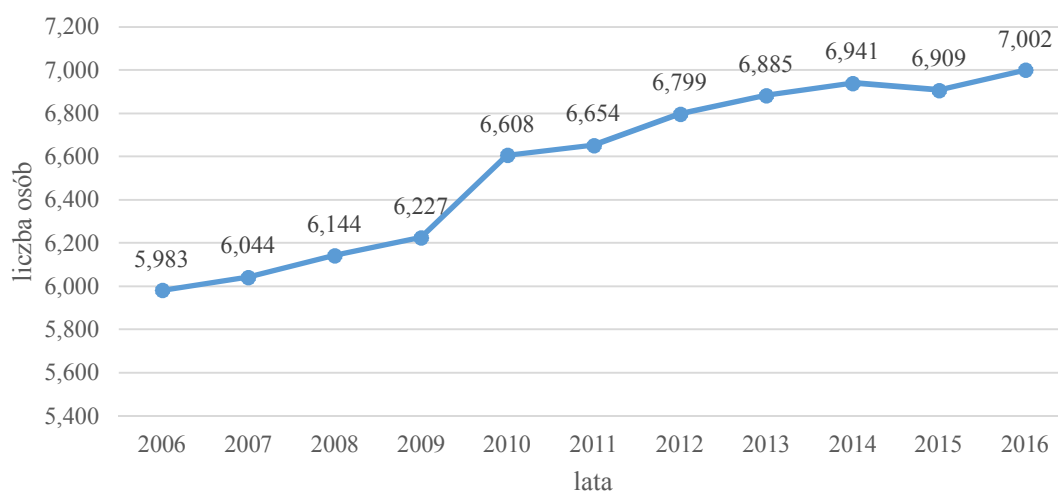
¹¹ W warstwie gisowej dodane zostało stanowisko archeologiczne nr 42-61/14 w Unikowie (gm. Strzegowo).

Tabela 26 Zmiana liczby ludności w gminie Ciechanów na tle kraju, województwa mazowieckiego, powiatu ciechanowskiego i w porównaniu do innych gmin w powiecie ciechanowskim

Obszar	2011 r.	2016 r.	Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016
Polska	38538447	38432992	-0,27%
województwo mazowieckie	5285604	5365898	1,52%
powiat ciechanowski	91385	90264	-1,23%
gmina Ciechanów (wiejska)	6654	7002	5,23%
gmina Ciechanów (miejska)	45275	44383	-1,97%
gmina Gliniojeck	8166	8067	-1,21%
gmina Gołymin-Ośrodek	3991	3893	-2,46%
gmina Grudusk	3914	3677	-6,06%
gmina Ojrzeń	4367	4327	-0,92%
gmina Opinogóra Górna	5961	6021	1,01%
gmina Regimin	5087	5031	-1,10%
gmina Sońsk	7970	7863	-1,34%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni lat 2006-2016 liczba ludności w gminie stale rosła (Wykres 9). W 2006 r. gminę zamieszkiwały 5983 osoby, a liczba ta do 2016 r. wzrosła o 1019 osób. Jedyne odstępstwo od tendencji wzrostu liczby ludności została odnotowane na przełomie lat 2014-2015. Zmiana ta jednak była niewielka, liczba ludności spadła w tamtym okresie jedynie o 32 osoby.

Wykres 9 Liczba mieszkańców gminy Ciechanów w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Rozpatrując liczbę ludności w 2016 r., w poszczególnych sołectwach gminy Ciechanów można zaobserwować bardzo duże zróżnicowanie. Liczba osób zamieszkująca w konkretnych miejscowościach waha się od 36 do aż 635. Wśród sołectw zamieszkałych przez mniej niż stu mieszkańców znalazły się: Baraki Chotumskie (36 osób), Nowa Wieś (41 osób), Wólka Rydzewska (47 osób), Baby (69 osób), Rutki-Begny (71 osób), Rutki-Głowice (80 osób), Kanigówek (81 osób), Modelka (88 osób) oraz Rutki-Borki (99 osób). Najbardziej liczną grupę jednostek stanowią, takie liczące od 100 do 200 mieszkańców. Znalazło się tutaj 13 wsi, takich jak: Rutki-Marszewice (105 osób), Ujazdowo (113 osób), Rzeczki (115 osób), Ropele (121 osób), Prążewo (126 osób), Wola Pawłowska (130 osób), Modła (131 osób), Mieszki Wielkie (135 osób), Grędzice (137 osób), Gorysze (138 osób), Sokołówek (149 osób), Ujazdówek (159 osób) i Nużewko (191 osób). Kolejną grupą jaką można wyodrębnić są miejscowości posiadające w 2016 r. od 200 do 400 mieszkańców. Liczbą mieszkańców z takiego przedziału mogły się pochwalić: Chotum (218 osób), Mieszki-Różki (245 osób), Pęczcin (250 osób), Niechodzin wraz z Pieńkami Niechockimi (254 osoby), Rykaczewo (256 osób), Rydzewo (296 osób), Gumowo (302 osoby), a także Nużewo wraz z Gołotami (323 osoby). Wśród największych pod względem liczby ludności znalazło się pięć sołectw, które zlokalizowane są najbliżej w stosunku do miasta Ciechanowa. Trzy z najliczniejszych ośrodków były zamieszkiwane przez ponad 400 osób – Niestum (420 osób), Kownaty Żędowe wraz z Wojnowymi (427 osób) oraz Gąski (497 osób). Zdecydowanymi liderami pod względem liczby ludności były w 2016 r. Kargoszyn, zamieszkiwany przez 528 osób, oraz Chruszczewo, liczące 635 mieszkańców.

Na przestrzeni lat 2011-2016 można zaobserwować spadek liczby ludności w 11 sołectwach w gminie Ciechanów (Tabela 27). Największy spadek odnotowano dla sołectw: Rydzewo (- 22 osoby) oraz Ropele (-12 osób). W przypadku jedynie dwóch ośrodków liczba ludności się nie zmniejszyła. Pozostałe 22 miejscowości zwiększyły się pod względem liczby mieszkańców. Najwięcej nowych mieszkańców pojawiło się w takich sołectwach jak: Kargoszyn (91 osób więcej), Gąski (68 osób więcej), Niestum (47 osób więcej), Nużewo wraz z Gołotami (45 osób więcej), Chruszczewo (42 osoby więcej).

Tabela 27 Zmiana liczby ludności w poszczególnych sołectwach gminy Ciechanów w latach 2011 i 2016

miejscowość	liczba ludności		bilans	miejscowość	liczba ludności		bilans
	stan na 31.12.2011r.	stan na 31.12.2016r.			stan na 31.12.2011r.	stan na 31.12.2016r.	
Baby	67	69	2	Niestum	373	420	47
Baraki Chotumskie	42	36	-6	Nowa Wieś	44	41	-3
Chotum	220	218	-2	Nużewko	183	191	8
Chruszczewo	593	635	42	Nużewo + Gołoty	278	323	45
Gąski	429	497	68	Pęczcin	221	250	29
Gorysze	139	138	-1	Prążewo	107	126	19
Grędzice	145	137	-8	Rutki-Begny	71	71	0
Gumowo	301	302	1	Rutki-Borki	95	99	4
Kanigówek	86	81	-5	Rutki-Głowice	68	80	12
Kargoszyn	437	528	91	Rutki-Marszewice	99	105	6

Kownaty Żądowe + Wojnowe	425	427	2	Ropele	133	121	-12
Mieszki-Różki	208	245	37	Rydzewo	318	296	-22
Mieszki Wielkie	121	135	14	Rykaczewo	257	256	-1
Wólka Rydzewska	47	47	0	Rzeczki	112	115	3
Modełka	93	88	-5	Sokolówek	137	149	12
Modła	136	131	-5	Ujazdowo	109	113	4
Niechodzin + Pieńki Niechodzkie	237	254	17	Ujazdówek	155	159	4
				Wola Pawłowska	128	130	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ciechanów

Gęstość zaludnienia, rozumiana jako liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni ogólnej gminy, w 2016 r. wynosiła 50 osób/km². Wskaźnik ten był około trzykrotnie niższy niż dla województwa mazowieckiego, oraz około niecałe dwa razy mniej niż w całym powiecie ciechanowskim (Tabela 28). Gęstość ludności w gminie Ciechanów na przestrzeni lat 2011-2016 zwiększyła się o 3 os./km². Była to jedyna gmina w powiecie, dla której odnotowano wzrost tego wskaźnika. Największy spadek liczby ludności na przestrzeni badanych lat odnotowano dla miejskiej gminy Ciechanów, gdzie liczba ludności spadła, aż o 27 os./km².

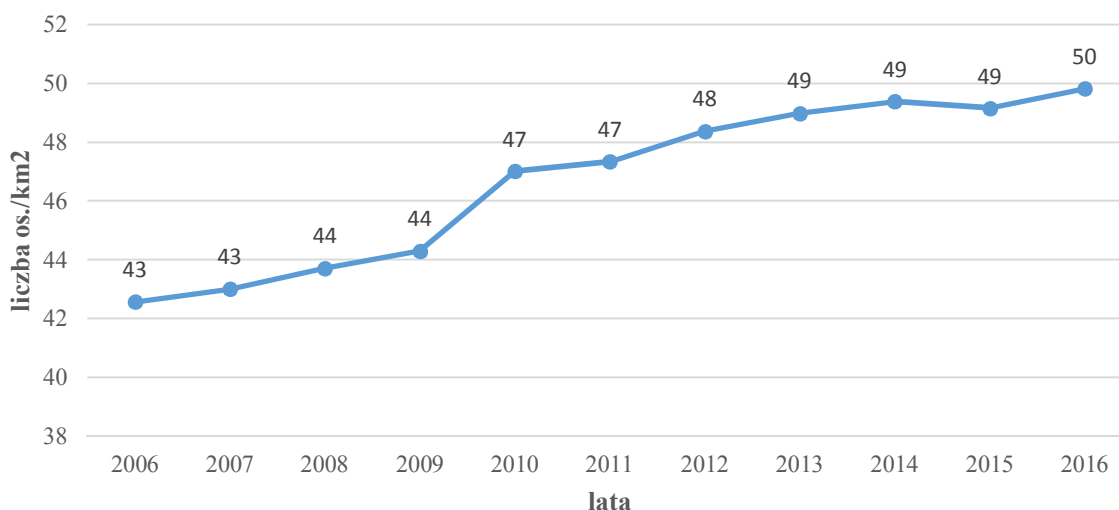
Tabela 28 Gęstość zaludnienia gminy Ciechanów na tle kraju, województwa mazowieckiego, powiatu ciechanowskiego oraz w porównaniu do innych gmin powiatu w latach 2011 i 2016

Obszar	2011 r.	2016 r.	Zmiana gęstości zaludnienia w latach 2006-2016
Polska	123	123	0
województwo mazowieckie	149	151	2
powiat ciechanowski	86	85	-1
gmina Ciechanów (wiejska)	47	50	3
gmina Ciechanów (miejska)	1381	1354	-27
gmina Głinojeck	53	52	-1
gmina Gołymin-Ośrodek	36	35	-1
gmina Grudusk	40	38	-2
gmina Ojrzeń	36	36	0
gmina Opinogóra Górna	43	43	0
gmina Regimin	46	45	-1

gmina Sońsk	52	51	-1
-------------	----	----	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Podobna tendencja, jak w przypadku zmian ludności w gminie wiejskiej Ciechanów, jest widoczna dla tej jednostki, także w odniesieniu do wskaźnika gęstości zaludnienia (Wykres 10). Tutaj także na przełomie lat 2006-2016 widoczna jest tendencja wzrostu liczby osób przypadających na 1km². Na początku badanego okresu gęstość zaludnienia sięgała 43 os./km² natomiast do 2016 roku wzrosła ona do 50 os./km².

Wykres 10 Gęstość zaludnienia w gminie Ciechanów w latach 2006-2016 [osoby/km²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Gęstość zaludnienia dla poszczególnych sołectw gminy Ciechanów, tak samo jak w przypadku liczby ludności, wykazuje duże zróżnicowanie (Tabela 29). Dla 12 sołectw zanotowano gęstość zaludnienia powyżej wartości uzyskanej dla całej gminy. Najbardziej zaludnionym sołectwem, którego gęstość zaludnienia jest ponad 4,5 razy większa niż wartość tego wskaźnika dla całej gminy, było w 2016 r. Chruszczewo (gęstość zaludnienia na poziomie około 238 os./km²). Gęstość zaludnienia powyżej wartości dla całego powiatu uzyskały także sołectwa: Kargoszyn (ok. 113 os./km²), Nużewo (ok. 108 os./km²), Niestum (ok. 107os./km²), Niechodzin (ok. 101os./km²), Pęchcin (ok. 100os./km²) oraz Gąski (ok. 89os./km²). Większość miejscowości uzyskała w 2016 r. gęstość zaludnienia na poziomie niższym niż w całej gminie. Wśród nich znalazły się takie, w których na 1km² przypada mniej niż 20 osób. Były to: Nowa Wieś (niecałe 20 os./km²), Rzeczki (niecałe 20 os./km²), i Modła (ok. 17 os./km²). Na podstawie tego wskaźnika można zaobserwować, że sołectwa najgęściej zaludnione są zlokalizowane najbliżej miasta Ciechanowa.

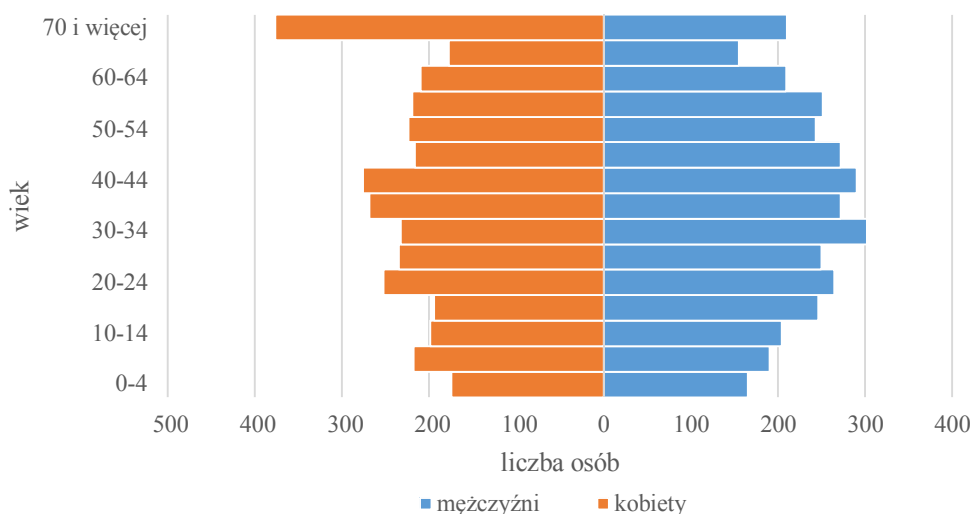
Tabela 29 Gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach gminy Ciechanów w 2016 r.

miejsowość	gęstość zaludnienia [os./km ²]	miejsowość	gęstość zaludnienia [os./km ²]
Chruszczewo	238,85	Wola Pawłowska	38,56
Kargoszyn	112,74	Gumowo	33,82
Nużewo + Gołoty	107,63	Mieszki Wielkie	33,05

Niestum	106,87	Modelka	33,01
Niechodzin + Pieńki Niechodzkie	101,27	Mieszki-Różki	32,08
Pęchcin	100,38	Chotum	31,64
Gąski	89,44	Rydzewo	31,52
Kownaty Żędowe + Wojnowe	70,01	Rutki-Borki	26,87
Rykaczewo	69,31	Baby	26,27
Nużewko	67,91	Rutki-Głowice	24,27
Ropele	58,98	Rutki-Begny	23,92
Przążewo	53,52	Wólka Rydzewska	21,14
Gorysze	49,39	Baraki Chotumskie	21,00
Rutki-Marszewice	49,16	Nowa Wieś	19,99
Ujazdówek	48,15	Rzeczki	19,95
Kanigówek	48,13	Modła	16,77
Ujazdowo	42,72	Sokolówek	b. danych
Grędzice	40,81		

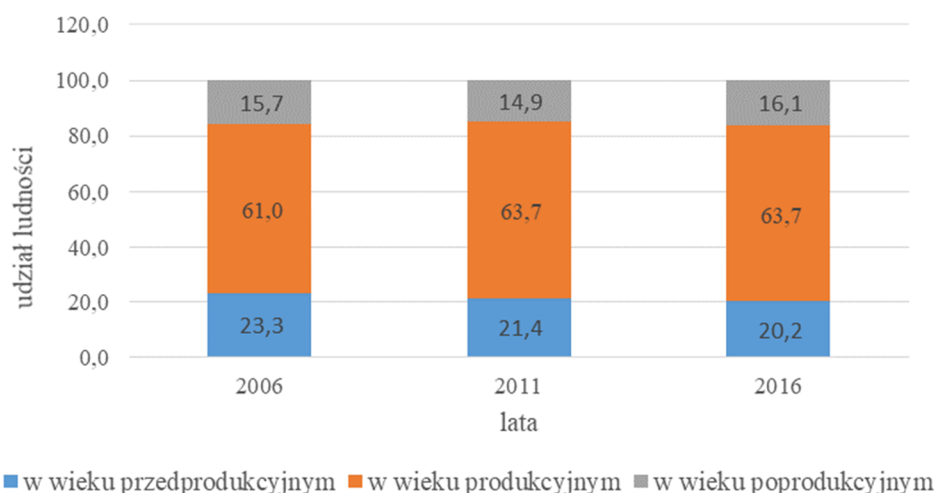
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ciechanów

Struktura płci kształtuje się na stosunkowo wyrównanym poziomie - w 2016 r. kobiety stanowiły 49,69%. Liczba kobiet jest większa niż liczba mężczyzn w przedziałach wiekowych: 0-4, 5-9, 60-64, 65-69 i powyżej 70 roku życia. W tym ostatnim przedziale wiekowym kobiety stanowią, aż 64,22% osób (Wykres 11) W większości grup wiekowych w 2016 r. widoczna jest przewaga mężczyzn, jednak waha się ona do 10 punktów procentowych.

Wykres 11 Struktura wieku i płci mieszkańców gminy Ciechanów w 2016 r.

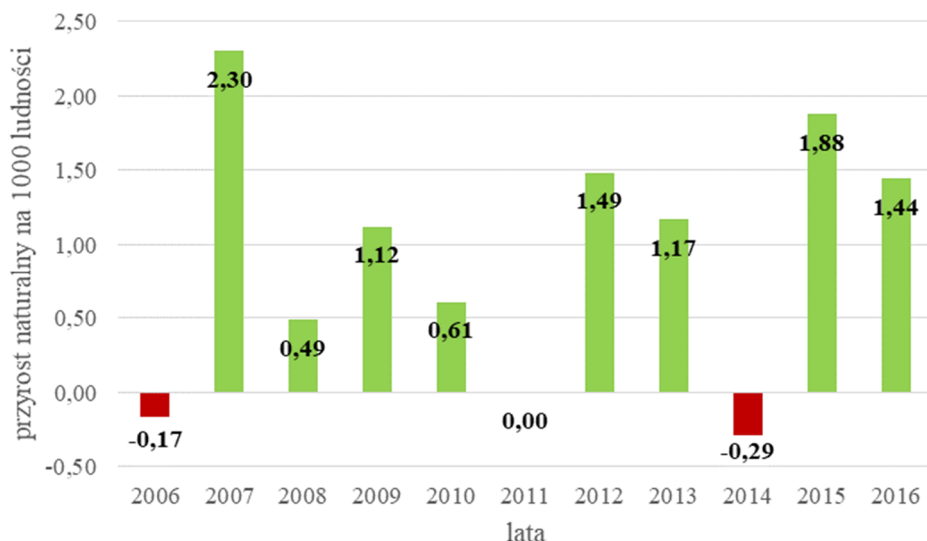
Rozpatrując podział mieszkańców gminy według ekonomicznych grup wieku, tj. według wieku zdolności do pracy można zaobserwować na przestrzeni lat 2006-2016 odnotowano wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i w wieku produkcyjnym (Wykres 12). Udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 0,4 punktu procentowego, natomiast udział osób w wieku produkcyjnym wzrósł 3,7 punktu procentowego. Osoby w wieku produkcyjnym, w 2016 r., stanowiły 63,7% wszystkich mieszkańców gminy Ciechanów. W badanym okresie widoczna jest niekorzystna tendencja wyrażająca się w spadku udziału liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Na przestrzeni lat 2006-2016r. udział ludności w tej grupie wiekowej spadł z poziomu 23,3% (2006 r.) do 20,2% (2016 r.).

Wykres 12 Liczba ludności według grup ekonomicznych wieku w gminie Ciechanów w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

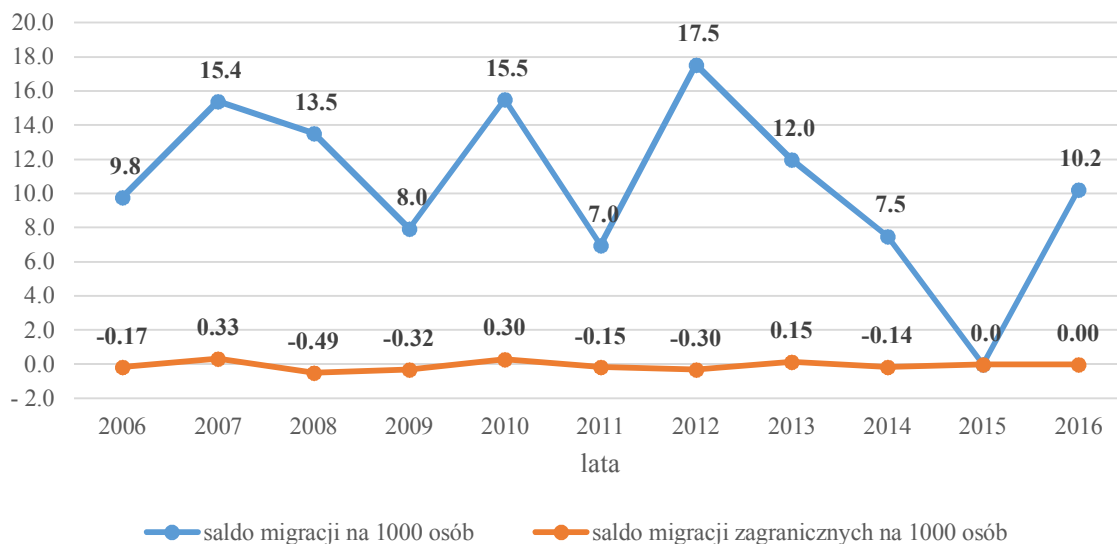
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, przyrost naturalny w gminie Ciechanów na przestrzeni lat 2006-2016 był bardzo zróżnicowany. Ujemną wartość przyrostu naturalnego na 1000 osób odnotowano dla gminy Ciechanów w latach 2006 i 2014, kiedy wartości wyniosły odpowiednio -0,17 i -0,29 (Wykres 13). W pozostałych latach wartość wskaźnika osiągała wartości dodatnie, jednak ze względu na skokowy rozkład wartości przyrostu naturalnego w analizowanym okresie niemożliwe jest określenie ogólnej tendencji zmian. W dwóch ostatnich, badanych latach (2015 r. i 2016 r.) wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców, wyniosła odpowiednio 1,88 oraz 1,44.

Wykres 13 Przyrost naturalny na 1000 osób w gminie Ciechanów w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Duże zróżnicowanie odnotowano także w przypadku salda migracji na 1000 osób (Wykres 14). Wartość tego wskaźnika osiągała na przełomie lat 2006-2016 wartości w przedziale od 0 (w 2015 r.), aż do 17,5 (w 2012 r.). Gmina Ciechanów w całym badanym okresie charakteryzowała się jednak korzystnym saldem migracji, które w całym tym okresie przyjmowało wartości dodatnie. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w 2015 r. (na poziomie 0), natomiast najwyższą wartość wskaźnika w 2012 r. (na poziomie 17,5). Podobnie jak w przypadku przyrostu naturalnego, tak i w przypadku salda migracji na 1000 osób niemożliwe jest określenie ogólnej tendencji zmian, ze względu na skokowy rozkład wartości.

Wykres 14 Saldo migracji na 1000 osób i saldo migracji zagranicznych w gminie Ciechanów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

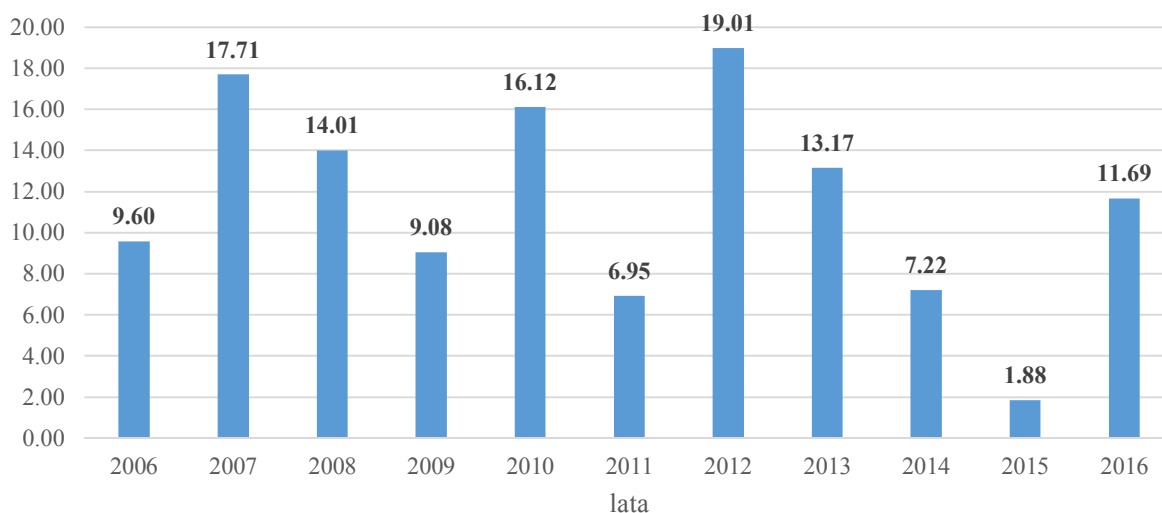
Rozpatrując ruch migracji w układzie wieś-miasto, w przypadku gminy Ciechanów, można zaobserwować, że na przestrzeni badanych lat zdecydowana większość nowych mieszkańców to osoby wcześniej zameldowane w miastach. Takich przypadków w 2016 r. było blisko 2,5 razy więcej niż osób przenoszących się do gminy Ciechanów z obszarów wiejskich. W przypadku wymeldowań miejscem docelowym wyprowadzających się z gminy Ciechanów, mieszkańców, znacznie częściej są ośrodki miejskie. Dane obrazujące zmiany miejsca zameldowania zostały przedstawione w Tabeli 30.

Tabela 30 Liczba zameldowań i wymeldowań w układzie miasto-wieś dla gminy Ciechanów

lata	Zameldowania		Wymeldowania	
	z miast	ze wsi	do miast	na wieś
2006	130	35	77	29
2007	158	35	62	40
2008	130	34	71	8
2009	134	21	62	42
2010	180	32	85	27
2011	121	23	70	27
2012	168	26	40	34
2013	130	34	47	36
2014	111	34	65	27
2015	96	10	91	29
2016	104	40	59	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Syntetycznym wskaźnikiem obrazującym zmiany liczby mieszkańców jest przyrost rzeczywisty na 1000 osób, wyrażony jako suma wartości przyrostu naturalnego na 1000 osób oraz salda migracji na 1000 osób (Wykres 15). W latach 2006-2016 przybierał on wartości dodatnie, co świadczy o korzystnych warunkach w demografii gminy Ciechanów. Wartości wskaźnika na przestrzeni lat były jednak bardzo zróżnicowane, co utrudnia wskazanie jednoznacznej tendencji zmian. Najwyższą wartość przyrostu rzeczywistego na 1000 osób, wynoszącą 19,01, odnotowano w 2012 r., wartość najniższą zaś (wynoszącą 1,88) odnotowano w roku 2015.

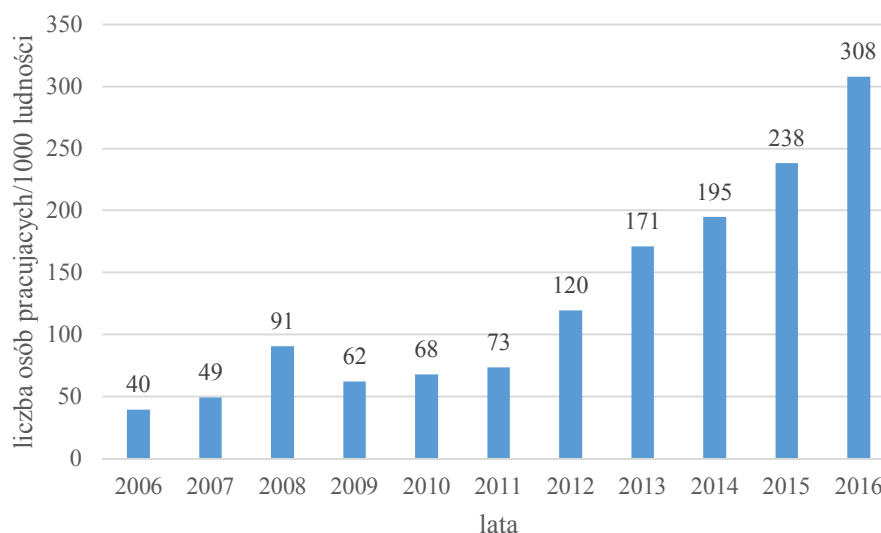
Wykres 15 Przyrost rzeczywisty na 1000 osób w gminie Ciechanów w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

8.2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

8.2.1. Aktywność zawodowa

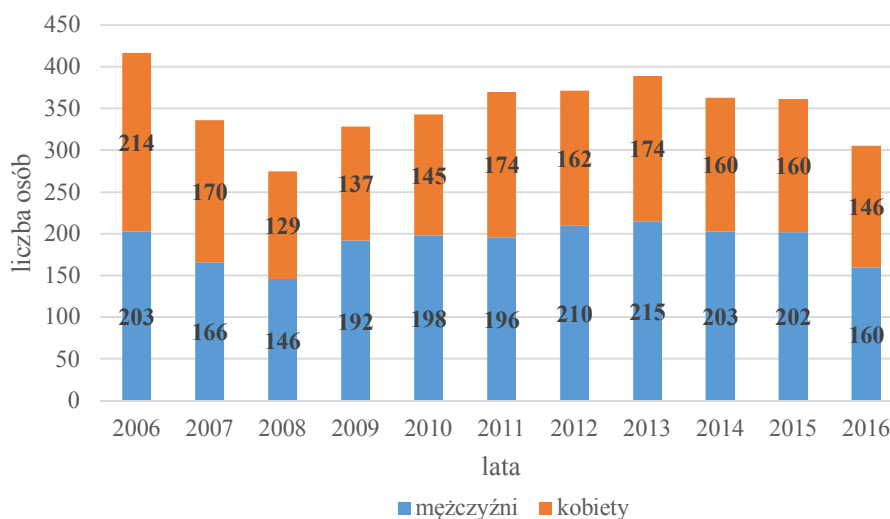
Liczba osób pracujących w gminie Ciechanów na przestrzeni lat 2006-2016 zdecydowanie wzrosła. W 2006 r. liczba osób pracujących na 1000 ludności, sięgała poziomu 40 osób. Na przełomie 10 lat liczba ta wzrosła blisko ośmiokrotnie, osiągając w 2016 r. poziom 308 osób. W ciągu ostatnich 5 badanych lat widoczny jest coraz bardziej dynamiczny wzrost osób pracujących, co może świadczyć o dynamicznym rozwoju gospodarczym gminy.

Wykres 16 Liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców w gminie Ciechanów w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

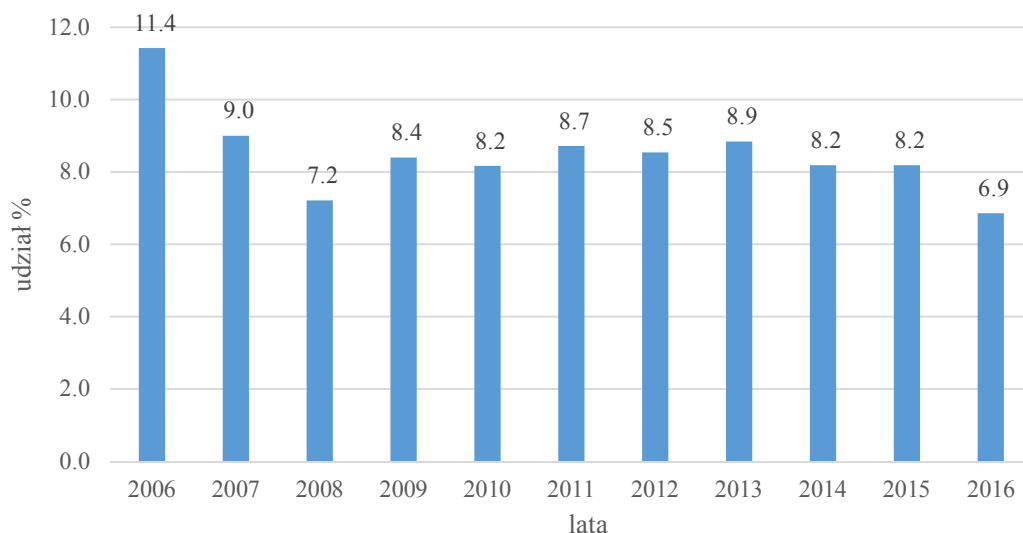
Istotnym czynnikiem wpływającym na kształt rynku pracy, a także ogólnej kondycji gospodarczej gminy, jest wskaźnik bezrobocia. W 2016 r. w gminie zarejestrowanych jako bezrobotne było 306 osób, co stanowiło 4,47% wszystkich mieszkańców. Wśród bezrobotnych w każdym badanym okresie nieznacznie przeważali mężczyźni. Do 2008 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych do poziomu 275 osób. Następnie w okresie od 2008 do 2013 r. nastąpił wzrost liczby bezrobotnych do poziomu 389 osób. Od 2013 r. wskaźnik ponownie zaczął spadać.

Wykres 17 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Ciechanów w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

W latach 2006-2016 udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Ciechanów obniżył się o 4,5 punktu procentowego. W rozkładzie tego czynnika także można zaobserwować spadek na przełomie lat 2006-2008 i kolejny od roku 2013. Natomiast na przestrzeni lat 2008-2013 wskaźnik ten podlegał niewielkim wahaniom.

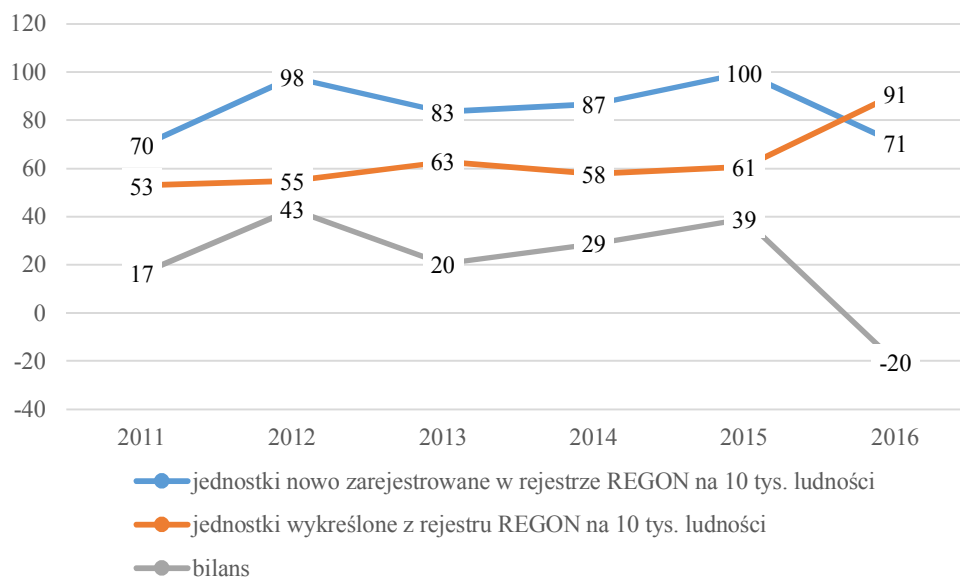

Wykres 18 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

8.2.2. Podmioty gospodarcze

W 2016 r. w gminie Ciechanów działalność prowadziło 521 podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni lat 2011-2016 liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności była wyższa od ilości podmiotów z rejestru wykreślonych, co oznaczało stały rozwój w sferze gospodarczej (Wykres 19). Sytuacja zmieniła się na przełomie lat 2015-2016 kiedy to liczba nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności spadła aż o 30 i osiągnęła poziom 71, natomiast liczba podmiotów wykreślonych wzrosła o 30 i sięgnęła poziomu 91. To spowodowało, że w 2016 roku ogólna liczba podmiotów gospodarczych w gminie Ciechanów spadła względem roku poprzedniego o 13 firm.

Wykres 19 Liczba jednostek nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON w gminie Ciechanów w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

W strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych zdecydowanie dominują małe firmy, zatrudniające do 9 osób, które w 2016 r. stanowiły ponad 97% wszystkich przedsiębiorstw (Tabela 31). W porównaniu z 2006 r. ich liczba zwiększyła się aż o 253 firmy (wzrost o ok. 46%). W analizowanym okresie wśród większości klas wielkości podmiotów gospodarczych zanotowano wzrost jednostek. Sytuacja wyglądała inaczej jedynie wśród podmiotów zatrudniających od 10-49 pracowników. W latach 2006-2007 firm takich było 11, natomiast w 2008 r. ich liczba spadła o 1. Ponowny wzrost nastąpił w roku 2011 i liczba 11 podmiotów utrzymała się już do roku 2016. W 2006 roku nie było w gminie Ciechanów podmiotów reprezentujących dwie największe klasy wielkości. Sytuacja zmieniła się najpierw w 2008 r., kiedy powstała w gminie firma zatrudniająca od 50 do 249 pracowników. Kolejna taka jednostka powstała w 2011 r., i od tego czasu w gminie funkcjonują dwa takie podmioty. W roku 2016 w gminie powstała firma należąca do klasy podmiotów największych, czyli zatrudniających powyżej 1000 pracowników.

Tabela 31 Podmioty gospodarcze według klas wielkości w gminie Ciechanów według kryterium liczby zatrudnionych pracowników

liczba zatrudnionych pracowników	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0 - 9	254	281	299	325	355	375	423	452	482	521	507
10 - 49	11	11	10	10	10	11	11	11	11	11	11
50 - 249	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	2
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

W ostatnich latach obserwuje się wzrost wśród podmiotów gospodarczych udziału sektora prywatnego wynoszącego w 2016 r. 99% ogółu podmiotów (515 podmiotów prywatnych na 521

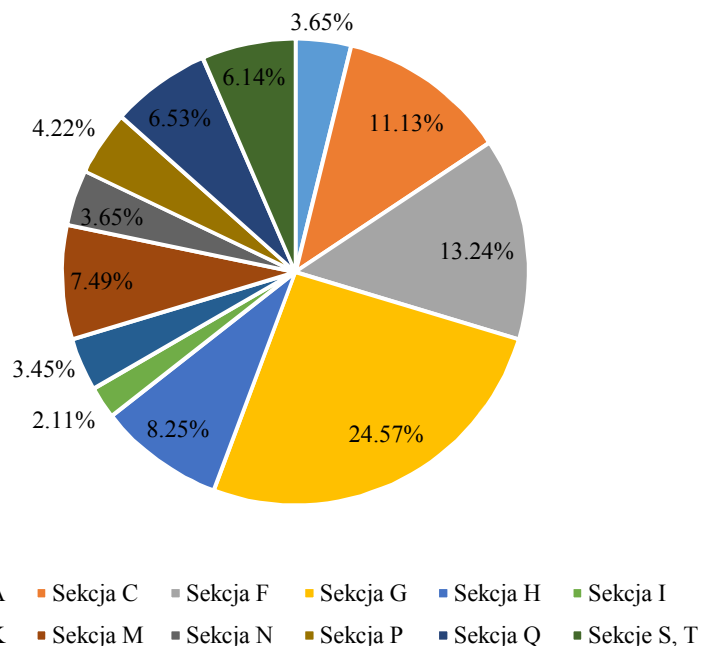
wszystkich podmiotów w gminie). Wśród form prawnych zdecydowanie dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiące ok. 88,5% ogółu wszystkich prywatnych podmiotów (Tabela 32). W 2016 r. w sektorze prywatnym działało 16 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co oznaczało wzrost takich jednostek w stosunku do roku 2011, kiedy było ich w gminie Ciechanów 11. Spółek handlowych w 2016 r. było 14 (ok. 3% wszystkich podmiotów w sektorze prywatnym). Liczba spółdzielni na przestrzeni lat 2011-2016 nie uległa zmianie. W sektorze publicznym, w 2016 r. działały jedynie 5 jednostek (ok. 1% wszystkich podmiotów gospodarczych).

Tabela 32 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Ciechanów w latach 2011-2016

lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016
sektor publiczny						
ogółem	5	4	4	4	4	4
sektor prywatny						
ogółem	383	432	461	491	529	515
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	337	377	407	432	469	456
spółki handlowe	10	12	12	14	15	14
spółdzielnie	2	2	2	2	2	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	12	13	13	15	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

Na podstawie analizy struktury podmiotów gospodarki narodowej sektora prywatnego zarejestrowanych w systemie REGON w podziale na sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, stwierdzono, że wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze gminy Ciechanów największy udział mają: handel hurtowy i detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, stanowiąca 24,57% wszystkich podmiotów, budownictwo (13,24%) oraz przetwórstwo przemysłowe (11,13%) – Wykres 20.

Wykres 20 Struktura udziału poszczególnych przedsiębiorstw w sekcjach PKD w gminie Ciechanów

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

(Pozostałe – sekcje o udziale mniejszym niż 2%: B (brak podmiotów), E (0,38%), J (1,54%), L (1,15%), O (1,15%), R (1,34%)

W stosunku do 2011 r. (Tabela 33) obserwowany jest spadek liczby podmiotów w sekcjach: A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo) – o 13 jednostek, B (Górnictwo i wydobywanie) – o 1 jednostkę, E (dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją) – o 1 jednostkę, O (administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) – o 1 jednostkę. Wśród pozostałych sekcji odnotowano wzrost liczby podmiotów. W latach 2011-2016 największy wzrost liczby podmiotów nastąpił w sekcjach: G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (wzrost o 32 jednostki), O – opieka zdrowotna i pomoc społeczna (wzrost o 17 jednostek).

Tabela 33 Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w gminie Ciechanów w latach 2011-2016 według sekcji

sekcja PKD	liczba podmiotów		
	2011	2016	zmiana w latach 2011-2016
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32	19	-13
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	1	0	-1
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	48	58	10
Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	2	-1
Sekcja F - Budownictwo	58	69	11
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	96	128	32

sekcja PKD	liczba podmiotów		
	2011	2016	zmiana w latach 2011-2016
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	31	43	12
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	11	6
Sekcja J - Informacja i komunikacja	7	8	1
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	18	8
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	6	5
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	19	10
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	6	-1
Sekcja P - Edukacja	13	22	9
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17	34	17
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	7	1
Sekcje: S - Pozostała działalność usługowa i T - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	22	32	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

Wśród największych podmiotów gospodarczych w gminie można wyróżnić:

- Cedrob S.A.– branża spożywcza, Gumowo i Ujazdówek;
- P.P.H.U RadmaR – branża meblarska, Ujazdowo;
- P.P.H.U. RolBud s.j. – materiały budowlane oraz materiały dla rolnictwa, Prążewo;
- Mech-Bud – branża budowlana, Pęchcin.

8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura społeczna jest jednym z podstawowych elementów zapewniających prawidłowe funkcjonowaniu układu społeczno-gospodarczego miasta, a tym samym dostęp do niej współdecyduje o warunkach i jakości życia mieszkańców. Na infrastrukturę społeczną składają się między innymi instytucje oświaty i wychowania, służby zdrowia i opieki społecznej, porządku publicznego, kultury i sztuki oraz sportu i rekreacji.

Gmina z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo posiada trwale, wykształcone wielowiekową tradycją powiązania z miastem Ciechanów zakresie infrastruktury społecznej. Należą do nich powiązania w zakresie usług publicznych, szczególnie ochrony zdrowia, administracji samorządowej (Urząd Gminy na terenie miasta), siedziba powiatu ziemskiego, rządowej, lecznictwa, szkolnictwa podstawowego, ponadpodstawowego i wyższego, kultury.

8.3.1. Oświata

Współczynnik skolaryzacji, pokazujący relację liczby osób uczących się na danym poziomie do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, dla szkół podstawowych jak i gimnazjów w 2016 r. oscylował w okolicy 40% (dla szkół podstawowych – 42,6%, dla gimnazjów – 39%). Wykazywał jednak wzrost względem lat ubiegłych, w obu przypadkach o około 3 punkty procentowe.

Na terenie gminy w 2016 r. funkcjonowały podmioty publiczne, świadczące usługi edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Należały do nich dwie szkoły podstawowe: Szkoła podstawowa w Chotumiu i Szkoła Podstawowa im. 11 Pułku Ułanów Legionowych w Gumowie oraz Publiczne Gimnazjum¹² w Gumowie. Jednostki świadczące usługi na poziomie podstawowym prowadzą także dodatkowo oddziały przedszkole zapewniając tym samym opiekę dla najmłodszych dzieci. Dodatkowo w miejscowości Gorysze działa prywatna szkoła podstawowa, a w miejscowości Kargoszyn funkcjonuje prywatne przedszkole.

8.3.2. Kultura

Gmina Ciechanów, w związku z powiązaniem z miastem Ciechanowem charakteryzuje się niewielkim wyposażeniem w placówki kultury, do których zalicza się tylko Gminną Bibliotekę Publiczną w Chotumiu oraz kościół filialny rzymsko - katolicki w Chotumiu. W Chotumiu, Gąskach, Gumowie, Rzeczkach, Modle, Niechodzinie, Chruszczewie, Rutkach-Marszewicach, Ujazdówku, Ujazdowie oraz Prządzie działają wiejskie świetlice, a w Gąskach także remiza zapewniająca organizację uroczystości okolicznościowych i pełniące miejsce spotkań mieszkańców. W Rykaczewku oraz Rydzewie zakupione są grunty pod takie inwestycje (planowana świetlica i Dom Strażaka). Świetlica w Nużewie została rozebrana.

Należy wspomnieć, że południowo - zachodnia część gminy należy do parafii rzymsko - katolickiej w Sulerzyżu, gmina Głinojeck (Kościół p w. św. Mikołaja Biskupa).

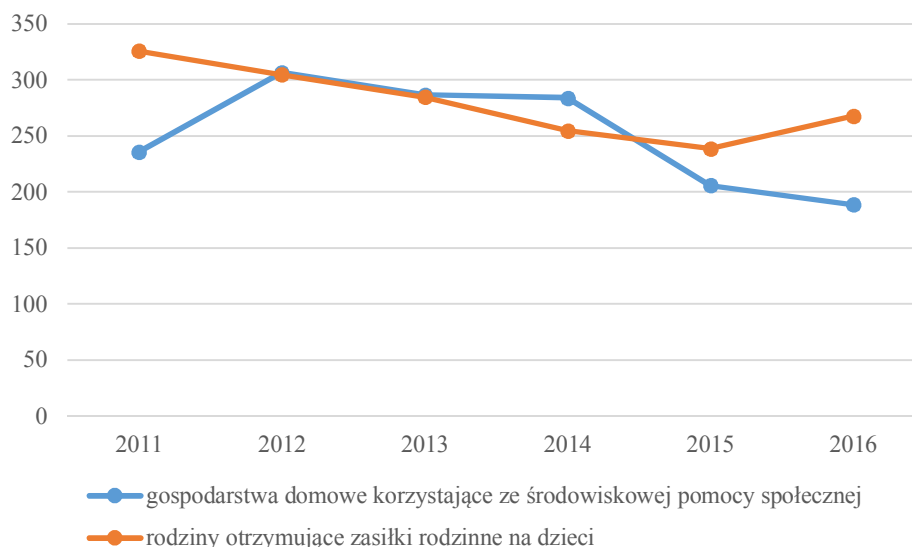
8.3.3. Ochrona zdrowia

Według danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy Ciechanów nie jest zlokalizowana żadna przychodnia lekarska, ani praktyka lekarska. Cała opieka zdrowotna realizowana jest poza granicami gminy, co jest związane z sąsiedztwem miasta Ciechanów, w którym znajdują się ośrodki zapewniające podstawową opiekę zdrowotną, również dla gminy wiejskiej Ciechanów.

8.3.4. Opieka Społeczna i bezpieczeństwo

Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Ciechanów od 2012 r. systematycznie spada (Wykres 21). W 2012 r. takich rodzin było 307, ale ich liczba spadła o 118 i w 2016 r. wynosiła już tylko 189. Inna tendencja widoczna jest natomiast w przypadku zasiłków rodzinnych na dzieci. Liczba rodzin otrzymujących taką pomoc sukcesywnie spadała do roku 2015. Jednak w ostatnim badanym okresie liczba rodzin korzystająca z zasiłków rodzinnych na dzieci wzrosła z 239 do 268.

¹² W związku z reformą edukacyjną w gimnazjum od roku szkolnego 2017/2018 rekrutacja nie jest prowadzona i zostanie ono przekształcone w inną placówkę lub zlikwidowane od roku szkolnego 2019/2020.

Wykres 21 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego oraz rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Ciechanów w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

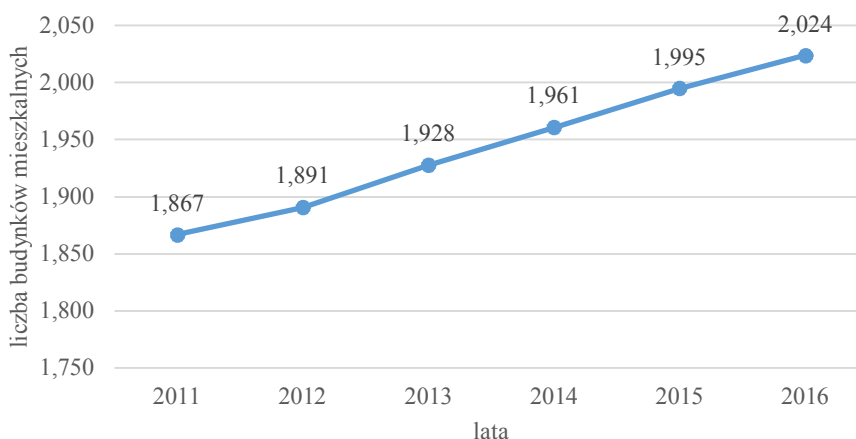
Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez Ochotniczą Straż Pożarną posiadającą strażnice w Rzeczkach, Gąskach, Modle i Rydzewie.

8.3.5. Sport i rekreacja

Funkcje sportowo-rekreacyjne są realizowane przez obiekty sportowe zlokalizowane bezpośrednio przy placówkach szkolnych, a także kompleks boisk sportowych Orlik zlokalizowany w Gumowie. W gminie funkcjonuje także lokalny klub piłkarski „Gryf”, którego siedzibą jest miejscowość Kownaty Żędowe.

8.3.6. Warunki mieszkaniowe

W 2016 r. zasób mieszkaniowy gminy Ciechanów stanowiły 2024 budynki mieszkalne (Wykres 22). W latach 2011-2016 zasób ten systematycznie zwiększał się – od 2011r. przybyło 157 budynków. Taka tendencja jest adekwatna do sytuacji zwiększania się na terenie gminy liczby ludności na przestrzeni badanych lat.

Wykres 22 Budynki mieszkalne w gminie Ciechanów w latach 2011-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

W 2016 r. przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 99,1 m² – Tabela 34. Od 2006 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 4,2 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w 2016 r. wynosiła 31,6 m². W związku ze wzrostem tego wskaźnika w stosunku do 2011 r. o 2,2 m², zmniejszeniu uległa liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie – w 2016 r. wynosiła ona 3,14 osoby/mieszkanie (w 2011 – 3,23 osoby/mieszkanie). We wszystkich badanych wskaźnikach w latach 2011 - 2016 zanotowano korzystne zmiany, co pozwala wnioskować, że sytuacja mieszkaniowa w gminie uległa w tym pięcioleciu poprawie.

Tabela 34 Wskaźniki dotyczące warunków mieszkaniowych w gminie Ciechanów w latach 2008-2016

rok	przeciętna powierzchnia użytkowa 1-go mieszkania [m ²]	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie
2011	94,9	29,4	310,0	3,23
2012	95,8	29,5	307,7	3,25
2013	96,7	29,9	309,2	3,23
2014	97,7	30,5	312,2	3,20
2015	98,5	31,4	318,7	3,14
2016	99,1	31,6	318,6	3,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

Zasób mieszkaniowy gminy Ciechanów charakteryzuje się dość wysokim stopniem wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne. Do sieci wodociągowej w 2016 r. podłączonych było 88,6% mieszkań, 78,4% mieszkań wyposażonych było w łazienkę, a 81,8% posiadało centralne ogrzewanie. Jedynym odstępstwem od tych stosunkowo wysokich wskaźników był stopień skanalizowania, co może wynikać z charakterystyki zagospodarowania, typowego dla gmin wiejskich.

9. UWARUNKOWANA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

9.1. CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA

Na terenie gminy Ciechanów mogą wystąpić następujące zagrożenia: pożarowe, budowlane, komunikacyjne, chemiczno-ekologiczne, radiologiczne, infrastruktury krytycznej (komunalnej), epidemie, hydrometeorologiczne, epizootie oraz nietypowe sytuacje kryzysowe. Natomiast ze względu na ubogą sieć rzeczną nie występuje zagrożenie powodziowe. Ewentualnie lokalne podtopienia ze strony rzeki Łydyni (zalew 0,5% - woda 200 letnia) mogą wystąpić w miejscowościach Nużewo, Ciechanów, Ropele, Regimin oraz Lekowo.

Ponadto na terenie gminy Ciechanów występuje ryzyko zaistnienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być przede wszystkim wynikiem katastrof wywołanych przez awarie infrastruktury technicznej, jak również przez siły natury.

Zagrożenia będące następstwem katastrofy naturalnej obejmują przede wszystkim:

- zagrożenie pożarowe – ze względu na niski wskaźnik lesistości gminy prawdopodobieństwo zagrożenia jest nieduże. Czynnikiem zwiększającym to zagrożenie są również: rozwój infrastruktury oraz starzenie się instalacji elektrycznych na wsiach. Do pożaru może dojść również w wyniku nieumyślnej działalności człowieka, zwłaszcza przy wypalaniu traw przez miejscową ludność w miesiącach wiosennych.

Zagrożenia cywilizacyjne:

- zagrożenia powietrza pochodzą z eksploatacji dróg zarówno przez transport osobowy, towarowy jak i rolniczy, emisji energetycznej związanej ze spalaniem paliw o wysokiej zawartości siarki wykorzystywanych do ogrzania budynków mieszkalnych oraz usługowych oraz emisja technologiczna, którą powodują zakłady takie jak: Wytwórnia Mas Asfaltowych w Chotomiu, RSP w Chotomiu, Rykaczewie i Kownatach Żędowych, Cedrob S.A. w Ujazdówku. Na terenie gminy Ciechanów nie prowadzą działalności zakłady stwarzające ryzyko powstania awarii przemysłowej, dlatego to zagrożenie nie oddziałuje w znaczący sposób na ludność i jego mienie;
- przewóz niebezpiecznych substancji do zakładów na terenie powiatu oraz tranzytem. Transport taki odbywa się głównie drogą krajową nr 60 oraz drogami wojewódzkimi nr. 615 i 616;
- zagrożenie skażeniem (stacje paliw, zakłady przemysłowo-produkcyjne bądź nawożenie i chemizacja pól) – może dojść do lokalnego skażenia spowodowanego gromadzonymi substancjami niebezpiecznymi;
- zagrożenia w ruchu drogowym.

9.2. JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA

Bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Ciechanów strzeże Ochotnicza Straż Pożarna.

W szczególności za walkę z pożarami, klęskami żywiołowymi oraz innymi miejscowymi zagrożeniami na terenie gminy odpowiada 1 jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Rydzewie włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego oraz 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej spoza KSRG: OSP w Gąskach, OSP w Modle, OSP w Rzeczkach, OSP w Nużewie oraz OSP w Mieszkach. Wszystkie jednostki podlegają Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Ciechanowie. OSP w Gąskach, Modle i Rzeczkach posiadają po jednym samochodzie gaśniczym, natomiast OSP Nużewo i Mieszki posiadają motopompy pożarnicze.

Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie zasięgiem swojego działania obejmuje cały powiat ciechanowski.

Pozostałe jednostki specjalistyczne, które świadczą usługi na rzecz mieszkańców znajdują się w Ciechanowie.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY CIECHANÓW

10.1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO

10.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

W czasie procedowania niniejszego studium¹³, dnia 28 grudnia 2018 r opublikowano uchwałę nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180), która – zgodnie z par. 4 tej uchwały – weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Woj. Mazowieckiego. Aktualnie obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (PZPWM), jest załącznik do ww. uchwały, zgodnie z jej par. 1, w związku z czym informacje z wcześniejszego planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego¹⁴, które były zawarte w niniejszym rozdziale do dnia wejścia w życie

13 Po etapie wyłożenia do publicznego wglądu, który zgodnie ze stosownym ogłoszeniem i obwieszczeniem trwał od 17 października 2018 r. do 8 listopada 2018 r.

¹⁴ INFORMACJE ZAWARTE W NINIEJSZYM ROZDZIALE DO DNIA WEJŚCIA W ŻYCIE UCHWAŁY NR 22/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO Z DNIA 19 GRUDNIA 2018 R. W SPRAWIE PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO, a zmienione z związku z wejściem w życie przedmiotowej uchwały:

„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM) przyjęty został uchwałą Nr 180/14 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 lipca 2014 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 6868).

PZPWM jest dokumentem o charakterze długookresowym, stanowiącym element krajowego systemu planowania przestrzennego. Określa on zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych. Jest to dokument komplementarny i spójny ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, stanowiący przestrzenne przełożenie określonych w niej celów i kierunków rozwoju województwa. Przyjęte kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego stwarzają ogólne warunki dla realizacji zadań inwestycyjnych formułowanych w programach rozwoju.

Plan spełnia następujące funkcje w systemie zarządzania województwem istotne przy tworzeniu dokumentu planistycznego, jakim jest studium:

- funkcję stanowiącą – polegającą na określeniu obszarów, na których będą realizowane zadania wynikające z programów rządowych oraz inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa Mazowieckiego, i uzgadnianiu w tym zakresie projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- funkcję koordynacyjną – polegającą na przekazywaniu informacji o celach i kierunkach wojewódzkiej polityki przestrzennej, adresowanych do wszystkich publicznych i niepublicznych podmiotów gospodarki przestrzennej, działających na obszarze województwa – w następującej formie: zgłaszania uwag i wniosków do projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- funkcję negocjacyjną – polegającą na wykorzystaniu Planu do prowadzenia negocjacji z gminami w sprawach warunków wprowadzania zadań wojewódzkich do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

PZPWM, jako kierunki zagospodarowania przestrzennego zakłada realizację polityki przestrzennej wskazującej sposób realizacji wizji przestrzennego zagospodarowania województwa mazowieckiego. Została ona rozpisana na dziewięć polityk adresowanych do wybranych obszarów tematycznych i terytoriów. Są to:

-
1. Polityka poprawy struktury przestrzennej i funkcjonalnej województwa;
 2. Polityka rozwoju przemysłu i wzrostu konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych;
 3. Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa;
 4. Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej;
 5. Polityka poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspierania wzrostu bezpieczeństwa publicznego;
 6. Polityka rozwoju i modernizacji obszarów wiejskich;
 7. Polityka kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska;
 8. Zintegrowana polityka opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej;
 9. Polityka wzrostu atrakcyjności turystycznej województwa.

Poniżej przedstawiono najważniejsze zapisy PZPWM istotne w kontekście określenia znaczenia gminy wiejskiej Ciechanów w strukturze przestrzennej województwa oraz wskazania kierunków jej rozwoju.

Miejsce gminy wiejskiej Ciechanów w strukturze przestrzennej województwa:

Gmina wiejska Ciechanów zaliczana jest do strukturalnego obszaru problemowego i funkcjonalnego, wymagających strategicznej interwencji:

- **obszarów o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego i o najniższym dostępie do dóbr i usług**, które charakteryzują się kumulacją negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych oraz niskimi zdolnościami wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju. Cechami wspólnymi wszystkich peryferyjnych obszarów problemowych jest przede wszystkim ich rolniczy charakter, o czym świadczy wysoki udział pracujących w rolnictwie oraz relatywnie niska przedsiębiorczość w sektorach pozarolniczych, a w konsekwencji niskie wydatki inwestycyjne oraz dochody samorządów lokalnych z PIT i CIT. Charakterystyczną cechą tych obszarów jest również wysokie bezrobocie oraz niskie przeciętne wynagrodzenie brutto na mieszkańca. W przedmiotowych obszarach zachodzą niekorzystne procesy demograficzne: ujemny przyrost naturalny oraz systematyczny, długotrwały odpływ ludności, szczególnie młodych, wykształconych i najbardziej przedsiębiorczych mieszkańców obszarów wiejskich. Gmina Ciechanów wymieniana jest w strukturze obszaru płocko-ciechanowskiego (wyznaczonego w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku) oraz do obszaru ciechanowskiego w PZPWM.

Za główne problemy tego obszaru uznaje się:

- wysokie bezrobocie,
 - wysokie ujemne saldo migracji, ubytek ludności na większości obszaru,
 - słabą dostępność do usług lokalnych.
- **Miasto Ciechanów**, do którego przylega gmina wiejska zaliczane jest do **ośrodków subregionalnych województwa mazowieckiego**, którego konkurencyjność ma rosnąć zgodnie z założeniami PZPWM. Będzie się to odbywało głównie przez wzmacnianie i przywracanie funkcji przemysłowych, rozwój usług, przy wykorzystaniu potencjału miast w zakresie: lokalnych zasobów ludzkich, walorów przyrodniczych i kulturowych, a także wzmacnianie regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych. Dla terenu miasta Ciechanowa planowane strefy aktywności gospodarczej to: rolno-spożywczy, elektromaszynowy, poligraficzny oraz papierniczy. Rozwój tego ośrodka może bezpośrednio przyczyniać się do rozwoju gminy wiejskiej m.in. przy realizacji programów planujących rozwój subregionalnych powiązań komunikacyjnych, tworzenie połączeń obwodowych oraz rozwój transportu zbiorowego, czy rozwój bazy turystycznej.

Kierunki rozwoju przestrzennego – Rozwój zagospodarowania przestrzennego województwa:

- **Sieć osadnicza i infrastruktura społeczna** - w ramach policentrycznej struktury systemu osadniczego województwa gmina wiejska Ciechanów okala ośrodek subregionalny miasto Ciechanów.
- **Przestrzeń rolnicza** – w zakresie zrównoważonego kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej. Ochronę przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych elementów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem m.in. Wysoczyzny Ciechanowskiej.
- **Jakość środowiska** – polityka ochrony środowiska realizowana jest przez tworzenie w dolinach rzek wraz z ukształtowanymi wartościami kulturowymi pasm przyrodniczo-kulturowych regionu, tworzenie zielonego pierścienia wokół miast (m.in. Ciechanowa) poprzez ochrony i kształtowanie układu terenów otwartych, położonych poza zwartą zabudową i powiązanych funkcjonalnie z miastem. Polityka zakłada również ochronę gleb przed zanieczyszczeniem, szczególnie na terenach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia

związkami azotu, jak na terenie gminy Ciechanów. Obszar gminy wymaga również zwiększenia retencji wodnej (wysoki priorytet), a także na jej fragmencie i przy granicy znajduje się udokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych, wymagający ochrony.

- **Dziedzictwo kulturowe** – w ramach ochrony dziedzictwa kulturowego wyznaczone są pasma przyrodniczo-kulturowe w dolinach rzek, które pozwalają na kształtowanie powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy ośrodkami o dobrze wykształconej tożsamości kulturowej i obszarami cennymi przyrodniczo, a obszarami peryferyjnymi. Przez teren gminy Ciechanów przechodzi pasmo rzeki Łydyni. Jako zadanie wyznacza się również kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez kreowanie ośrodków budowania tożsamości kulturowej regionu m.in. w Ciechanowie.
- **Turystyka** – w PZPWM miasto Ciechanów wyznaczone zostało, jako ponadlokalny ośrodek obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym. Dla niego plan ustala: podniesienie ekspozycyjności i wykorzystania na cele turystyczne obiektów zabytkowych, w tym obiektów przemysłowych, rozwój i modernizację bazy noclegowej, przede wszystkim klasy turystycznej oraz bazy gastronomicznej nawiązującej do regionalnych tradycji kulinarnych (gospody, karczmy, zajazdy), oznakowanie obiektów zabytkowych i dróg dojazdowych do nich, rozwój infrastruktury dla plenerowych imprez kulturalnych, w tym amfiteatrów i estrad sezonowych, budowę parkingów z niezbędną infrastrukturą. Zasady te mogą być przeniesione również na gminę wiejską. Dodatkowo preferowane formy turystyki na terenie gminy wiejskiej wymienione w planie to turystyka kulturowa, wypoczynkowa, przyrodnicza i kwalifikowana oraz zdrowotna. Przez gminę przebiegać będzie również projektowany szlak rowerowy VeloMazovia.
- **Transport drogowy** – odejście od promienistego modelu sieci transportowej, szczególnie drogowej, na rzecz układu koncentryczno-obwodowego. PZPWM zakłada budowę obwodnicy Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60 oraz dostosowanie jej do standardu klasy GP, tworząc „Wielką Pętlę Mazowsza” m in. z Płockiem, Ostrołęką, Siedlcami, Radomiem. Sieć dróg wojewódzkich wymaga również uzupełnienia o nowe odcinki na odcinku Ciechanów – Warszawa wzdłuż linii kolejowej E65 na kierunku Ciechanów – Nasielsk wzdłuż miejscowości Legionowo – Dębe – Nasielsk - Sońsk do drogi nr 632.
- **Elektroenergetyka** – ustalenia Planu mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego województwa mazowieckiego przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska dotyczą: rozwoju i proekologicznej modernizacji źródeł energii i paliw w regionie, w tym zwiększenia udziału wykorzystania energii odnawialnej oraz rozbudowy i modernizacji systemów przesyłu oraz dystrybucji energii i paliw, przede wszystkim na potrzeby dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw oraz poprawy efektywności funkcjonowania tych systemów.
- **Gazownictwo** – przez teren gminy oraz powiatu przechodzą gazociągi przeznaczone do adaptacji: międzynarodowy (Niemcy – Jamał) oraz gazociąg krajowy (od magistrali Gustorzyn – Rembelszczyzna w kierunku Olsztyna). Zaplanowano również budowę gazociągu podwyższonego średniego ciśnienia: Regimin – Przasnysz – Chorzele przebiegającego przez powiaty ciechanowski i przasnyski.
- **Gospodarka odpadami** – zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023 przyjmuje się regionalizację w oparciu o pięć obszarów gospodarki odpadami tj.: warszawski, płocki, ciechanowski, radomski i ostrołęcko-siedlecki, stanowiącą główny układ odniesienia dla rozwiązań systemowych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Docelowo zagospodarowanie odpadów odbywać się będzie w regionalnych instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK).
- **Bezpieczeństwo publiczne** – polityka poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspieranie rozwoju bezpieczeństwa publicznego obejmuje działania prewencyjne realizowane poprzez określenie obszarów zagrożenia powodzią i ich uwzględnienie w planie województwa oraz w dokumentach planistycznych gmin. Należy je uwzględnić w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Zakłada również wprowadzenie zakazów i ograniczeń w użytkowaniu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczonych w Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej rzek: Ada, Brok, Bug, Bzura, Czarna, Czarna Maleniecka, Długa, Drzewiczka, Iłżanka, Jeziorka, Kamienna, Kosówka, Krępanka, Liwiec, Łydynia, Mienia, Mleczna, Mogielanka, Narew, Nurzec, Okrzejka, Omulew, Orz, Orzyc, Osownica, Pilica, Pisia, Plewka, Płonka, Promnik, Radomka, Rakutówka, Rawka, Rokitnica, Rozoga, Rządza, Sierpienica, Skrwa Lewa, Skrwa Prawa, Sucha, Szkwa, Świder, Toczna, Utrata, Wilanówka, Wilga, Wisła, Wkra, Zagożdżonka, Zimna Woda i Zwolenka. Uwzględnianie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowych

aktualnego przeniesiono do przypisu dolnego, a poniżej przytoczono aktualne (Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180).

Zgodnie z KPZK 2030 i UoPiZP, Plan Zagospodarowania przestrzennego woj. mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180) określa obszary funkcjonalne województwa mazowieckiego. Gmina Ciechanów leży w „wiejskim obszarze funkcjonalnym uczestniczącym w procesach rozwojowych”, dla którego sformułowano następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska;
- ochrona krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowanie ładu przestrzennego;
- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych.

Na obszarze gminy Ciechanów jako element sieci istniejącej i planowanej infrastruktury transportowej na obszarze województwa mazowieckiego wyznacza Korytarz N: Warszawa - Ciechanów -<Olsztyn - Kaliningrad/Gdańsk (krajowy) jako jeden z głównych kierunków powiązań transportowych województwa w skali międzynarodowej i międzyregionalnej. W Planie określa się ponadto kierunki powiązań w skali międzyregionalnej i regionalnej:

- Korytarz NW-NE: Toruń - Sierpc - Raciąż - Ciechanów - Ostrołęka – Śniadowo (- Białystok),,
- Korytarz NW-N: Płock - Raciąż (- Ciechanów).

Postuluje się także budowę obwodnicy m. Ciechanowa w ciągu drogi DK60.

M. Ciechanów jest wskazane jako istotny element w sieci powiązań transportowych województwa mazowieckiego - węzeł o znaczeniu wojewódzkim.

sporządzanych przez KZGW, a także realizację inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej ujętych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły – w tym na Łydyni.

Wskazane w PZPWM inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przebiegające przez obszar gminy wiejskiej Ciechanów

- Budowę zbiornika wodnego o powierzchni >20 ha w Kargoszynie;
- Modernizację przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Łydyni od km 23+ 300 do km 28 + 350 wraz z budowlami;
- Wykorzystanie przebiegu dróg wojewódzkich nr 544 i nr 617 do tworzenia Wielkiej Pętli Mazowsza;
- Wykorzystanie przebiegu dróg wojewódzkich 618 + 615 - Wyszaków (DK 62) -Pułtusk - Ciechanów - Mława (DK 7) - wykorzystanie przebiegu drogi 618Wyszaków - Pułtusk, obejście Pułtuska (DK 61), wykorzystanie przebiegu DW 618 Pułtusk – Gołymin-Ośrodek (z niezbędnymi obejściami), obejście Ciechanowa (DK 60) i wykorzystanie przebiegu DW 615 z niezbędnymi obejściami Wyszaków, Zatory, Pułtusk, Gołymin-Ośrodek, Ciechanów, Regimin, Stupsk, Szydłowo, Mława;
- Modernizację linii kolejowej E 65/C-E65 na odcinku Warszawa - Gdynia – obszar LCS Ciechanów Nasielsk, Świercze, Sońsk, Ciechanów, Regimin, Stupsk, Wiśniewo, Mława;
- Modernizacja linii kolejowej E 65/C-E65 na odcinku Warszawa - Gdynia – w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/GSMR, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego Warszawa, Jabłonna, Legionowo, Chotomów, Nowy Dwór Mazowiecki, Pomiechówek, Nasielsk, Świercze, Sońsk, Ciechanów, Regimin, Stupsk, Wiśniewo, Mława.”.

Użyte oznaczenia kartograficzne ilustrują przybliżone lokalizacje elementów struktury przestrzennej i planowanych lub postulowanych inwestycji. Mapa nie stanowi podstawy do wyznaczania lokalizacji inwestycji i charakteru przeznaczenia terenu. Stan na dzień 05.09.2018 r.

Infrastruktura istniejąca	Inwestycje celu publicznego		Postulaty
	Przebudowa/ rozbudowa	Budowa	
Drogi krajowe			
klasa techniczna A			
klasa techniczna S			
klasa techniczna GP, G			
Drogi wojewódzkie			
klasa techniczna GP, G, Z i L			
klasa techniczna GP, G			
Linie kolejowe			
normalnotorowe			
wąskotorowe			

Rysunek 8 Fragment załącznika nr 4 - Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

Źródło: Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180

Wskazane w PZPWM (Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180) inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przebiegające przez obszar gminy wiejskiej Ciechanów¹⁵:

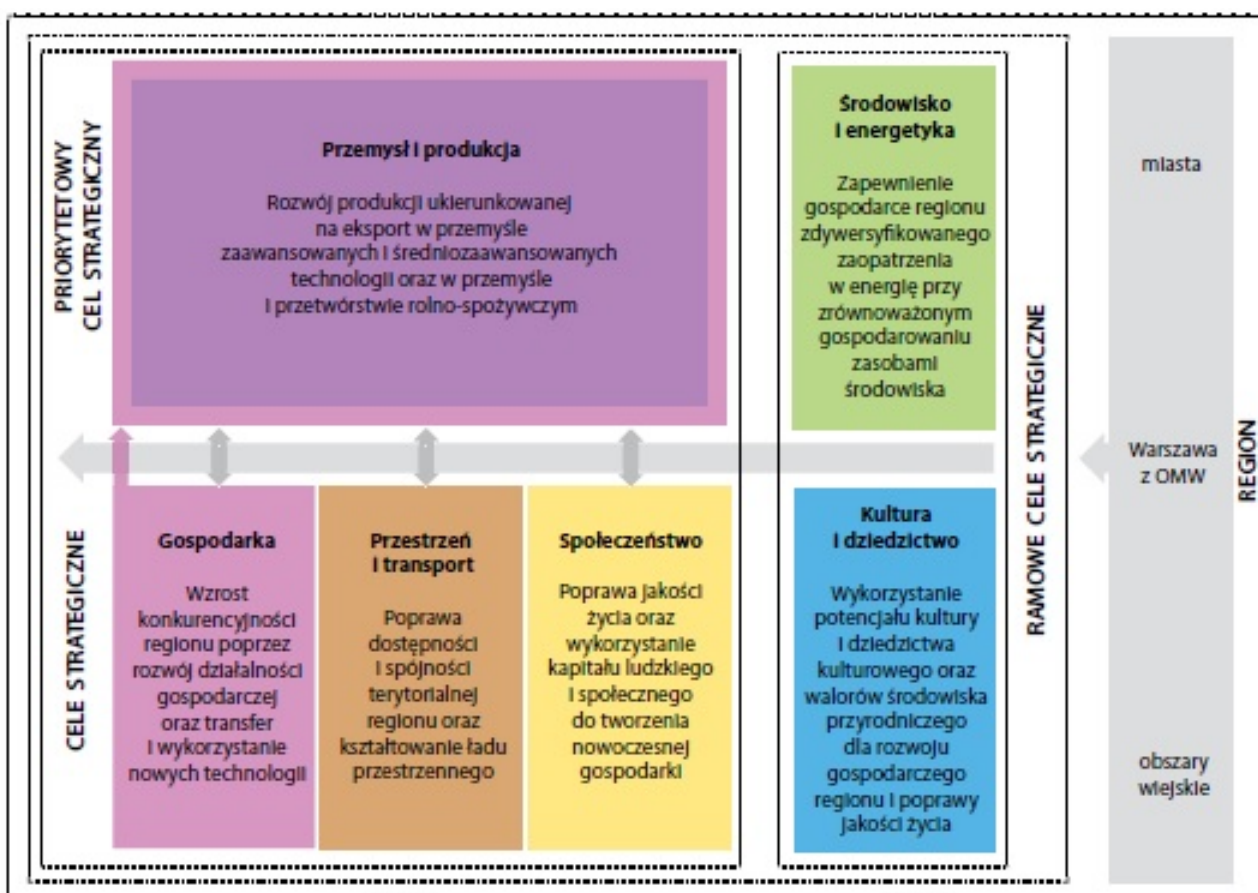
- Zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Łydyny od km 23+755 do km 28+900, m. i gm. Ciechanów, pow. ciechanowski;
- Zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Rosicy Zadanie I od km 0+000 do km 19+563, gm. Strzegowo, pow. mławski oraz gm. Głinojeck i gm. Ciechanów, pow. ciechanowski,
- Modernizacja linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa – Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSMR, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego - Faza II,
- Poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniach linii kolejowych z drogami – projekt multilokacyjny,
- Inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja – dla Aglomeracji ściekowej Ciechanów,
- Budowa gazociągu Płońsk – Olsztyn (rozbudowa istniejącego gazociągu),
- Budowa i utrzymywanie urządzeń służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (w tym ich składowania), których realizacja wynika z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami (WPGO).

10.1.2. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze (SRWM) przyjęta została uchwałą Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r. Jest to dokument programowy, który określa wizję oraz cele i kierunki rozwoju województwa mazowieckiego.

Wizją SRWM sformułowana została w następujący sposób: *Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców. Celem głównym jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie.*

W Strategii wyróżniono najważniejsze cele rozwojowe, wyróżniając cel priorytetowy skupiający się na przemyśle i produkcji oraz 3 cele strategiczne. Ich uzupełnieniem są dwa ramowe cele strategiczne. (Rysunek 8).

Rysunek 9 Struktura celów rozwojowych SRWM do 2030 roku

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze

Strukturę celów rozwojowych i kierunków działań, istotnych dla gminy wiejskiej Ciechanów przedstawiono w Tabeli 35.

Tabela 35 Cele i kierunki działań określone w SRWM do 2030 roku

Priorytetowy cel strategiczny: PRZEMYSŁ I PRODUKCJA	
Cel rozwojowy: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym	
Kierunki działań	Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji
	Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców
	Umiejdzynarodowienie gospodarcze
	Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym
	Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych
Cel Strategiczny GOSPODARKA	
Cel rozwojowy: Wzrost konkurencyjności regionu przez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer	

i wykorzystanie nowych technologii	
Kierunki działań	Wykorzystanie i wzmocnienie specjalizacji regionalnych
	Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych
	Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych
	Wzmocnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich
	Restrukturyzacja miast w celu wzmocnienia ich funkcji społeczno-gospodarczych
	Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług
Cel Strategiczny PRZESTRZEŃ I TRANSPORT	
Cel rozwojowy: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego	
Kierunki działań	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu
	Zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego
	Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców
	Udrożnienie system tranzytowego
	Spójność wewnątrzregionalna – koncentracja na najbardziej zapóźnionych podregionach
Cel Strategiczny SPOŁECZEŃSTWO	
Cel rozwojowy: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	
Kierunki działań	Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
	Rozwój priorytetowych dla regionu dziedzin nauki
	Wyrównanie szans edukacyjnych
	Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej
	Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej
	Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
	Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego
Ramowy cel strategiczny: ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	
Cel rozwojowy: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska	
Kierunki działań	Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji
	Produkcja energii ze źródeł odnawialnych
	Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska

	Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie
	Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej
	Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym
	Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń
Ramowy cel strategiczny: KULTURA I DZIEDZICTWO	
Cel rozwojowy: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	
Kierunki działań	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększania atrakcyjności turystycznej regionu
	Kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej
	Wspieranie rozwoju sektora kreatywnego
	Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej
	Upowszechnianie kultury i twórczości

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWM do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze

W Strategii wyróżniono 2 typy obszarów strategicznej interwencji: problemowe oraz bieguny wzrostu. Teren gminy wiejskiej Ciechanów zawiera się w obszarach strategicznej interwencji – problemowych – w płocko-ciechanowskim obszarze strategicznej interwencji.

Tabela 36 Obszar strategicznej interwencji, w którym znalazła się gmina wiejska Ciechanów

Płocko-ciechanowski obszar strategicznej interwencji

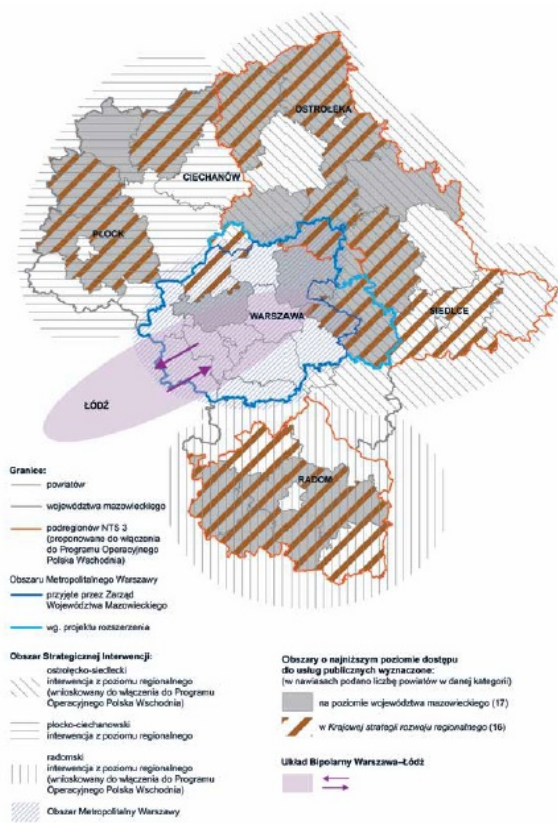
OSI płocko-ciechanowski charakteryzuje się niskimi wskaźnikami dostępu do usług publicznych, posiada niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, słaby poziom sektora usług rynkowych oraz wysokie bezrobocie. Ponadto problemem jest słabe skomunikowanie m.in. Płocka z Warszawą i resztą kraju oraz koncentracja zagrożeń środowiska związanych z lokalizacją infrastruktury przemysłowej.

Polityka prowadzona wobec tego obszaru ma na celu wzmocnienie istniejącego potencjału rozwojowego, w tym zwłaszcza przemysłowego. Podejmowane w jej ramach działania powinny doprowadzić do podniesienia znaczenia wiodących w gospodarce branż, oddziałujących na inne aspekty społeczne i gospodarcze. W efekcie, w dłuższej perspektywie utrzymującego się trendu wzrostowego, obszar ten ma szansę stać się ośrodkiem gospodarczym liczącym się w regionie i kraju. Ważnym elementem podejmowanych działań jest poprawa dostępności większych ośrodków miejskich, w tym głównie ośrodka regionalnego Płocka. Ważna jest też eliminacja zagrożeń środowiskowych wynikających z położenia zakładów petrochemicznych oraz zagrożeń wynikających z wieloletniej, eksploatacji, pojedynczo pracującego stopnia wodnego Włocławek (zgodnie z założeniami elementu kaskady Dolnej Wisły), co znacznie zwiększa zagrożenie powodziowe dla miasta Płocka oraz 9 gmin powiatów płockiego i sochaczewskiego.

Do regionu Ciechanowa z Płocko-ciechanowskiego OSI kierowane zostaną głównie kierunki działań takich jak:

Poprawa dostępności obszaru poprzez:

- usprawnienie powiązań drogowych Ciechanowa z Warszawą,
- budowę centrum logistycznego i kolejowo-drogowego węzła

Ryc. 20. Obszary strategicznej interwencji
Źródło: Opracowanie własne MBPR

przeładkowego w Ciechanowie.

Rozwój specjalizacji przemysłowych obszaru, w tym:

- wsparcie dla tworzenia stref produkcyjnych (przemysłu poligraficznego i rolno-spożywczego w Ciechanowie,

Wykorzystanie potencjału energetyki odnawialnej, w tym głównie:

- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a zwłaszcza wysokiego potencjału energetyki słonecznej, geotermalnej i wiatrowej.

Wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych w celu przywrócenia właściwych funkcji miast lub ich dzielnic, a także zmiany funkcji zdegradowanych terenów, w tym:

- rewitalizację centrów miast i obszarów poprzemysłowych i powojennych,
- zintegrowane projekty miejskie służące rozwojowi ośrodków wzrostu,
- wzmocnienie roli miast jako ośrodków wzrostu o znaczeniu regionalnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWM do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze

10.1.3 Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020 określa kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz precyzuje najważniejsze cele oraz zamierzenia, które ściśle są skorelowane z perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Została przyjęta uchwałą nr III/9/76/07 Rady Powiatu Ciechanowskiego z dnia 28 grudnia 2007 roku.

Wizja rozwoju powiatu ciechanowskiego zawarta została w haśle *Ziemia Ciechanowska to bezpieczna i przyjazna ludziom moja mała ojczyzna, tu można godnie żyć i pracować*. Misja strategii została sformułowana następująco: ... *dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia i pracy mieszkańców Ziemi Ciechanowskiej, poprzez realizację przede wszystkim zadań publicznych samorządu powiatu ciechanowskiego*.

Struktura celów strategicznych oparta została na 4 głównych celach – długookresowych/strategicznym (Tabela 37). Uszczegółowieniem celów strategicznych jest 7 celi operacyjnych oraz kilkadziesiąt działań służących realizacji założeń strategicznych.

Tabela 37 Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w Strategii Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020

CELE STRATEGICZNE

Cel Strategiczny 1	Poprawa jakości życia i pracy mieszkańców powiatu.
Cel Strategiczny 2	Zwiększenie konkurencyjności powiatu na Mazowszu, w kraju oraz w układzie europejskim.
Cel Strategiczny 3	Dążenie do spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu.
Cel Strategiczny 4	Ugruntowanie pozycji Ciechanowa jako ośrodka subregionalnego na Mazowszu.
CELE OPERACYJNE	
Cel operacyjny 1	Rozwój i doskonalenie kapitału społecznego;
Cel operacyjny 2	Modernizacja i rozwój infrastruktury wiejskiej;
Cel operacyjny 3	Rozwój obszarów wiejskich przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego;
Cel operacyjny 4	Wykorzystanie zasobów kulturowych i przyrodniczych dla rozwoju powiatu;
Cel operacyjny 5	Tworzenie warunków dla poprawy bezpieczeństwa obywateli;
Cel operacyjny 6	Stymulowanie rozwoju ponadlokalnych (subregionalnych) usług publicznych w Ciechanowie i na terenie powiatu;
Cel operacyjny 7	Kształtowanie pozytywnego wizerunku i wysokiej pozycji konkurencyjnej powiatu, zdolnego do przyjmowania i wytwarzania innowacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRPC do roku 2020

10.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA LOKALNEGO

10.2.1. Strategia Rozwoju Gminy Ciechanów na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Gminy Ciechanów na lata 2014-2020 została przyjęta uchwałą Nr IX/52/15 Rady Gminy Ciechanów z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju gminy Ciechanów na lata 2014-2020. Określa ona priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia na terenie Gminy projektów współfinansowanych z środków zewnętrznych.

Wizja i misja Gminy określone zostały w oparciu o dogłębne analizy diagnostyczne. Wizja Gminy Ciechanów przyjęła brzmienie: *Gmina Ciechanów obszarem, w którym mieszkańcy gminy mają zapewnioną infrastrukturę społeczną i techniczną na wysokim poziomie, przedsiębiorcy – korzystne warunki do rozwoju, zaś turyści – atrakcyjną ofertę odpoczynku. Określa ona stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, korzystając z potencjału własnego oraz szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Z treści wizji gminy wynikają cele strategiczne.*

Misja zdefiniowana w strategii została sformułowana zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym, w następujący sposób: *Skuteczne zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy Ciechanów w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju.* Dla gminy wiejskiej Ciechanów określone zostały również wartości kluczowe, którymi powinna kierować się gmina realizując misję swojego istnienia. Są to:

rozwój kadry, zorientowanie na rozwój, inicjatywa i konsekwencja, szacunek i dobre relacje oraz partnerstwo.

Zgodnie ze Strategią aby dążyć do realizacji misji i wizji Gminy należy określić zgodne z nimi cele. Dlatego w strategii wyróżnione zostały trzy poziomy planowania strategicznego: obszary rozwojowe, cele strategiczne oraz cele operacyjne. Obszary rozwojowe gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Wyznacznikami docelowych kierunków rozwoju gminy Ciechanów są cele strategiczne, których osiągnięcie umożliwi realizacja konkretnych celów operacyjnych (Tabela 38).

Tabela 38 Struktura obszarów i celów strategicznych zawarta w SR Gminy Ciechanów na lata 2014-2020

ROZWÓJ MIESZKALNICTWA	
Cel strategiczny 1: -----	Cel operacyjny 1.1. Zwiększyć poziom integracji mieszkańców Gminy poprzez zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.
Zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej Gminy Ciechanów.	Cel operacyjny 1.2. Zwiększyć stopień wykorzystania istniejącej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
	Cel operacyjny 1.3. Poprawić jakość i dostępność infrastruktury społecznej z uwzględnieniem różnych grup wiekowych.
	Cel operacyjny 1.4. Poprawić dostępność komunikacyjną i poziom bezpieczeństwa drogowego poprzez modernizacje i rozwój infrastruktury drogowej i około drogowej.
	Cel operacyjny 1.5. Poprawić jakość środowiska na terenie Gminy m.in. poprzez wykorzystanie OZE.
ROZWÓJ GOSPODARCZY	
Cel strategiczny 2: -----	Cel operacyjny 2.1. Przygotować tereny inwestycyjne na przyjęcie inwestorów.
Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Ciechanów.	Cel operacyjny 2.2. Zapewnić wsparcie dla przedsiębiorców istniejących i zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie Gminy Ciechanów.
ROZWÓJ TURYSTYKI	
Cel strategiczny 3: -----	Cel operacyjny 3.1. Budować ścieżki rowerowe i wyznaczyć szlaki turystyczne.
Stworzenie warunków do zwiększenia roli turystyczno-rekreacyjnej Gminy Ciechanów.	Cel operacyjny 3.2. Budować i modernizować tereny rekreacyjne oraz bazę okółoturystyczną.
	Cel strategiczny 3.3. Dbać o stan dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zabytków i obiektów historycznych na terenie Gminy.
	Cel strategiczny 3.4. Wspierać powstawanie i funkcjonowanie gospodarstw agroturystycznych.
ROZWÓJ GMINY	
Cel strategiczny 4: -----	Cel operacyjny 4.1. Nawiązać współpracę z Miastem Ciechanów.
Realizowanie procesów	Cel operacyjny 4.2. Rozwijać partnerstwa z sektorem publicznym i prywatnym.

sprzyjających skutecznemu wdrażaniu Strategii.	Cel operacyjny 4.3. Stworzyć skuteczny system promocji Gminy.
	Cel operacyjny 4.4. Zwiększyć udział społeczeństwa w planowaniu rozwoju Gminy Ciechanów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SR Gminy Ciechanów na lata 2014-2020

Według Strategii główną grupą jej interesariuszy będą mieszkańcy, oczekujący atrakcyjności mieszkaniowej i osadniczej gminy, przedsiębiorcy – liczący na atrakcyjne tereny inwestycyjne oraz turyści – szukający obszarów atrakcyjnych turystycznie. Strategia ma na celu rozwijanie tych obszarów i ich czynników, na które Gmina ma wpływ oraz dzięki ich rozwojowi uzyskanie celów wynikających z osiągnięcia wysokiej atrakcyjności mieszkaniowej, inwestycyjnej oraz turystyczno – rekreacyjnej. Są to obszary działań najbardziej istotne dla Strategii.

10.2.2. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ciechanów

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ciechanów został przyjęty uchwałą nr XVIII/86/16 Rady Gminy Ciechanów z dnia 28 września 2016 r. Program ten ma na celu rozwiązywanie zidentyfikowanych zjawisk koncentrujących się na zdegradowanych obszarach. Dokument został opracowany zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym oraz spełnia wymogi Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Instrukcji dotyczących przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnych Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego. Program jest spójny z dokumentami szczebla wyższego: Strategia Europa 2020, RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Narodowym Planem Rewitalizacji, Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, Strategią Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020, Strategią Rozwoju Gminy Ciechanów na lata 2014-2020, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ciechanów oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ciechanów.

Na podstawie diagnozy stanu gminy wyznaczony został obszar rewitalizacji zajmujący powierzchnię ok. 125 ha (0,89% gminy) obejmujący fragmenty sołectw: Rydzewo, Wola Pawłowska i Sokołówek.

Wyznaczone obszary nie posiadają wspólnych granic. Dla obszarów rewitalizacji wyznaczona została wizja sformułowana w następujący sposób: *Gmina Ciechanów jako gmina przeciwdziałająca wykluczeniu społecznemu mieszkańców, wspierająca działalność lokalnych inicjatyw społecznych i gospodarczych, uwzględniająca zasadę zrównoważonego rozwoju, tworzącą atrakcyjną przestrzeń do życia, poprzez rewitalizację obszaru sołectw: Sokołówek, Wola Pawłowska i Rydzewo.*

Poniżej wymienione zostały zadania rewitalizacyjne mogące mieć wpływ na treść studium:

Tabela 39 Zadania rewitalizacyjne wynikające z GPR dla Gminy Ciechanów

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja	Przewidywany termin realizacji	Podmioty realizujące
1.	Rewaloryzacja Zabytkowego Parku Podworskiego w Sokołówku oraz stworzenie miejsca rekreacji i integracji dla mieszkańców gminy	Sołectwo Sokołówek	2016-2020	Gmina Ciechanów, Stowarzyszenie Sokołówek im. Tomasza Klonowskiego
2.	Modernizacja infrastruktury drogowej	Sołectwa Sokołówek, Rydzewo, Wola	2016-2020	Gmina Ciechanów

		Pawłowska		
3.	Stworzenie edukacyjno-rekreacyjnego szlaku rowerowego	Sołectwa Sokołówek, Rydzewo, Wola Pawłowska	2016-2020	Gmina Ciechanów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GPR dla Gminy Ciechanów

10.2.3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ciechanów na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2017¹⁶

Program ten stanowi rozwinięcie na poziomie lokalnym Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ciechanowskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016 oraz Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego. Naczelną misją tego dokumentu jest *dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia i pracy mieszkańców Ziemi Ciechanowskiej, w tym Gminy Ciechanów.*

Po analizie dokumentów wyższego szczebla oraz diagnozie obszaru gminy wyznaczone zostały zadania do realizacji. Poniżej wymienione zostały zadania wynikające z Programu, mogące mieć wpływ na treść studium:

Tabela 40 Zadania ochrony środowiska wynikające z POŚ dla Gminy Ciechanów

Nazwa	Okres realizacji	Kierunek interwencji
Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach	2009-2016	Ochrona przyrody, różnorodność biologiczna i krajobrazowa
Renowacja terenów zielonych	2009-2016	
Ochrona i wzrost zadrzewień	2009-2016	
Podejmowanie działań w sprawie ustanawiania małych form ochrony przyrody	2009-2016	
Wspomaganie urządzania i utrzymania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków	2009-2016	
Zwiększenie zasobów zieleni parkowej, śródpolnej i przydrożnej	2009-2016	
Wyznaczanie obszarów wrażliwych ekologicznie	2009-2012	
Wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej	2009-2012	
Uwzględnienie zasad ochrony ustanowionych form ochrony przyrodniczych w przepisach prawa miejscowego	2009-2016	
Rewitalizacja zespołów zabytkowych i wykorzystanie ich do funkcji turystycznych oraz wspieranie tworzenia lokalnych parków kulturowo-historycznych wokół istniejących zabytków architektury	2009-2016	
Opracowanie programu wprowadzania nowych zadrzewień i zakrzewień na terenach rolniczych (łącznie z programem ochrony i	2009-2016	Ochrona i zrównowazony

¹⁶ W opracowaniu jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ciechanów na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025.

Nazwa	Okres realizacji	Kierunek interwencji
pielęgnacji) poprzedzonego pełną inwentaryzacją istniejących zadrzewień śródpolnych i przydrożnych		rozwój lasów
Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych do zalesiania	2009-2016	
Przywracanie wartości użytkowej gruntom zdegradowanym – rekultywacja	2009-2016	Ochrona gleb
Zalesienie gruntów o niskiej przydatności rolniczej	2009-2016	
Bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych, wiejskich zbiorników wodnych	2009-2016	
Likwidacja „dzikich” składowisk odpadów w Modle, Gumowie, Gąskach, Niestumiu i Rydzewie	2009-2012	
Rekultywacja terenów wyrobisk z uwzględnieniem konsultacji Starosty, co do kierunku i sposobu rekultywacji	2009-2016	Ochrona zasobów kopalin
Racjonalizacja wydobywania kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego	2009-2016	
Uczestnictwo w budowie RZGO dla Gmin Regionu Ciechanowskiego	2009-2016	Gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi
Bieżące likwidowanie dzikich wysypisk	2009-2016	
Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej	2009-2012	Jakość wód
Kontynuacja prac związanych z ustanawianiem stref ochrony przyrody pośredniej dla źródeł i ujęć wody	2009-2012	
Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych	2009-2016	
Przywracanie naturalnego charakteru ciekom	2009-2016	
Opracowanie programu małej retencji	2009-2012	
Modernizacja i budowa systemów melioracyjnych	2009-2012	
Tworzenie warunków do rozwoju komunikacji zbiorowej oraz budowa ścieżek rowerowych przy ciągach komunikacyjnych, optymalizacja prędkości ruchu na obszarach zabudowanych	2009-2016	
Budowa sieci gazowych na terenach wiejskich i cennych pod względem przyrodniczym	2009-2016	
Modernizacja dróg gminnych	2009-2016	
Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów wymagających zapewnienia wysokiej jakości powietrza	2009-2016	
Wsparcie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie niskiej emisji (plany miejscowe, ulgi podatkowe)		
Przyjęcie zasady lokalizacji zakładów uciążliwych wyłącznie na terenach przeznaczonych pod przemysł lub usługi (poprzez	2009-2016	Ochrona przed hałasem

Nazwa	Okres realizacji	Kierunek interwencji
właściwe ustalenia w planach zagospodarowania przestrzennego)		
Modernizacja dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych dróg	2009-2016	
Kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno-krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego	2009-2016	
Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych	2009-2016	Oddziaływanie pól elektromagnetycznych
Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych	2009-2016	
Prowadzenie badań poziomu pól elektromagnetycznych przy lokalizacji terenów zabudowy mieszkaniowej lub innej przeznaczonej na stały pobyt ludzi w pobliżu linii elektroenergetycznych o napięciu 110 kV	2009-2016	
Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych i gazowych	2009-2016	Racjonalne wykorzystanie energii
Modernizacja oświetlenia ulicznego oraz drogowego	2009-2016	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POŚ dla Gminy Ciechanów na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2017

10.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM

W związku trwaniem procedury sporządzania studium do Urzędu Gminy składano, na podstawie art. 11 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wnioski do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciechanów.

W terminach określonych w obwieszczeniu oraz zawiadomieniach o przystąpieniu do sporządzenia studium złożono łącznie 24 wnioski, z czego:

- 5 – od instytucji uzgadniających i opiniujących;
- 19 – od osób fizycznych.

10.3.1. Wnioski instytucji uzgadniających i opiniujących

Tabela 41 Wykaz wniosków instytucji uzgadniających i opiniujących złożonych do studium

Lp.	Wnioskodawca	Treść wniosku
1	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Ciechanowie ul. Strażacka 6 06-400 Ciechanów	„Studium” w swej treści winno obejmować obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej na podstawie obowiązujących przepisów prawnych (ustawa z dnia 23 lipca 2003r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami tj. Dz. U. 2014r. poz. 1446 ze zmianami). Ponadto w „studium” należy uwzględnić zasoby dziedzictwa kulturowego obejmujące obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, obszary zawierające wartości zabytkowe, będące podstawą do ustalenia sfer ochrony konserwatorskiej oraz stanowiska archeologiczne.
2	Okręgowy Urząd Górniczy	W przypadku objęcia zmianą studium obszaru, gdzie znajduje się teren

Lp.	Wnioskodawca	Treść wniosku
	<p>w Warszawie ul. Wilcza 46 00-679 Warszawa</p>	<p>górnicy:</p> <p>Na załączniku mapowym należy nanieść granice terenów i obszarów górniczych ustanowione decyzjami koncesyjnymi zezwalającymi na wydobywanie kopalin o symbolu PG oraz granice udokumentowanych złóż: BARAKI CHOTUMSKIE, KANINGÓWEK 2A, KANINGÓWEK – dz. Nr 114, KANINGÓWEK VI, MODELKA, MODELKA II, MODELKA III, MODELKA IV, MODŁA, MODŁA II, MODŁA II część środkowa, MODŁA II -część południowa, MODŁA III, MODŁA IV, MODŁA V, MODŁA VI, WOLA PAWŁOWSKA II.</p> <p>Dla terenu eksploatacji kopalin konieczne jest również:</p> <p>Określenie warunków zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, spełnienia wymogów dotyczących ochrony elementów środowiska, a tym obiektów budowlanych, racjonalnej gospodarki złożem, określenie filarów ochrony dla obiektów lub obszarów wymagających ich ustanowienia,</p> <p>Określenie uwarunkowań zagospodarowania terenu górniczego oraz ograniczeń w jego użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy w obszarze górnicznym, z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopaliny,</p> <p>Wyznaczenie pasów ochronnych dla terenów sąsiednich, nie objętych eksploatacją.</p> <p>Wykonanie rekultywacji terenu po zakończonej eksploatacji kopaliny w oparciu o ustalony kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji.</p>
3	<p>Urząd Gminy Ojrzeń 06-456 Ojrzeń</p>	<p>Przy sporządzaniu Studium uwzględnić ścieżki rowerowe przy drogach publicznych do granicy z gminą Ojrzeń,</p> <p>Na terenach, gdzie przewiduje się rozbudowę sieci gazowej, należy uwzględnić możliwość zgazyfikowania terenów do granicy z gminą Ojrzeń w taki sposób, aby w perspektywie wykorzystać realizację jej, na terenie naszej gminy,</p> <p>Uwzględnienie realizacji nawierzchni bitumicznej drogi w Gumowie do granicy z gminą Ojrzeń.</p>
4	<p>Zarząd Województwa Mazowieckiego ul. Jagiellońska 26 03-719 Warszawa</p>	<p>Wnoszę o uwzględnienie warunków wynikających z:</p> <p>Polityki poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa:</p> <p>Kształtowanie połączeń obwodnicowych województwa mazowieckiego, odcinając promienisty kształt podstawowego układu drogowego i zwiększających spójność i dostępność województwa przez „Wielką Pętlę Mazowsza” – dostosowanie do standardu klasy GP dróg: krajowej nr 60: Gostynin – Płock – Ciechanów – Maków Mazowiecki – Różan – Ostrów Mazowiecka, wojewódzkiej nr 617 Ciechanów – Przasnysz,</p> <p>Wzmocnienie połączeń między ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi: Ostrołęka – Ciechanów z wykorzystaniem dróg wojewódzkich nr 544 i 617 przez Krasnosielc – Przasnysz – Ciechanów,</p> <p>Ważne połączenia w układzie wewnątrzregionalnym: Wyszków – Pułtusk – Ciechanów – Mława z obejściami Ciechanowa i Pułtuska oraz z wykorzystaniem dróg wojewódzkich nr 618 i 615.</p> <p>Polityki rozwoju systemów infrastruktury technicznej:</p> <p>Rozwój i proekologiczna modernizacja źródeł energii i paliw w regionie, w tym zwiększenie udziału wykorzystania energii odnawialnej,</p> <p>Wspieranie budowy i rozbudowy systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w małych miastach i na obszarach wiejskich, szczególnie w zwartych systemach osadniczych,</p> <p>Sukcesywna sanacja terenów o zabudowie rozproszonej na obszarach wiejskich,</p>

Lp.	Wnioskodawca	Treść wniosku
		<p>Ochronę dolin rzecznych i kompleksów leśnych, które stwarzają doskonale warunki migracyjne zwierząt,</p> <p>Upowszechnienie działań rolno – środowiskowo – klimatycznych, zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych,</p> <p>Wprowadzenie zalesień na gruntach V i VI klasy bonitacyjnej,</p> <p>Ochrony powietrza przez zanieczyszczeniami, w tym ograniczenie emisji ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych,</p> <p>Poprawę klimatu akustycznego, w tym m.in. realizację ustaleń programu ochrony powietrza przed hałasem dla terenów położonych wzdłuż dróg krajowych,</p> <p>Prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z założeniami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022, w oparciu o przyjęty system, w tym o regionalny obszar gospodarki odpadami oraz regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK).</p> <p>Lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:</p> <p>Budowa telekomunikacyjnej sieci szkieletowo - dystrybucyjnej oraz dostępowej w ramach projektu „Internet dla Mazowsza”,</p> <p>Budowa zbiornika wodnego o powierzchni > 20 ha – Kargoszyn, gm. Ciechanów,</p> <p>Modernizacja przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Łydni od km 23+300 do km 28+350 wraz z budowlami,</p> <p>Utworzenie nowego przebiegu z częściowym wykorzystaniem istniejących dróg na odcinku: Legionowo – Dębe – Nasielsk – Sońsk – Ciechanów.</p>
5	<p>Polskie Koleje Państwowe S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Warszawie</p> <p>Wydział Zagospodarowania Przestrzennego</p> <p>ul. Armatnia 14</p> <p>01-246 Warszawa</p>	<p>Wnosi o przeznaczenie działki ewidencyjnej nr 94/2 obręb Chruszczewo, 51 obręb Mieszki Różki pod funkcję komunikacji kolejowej.</p> <p>Wyżej wymienione działki stanowią tereny zamknięte zgodnie z Decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MliR poz. 25 z późn. Zm.). Na wskazanych działkach znajduje się linia kolejowa nr 9 relacji Warszawa Wschodnia Osobowa – Gdańsk Główny.</p> <p>Dla terenów położonych w sąsiedztwie linii kolejowych występują ograniczenia dotyczące sytuowania budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonywania robót ziemnych wynikające z zapisów Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. 2016 poz. 1727 z późn. Zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz. U. z 2011 poz. 1227 z późn. Zm.).</p>

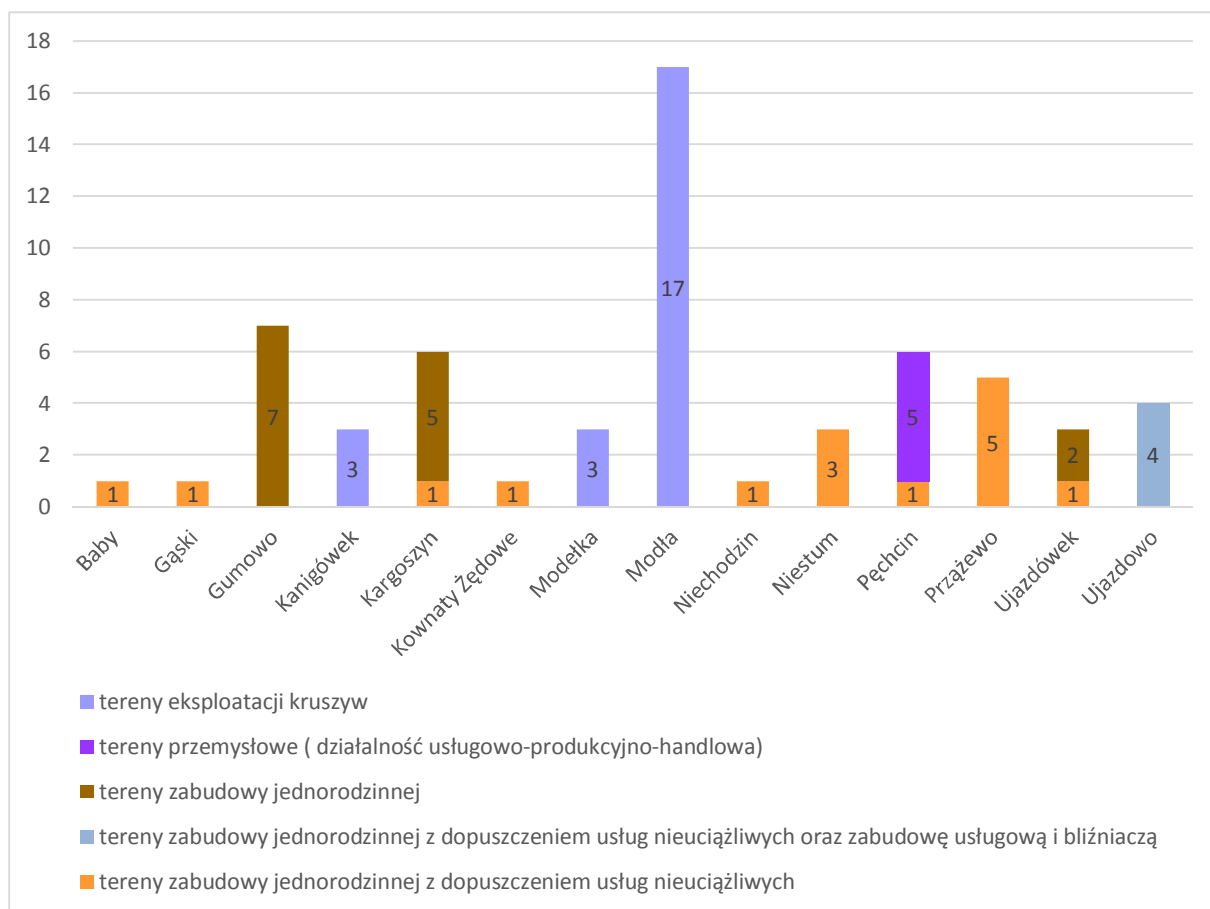
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z danych z Urzędu Gminy w Ciechanowie

10.3.2. Wnioski mieszkańców i właścicieli nieruchomości zainteresowanych zmianą przeznaczenia na obszarze gminy

Analizom poddano 19 wniosków obejmujących 60 działek ewidencyjnych.

Największa ilość działek, objętych wnioskami, dotyczyła przeznaczenia działek na cele eksploatacji kruszyw (co stanowiło 38% wszystkich działek - 23 działki). Wnioski o wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

z dopuszczeniem usług nieuciążliwych stanowią odpowiednio 23% i 25% wszystkich działek. Wnioski dotyczące zabudowy jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych oraz zabudowę usługową i bliźniaczą stanowiły 7% wszystkich działek, a tereny przemysłowe 8%.

Wykres 23 Liczba wnioskowanych działek na terenie gminy Ciechanów w rozbiciu na poszczególne funkcje i na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ciechanów

Największa ilość działek objętych wnioskami znajduje się w obrębie Modła (28% wszystkich działek). Najmniej natomiast, bo tylko po 1 wniosku złożono w Babach, Gąskach, Kownatach Żędowych oraz Niechodzinie.

W 19 obrębach nie złożony został żaden wniosek osób fizycznych oraz prawnych (Chotum, Chruszczewo, Gorysze, Grędzice, Mieszki – Różki, Mieszki Wielkie, Nużewko, Nużewo, Ropele, Rutki – Begny, Rutki – Borki, Rutki – Głowice, Rutki – Marszewice, Rydzewo, Rykaczewo, Rzeczeki, Sokołówek, Wola Pawłowska, Wólka Rydzewska).

10.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z SYTUACJI EKONOMICZNO-ŚRODOWISKOWO-SPOŁECZNEJ GMINY CIECHANÓW

10.4.1. Analizy społeczne, w tym prognoza demograficzna

Uwarunkowania demograficzne, w tym analizy potencjału przedsiębiorczości mieszkańców, pozwalają na określenie wielkości przyszłych potrzeb społeczno – gospodarczych, opracowanie koncepcji rozwoju edukacji, zatrudnienia, zdrowia, wypoczynku i ograniczania zagrożeń społecznych, a w niniejszym Studium stanowią one podstawę do oszacowania zapotrzebowania na nową zabudowę (rozdział 10.4.4). Analizy społeczne przedstawione w rozdziale 8 stanowią podstawę do określenia prognozy demograficznej gminy.

Prognoza demograficzna dla gminy Ciechanów została opracowana dla ludności faktycznie zamieszkałej w gminie (ogół osób zameldowanych na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałych). Podstawę do sporządzenia prognozy demograficznej stanowią dane zawarte w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego o liczbie i strukturze ludności według płci i wieku, prognozy demograficzne GUS w układzie powiatowym oraz dane Urzędu Gminy Ciechanów. Prognozę sporządzono w jednym, najbardziej realistycznym wariantcie. Wyniki w zakresie liczby i struktury ludności zostały przedstawione w siedmiu przekrojach czasowych, tj. dla lat: 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 r.

Na podstawie danych statystycznych opracowanych w rozdziale 8.1. niniejszego Studium, określono, iż procesy demograficzne w gminie Ciechanów do 2050 r. będą charakteryzowały się następującymi zjawiskami:

- spadkiem przyrostu naturalnego;
- dodatnie saldo migracji;
- spadkiem przyrostu rzeczywistego ludności.

Tabela 42 Prognozowana liczba ludności w gminie Ciechanów do 2050 r.

Rok	liczba ludności ogółem		
	powiat ciechanowski (ogółem)	obszar wiejski	gmina Ciechanów
2015	90 442	42 984	7 002
2020	88 922	42 800	6 988 (-14)
2025	87 101	42 581	6 972 (-16)
2030	84 815	42 221	6 945 (-27)
2035	81 988	41 643	6 901 (-44)
2040	78 666	40 851	6 840 (-61)
2045	75 009	39 910	6 768 (-72)
2050	71 195	38 876	6 688 (-80)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej GUS

W związku z utrwaleniem się głównie niekorzystnych wskaźników demograficznych (m.in. spadku przyrostu naturalnego i dodatniego salda migracji), należy spodziewać się pogorszenia struktury wiekowej ludności, charakteryzującej się wzrostem udziału ludności w wieku

poprodukcyjnym i spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym. Zmiany te wskazują na kilka wniosków dotyczących polityki społeczno - gospodarczej gminy, m.in.:

- zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym może ułatwić powszechne objęcie dzieci w wieku przedszkolnym opieką przedszkolną oraz polepszyć jakość i warunki nauczania młodzieży szkolnej. Wzrost liczebności młodzieży wchodzącej na rynek pracy wymaga szczególnej uwagi ze strony lokalnych władz w kontekście zapewniania warunków przyjaznych osiedlaniu się na terenie gminy;
- wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym wymaga działań na rzecz ochrony zdrowia i opieki społecznej.

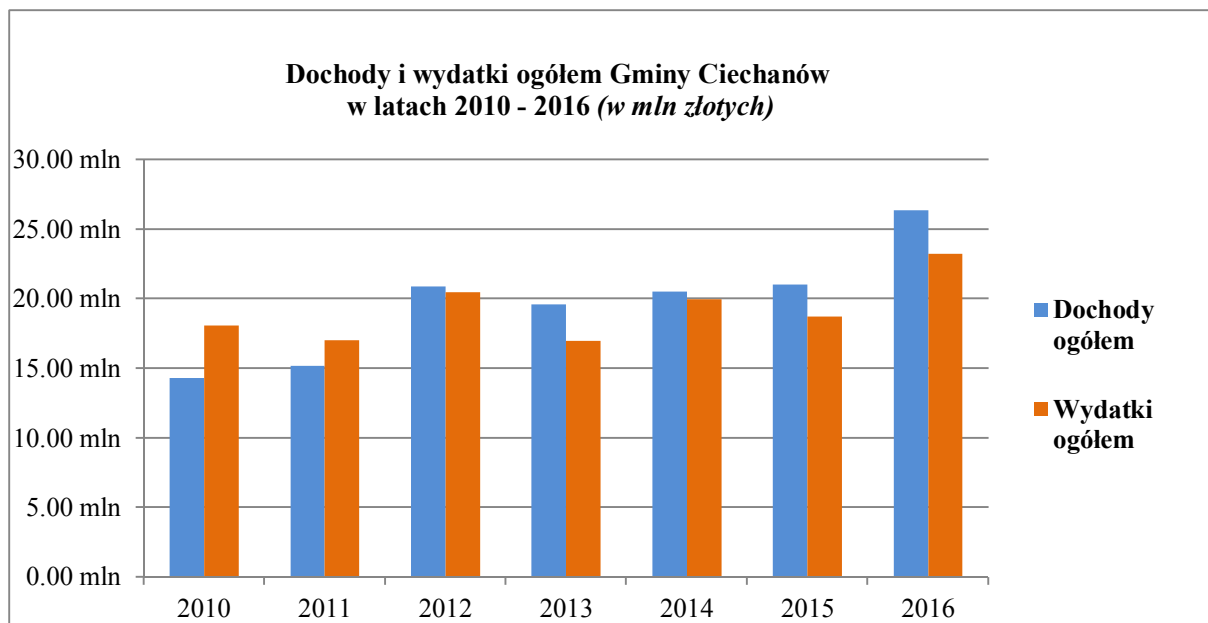
Przedstawiona prognoza demograficzna dla gminy Ciechanów może ulec pewnym zmianom - wzięte pod uwagę założenia do prognozy charakteryzują się wysoką niepewnością. Duży wpływ na wzrost lub spadek liczby mieszkańców będzie miała sytuacja gospodarcza gminy, przy czym:

- w sytuacji istotnego ożywienia gospodarczego gminy (związanego m.in. z nowymi inwestycjami) może nastąpić ograniczenie emigracji i wzrost liczby mieszkańców;
- w sytuacji stabilizacji gospodarczej gminy demografia będzie podobna do prognozy określonej w niniejszym Studium;
- w sytuacji regresu gospodarczego może nastąpić intensywny odpływ ludności, w szczególności w grupie ludności od 19 do 24 lat.

10.4.2. Analiza budżetu gminy, w tym analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej i społecznej

Dochody budżetu gminy Ciechanów w 2016 r. wyniosły 26 394 390,33 zł. Od 2010 r. w którym dochód gminy ogółem wyniósł ponad 14,33 mln złotych nastąpił wzrost o ponad 12,06 mln złotych (Tabela 43; Wykres 24). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetu gminy w 2016 r. wynosił 3 769,55. zł, czyli w stosunku do 2010 r. nastąpił wzrost o 1600,38 zł. Znaczącym czynnikiem tego wzrostu jest z pewnością polityka uzyskiwania środków zewnętrznych, w tym środków unijnych. Kolejnym czynnikiem który wpłynął na tak znaczący wzrost dochodów i wydatków jest rozliczanie przez gminy rządowego programu "Rodzina 500 plus". Jednak realizacja tego programu w takim samym stopniu zwiększa dochody bieżące gmin, jak i ich wydatki bieżące. Należy jednak mieć na względzie, iż program ten nie ma wpływu na pozycje wynikowe budżetu, takie jak nadwyżka operacyjna czy nadwyżka/deficyt i bezpośrednio nie przekłada się na poprawę sytuacji finansowej budżetu.

Wydatki budżetu gminy Ciechanów w 2016 r. wyniosły 23 253 287 zł. Analizując okres w latach 2010-2016 można zauważyć wahania wydatków. Jednak niewątpliwie zauważalny jest ich wzrost. Wydatki na jednego mieszkańca gminy w 2016 r. wynosiły 2737,43.zł, czyli wzrosły od 2010 r. o 583,38 zł. Średnioroczne wydatki na jednego mieszkańca gminy w latach 2010-2016 wynoszą 2 811 zł.

Wykres 24 Dochody i wydatki budżetu gminy Ciechanów w latach 2010-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

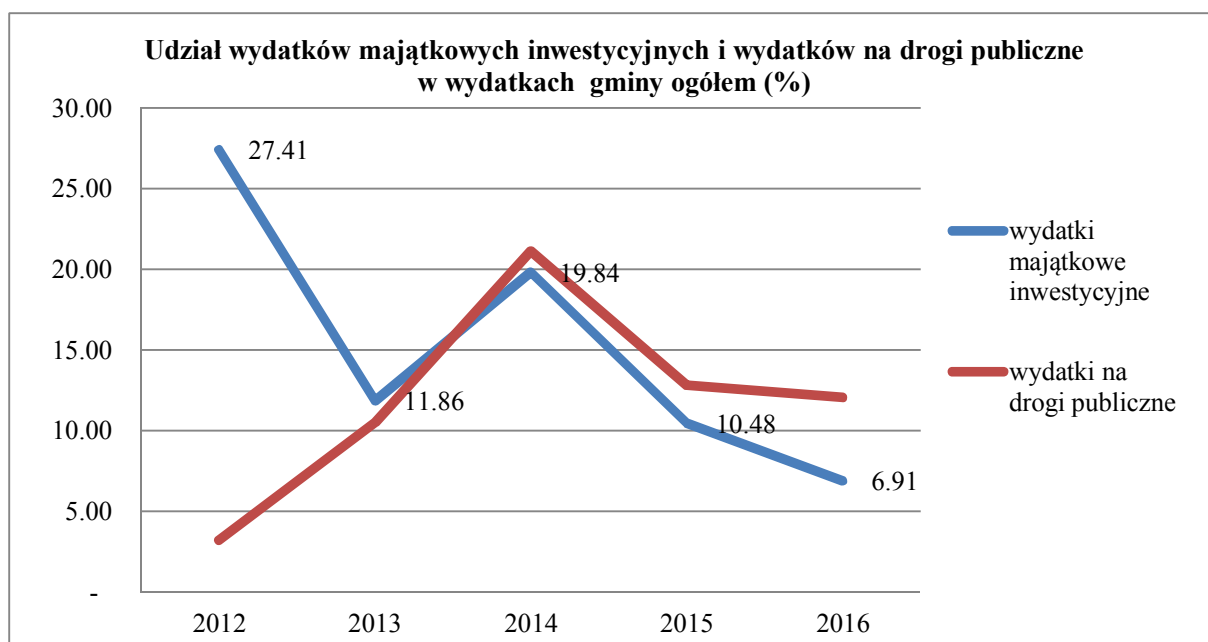
Tabela 43. Dochody i wydatki gminy Ciechanów w latach 2010-2016

Rok	Dochody gminy ogółem (zł)	Wydatki gminy ogółem (zł)	Dochody gminy na 1 mieszkańca	Wydatki gminy na 1 mieszkańca
2010	14 333 867,54	18 088 910,23	2169,17	2737,43
2011	15 192 633,54	17 025 691,59	2283,23	2558,72
2012	20 902 710,32	20 459 062,55	3074,38	3009,13
2013	19 597 014,30	16 989 189,25	2846,33	2467,57
2014	20 540 918,27	19 985 464,20	2959,36	2879,33
2015	21 040 072,33	18 709 936,33	3045,31	2708,05
2016	26 394 390,33	23 252 387,53	3769,55	3320,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

W latach 2010-2016 udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach budżetu gminy Ciechanów ogółem miał zróżnicowany poziom (Wykres 25). Najwyższy ich poziom to 27,2% w 2010 r., a najniższy – 6,9% w 2016 r. Średnio rocznie wydatki inwestycyjne stanowią ok. 17,8% wydatków gminy. Wskaźnik ten jest mocno skorelowany z realizowanymi inwestycjami, co oznacza, że jedna duża inwestycja w zasadniczy sposób kształtuje wysokość tego wskaźnika.

W badanym okresie udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach budżetu gminy Ciechanów ogółem miał również zróżnicowany poziom. Najwyższy ich poziom to 21,3% w 2014 r., a najniższy – 3,21% w 2012 r. Średnio rocznie wydatki inwestycyjne stanowią ok. 12% wydatków gminy. Wskaźnik ten jest mocno skorelowany z pozyskanymi środkami pomocowymi na ten cel i jego wahania wynikają w dużej mierze z realizowanych inwestycji finansowanych z tych środków przy udziale własnych środków gminy.

Wykres 25 Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych oraz wydatków na drogi publiczne w wydatkach budżetu gminy Ciechanów ogółem w latach 2010-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W kontekście kształtowania nowej zabudowy duże znaczenie mają wydatki inwestycyjne poniesione na budowę dróg oraz budowę infrastruktury technicznej (Tabela 44). W analizowanym okresie średnioroczne wydatki na drogi publiczne w gminie Ciechanów w kwotach bezwzględnych wyniosły 2 373 195,09 zł. Wydatki na drogi publiczne w gminie Ciechanów w latach 2012-2016 obejmowały średnio ok. 12 % rocznych wydatków budżetu gminy, przy czym najwyższą wartość osiągnęły w latach 2014, 2015, 2016.

Tabela 44 Wydatki budżetu gminy Ciechanów, w tym wydatki na drogi publiczne w latach 2012-2016

Rok	Wydatki budżetu gminy (zł)	Wydatki majątkowe inwestycyjne		Wydatki na drogi publiczne	
		%	zł	%	zł
2012	20 459 062,55	27,41	5 608 289,33	3,21	656733,32
2013	16 989 189,25	11,86	2 014 383,59	10,51	1784967,6
2014	19 985 464,20	19,84	3 965 763,59	21,13	4222218,52
2015	18 709 936,33	10,48	1 961 373,34	12,80	2395434,01
2016	23 252 387,53	6,91	1 606 927,44	12,07	2806621,98
SUMA	19 879 207,97	15,25	3 031 347,46	11,94	2 373 195,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz sprawozdań z wykonania budżetów.

Potencjał finansowy gminy Ciechanów, mierzony wielkością jego dochodów i możliwości finansowania bieżących zadań gminy, nie odbiega w znaczący sposób od potencjałów innych podobnych gmin w Polsce. Gmina podejmuje szereg działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, w tym prowadzeniem projektów inwestycyjnych z dofinansowaniem ze

środków pomocowych w tym Unii Europejskiej. Dotychczasowe wydatkowanie środków zgromadzonych w budżecie gminy na zadania związane z budową i utrzymaniem dróg publicznych oraz infrastruktury technicznej, przy uwzględnieniu rozwoju terenów zainwestowanych, pozwala na stwierdzenie, że gmina jest w stanie uzbrajać kolejne tereny zabudowane.

Szczegółowe prognozy możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy zostały określone w rozdziale 10.4.4 w kroku V.

10.4.3. Waloryzacja środowiska przyrodniczego

Dla wskazania obszarów najbardziej predysponowanych do rozwoju zabudowy w gminie Ciechanów wykonano waloryzację przyrodniczą, która umożliwiła skategoryzowanie obszaru pod względem wartości przyrodniczej (wyniki przedstawiono na schemacie nr 8). Waloryzacja ta została przeprowadzona na podstawie uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska przyrodniczego (rozdział 2.1), uwarunkowań wynikających z występowania obiektów i obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych (rozdział 12.1). Na tej podstawie wyznaczono:

- Tereny o ograniczonej możliwości rozwoju nowej zabudowy,
- Tereny bez znacznych ograniczeń w rozwoju nowej zabudowy.

Tereny o ograniczonej możliwości rozwoju nowej zabudowy obejmują:

- tereny, na których występują gleby II-III klasy bonitacyjnej, co w zasadniczy sposób ogranicza możliwości lokalizacji zabudowy innej niż zagrodowa,
- tereny lasów, w tym lasów ochronnych,
- tereny wynikające z zapisów art.4 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2016 poz. 961).

Tereny te obejmują łącznie ok. 49% powierzchni gminy.

Wskazania i postulaty do kierunków rozwoju gminy: na obszarach o ograniczonej możliwości rozwoju nowej zabudowy istnieją ograniczenia środowiskowe i prawne w tworzeniu nowych, dotąd niezagospodarowanych, terenów zabudowy, w szczególności zabudowy przemysłowo-usługowej. Ograniczenia te należy uwzględnić przy wyznaczaniu i weryfikacji kierunków rozwoju gminy. Postuluje się o zachowanie drożności istniejących ciągów przyrodniczych, poprzez utrzymanie aktualnego zagospodarowania terenu np. w formie mozaiki łąk pól i lasów bez możliwości zabudowy kubaturowej.

Tereny bez znaczących ograniczeń w rozwoju nowej zabudowy obejmują tereny, na których brak jest środowiskowych przeciwwskazań do tworzenia nowych i uzupełniania istniejących obszarów zwartej zabudowy. Tereny te obejmują ok. 51% powierzchni gminy, obejmując pozostałą część obszaru gminy poza terenami o ograniczonej możliwości rozwoju nowej zabudowy.

10.4.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Potrzeby i możliwości rozwoju przestrzennego gminy dotyczą głównie rozwoju jakościowego i przestrzennego obszarów zurbanizowanych, związanego z zapotrzebowaniem na nową zabudowę o różnych funkcjach. W celu określenia możliwości dokonania zmian w bilansie terenów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę, uzasadniających potrzebę wyznaczenia nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1945 z późn zm.):

- a) określa się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- b) określa się możliwość lokalizowania nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz na obszarach przeznaczonych w planie miejscowym pod zabudowę (chłonność obszarów), wyrażoną w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- c) porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni, na której możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy, a następnie określa się możliwość lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w punkcie b);
- d) określa się możliwości finansowania przez gminę potrzeb inwestycyjnych związanych z lokalizowaniem nowej zabudowy, a następnie dokonuje się ewentualnych zmian w wyliczonym bilansie terenu w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dopuszcza się więc wyznaczenie nowych obszarów pod zabudowę tylko wówczas, gdy planowana nowa zabudowa wynikająca z zapotrzebowania nie znajduje pokrycia w obszarach dotychczas przeznaczonych pod zabudowę.

Oszacowanie zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Ciechanów zostało określone na podstawie następujących uwarunkowań:

- demograficznych (m.in. prognozy demograficzne),
- społecznych (warunki i jakość życia mieszkańców),
- ekonomicznych (analiza budżetu gminy, w tym możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy),
- środowiskowych (m.in. ograniczeń wynikających z potrzeb ochrony przyrody i środowiska).

KROK I. Określenie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, wyrażoną w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy (zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 1. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym)

Zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę należy wziąć pod uwagę perspektywę czasową nie dłuższą niż 30 lat. W związku z prognozą demograficzną (rozdział 10.4.1) wykonaną w interwałach 5-cio letnich do roku 2045 zapotrzebowanie na nową zabudowę określono w perspektywie 29-letniej¹⁷. Przeprowadzona prognoza demograficzna wykazała, że do 2045 r. liczba ludności w gminie Ciechanów zmniejszy się o 234 osoby i wyniesie łącznie 6 768 osób. W gminie Ciechanów nie wystąpi więc wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę w związku z prognozowanym przyrostem liczby mieszkańców. Należy jednak wziąć pod uwagę, iż wzrost tego zapotrzebowania może wynikać z takich czynników jak polepszanie się warunków i jakości życia mieszkańców gminy.

¹⁷ Na dzień przekazania projektu Studium do uzgodnienia i opiniowania, aktualne dane dotyczące liczby mieszkańców oraz wskaźniki demograficzne dotyczyły 2016 r. w związku z czym prognoza demograficzna sporządzona została w perspektywie 29 lat (dla lat 2016-2045)

Przy wyznaczaniu maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę przyjęto następujące założenia:

- liczba mieszkańców gminy będzie się zmniejszać – w 2045 r. wyniesie ona 6 768 osób;
- w związku z poprawiającymi się warunkami i jakością życia mieszkańców gminy, zwiększeniu ulegnie wartość średniej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę – zwiększy się ona o ok. 50% w odniesieniu do wartości z 2016 r. - z ok. 31,6 m² na osobę w 2016 r. na ok. 47,4 m² na osobę w 2045 r.¹⁸, a liczba osób przypadających na 1 mieszkanie zmniejszy się z ok. 3,14 w 2016 r. na 2,9 w 2045 r. Tym samym zwiększy się średnia powierzchnia mieszkania – z 99,1 m² w 2016 r. na 137,5 m² w 2045 r.

Zabudowa mieszkaniowa (w tym zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa mieszkaniowa w zabudowie zagrodowej), z wyłączeniem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej * – Tabela 45.

*W wyliczeniach dotyczących zabudowy mieszkaniowej (dotyczących zarówno zapotrzebowania na nową zabudowę, jak i chłonności terenów czy porównania zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów) nie rozgranicza się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej w zabudowie zagrodowej, ponieważ istniejący stan zabudowań w terenie (funkcjonalno–przestrzenny zabudowań i fizjonomiczny) bardzo często różni się od stanu prawnego (działka wyglądająca w terenie na działkę z zabudową zagrodową może w rzeczywistości należeć do osoby nie prowadzącej działalności rolniczej). W celu zapewnienia porównywalności wyliczeń zapotrzebowanie określono dla zabudowy mieszkaniowej z wyłączeniem wielorodzinnej.

Na podstawie danych o liczbie ludności w gminie (7 002 oraz liczbie osób przypadających na 1 mieszkanie (3,14) wyliczono, że aktualnie w gminie Ciechanów istnieje 2 229 mieszkań (7 002 mieszkańców / 3,14 osoby/mieszkanie) o łącznej powierzchni użytkowej ok. 220 893,9 m² (2 229 mieszkań x 99,1 m²/mieszkanie). W związku ze spadkiem liczby ludności oraz z poprawą wskaźników dotyczących warunków i jakości życia mieszkańców, w 2045 r. liczba mieszkań w gminie powinna wynieść 2 333 (6 768 mieszkańców / 2,9 osoby/mieszkanie), a ich łączna powierzchnia użytkowa – 320 787,5 m² (2 333 mieszkań x 137,5 m²/mieszkanie). Z powyższego wynika, że zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w perspektywie 30 lat w gminie Ciechanów wyniesie 99 983,6 m² powierzchni użytkowej (727 nowych mieszkań).

Tabela 45 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową – obliczenia

Rok	Liczba mieszkańców w gminie	Liczba osób/mieszkanie	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]	Liczba mieszkań	Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]
2016	7 002	3,14	99,1	2 229	220 893,9
2045	6 768	2,9	137,5	2 333	320 787,5
RÓŻNICA	- 234	- 0,24	+ 38,4	+ 104	99 983,6

źródło: opracowanie własne

¹⁸ Zwiększenie wartości wskaźnika prognozuje się na podstawie analizy wskaźników przedstawionych w rozdziale 1.2.1 niniejszego Studium

Zabudowa wielorodzinna

Wśród mieszkańców gminy oraz inwestorów zewnętrznych brak jest zainteresowania rozwojem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. W związku z powyższym zapotrzebowania na nową zabudowę tego typu nie ma.

Zabudowa usługowa i produkcyjna

Zabudowa usługowa związana z istnieniem i rozwojem terenów mieszkaniowych

Zabudowa mieszkaniowa bezsprzecznie generuje zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową o charakterze obsługującym mieszkańców i ich potrzeby. Należałoby tu w pierwszym rzędzie wymienić usługi podstawowe dla ludności oraz handel, rzemiosło i usługi publiczne oraz usługi rekreacji i turystyki.

W związku z powyższym, zapotrzebowanie na zabudowę usługową powiązaną z mieszkalnictwem określono proporcjonalnie do zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową. Na podstawie analizy aktualnej struktury funkcjonalnej zabudowy określono, że powierzchnia usługowa terenów związanych z mieszkalnictwem (w tym usług sportu i rekreacji) stanowi aktualnie ok. 5,2% w stosunku do zabudowy mieszkaniowej. W związku z koniecznością wyrównania niedoborów zabudowy usługowej i produkcyjnej, głównie w zakresie wyposażenia wsi w różnego rodzaju usługi, prognozuje się, że w perspektywie 30 lat zabudowa ta stanowić będzie 15% w stosunku do powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej, w związku z czym zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową związaną z mieszkalnictwem wynosi więc ok. 14 997,54 m² powierzchni użytkowej. Należy uznać że 20% wyliczonej powyżej wartości powierzchni użytkowej zabudowy usługowej realizowane będzie w ramach terenów o funkcji mieszkaniowej (gdzie dopuszczono usługi), co oznacza, że **ok. 11 998,03 m² powierzchni użytkowej należy zapewnić jako usługi wyodrębnione na załączniku graficznym oddzielnym oznaczeniem planistycznym U** (tereny usług).

Zabudowa usługowa i produkcyjna niezależna od istnienia i rozwoju terenów mieszkaniowych

Nie można pomijać konieczności zapewnienia terenów dla rozwoju zabudowy usługowej i produkcyjnej, niezależnej od istnienia i rozwoju terenów mieszkaniowych (nowe tereny inwestycyjne gminy zapewniające nowe miejsca pracy i pozarolniczy rozwój gminy). Wśród przesłanek do wyznaczenia takich terenów należy wymienić m.in. trend wzrostowy liczby podmiotów gospodarczych (rozdział 8.2.2) oraz trend wzrostu popytu na usługi. Na podstawie analizy wielkości i stopnia wykorzystania aktualnie istniejących terenów inwestycyjnych oraz przedmiotu wniosków inwestorskich, w kontekście istnienia danej usługi na obszarze gminy lub najbliższego otoczenia gminy określono, iż zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową niezależną od istnienia i rozwoju terenów mieszkaniowych wynosi ok. 4 000 m² powierzchni użytkowej, natomiast zabudowy produkcyjnej: ok. 1 500 m² powierzchni użytkowej.

Usługi publiczne

Istniejące usługi publiczne zlokalizowane na obszarze gminy Ciechanów zaspokajają obecne potrzeby mieszkańców oraz przewiduje się, że będą zaspokajać także przyszłe potrzeby mieszkańców. Zamierzenia inwestycyjne gminy w zakresie usług publicznych dotyczą budowy świetlicy wiejskiej w Rykaczewku oraz Domu Strażaka w Rydzewie (zakupiono grunty pod inwestycje).

Określone powyżej zamierzenia będą realizowane w ramach istniejących funkcji usług publicznych.

Łączne zapotrzebowanie na zabudowę usługową i produkcyjną, zgodnie z powyższymi wyliczeniami, przedstawiono w Tabeli 46.

Tabela 46 Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjną

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy wyrażone w powierzchni użytkowej [m ²]
Zabudowa usługowa, w tym:	15 998,03
zabudowa usługowa związana z istnieniem i rozwojem zabudowy mieszkaniowej	11 998,03
zabudowa usługowa niezwiązana z istnieniem i rozwojem zabudowy mieszkaniowej	4 000
zabudowa usług publicznych	2 000
zabudowa produkcyjna	1 500

źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Prognozowana poprawa zasobów i warunków mieszkaniowych, a także rozwój społeczno-gospodarczy gminy, w tym realizacja nowych inwestycji lokalnych zostały uwzględnione jako czynniki wpływające na stymulację procesów rozwojowych. Powyższe przekłada się na konieczność uwzględnienia ryzyka niedoszacowania i zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę w stosunku do wyników powyższej analizy o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). W wyniku tego otrzymano prognozowane zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy – Tabela 47.

Tabela 47 Prognozowane zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy w gminie Ciechanów

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy wyrażone w powierzchni użytkowej [m ²]	Zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy wyrażone w powierzchni użytkowej zwiększone o 30% [m ²]
zabudowa mieszkaniowa	99 983,6	129 304,18
zabudowa usługowa, w tym:	15 998,03	20 797,44
zabudowa usługowa w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej	11 998,03	15 597,44
zabudowa usługowa niezwiązana z istnieniem i rozwojem zabudowy mieszkaniowej	4 000	5200
zabudowa usług publicznych	2 000	2 600
zabudowa produkcyjna	1 500	1 950

źródło: opracowanie własne

KROK II. Oszacowanie chłonności położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy (zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 2 i 3. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) – Tabela 48

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji założono, że tereny o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej to „obszary o skupionej zabudowie mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej mającej dostęp do dróg publicznych i wyposażonych w pełni lub częściowo w niezbędną infrastrukturę komunikacyjną i techniczną (drogi, wodociąg oraz częściowo w kanalizację), z terenami tej infrastruktury, z terenami infrastruktury społecznej i innych usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzeniami publicznymi, a także z terenami o funkcji produkcyjnej, magazynowej i składowej – z zastrzeżeniem, że wszystkie te tereny są położone w obrębie (wewnątrz) takiego obszaru, bądź bezpośrednio sąsiadują z terenami zabudowanymi wchodzącymi w jego skład. W obrębie tych obszarów mogą występować obiekty i tereny objęte ochroną lub wskazane do ochrony jako cenne zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego. Obszary te mogą obejmować niewielkie luki w zabudowie, jeśli mają dostęp do komunikacji i infrastruktury technicznej” [definicja ta pochodzi z opracowania pt. *Metoda wyznaczania w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zabudowanych, obszarów rozwoju zabudowy i obszarów o ograniczonej zabudowie (2015)*].

W oparciu o wyżej przytoczoną definicję na obszarze gminy Ciechanów wyznaczono obszary o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej obejmującą zwartą zabudowę wsi, charakteryzującą się wyposażeniem w infrastrukturę komunikacyjną i techniczną (w niezbędnym zakresie): Modełka, Modła, Chotum, Rydzewo i Wólka Rydzewska, Rutki-Borki, Rutki-Głowice, Rutki-Marszewice, Gąski, Gorysze, Wola Pawłowska, Chruszczewo, Kargoszyn, Ropele, Niestum, Prążewo, Ujazdówek, Pęczcin, Niechodzin, Nużewo, Nużewko, Gołoty, Kownaty, Ujazdowo, Kanigówek, Gumowo, Rykaczewo, Sokołówek, Mieszki Wielki oraz Mieszki-Rożki, Grędzice i Rzeczeki. Obszary te zajmują łącznie 942,46 ha, z czego aktualnie zainwestowanych jest 522,23 ha – pozostałe tereny stanowią „luki” w istniejącej zabudowie lub bezpośrednio do niej przylegają i mają dostęp do komunikacji i infrastruktury technicznej. W ramach zwartych struktur zabudowy pozostaje więc ok. 420,23 ha terenów stanowiących tzw. luki w zabudowie. Należy wziąć pod uwagę, że nie cała powierzchnia tych luk może się nadawać do wprowadzenia zabudowy lub, że bardziej racjonalnym sposobem ich wykorzystania może okazać się przeznaczenie części z nich na inne cele, np. uzupełnienie braków w zakresie usług, zieleni, powierzchni parkingowych itp. Związane jest to z m.in. ze:

- zróżnicowaną fizjonomią tych obszarów, skutkującą różnymi warunkami sytuowania zabudowy, w tym brakiem możliwości sytuowania zabudowy (np. istnienie działek o parametrach nie pozwalających na powstanie budynku, warunki lokalizacji przy ścianie lasu, tereny zmeliorowane itp.),
- uwarunkowaniami prawnymi (np. przynależność sadu lub ogródka położonego na odrębnej działce ewidencyjnej do sąsiadującego gospodarstwa rolnego itp.).

W związku z powyższym oraz analizami przestrzennym określonych powyżej ograniczeń, obszar wyliczonych luk należy pomniejszyć w przypadku gminy wiejskiej Ciechanów o 15%, co daje ok. 357,2 ha terenów stanowiących luki możliwe w przyszłości do zabudowy.

W celu wyrażenia pomierzonych wartości w powierzchni użytkowej zabudowy, przyjęto następujące założenia:

- średnia powierzchnia nowej działki w zabudowie mieszkaniowej innej niż wielorodzinna – 1000 m²,
- średnia powierzchnia nowego budynku mieszkalnego jednorodzinnego (w tym w zabudowie zagrodowej) – 137,5 m²,
- w perspektywie 30 lat zabudowa usługowa stanowić będzie 15% w stosunku do powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej,
- średnia powierzchnia nowej działki w zabudowie usługowej – 2000 m²,
- średnia powierzchnia nowego budynku w zabudowie usługowej – 200 m².

Założono, że na jednej działce znajdować się będzie jeden budynek mieszkalny. Na tej podstawie obliczono, że w ramach zwartych struktur funkcjonalno – przestrzennych zabudowy możliwe jest zlokalizowanie 3 036 nowych budynków mieszkalnych (303,62 ha / 0,1 ha) o łącznej powierzchni użytkowej 417 450 m² (3 036 budynków x 137,5 m²/budynek). Dodatkowo na tych obszarach możliwe jest zlokalizowanie 267 nowych budynków usługowych (53,58 ha / 0,2 ha) o łącznej powierzchni użytkowej 53 400 m² (267 budynków x 200 m²/budynek). Należy uznać że 20% wyliczonej powyżej wartości powierzchni użytkowej zabudowy usługowej realizowane będzie w ramach terenów o funkcji mieszkaniowej (gdzie dopuszczono usługi), co oznacza, że ok. 42 720 m² powierzchni użytkowej jest możliwe do zrealizowania w ramach zwartych struktur funkcjonalno – przestrzennych zabudowy.

Tabela 48 Oszacowanie chłonności położonych na obszarze gminy Ciechanów obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – bez planów miejscowych

Funkcje zabudowy	Tereny możliwe do zainwestowania (ha)	Powierzchnia użytkowa do zagospodarowania [m ²]
zabudowa mieszkaniowa	303,62	417 450
zabudowa usługowa	53,58	42 720
SUMA	357,2	460 170

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zlokalizowane są „luki w zabudowie” na obszarach miejscowych planów zagospodarowania. Obszary te zajmują łącznie 69,4 ha. Należy wziąć pod uwagę, że nie całe powierzchnie tych luk mogą się nadawać do wprowadzenia zabudowy lub, że bardziej racjonalnym sposobem ich wykorzystania może okazać się przeznaczenie części z nich na inne cele, np. pozostawienie części z nich w użytkowaniu rolniczym lub leśnym celem zachowania lokalnych ciągów przyrodniczych, zieleni, powierzchni parkingowych itp. W związku z powyższym, obszar wyliczonych luk należy pomniejszyć o 15%, co daje ok. 58,99 ha terenów stanowiących luki (w obszarach dla których obowiązuje plan miejscowy) możliwe w przeszłości do zabudowy, w tym:

- 47,35 ha dla nowej zabudowy mieszkaniowej,
- 6,36 ha dla nowej zabudowy usługowej,
- 5,28 ha dla nowej zabudowy produkcyjnej.

W celu wyrażenia wyliczonych wartości, w powierzchni użytkowej zabudowy, przyjęto średnią intensywność zabudowy, zgodnie z aktualnie obowiązującymi miejscowymi planami – Tabela 49.

Tabela 49 Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy dla poszczególnych przeznaczeń¹⁹

Rodzaj zabudowy	Plan miejscowy - wskaźniki
zabudowa produkcyjna	
teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów	2,0
zabudowa usługowa	
teren rekreacji i sportu	nie określono, przyjęto 0,1
teren usług nieuciążliwych i uciążliwych	nie określono, przyjęto 0,3
teren usług uciążliwych	nie określono, przyjęto 0,3
teren zabudowy usługowej	nie określono, przyjęto 0,3
zabudowa mieszkaniowa	
teren zabudowy jednorodzinnej	0,3
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi	0,3
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami uciążliwymi	nie określono, przyjęto 0,3
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami uciążliwymi i nieuciążliwymi	nie określono, przyjęto 0,3
teren zabudowy letniskowej	nie określono, przyjęto 0,3
teren zabudowy zagrodowej, zabudowy jednorodzinnej i usług nieuciążliwych	nie określono, przyjęto 0,3

¹⁹ Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy przyjęto zgodnie z zapisami obowiązujących planów miejscowych, jeśli dla jakiegoś obszaru nie został określony przyjęto średnią intensywność zabudowy na podstawie obecnego zagospodarowania

Tabela 50 Oszacowanie chłonności położonych na obszarze gminy Ciechanów obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dla których obowiązują plany miejscowe

Funkcje zabudowy	Tereny możliwe do zainwestowania		Średnia intensywność zabudowy	Powierzchnia użytkowa do zagospodarowania [m ²]
	ha	m ²		
zabudowa produkcyjna				
teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów	5,28	52 822,12	2,0	105 644,24
RAZEM	5,28	52 822,12	-	105 644,24
zabudowa usługowa				
teren rekreacji i sportu	0,94	9425,8	0,1	942,58
teren usług nieuciążliwych i uciążliwych	3,96	39608,61	0,3	11882,58
teren usług uciążliwych	0,76	7602,54	0,3	2280,76
teren zabudowy usługowej	0,70	6955,41	0,3	2086,62
RAZEM	6,36	63592,36	-	17192,54
zabudowa mieszkaniowa				
teren zabudowy jednorodzinnej	11,53	115291,64	0,3	34587,49
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi	26,10	260949,04	0,3	78284,71
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami uciążliwymi	2,11	21114,1	0,3	6334,23
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami uciążliwymi i nieuciążliwymi	5,46	54595,71	0,3	16378,71
teren zabudowy letniskowej	0,40	3998,67	0,3	1199,60
teren zabudowy zagrodowej, zabudowy jednorodzinnej i usług nieuciążliwych	1,75	17511,92	0,3	5253,58
RAZEM	47,35	473461,08	-	142038,32
SUMA	58,99	589875,56	-	264875,1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 51 Oszacowanie całkowitej chłonności położonych na obszarze gminy Ciechanów obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Funkcje zabudowy	Tereny możliwe do zainwestowania (ha)	Powierzchnia użytkowa do zagospodarowania [m ²]
zabudowa mieszkaniowa		
obszary bez planu	303,62	417 450
obszary z planem miejscowym	47,36	142 038,32
RAZEM	350,98	559 488,32
zabudowa usługowa		
obszary bez planu	53,58	42 720
obszary z planem miejscowym	6,36	17 192,54
RAZEM	59,94	59 912,54
zabudowa produkcyjna		
obszary z planem miejscowym	-	-
obszary z planem miejscowym	5,28	105 644,24
RAZEM	5,28	105 644,24
SUMA	416,2	725 045,1

źródło: opracowanie własne

KROK III. Oszacowanie chłonności położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w kroku II, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy (zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym)

Określenie chłonności obszarów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących planach miejscowych innych niż obszary o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zabudowy pozwoli na określenie, jaką część zapotrzebowania, o którym mowa w Kroku I, można będzie zaspokoić na terenach, na których aktualnie obowiązuje możliwość zabudowy poza zwartymi strukturami. Łączna powierzchnia terenów tych wynosi 121,77 ha, w tym 78,79 ha obejmują tereny możliwe do lokalizowania zabudowy mieszkaniowej, 13,78 ha – tereny zabudowy usługowej, 8,09 ha – zabudowy produkcyjnej. Przyjmując założenia określone w Kroku II, zakłada się, że obszar wskazanych wyżej terenów należy pomniejszyć o 15%, co daje łącznie 85,57 ha terenów możliwych do lokalizowania nowej zabudowy, w tym:

- 66,98 ha dla zabudowy mieszkaniowej,
- 10,74 ha dla nowej zabudowy usługowej,

- 0,97 ha dla nowej zabudowy usług publicznych,
- 6,88 ha dla zabudowy produkcyjnej.

Wykorzystując wartość maksymalnego wskaźnika intensywności zabudowy dla poszczególnych stref funkcjonalnych określonych w obowiązujących planach miejscowych, zgodnie z Tabelą 51 (Krok II), obliczono powierzchnię użytkową nowej zabudowy możliwej do zlokalizowania na tych terenach, jako iloczyn powierzchni terenu niezainwestowanego objętego obowiązującym planem miejscowym i odpowiedniego maksymalnego wskaźnika intensywności zabudowy w zależności od funkcji zabudowy (Tabela 52).

Tabela 52 Oszacowanie chłonności położonych w gminie Ciechanów obszarów poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Funkcje zabudowy	Tereny możliwe do zainwestowania		Średnia intensywność zabudowy	Powierzchnia użytkowa do zagospodarowania [m ²]
	ha	m ²		
zabudowa produkcyjna				
teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów	6,88	68772,23	2,0	137544,46
RAZEM	6,88	68 772,23	--	137 544,46
zabudowa usługowa				
tereny zabudowy usługowej	0,55	5542,01	0,3	1662,6
teren usług uciążliwych	1,65	16479,92	0,3	4943,98
teren usług nieuciążliwych i uciążliwych	3,62	36162,45	0,3	10848,74
teren rekreacji i sportu	4,92	49265,86	0,1	4926,59
RAZEM	10,74	107 450,24	-	19 486,1
zabudowa usług publicznych				
teren usług publicznych	0,97	9652,69	0,3	2895,81
RAZEM	0,97	9652,69	0,3	2895,81
zabudowa mieszkaniowa				
teren zabudowy jednorodzinnej	21,69	216874,3	0,3	65062,29
teren zabudowy jednorodzinnej i zabudowy letniskowej	3,97	39715,41	0,3	11914,62
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi	33,40	334005,3	0,3	100201,59
teren zabudowy jednorodzinnej z usługami uciążliwymi i nieuciążliwymi	4,94	49384,97	0,3	14815,49

Funkcje zabudowy	Tereny możliwe do zainwestowania		Średnia intensywność zabudowy	Powierzchnia użytkowa do zagospodarowania [m ²]
	ha	m ²		
teren zabudowy zagrodowej, zabudowy jednorodzinnej i usług nieuciążliwych	2,48	24751,66	0,3	7425,5
teren zabudowy zagrodowej	0,5	4969,46	0,3	1490,84
RAZEM	66,98	669 701,1	-	200 910,43
SUMA	85,57	855 576,26	--	360 836,8

źródło: opracowanie własne

Łączna powierzchnia użytkowa zabudowy wyrażająca chłonność obszarów, na których możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy, o których mowa w Kroku II i III, wynosi łącznie 1 085 881,9 m² (Tabela 53).

Tabela 53 Oszacowanie chłonności położonych na obszarze gminy Ciechanów obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz innych obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

Funkcje zabudowy	Powierzchnia użytkowa do zagospodarowania [m ²], określona w:		SUMA
	Kroku II	Kroku III	
Zabudowa mieszkaniowa	559 488,32	200 910,43	760 398,75
Zabudowa usługowa	59 912,54	22 381,91	82 294,45
Zabudowa produkcyjna	105 644,24	137 544,46	243 188,7
SUMA	725 045,1	360 836,8	1 085 881,9

źródło: opracowanie własne

KROK IV. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę (określonego w Kroku I) z sumą powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy (określone w Krokach II i III) (zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 4. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym)

Po porównaniu maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę w podziale na funkcje zabudowy z możliwością lokalizacji tej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz innych obszarach przeznaczonych w obowiązujących planach miejscowych pod zainwestowanie, należy stwierdzić, że potrzeby lokalizacji nowej zabudowy znajdują pokrycie w chłonności terenów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę w przypadku następujących funkcji (Tabela 54):

- zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową określone w Kroku I jest o 688 094,57 m² powierzchni użytkowej zabudowy niższe od możliwości jej lokalizowania na obszarze gminy;

- zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjną jest 103 694,24 m² powierzchni użytkowej zabudowy niższe od możliwości jej lokalizowania na obszarze gminy;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową jest o 65 522,18 m² powierzchni użytkowej zabudowy niższe od możliwości jej lokalizowania na obszarze gminy;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę usług publicznych jest o 295,81 m² powierzchni użytkowej zabudowy niższe od możliwości jej lokalizowania na obszarze gminy.

Powyższe oznacza brak możliwości wskazywania nowych obszarów przeznaczonych pod wyżej wymienione funkcje poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione wyżej (zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 4 lit. a).

Tabela 54 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – podsumowanie

KROK	I. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę	II. Chłonność obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zabudowy	III. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planie miejscowym (innych niż w Kroku II)	IV. Końcowy bilans
zabudowa mieszkaniowa	129 304,18	559 488,32	200 910,43	631 094,57 NADPODAŻ
zabudowa usługowa, w tym:	20 797,44	59 912,54	19 486,1	58 601,2 NADPODAŻ
zabudowa usługowa związana z istnieniem i rozwojem zabudowy mieszkaniowej	15 597,44	42 720	-	27 122,56 NADPODAŻ
zabudowa usługowa niezwiązana z istnieniem i rozwojem zabudowy mieszkaniowej	5 200	17 192,54	19 486,1	31 478,64 NADPODAŻ
zabudowa usług publicznych	2 600	-	2895,81	295,81 NADPODAŻ
zabudowa produkcyjna	1 950	105 644,24	0,0	103 694,24 NADPODAŻ

źródło: opracowanie własne

KROK V. Określenie możliwości finansowania przez miasto wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w Kroku II i III (zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 5. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym)

Prognozę wykonuje się celem oszacowania możliwości finansowania przez gminę Ciechanów wykonania sieci komunikacyjnych, infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy poprzez projekcję zmian dochodów i wydatków budżetu gminy w perspektywie do 30 lat. Takie szacunki pozwalają oszacować wielkości wolnych środków, które samorząd będzie mógł bezpośrednio (z własnego budżetu) przeznaczyć na inwestycje, w tym inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i społeczną wynikające z zadań własnych gminy i planowanej zabudowy.

Dane wyjściowe przyjęte w prognozach należy traktować jako dane przybliżone, oszacowane na podstawie dostępnych materiałów, w tym:

- Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ciechanów na lata 2017-2027,
- Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ciechanów na lata 2007-2020,
- Banku Danych Lokalnych opracowanego przez Główny Urząd Statystyczny,
- sprawozdań z wykonania budżetu samorządu w latach 2010-2016,
- materiałów informacyjnych o samorządzie gminnym.

Prognozy zostały wykonane w horyzoncie czasowym na lata 2018-2046. Odległa perspektywa czasowa powoduje, że prognozowanie dochodów i wydatków gminy zawiera w sobie istotny element błędu z tytułu możliwych zmian koniunktury gospodarczej w skali lokalnej, regionalnej i ponadregionalnej, jak również możliwych zmian przepisów prawnych, zmian granic gminy, czy przystąpienia Polski do strefy wspólnej waluty europejskiej. Informacje wynikające z szacunków, nawet obciążonych błędem, są jednak istotne z punktu widzenia podejmowania strategicznych decyzji dotyczących polityki przestrzennej gminy oraz pozwalają zobrazować możliwości podejmowania decyzji planistycznych (w tym działań inwestycyjnych) uwzględniających stan finansów gminy.

Projekcja budżetu na lata przyszłe została oparta na trendach wynikających z przeszłych i aktualnych wyników finansowych gminy oraz prognozach demograficznych gminy. Kalkulacje oparto przede wszystkim na aktualnej Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Ciechanów, która uwzględnia wskaźniki wzrostu gospodarczego oraz inne parametry definiowane indywidualnie dla poszczególnych kategorii klasyfikacji budżetowej. W niniejszej projekcji dochodów i wydatków pominięto wskaźnik inflacji oraz szacowanie subwencji w przyszłości.

Tabela 55 Prognoza dochodów, wydatków i wyniku budżetu gminy Ciechanów na lata 2017-2046 (w mln złotych)

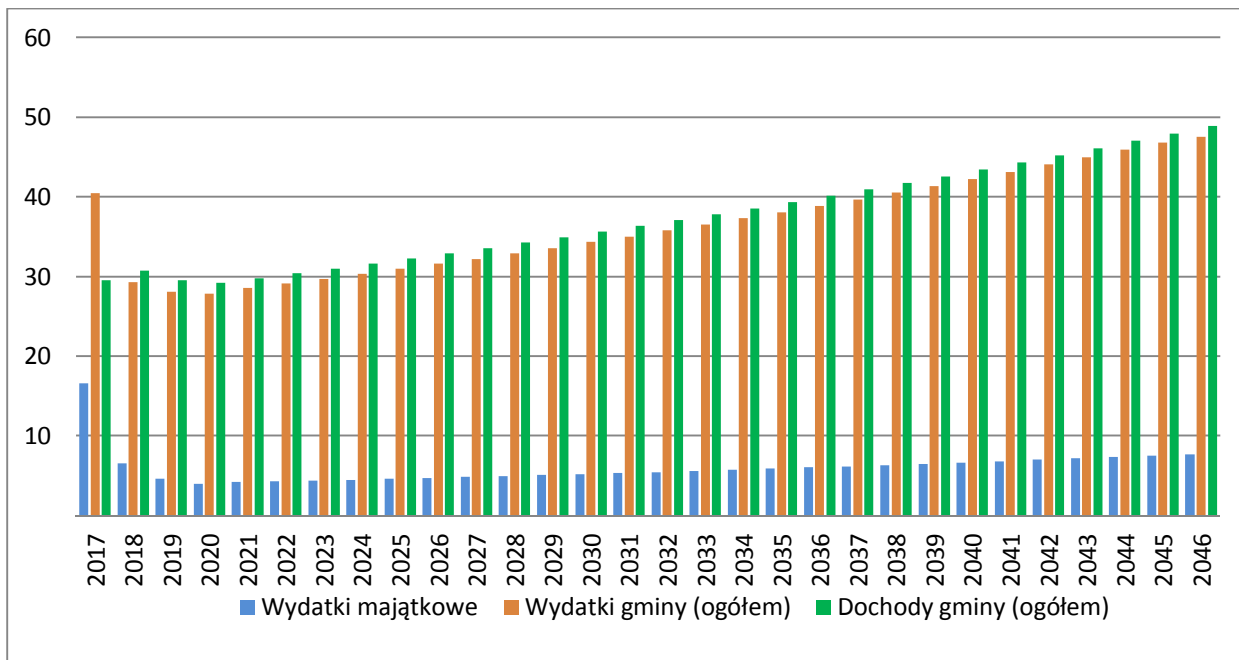
Lata	Dochody gminy (ogółem)	Dochody bieżące	Podatek od nieruchomości	Wydatki gminy (ogółem)	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu (ogółem)
2017	29,58	29,26	7,15	40,53	23,89	16,64	-10,95
2018	30,79	30,79	7,10	29,31	22,72	6,60	1,48
2019	29,59	29,59	6,64	28,11	23,42	4,69	1,48
2020	29,25	29,25	6,67	27,90	23,89	4,01	1,36
2021	29,83	29,83	6,81	28,58	24,37	4,21	1,25

Lata	Dochody gminy (ogółem)	Dochody bieżące	Podatek od nieruchomości	Wydatki gminy (ogółem)	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu (ogółem)
2022	30,41	30,41	6,94	29,16	24,85	4,31	1,25
2023	31,01	31,01	7,08	29,76	25,35	4,41	1,25
2024	31,67	31,67	7,23	30,37	25,86	4,52	1,30
2025	32,30	32,30	7,37	31,00	26,37	4,62	1,30
2026	32,94	32,94	7,48	31,62	26,88	4,74	1,33
2027	33,60	33,60	7,59	32,25	27,39	4,85	1,35
2028	34,27	34,27	7,71	32,96	27,98	4,98	1,32
2029	34,96	34,96	7,82	33,62	28,52	5,10	1,34
2030	35,66	35,66	7,94	34,36	29,13	5,23	1,30
2031	36,37	36,37	8,06	35,04	29,68	5,36	1,33
2032	37,10	37,10	8,18	35,81	30,32	5,49	1,28
2033	37,84	37,84	8,30	36,53	30,90	5,63	1,31
2034	38,60	38,60	8,43	37,33	31,56	5,77	1,26
2035	39,37	39,37	8,55	38,08	32,17	5,92	1,29
2036	40,16	40,16	8,68	38,92	32,86	6,06	1,24
2037	40,96	40,96	8,81	39,70	33,48	6,21	1,26
2038	41,78	41,78	8,94	40,57	34,20	6,37	1,21
2039	42,61	42,61	9,08	41,38	34,85	6,53	1,23
2040	43,47	43,47	9,21	42,29	35,60	6,69	1,17
2041	44,34	44,34	9,35	43,14	36,28	6,86	1,20
2042	45,22	45,22	9,49	44,09	37,06	7,03	1,13
2043	46,13	46,13	9,64	44,97	37,76	7,21	1,16
2044	47,05	47,05	9,78	45,96	38,57	7,39	1,09
2045	47,99	47,99	9,93	46,88	39,31	7,57	1,11
2046	48,95	48,95	10,08	47,58	39,89	7,69	1,13

Źródło: opracowanie własne

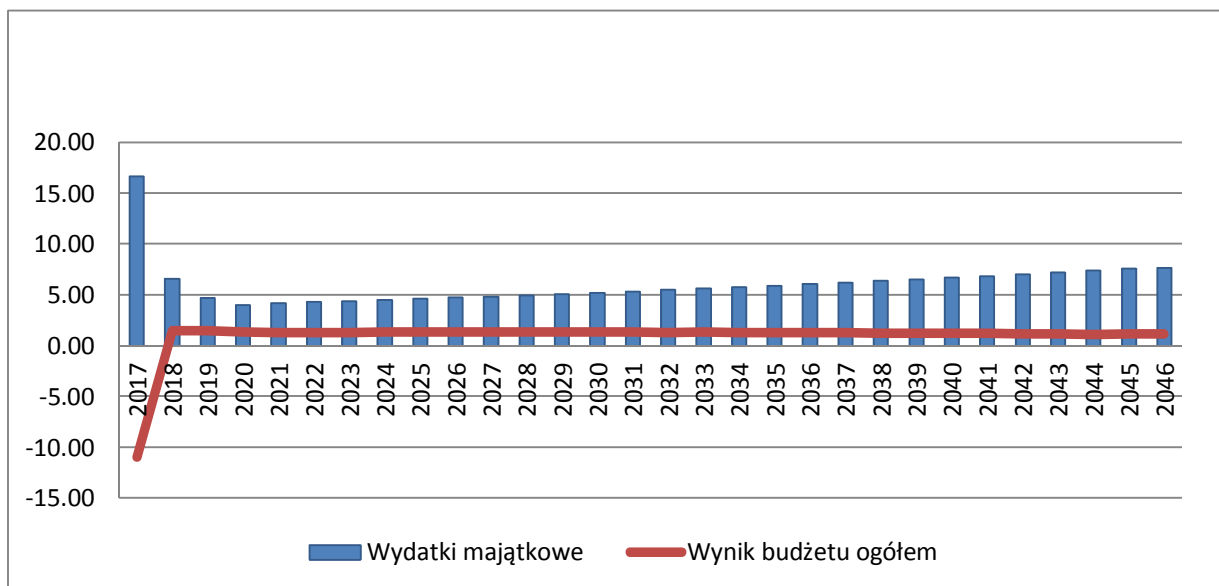
W obliczeniach (Tabela 55) zastosowano metodę projekcji trendu dochodów i wydatków zwaną metodą najmniejszych kwadratów. Służy ona do analizy dotychczasowych, tj. historycznych trendów zmian dochodów i wydatków z poszczególnych źródeł, a następnie przedłużania ich w przyszłość.

Należy jednak pamiętać, iż każdy kolejny rok ze względu na odległą perspektywę czasową obarczony jest stosunkowo większym błędem. Określenie linii trendu pozwoliło po jego zbadaniu - prognozować przyszłe dochody i wydatki. Znajomość trendu jest punktem wyjścia przyszłościowej projekcji, ewentualnie dalszej kalkulacji. Poniższy wykres prezentuje prognozę do roku 2046 wydatków majątkowych, na które składają się m.in. wydatki na inwestycje drogowe, sieci wod-kan, czy infrastrukturę społeczną) w stosunku do dochodów i wydatków ogółem.

Wykres 26 Projektacja wydatków majątkowych gminy na tle dochodów i wydatków ogółem

Źródło: opracowanie własne

Wykres 27 Projektacja wydatków majątkowych gminy na tle wyniku budżetu gminy

Źródło: opracowanie własne

Zaleca się coroczne uszczegóławianie i modyfikację kalkulacji w oparciu o różne założenia do projekcji prognostycznych. Drogą do uszczegółowionego prognozowania w kolejnych latach będzie

przyrównywanie rzeczywistych danych do trendu i notowanie procentowych i wartościowych odstępstw.

Zakładając etapowe i sukcesywne zainwestowanie terenów rozwojowych gminy tj. położonych w zwartych strukturach zabudowy i na obszarach określonych w planach miejscowych, należy założyć, iż w pierwszej kolejności zainwestowane będą pierwsze z nich a następnie te drugie (także w etapach), co oznacza, że wydatki na infrastrukturę (stanowiące część wydatków majątkowych na inwestycje będą rozłożone w czasie i dostosowane do zainteresowania inwestorów konkretnymi obszarami). Zgodnie z założeniami powyżej, przyjęto że wydatki majątkowe obejmujące głównie wydatki na infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i społeczną, służącą realizacji zadań własnych gminy oraz potrzeb inwestycyjnych gminy wynikających z konieczności realizacji zadań własnych przyjmą do roku 2025 wartości zgodne z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Ciechanów, a następnie w latach 2026-2046 przyjęto wartość od 14%-16% ogółu wydatków budżetowych (jako wypadkowa sytuacji dochodowej gminy, jej dynamiki oraz przyjętej przez gminę strategii rozwoju i zagospodarowania przestrzennego, w tym zrealizowanych i planowanych inwestycji lokalnych i ponadlokalnych). W rzeczywistości będą one zapewne ulegać dużym wahaniom rocznym. **Na tej podstawie obliczono, że wydatki inwestycyjne na infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i społeczną w gminie Ciechanów w latach 2017-2046 wyniosą łącznie 182,69 mln złotych.** Budowa nowych dróg lub modernizacja istniejących wynikać będzie z bieżących potrzeb gminy. Zakłada się, że wydatki na drogi publiczne będą stanowić ok. 60 % wydatków na infrastrukturę. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Ciechanów budowa 1 m nowej drogi wyniesie 340 zł.

W związku z faktem, że obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej obejmują tereny o zrealizowanej sieci komunikacyjnej i infrastrukturze technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy nie będą one niosły za sobą skutków finansowych związanych z ich wykonaniem (budową).

Środki na realizację inwestycji z zakresu komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, które należą do zadań własnych gminy, pochodzić będą z budżetu oraz będą pozyskiwane m.in. w ramach strukturalnych funduszy na rozwój regionalny, pożyczek i kredytów preferencyjnych lub umów z innymi podmiotami. Limity wydatków budżetowych oraz wieloletnie plany inwestycyjne są każdorazowo ujęte w budżecie Gminy, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie finansów publicznych. Starania o pozyskanie środków strukturalnych funduszy na rozwój regionalny, pożyczek i kredytów preferencyjnych będą prowadzone samodzielnie przez gminę.

Realizacja inwestycji z zakresu komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, należącej do zadań własnych gminy, prowadzona będzie we współdziałaniu z innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi działającymi i inwestującymi na terenie Gminy, tak, aby zoptymalizować wydatki publiczne, np. koordynacja prac przy realizacji poszczególnych rodzajów uzbrojenia technicznego wraz z budową nawierzchni ulic.

Jako główne zasady realizacji inwestycji z zakresu komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, przyjmuje się uwzględnianie szeroko pojętego **interesu publicznego mieszkańców** oraz **rachunku ekonomicznego uwzględniającego efektywność inwestycji**, czyli wysokość nakładów przypadających na jednego mieszkańca korzystającego z wybudowanej infrastruktury.

Zgodnie z informacjami otrzymanymi z Urzędu gminy w perspektywie najbliższych lat (2019-2025), głównymi zadaniami inwestycyjnymi gminy w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej będą:

- budowa drogi relacji Ropele –Niestum, szacowany koszt inwestycji: 2000000,00 zł,
- budowa drogi relacji kolonia Chruszczewo- Gąski, szacowany koszt inwestycji: 2 500 000,00 zł,
- budowa Domu Strażaka w m. Rydzewo, szacowany koszt inwestycji: 2 500 000,00 zł (środki własne)
- budowa świetlicy w Rykaczewku, szacowany koszt inwestycji: 2 500 000,00 zł (zakupiono grunty pod inwestycje),
- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Gąski, szacowany koszt inwestycji: 7 000 000,00 zł,

- modernizacja dróg gminnych w miejscowościach Kargoszyn, Chruszczewo, Gąski, szacowany koszt inwestycji: 4 500 000,00 zł,
- budowa drogi Pieńki Niechodzkie, szacowany koszt inwestycji: 2 000 000,00 zł,
- budowa oświetlenia drogowego Rutki Głowice, Rutki Borki, Rutki Marszewice, Mieszki-Róźki, Mieszki- Bardony, Kownaty Żędowe, Modła, Chotum, szacowany koszt inwestycji: 1 500 000,00 zł.

Wszystkie ww. inwestycje finansowane będą ze środków własnych przy udziale funduszy europejskich, za wyjątkiem budowa Domu Strażaka w Rydzewie, który w całości ma być finansowany ze środków własnych.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Gmina Ciechanów zajmuje powierzchnię 14 054 ha.

Na terenie gminy zdecydowanie przeważają grunty należące do osób fizycznych (85,98%), w tym 82,55% to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Około 9% to grunty Skarbu Państwa poza użytkowaniem wieczystym. Najliczniejszą grupę stanowią w nich grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (8,14%). Porównując obszary leśne pod względem zajmowanej powierzchni, można zauważyć, iż lasów prywatnych jest nieco więcej niż lasów państwowych (różnica wynosi około 314 ha). 2,28% gruntów należy do gmin i związków międzygminnych (z wyłączeniem gruntów w użytkowaniu wieczystym oraz przekazanych w użytkowanie wieczyste), a 1,25% to grunty rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Pozostałe grupy własności, tj. grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym, grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste, grunty powiatów oraz województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, oraz grunty spółek prawa handlowego zajmują ok. 212 ha (1,51%).

Szczegółowe zestawienia zawierają poniższe tabele.

Tabela 56 Struktura własności gruntów gminy Ciechanów stan na dzień 1 stycznia 2018 r.

Grupa lub podgrupa rejestrowa	Wyszczególnienie wchodzące w skład grupy	Powierzchnia ogólna gruntów [ha]	Udział [%]
Grunty SP poza użytkowaniem wieczystym	wchodzące w skład zasobu Agencji Własności Rolnej SP	8	0,06
	w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego LP	1144	8,14
	wchodzące w skład zasobu nieruchomości SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	52	0,37
	grunty SP pokryte wodami powierzchniowymi	21	0,15
	grunty SP przekazane organom, które wykonują zadania zarządcze w stosunku do dróg publicznych	38	0,27
Razem		1263	8,99
Grunty SP w użytkowaniu wieczystym	grunty SP w użytkowaniu wieczystym os. fizycznych	23	0,16
	grunty SP w użytkowaniu wieczystym państwowych os. prawnych	31	0,22

Grupa lub podgrupa rejestrowa	Wyszczególnienie wchodzące w skład grupy	Powierzchnia ogólna gruntów [ha]	Udział [%]
	grunty SP w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	7	0,05
	Razem	61	0,43
Grunty gmin i zw. międzygm. z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie wieczyste	grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów poniżej	150	1,07
	przekazane w trwały zarząd gminnym jedn. organ. I związków międzygminnych	1	0,01
	przekazane w trwały zarząd organom i jednostkom org. Wykonującym zadania zarządców dróg	169	1,20
	Razem	320	2,28
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	grunty w użytkowaniu wieczystym gminnych osób prawnych	31	0,22
	Razem	31	0,22
Grunty osób fizycznych	wchodzące w skład gospodarstw rolnych	11601	82,55
	nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	483	3,44
	Razem	12084	85,98
Grunty spółdzielni	grunty, które są własnością roln. spółdzielni prod.	175	1,25
	Razem	175	1,25
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie wieczyste	gr. powiatów przekazane organom które wykonują zadania zarządcze w stosunku do dróg powiatowych	51	0,36
	Razem	51	0,36
Grunty województwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	grunty województwa przekazane organom które wykonują zadania zarządcze w stosunku do dróg wojewódzkich	1	0,01
	Razem	1	0,01
Grunty będące przedmiotem własności i władania spółek prawa handlowego i innych osób niewymienionych wcześniej	spółek prawa handlowego	67	0,47
	pozostałe grunty z tej grupy	1	0,01
	Razem	68	0,48
RAZEM	powierzchnia ewidencyjna	14 054	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Gminy w Ciechanowie, styczeń 2018

Zgodnie z danymi GUS za rok 2016 ok. 334 ha gruntów na obszarze gminy Ciechanów stanowi mienie komunalne, z czego 280 ha wchodzi w skład gminnego zasobu nieruchomości.

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBYNYCH

12.1 OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY

Z wymienionych w Art.6 Ustawy o ochronie przyrody - form ochrony przyrody (poza ochroną gatunkową) na terenie gminy Ciechanów występują: 2 obszary chronionego krajobrazu oraz 8 pomników przyrody.

12.1.1. Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy znajdują się 2 obszary chronionego krajobrazu:

- **Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu** położony jest na terenie Wysoczyzny Ciechanowskiej, Doliny rzeki Wkry oraz Niziny Mazowieckiej. Jest to obszar o charakterze wybitnie rolniczym, z nielicznymi lasami i zadrzewieniami. Cenniejsze fragmenty lasów są chronione w rezerwatach, m. in: Dziektarzewo i Gołuska Kępa - gdzie chronione są fragmenty lasu mieszanego porastającego skarpe rzeki Wkry.
Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.
Powierzchnia obszaru wynosi 97910,40 ha, z czego ok. 5,2% leży w północno-zachodniej części gminy Ciechanów. Swoim zasięgiem obejmuje także gminy: Baboszewo, Gliniojeck, Raciąż (gmina wiejska), Raciąż (gmina miejska), Sochocin, Nowe Miasto, Siemiątkowo, Ojrzeń, Joniec, Biezuń, Strzegowo, Sońsk, Stupsk, Radzanów, Nasielsk, Regimin.
Obszar został utworzony w 1990 r. Uchwałą Nr 59/X/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ciechanowie z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa ciechanowskiego (Dz. Urz. z 1990 r. Nr 8, poz. 66) oraz Rozp. Nr 61 Woj. Maz. z dnia 24-07-2002 (Dz. U. Woj. Maz. Nr 203 poz. 4939). Aktem prawnym obecnie regulującym ochronę tego obszaru jest Rozporządzenie Nr 24 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 25 kwietnia 2005 r. nr 91, poz. 2456) wraz ze zmianami²⁰ w zakresie określonym w art. 23 ust. 1 oraz art. 24 ustawy o ochronie przyrody.
- **Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu** położony jest na terenie Wzniesienia Mławskiego. Krajobraz obszaru charakteryzuje się obecnością wyrazistych form (wzgórz) kemowych i morenowych, których wysokość dochodzi do 200 m n.p.m.
Powierzchnia obszaru wynosi 19547,70 ha, z czego ok. 3,5% leży na północno-wschodniej części gminy Ciechanów. Swoim zasięgiem obejmuje także gminy: Dzierzgowo, Czernice Borowe, Opinogóra Górna, Stupsk, Grudusk, Regimin.

20 Zmiany wynikają z Rozporządzenia Nr 12 Wojewody Mazowieckiego z dnia 3 kwietnia 2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2007 r. Nr 67, poz. 1527) oraz następujących Uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego: Nr 34/13 z dnia 18 lutego 2013 r. (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 2486, Nr 6/17 z dnia 24 stycznia 2017 r. (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 1183), Nr 143/17 z dnia 27 września 2017 r. (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 8795), Nr 65/18 z dnia 22 maja 2018 r. (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 5672) oraz Nr 26/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 13181).

Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu również obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar został utworzony w 1990 r. Uchwałą Nr 59/X/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ciechanowie z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa ciechanowskiego (Dz. Urz. z 1990 r. Nr 8, poz. 66). Aktem prawnym obecnie regulującym ochronę tego obszaru jest Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 25 kwietnia 2005 r. Nr 91, poz. 2453) wraz ze zmianami²¹ w zakresie określonym w art. 23 ust. 1 oraz art. 24 ustawy o ochronie przyrody.

Warunki zagospodarowania terenów określają rozporządzenia powołujące.

12.1.2. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Ciechanów występuje 9 pomników przyrody – stanowią je pojedyncze drzewa oraz grupy drzew. Szczegółowe dane dotyczące pomników przyrody zawiera poniższa tabela.

Tabela 57 Pomniki przyrody na terenie gminy Ciechanów²²

Lp.	Nazwa pomnika przyrody (opis)	Data ustanowienia	Obowiązująca podstawa prawna	Lokalizacja	Obwód na wysokości 1,3 m / wysokość	Uwagi
1	Drzewo - Wiąz szypułkowy	1981-09-07	Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 sierpnia 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ciechanowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 152, poz. 5333 z dnia 7.09.2008 r.)	Rutki Marszewice Działka nr 26/1	Ob.118cm Wys.18m	
2	Drzewo - Jesion wyniosły	1981-11-20	Jw.	Gołoty Działka nr 3408/2, po prawej stronie drogi Nużewo - Gołoty, przy wjeździe do wsi w sąsiedztwie byłej gajówki	Ob. 196cm Wys.19m	

21 Zmiany wynikają z Uchwały Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r. zmieniająca niektóre rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego dotyczące obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 2486) oraz Uchwały Nr 237/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2017 r. zmieniająca rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego w sprawie Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 10822).

22 W związku ze zmianami na stronie Centralnego rejestru form ochrony przyrody, po etapie wyłożenia do publicznego wglądu zaktualizowano dane zawarte w tabeli. Właściwy organ jest w trakcie prac nad sprostowaniem niektórych danych, między innymi związanych z uwaga do studium dotycząca pomnika przyrody w Pęczcinie.

Lp.	Nazwa pomnika przyrody (opis)	Data ustanowienia	Obowiązująca podstawa prawna	Lokalizacja	Obwód na wysokości 1,3 m / wysokość	Uwagi
3	Grupa 3 drzew - Dęby szypułkowe	1983-12-31	Jw.	Nużewo Działka nr 143, teren parku zabytkowego przy ścieżce od wjazdu (od strony wsi) do dworku	Ob.116cm Wys.22m Ob.104 cm Wys.22m Ob. 152 cm Wys.21m	
4	Lipa drobnolistna	1977-03-18	Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego wydanych przez dotychczasowych wojewodów (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 1999 r. Nr 10, poz. 92) wraz ze zmianami	Chotum Drzewa rosną na terenie przy Kościele, parafia Rzymsko-Katolicka, działka ewidencyjna nr 70	Ob. 118cm Wys.18m	Grupa drzew 6 lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>), o wymiarach: obwód: 340 cm, 300 cm, 326 cm, 340 cm, 270 cm, 520 cm i wysokości 26 m, 25 m, 22 m, 23 m, 21 m, 23 m. W 1991 r. zniesiono ochronę z jednego drzewa o obwodzie 270 cm. W 2010 r. zniesiono ochronę z jednego drzewa. W 2014 r. zniesiono ochronę z dwóch drzew o obwodach 340 cm i 430 cm. W 2015 r. zniesiono ochronę z jednego drzewa o obwodzie 380 cm.
5	Drzewo - Lipa drobnolistna	2008-09-23	Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 sierpnia 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ciechanowskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 152, poz. 5333 z dnia 7.09.2008 r.)	Rutki Głowice Działka nr 18/4 przy skrzyżowaniu dróg	Ob.124cm Wys.21m	
6	Drzewo - Dąb szypułkowy	1981-09-07	Jw.	Rutki Borki Działka nr 323	Ob.140cm Wys.23m	
7	Grupa 13 drzew - Lipa drobnolistna	1978-04-11	Jw.	Niestum teren parku działki nr 69 i 70/4	Ob. 250-340 Wys.19m	
8	Drzewo - Dąb szypułkowy	1994-03-15	Jw.	Nadleśnictwo Ciechanów, Leśnictwo Sulerzyż, Uroczysko	Ob.193cm Wys.21m	

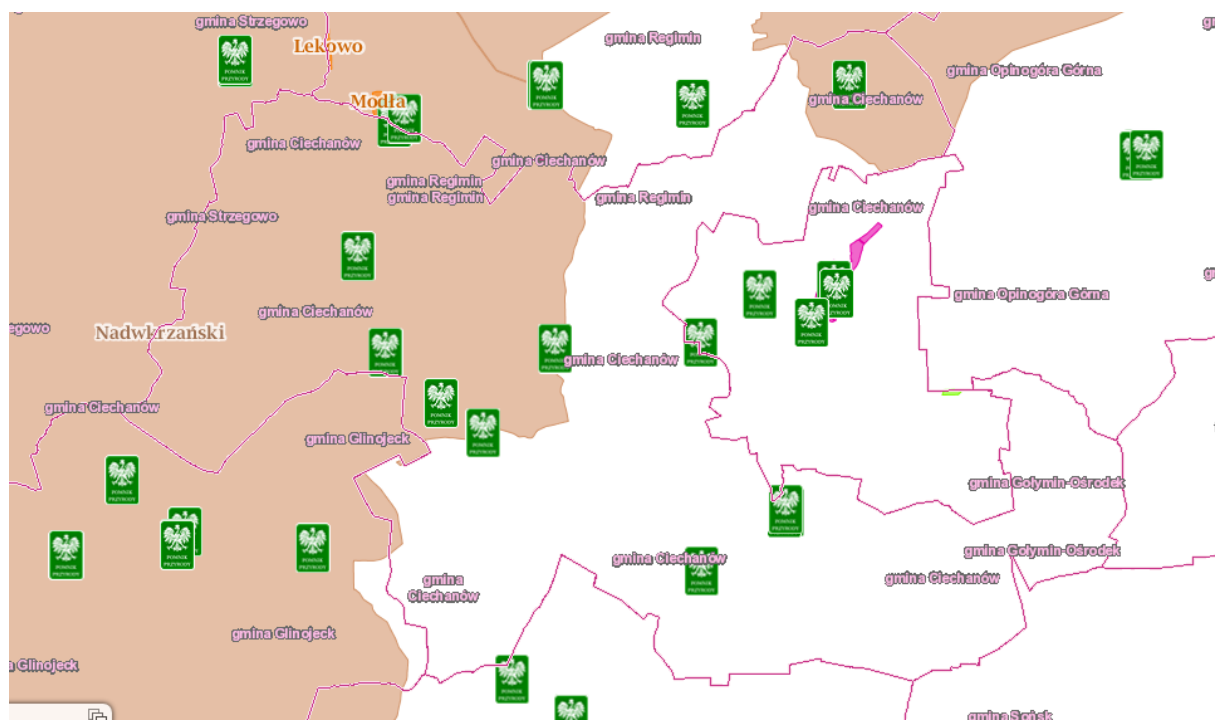
Lp.	Nazwa pomnika przyrody (opis)	Data ustanowienia	Obowiązująca podstawa prawna	Lokalizacja	Obwód na wysokości 1,3 m / wysokość	Uwagi
				Sulerzyż, oddz. 168A h(234i)		
9	Drzewo - Dąb szypułkowy - Quercus robur	2008-09-23	Jw.	Nużewo Działka nr 137 zachodnia strona działki, dawniej granica parku dworskiego	Wysokość [m]: 21 Pierśnica [cm]: 419	

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody oraz dane z UG Ciechanów

W sąsiedztwie pomników przyrody obowiązują ograniczenia i zakazy wynikające z aktów ustanawiających, które również są uwzględnione w obowiązującej ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (art. 45), natomiast nie obowiązują zakazy wynikające z aktu ustanawiającego pomnik przyrody, które nie są uwzględnione w ww. przepisie ustawy, jak również nie mają zastosowania zakazy wymienione w art. 45 ustawy, które nie figurują w akcie prawa miejscowego. Wskazano jest, aby Gmina dążyła do uregulowania stanu prawnego pomników przyrody w celu dostosowania do obowiązujących przepisów.

12.1.3. Obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Na terenie gminy Ciechanów nie występują obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną prawną.

Rysunek 10 Istniejące formy ochrony przyrody na terenie gminy Ciechanów

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

12.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPowODZIOWEJ

Na terenie gminy Ciechanów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary te zostały opisane w rozdziale 5.2 niniejszego studium.

12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW

12.3.1. Obiekty i obszary prawnej ochrony konserwatorskiej

W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich:

- uzgadnianie zamierzeń i działań inwestycyjnych, w trybie przepisów odrębnych, z organem ds. ochrony zabytków;
- uzyskanie pozwolenia organu ds. ochrony zabytków dla wszelkich działań inwestorskich realizowanych w obiektach i na nieruchomościach wpisanych do rejestru zabytków.

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków nieruchomych zamieszczono poniżej.

Tabela 58 Wykaz obiektów nieruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ciechanów

L.p.	Obiekt	Adres	Numer działki
1	kościół filialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej	Chotum 46a	70
2	dawny dwór drewniany	Nużewo 40	143
3	pozostałości parku	Rydzewo	93, 94, 226
4	dwór murowany wraz z parkiem	Ujazdowo 23	53
5	pozostałość dawnej szkoły rolniczej wraz z parkiem	Sokolówek, ul. Parkowa 1	178/1
6	leśniczówka	Bardonki 1	3398/1
7	park dworski	Niestum	69
8	Dom Ludowy	Nużewko 3	118
9	zbiorowa mogiła żołnierska	Rzeczki-Wólki	85

Na terenie gminy nie znajdują się stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z FUNKCJONOWANIA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

13.1.1. Układ drogowy

Gmina Ciechanów charakteryzuje się dogodnym położeniem geograficznym i tranzytowym. Gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania krajowego układu drogowego województwa mazowieckiego. Za powiązania ponadlokalne gminy odpowiadają głównie drogi krajowe i wojewódzkie. Drogi powiatowe, odgrywające kluczową rolę w powiązaniach lokalnych, wymagają przebudowy, ponieważ często nie spełniają wymagań technicznych. W gminie Ciechanów przewiduje się, iż rola transportu drogowego będzie wzrastać w najbliższych latach. Będzie to skutkowało bezpośrednim wzrostem natężenia ruchu drogowego.

Pod względem funkcjonalnym drogi publiczne można podzielić na drogi krajowe i wojewódzkie służące ponadlokalnym potrzebom komunikacyjnym oraz sieć dróg powiatowych i gminnych, zabezpieczające miejscowe potrzeby komunikacyjne, uzupełniane w tym zakresie przez drogi wewnętrzne, zakładowe dojazdowe do gruntów rolnych i lasów.

Układ drogowy gminy Ciechanów składa się z 205,7 km dróg publicznych, w tym:

- dróg krajowych: nr 50 i nr 60, o łącznej długości około 13,4 km;
- dróg wojewódzkich: nr 615, nr 616, nr 617, o łącznej długości około 5,3 km;
- dróg powiatowych o łącznej długości około 50,1 km;
- dróg gminnych o łącznej długości 136,9 km.

Przez teren gminy przechodzą następujące drogi krajowe i wojewódzkie:

- **Droga krajowa (DK) nr 50** o przebiegu Ciechanów - Płońsk - Wyszogród - Sochaczew - Żyrardów - Mszczonów - Grójec - Góra Kalwaria - Kołbiel - Mińsk Mazowiecki - Łochów - Ostrów Mazowiecka; stanowi ważny element łączący teren gminy z krajowym systemem transportowym. W całości przebiega przez teren województwa mazowieckiego tworząc niepełny pierścień wokół aglomeracji warszawskiej w odległości od 30 do ponad 80 km od centrum Warszawy. Droga rozpoczyna się w Ciechanowie, potem przechodzi w okolicach Płońska, Wyszogrodu, Sochaczewa, Żyrardowa, Mszczonowa, Grójca, Góry Kalwarii, Kołbieli, Mińska Mazowieckiego, Stanisławowa, Łochowa i kończy swój bieg na obwodnicy Ostrowi Mazowieckiej.
- **Droga krajowa nr 60** o przebiegu Kutno - Gostynin - Płock - Ciechanów - Maków Mazowiecki - Ostrów Mazowiecka; droga ta posiada międzynarodowe znaczenie gospodarcze realizując połączenia w kierunku wschód - zachód, prowadząc ruch tranzytowy z Europy Wschodniej do krajów Europy Zachodniej. W miejscowości Ostrów Mazowiecka droga ta krzyżuje się z drogą krajową nr 18 Warszawa - Radzymin - Wyszaków - Zambrów, Białystok - Sokółka - Kuźnica Białostocka - granica państwa, a w miejscowości Drobin (pow. płocki) z drogą nr 10 Szczecin - Stargard Szczeciński - Wałcz - Piła - Bydgoszcz - Toruń - Lipno - Sierpc - Płońsk. DK60 ma duże znaczenie regionalne, stanowi uzupełnienie podstawowej sieci drogowej państwa, łącząc szereg miast powiatowych z siecią najważniejszych dróg krajowych państwa. Odcinek drogi w okolicy miasta Ciechanowa został wyremontowany w latach 2006-2007. Miasto Ciechanów w swoich dokumentach planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zakłada budowę wewnętrznej obwodnicy Ciechanowa (zrealizowana) oraz budowę zewnętrznej obwodnicy Ciechanowa w ciągu

DK60²³. Zadanie to widnieje w obowiązującym planie zagospodarowania woj. Mazowieckiego. Dla przedmiotowej obwodnicy opracowana została, na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie, „Koncepcja programowa obejścia Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60” (sierpień 2002r). Zaprojektowano drogę w klasie GP o przekroju jednojezdniowym. Zgodnie z informacją uzyskaną od zarządcy drogi plany te są archiwalne i nieaktualne, a także, że jeżeli prace nad obejściem Ciechanowa zostaną w przyszłości wznowione, odbywać się to będzie wg. aktualnie obowiązujących procedur.

- **Droga wojewódzka (DW) nr 615** o przebiegu Mława-Ciechanów. Droga biegnie przez miejscowości Trzcianka, Stupsk, Konopki, Pniewo Wielkie, Pniewo-Czeruchy, Lekowiec, Pawłowo, Chruszczewo. Według Planu rozwoju sieci dróg wojewódzkich na lata 2016-2026 zaliczona została jako droga priorytetowa, według podziału funkcjonalno- technicznego.
- **Droga wojewódzka nr 616** o przebiegu Rembielin- Ciechanów. Droga przebiega przez miejscowości Krzynowłoga Mała, Rzęnowo, Grudusk, Niestum. Według Planu rozwoju sieci dróg wojewódzkich na lata 2016-2026 zaliczona została jako droga uzupełniająca, według podziału funkcjonalno- technicznego. Droga przenosi mały ruch, pełni rolę marginalną i nie ma większego wpływu na sieć drogową. Droga jest łącznikiem pomiędzy małymi celami podróży, a drogami krajowymi i wojewódzkimi.
- **Droga wojewódzka nr 617** o przebiegu Przasnysz- Ciechanów. Droga przebiega przez miejscowości Golany, Turowo, Łaguny, Wola Wierzbowska, Kołaki-Budzyno, Rąbież, Dzbonie, Przedwojowo. Według Planu rozwoju sieci dróg wojewódzkich na lata 2016-2026 zaliczona została jako droga priorytetowa, według podziału funkcjonalno- technicznego.

W dalszej kolejności w układzie drogowym gminy istotne są **drogi powiatowe (DP)**. Drogi powiatowe zapewniają spójność sieci drogowej, uzupełniają powiązania zewnętrzne, odgrywające kluczową rolę w powiązaniach lokalnych oraz służą wewnętrznym potrzebom komunikacyjnym gminy. Należą do nich:

²³ W 2000 r. zostało opracowane „Studium techniczno-ekonomiczne obwodnicy Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60”. Zaproponowano 5 wariantów obwodnicy Ciechanowa: trzy po południowej i dwa po północnej stronie miasta oraz wariant 6., powstały w wyniku konsultacji z przedstawicielami władz lokalnych. Przeanalizowano również możliwość wykorzystania planowanej przez miasto Ciechanów i zarezerwowanej w MPZP wewnętrznej obwodnicy miejskiej.

W dniu 10 maja 2001 r. odbyło się posiedzenie Zespołu Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych (ZOPI) przy Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych - Oddział Centralny w Warszawie, na którym poddano ocenie „Studium techniczno-ekonomiczne obwodnicy Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60”.

W wyniku dyskusji nad przedstawionymi rozwiązaniami podjęto następujące ustalenia:

- w perspektywie najbliższych min. 10 lat budowa obwodnicy Ciechanowa jest niecelowa z uwagi na bardzo niską efektywność ekonomiczną;
- z zaproponowanych przez autorów wariantowych przebiegów obwodnicy Ciechanowa jako najwłaściwszy uznaje się przebieg według wariantu 6;
- dla wariantu tego należy opracować w zakresie umożliwiającym dokonanie zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego „Uproszczoną koncepcję obwodnicy Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60”;
- opracowanie należy rozszerzyć o „Uproszczoną koncepcję obwodnicy Gumowa”; „Studium techniczno-ekonomiczne obejścia Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60” zostało zatwierdzone przez GDDKiA protokołem nr BPI ZK/4117/13/Wa/15/2002 z dnia 5 czerwca 2002 r.

Realizując ustalenia ZOPI, opracowano w 2003 r. „Koncepcję programową obejścia Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60”. W dniu 3 września 2003 r. odbyło się posiedzenie Zespołu Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych (ZOPI) przy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Warszawie oceniające powyższe opracowanie. Po omówieniu przyjętych w opracowaniu rozwiązań ze szczególnym zwróceniem uwagi na efektywność ekonomiczną inwestycji wynoszącą zaledwie 11,85% ZOPI podjęło decyzję, że budowa obwodnicy Ciechanowa w perspektywie najbliższych kilkunastu lat jest niecelowa.

- droga nr 2421W relacji Nasielsk- Gąsocin- Ciechanów,
- droga nr 1240W relacji Ciechanów- Modła- Niedzbórz- Drogiszka- Dalnia,
- droga nr 1239W relacji Ciechanów- Ropele- Karniewo- Jarluty- Regimin,
- droga nr 1221W relacji Niechodzin- Nużewko- Baby,
- droga nr 1241W relacji Ciechanów- Młock- Wola Młocka- Luszewo,
- droga nr 1217W relacji Ciechanów Romanowo,
- droga nr 1232W relacji Ościslowo- Sulerzyż- Chotum,
- droga nr 2351W relacji Unikowo- Modła- Sulerzyż,
- droga nr 1222W relacji Burkaty- Nasierowo- Pomorze.

Pozostałe drogi publiczne to drogi gminne. Zarządca dróg gminnych (Gmina Ciechanów) nie dokonał dotychczas ich klasyfikacji na klasy. Drogi gminne zostały zgodnie z obowiązującym prawem mogą być zaliczone do klasy L (lokalnej), D (dojazdowe) i wyjątkowo Z (zbiorcze).

Na części gminy występują drogi wewnętrzne i zakładowe, które obsługują tereny mieszkaniowe i aktywności gospodarczej oraz drogi dojazdowe do gruntów rolnych i lasów.

Przebiegi, kategorie i klasy dróg w stanie istniejącym przedstawiono na rysunku uwarunkowań. Przy klasyfikacji wykorzystano Zarządzenie Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad nr 45 z dnia 13.07.2015 r. w sprawie klas istniejących dróg krajowych oraz dane i informacje udostępniane przez zarządców dróg. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.2016.124 t.j.) przez klasę drogi rozumie się przyporządkowanie drodze odpowiednich parametrów technicznych, wynikających z jej cech funkcjonalnych. Zasadniczym problemem przy określaniu klas dróg istniejących jest bardzo częste niepełne dostosowanie parametrów technicznych tych dróg do funkcji przez nie pełnionych. Większy ruch i prowadzenie ruchu ponadlokalnego, szczególnie międzyregionalnego, wymagają lepszych parametrów technicznych i ograniczenia obsługi zagospodarowania – zmniejszenia dostępności do drogi.

Droga krajowa numer 50 i 60 zaliczone są do klasy dróg głównych ruchu przyspieszonego, oznaczane symbolem GP. Drogi w większości są zgodne z wymaganiami dla dróg tej klasy.

Droga wojewódzka numer 615 zaliczona jest do klasy dróg głównych oznaczonych symbolem G. Droga wojewódzka numer 616 zaliczona jest do dróg klasy zbiorczej, oznaczonej symbolem Z. Droga wojewódzka numer 617 zaliczona jest do dróg klasy głównych przyspieszonych, oznaczonych symbolem GP.

Drogi powiatowe zaliczone są w większości do dróg klasy lokalnej oznaczonej symbolem L. Droga numer 2421W zaliczona została do dróg klasy głównej oznaczonej symbolem G, natomiast droga 1240W do klasy zbiorczej, oznaczonej symbolem Z. Drogi powiatowe często nie spełniają warunków technicznych wymaganych dla poszczególnych klas. Drogi posiadają liczne wjazdy do pól i zagród oraz często mają niezadawalający stan nawierzchni.

Tabela 59 Drogi powiatowe w gminie Ciechanów

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość całkowita drogi (km)	Długość na terenie gminy (km)	Klasa techniczna drogi
1	2421W	Nasielsk- Gąsocin- Ciechanów	16,563	2,5	G
2	1240W	Ciechanów- Modła- Niedzbórz- Drogiszka- Dalnia.	11,378	11,4	Z
3	1239W	Ciechanów- Ropele- Karniewo- Jarluty- Regimin	21,709	4,7	L

4	1221W	Niechodzin- Nużewko- Baby	3,324	4,5	L
5	1241W	Ciechanów- Młock- Wola Młocka- Luszewo	18,916	4,3	L
6	1217W	Ciechanów- Romanowo	7,660	7,5	L
7	1232W	Ościstowo- Sulerzyż- Chotum	6,561	2,7	L
8	2351W	Unikowo- Modła- Sulerzyż	7,196	7,1	L
9	1222W	Burkaty- Nasierowo- Pomorze	8,742	5,4	L
SUMA			102,049	50,1	

Drogi gminne zaliczane są do klasy drogi lokalnej lub dojazdowej oznaczone symbolami L i D, zgodnie z rysunkiem studium. Stan dróg jest dobry.

Przyjęte kategorie odpowiadają pełnionym przez istniejące drogi funkcjom w układzie komunikacyjnym gminy, nie odpowiadają jednak często warunkom technicznym, jakim powinny odpowiadać drogi o tych kategoriach - nie spełniają stawianych im wymagań technicznych, dotyczących m.in. minimalnej szerokości jezdni, odstępów między kolejnymi skrzyżowaniami, dopuszczalnych nacisków osi pojazdów drogowych. Zły stan niektórych dróg wpływa niekorzystnie na bezpieczeństwo. W nawierzchni powstają szczeliny i koleiny, które świadczą o nieprzystosowaniu do istniejącego natężenia ruchu. W gminie brak jest ścieżek rowerowych i pasów ruchu wolnego, co w połączeniu z licznymi wjazdami do pól i zagród skutkuje dużą liczbą wypadków i kolizji drogowych.

Na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu wykonanego w 2015 roku na drogach krajowych, stwierdza się udział pojazdów ciężarowych w odniesieniu do ogólnego udziału pojazdów przedstawia się następująco (Tabela 60):

Tabela 60 Pomiary ruchu na drogach krajowych w gminie Ciechanów w 2015 roku

Lp.	Numer drogi	Odcinek	SDR 2015 poj./dobę	Udział pojazdów ciężarowych %
1	DK 50	CIECHANÓW-OJRZEŃ	6282	17 %
2	DK 60	GLINOJECK-CIECHANÓW	5766	37 %
3	DK 60	CIECHANÓW-GOŁYMIN	5667	41 %

Źródło: Generalny pomiar ruchu w 2015 r.

Na podstawie Przeglądu Pięcioletniego z 2015 roku określony został stan techniczny dróg wojewódzkich. DW 615 i 616 na odcinku przebiegającym przez terytorium gminy Ciechanów posiadają stan techniczny niezadawalający. DW 617 została sklasyfikowana jako droga w stanie dobrym i zadawalającym.

Według planu rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa Mazowieckiego na lata 2016-2026, średni dobowy ruch roczny na drogach wojewódzkich przedstawia się następująco:

- DW 615- 5000-9000 pojazdów na dobę,
- DW 616- 0-2000 pojazdów na dobę,

- DW 617- 2000-5000 pojazdów na dobę.

Porównanie pomiaru ruchu z lat 2010 i 2015 przedstawia zmianę SDRR na drogach wojewódzkich.

- DW 615- wzrost SDRR o 5-33%,
- DW 616- wzrost SDRR pozostał niezmienny (zmiana nie przekracza 5%),
- DW 617- wzrost SDRR o 5-33%.

Drogi wojewódzkie na terenie województwa mazowieckiego dostosowane są do poruszania się pojazdów o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 8 t (nośność drogi wynosząca 80 kN/oś). Wybrane odcinki posiadają obecnie podwyższoną nośność 19 – 100 kN/oś oraz 115 kN/oś. Nowe odcinki dróg wojewódzkich realizowane są jako drogi o nośności 115kN/oś, natomiast istniejące odcinki dróg są przebudowywane lub rozbudowywane do standardu 100 kN/oś lub 115kN/oś. Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich dąży do tworzenia całych ciągów drogowych oraz połączeń pomiędzy drogami krajowymi, tak by ruch ciężarowy mógł swobodnie przemieszczać się po sieci drogowej województwa mazowieckiego.

Maksymalny dopuszczalny nacisk na drogach wojewódzkich przedstawia się następująco:

- DW 615- 80 kN,
- DW 616- 80 kN. Ponadto na drodze znajduje się obiekt mostowy o nienormatywnej nośności,
- DW 617- 100 kN.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ciechanów przewiduje przedsięwzięcie modernizacji infrastruktury drogowej na lata 2016-2020. Projektem objęte zostaną sołectwa: Sokołówek, Rydzewo, Wola Pawłowska. Planowana jest modernizacja infrastruktury drogowej takiej jak: szlaki komunikacyjne prowadzące do budynków użyteczności publicznej między innymi świetlic wiejskich. Projekt ma za zadanie przyczynić się do rozwoju obszarów nim objętych, wyprowadzić je ze stanu kryzysowego.

Drogi gminne znajdują się pod zarządem Gminy Ciechanów. Część dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową, mimo że umożliwiają one obsługę jednostek osadniczych na terenie gminy. Drogi te są w złym stanie, który wymaga przeprowadzenia prac inwestycyjnych związanych z ich modernizacją, czy przebudową.

13.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Ciechanów przebiega linia kolejowa numer 9 relacji Warszawa Wschodnia Osobowa – Gdańsk Główny, która stanowi początkowy odcinek ciągu E65 Gdynia - Warszawa - Wiedeń - Rijeka (należący do VI paneuropejskiego korytarza transportowego, łączącego regiony nadbałtyckie z obszarami położonymi nad morzem Adriatyckim i na Bałkanach). Jest to linia zelektryfikowana, wielotorowa. W latach 2006-2014 linia została gruntownie zmodernizowana i przystosowana do prędkości 200 km/h dla pociągów pasażerskich. .

Zgodnie z obowiązującymi przepisami przy prędkości pociągów powyżej 160 km/h skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi powinny być dwupoziomowe. Na terenie gminy Ciechanów nie występują skrzyżowania jednopoziomowe. Przez obszar gminy przebiega około 5,5 km torów kolejowych. Dworzec kolejowy położony jest na terenie miasta Ciechanowa (w odległości ok. 1,50 km od Śródmieścia). W obszarze miasta znajduje się też przystanek Ciechanów Przemysłowy. Na obszarze gminy nie ma przystanków kolejowych.

13.1.3. Komunikacja publiczna autobusowa

Obsługę przejazdów w gminie zapewnia komunikacja autobusowa, obsługiwana jest przez Państwową Komunikację Samochodową (PKS) oraz Zakład Komunikacji Miejskiej w Ciechanowie (ZKM). Przebiegi linii pokrywają się z podstawowym układem komunikacyjnym gminy - realizowana jest drogami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi. Zapewnia połączenie jednostek osadniczych gminy z miastem Ciechanowem, Warszawą, Olsztynem, Toruniem, Płońskiem, Przasnyszem, Mławą, Ostrołką, Płockiem, Żurominem, a także z sąsiednimi gminami Dojazd do siedziby gminy, szkół, zakładów pracy i większości sołectw prowadzony jest przez PKS- Oddział w Ciechanowie. Miejscowości bezpośrednio sąsiadujące z miastem Ciechanów objęte są ponadto zasięgiem komunikacji autobusowej obsługiwanej przez Zakład Komunikacji Miejskiej w Ciechanowie – są to

między innymi: Kownaty-Borowe, Mieszki Wielkie, Nużewo, Nużewko, Kownaty Żędowe, Rutki Borki, Chruszczewo, Kargoszyn, Ropele, Niestum, Grędzice, Mieszki Bardony, Rzeczeki.

13.1.4. Transport ładunków

Przez teren gminy przebiega ważna w systemie komunikacyjnym droga krajowa nr 60 Kutno–Ciechanów – Ostrów Mazowiecka, którą odbywa się ruch tranzytowy z Europy Wschodniej do krajów Europy Zachodniej.

13.1.5. Ruch pieszy i rowerowy

Na podstawie Banku Danych Lokalnych określono, iż w gminie Ciechanów znajduje się 400 metrów ścieżek rowerowych. Występuje brak spójności ścieżek rowerowych. Ruch pieszy odbywa się na chodnikach na terenach zabudowanych i na jezdni na terenach niezabudowanych. Wiele obszarów posiada niewystarczającą liczbą ciągów pieszo-rowerowych.

Gminny Program Rewitalizacji przewiduje utworzenie edukacyjno-rekreacyjnego szlaku rowerowego. Szlak obejmie sołectwa: Sokołówek, Rydzewo, Wola Pawłowska. Realizacja przypada na lata 2016-2020. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano opracowanie koncepcji tras rowerowych na terenie Gminy Ciechanów. Projekt ma za zadanie poprawę stanu środowiska przyrodniczego poprzez zmniejszenie zjawiska niskiej emisji, zwiększenie estetyki przestrzeni publicznej, rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej, promocję walorów turystycznych gminy.

13.1.6. Parkowanie pojazdów

W gminie nie występują problemy z parkowaniem pojazdów.

13.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCHCZASOWYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM)²⁴ – zgodnie z opisem w rozdziale 10.1.1.

24 INFORMACJE ZAWARTE DO DNIA WEJŚCIA W ŻYCIE UCHWAŁY NR 22/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO Z DNIA 19 GRUDNIA 2018 R. W SPRAWIE PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO, a zmienione z związku z wejściem w życie przedmiotowej uchwały:

Kierunki rozwoju przestrzennego – Rozwój zagospodarowania przestrzennego województwa:

- Transport drogowy – odejście od promienistego modelu sieci transportowej, szczególnie drogowej, na rzecz układu koncentryczno-obwodowego. PZPWM zakłada budowę obwodnicy Ciechanowa w ciągu drogi krajowej nr 60 oraz dostosowanie jej do standardu klasy GP, tworząc „Wielką Pętlę Mazowska” m. in. z Płockiem, Ostrołęką, Siedlcami, Radomiem. Sieć dróg wojewódzkich wymaga również uzupełnienia o nowe odcinki na odcinku Ciechanów – Warszawa wzdłuż linii kolejowej E65 na kierunku Ciechanów – Nasielsk wzdłuż miejscowości Legionowo – Dębe – Nasielsk - Sońsk do drogi nr 632.

Wskazane w PZPWM inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przebiegające przez obszar gminy wiejskiej Ciechanów:

- Wykorzystanie przebiegu dróg wojewódzkich nr 544 i nr 617 do tworzenia Wielkiej Pętli Mazowska;
- Wykorzystanie przebiegu dróg wojewódzkich 618 + 615 - Wyszaków (DK 62) -Pułtusk - Ciechanów - Mława (DK 7) -wykorzystanie przebiegu drogi 618 Wyszaków - Pułtusk, obejście Pułtuska (DK 61), wykorzystanie przebiegu DW 618 Pułtusk – Gołymin-Ośrodek (z niezbędnymi obejściami), obejście Ciechanowa (DK 60) i wykorzystanie przebiegu DW 615 z niezbędnymi obejściami Wyszaków, Zatory, Pułtusk, Gołymin-Ośrodek, Ciechanów, Regimin, Stupsk, Szydłowo, Mława;

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze (SRWM) - przyjęta uchwałą Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.

Wizją SRWM sformułowana została w następujący sposób: *Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców. Celem głównym jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie.*

Adresowane dla rozwoju komunikacji jest cel strategiczny: Przestrzeń i transport, cel rozwojowy: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Kierunki działań:

- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;
- Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
- Udrożnienie system tranzytowego;
- Spójność wewnątrzregionalna – koncentracja na najbardziej zapóźnionych podregionach.

Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020 - przyjęta uchwałą nr III/9/76/07 Rady Powiatu Ciechanowskiego z dnia 28 grudnia 2007 roku.

Celem operacyjnym jest modernizacja i rozwój infrastruktury wiejskiej.

Strategia Rozwoju Gminy Ciechanów na lata 2014-2020 - przyjęta uchwałą Nr IX/52/15 Rady Gminy Ciechanów z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju gminy Ciechanów na lata 2014-2020.

Rozwój mieszkalnictwa przewiduje jako cel operacyjny poprawę dostępności komunikacyjnej i poziom bezpieczeństwa drogowego poprzez modernizacje i rozwój infrastruktury drogowej i około drogowej.

Rozwój turystyki przewiduje budowę ścieżek rowerowych i wyznaczanie szlaków turystycznych.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ciechanów²⁵ - przyjęty uchwałą nr XVIII/86/16 Rady Gminy Ciechanów z dnia 28 września 2016 r.

Zadaniem rewitalizacyjnym wynikającym z GPR jest między innymi modernizacja infrastruktury drogowej w sołectwie Sokołówek, Rydzewo, Wola Pawłowska i utworzenie edukacyjno-rekreacyjnego szlaku rowerowego w sołectwie Sokołówek, Rydzewo i Wola Pawłowska.

-
- Modernizację linii kolejowej E 65/C-E65 na odcinku Warszawa - Gdynia – obszar LCS Ciechanów Nasielsk, Świercze, Sońsk, Ciechanów, Regimin, Stupsk, Wiśniewo, Mława;
 - Modernizacja linii kolejowej E 65/C-E65 na odcinku Warszawa - Gdynia – w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/GSMR, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego Warszawa, Jabłonna, Legionowo, Chotomów, Nowy Dwór Mazowiecki, Pomiechówek, Nasielsk, Świercze, Sońsk, Ciechanów, Regimin, Stupsk, Wiśniewo, Mława.

²⁵ Program ten ma na celu rozwiązywanie zidentyfikowanych zjawisk koncentrujących się na zdegradowanych obszarach. Dokument został opracowany zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym oraz spełnia wymogi Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Instrukcji dotyczących przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnych Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ciechanów na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2017²⁶

Zadania ochrony środowiska wynikające z POŚ w zakresie komunikacji:

- Wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej;
- Tworzenie warunków do rozwoju komunikacji zbiorowej oraz budowa ścieżek rowerowych przy ciągach komunikacyjnych, optymalizacja prędkości ruchu na obszarach zabudowanych;
- Modernizacja dróg gminnych;
- Modernizacja dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych dróg.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ciechanów z późniejszymi zmianami²⁷

Studium określa w zakresie komunikacji problemy rozwoju gminy:

- niedostosowanie warunków technicznych dróg wszystkich kategorii do wymaganych parametrów technicznych, brak ścieżek rowerowych i pasów ruchu lokalnego przy drogach krajowych nr 60 i 50 oraz wojewódzkich 615, 616, 617;
- niski udział dróg gminnych o nawierzchni twardej i ulepszonej;
- przebieg drogi krajowej nr 60 o dużym natężeniu ruchu przez zabudowane tereny miejscowości Gumowo – brak obwodnicy.

Studium określa w analizie komunikacji mocne strony jako:

- dobrze rozwiniętą sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- korzystną sytuację jednostek osadniczych sąsiadujących z m. Ciechanowem w zakresie obsługi komunikacji lokalnej;
- dobrą obsługę ludności gminnej w zakresie dalekobieżnej komunikacji autobusowej i kolejowej - dworce PKP i PKS w Ciechanowie.

Słabe strony jako:

- nieodpowiednie warunki techniczne istniejących dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- uciążliwy przebieg drogi krajowej nr 60 przez tereny zabudowane miejscowości Gumowo – brak obwodnicy;
- brak pasa ruchu lokalnego i ścieżek rowerowych przy drogach krajowych i wojewódzkich.

Studium przewiduje m.in.:

- Rozwój usług dla podróżnych w otoczeniu drogi krajowej nr 60 Kutno – Ostrów Mazowiecka, drogi krajowej nr 50 Ciechanów – Płońsk i dróg wojewódzkich nr 615, 616 i 617;
- Poprawę warunków życia i pracy mieszkańców gminy w tym dostępu do urządzeń infrastruktury technicznej i społecznej.

²⁶ Stanowi rozwinięcie na poziomie lokalnym Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ciechanowskiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016 oraz Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego. Naczelną misją tego dokumentu jest dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia i pracy mieszkańców Ziemi Ciechanowskiej, w tym Gminy Ciechanów.

²⁷ Pierwsza zmiana została uchwalona dnia 25 stycznia 2008 r. uchwałą Nr XIV/67/08. Dnia 10 lipca 2008 r. Rada Gminy Ciechanów przyjęła uchwałą Nr XVII/102/08 w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów. Druga zmiana została zainicjowana uchwałą Nr XVII/116/12 Rady Gminy Ciechanów z dnia 22 czerwca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechanów w części obrębów Bielin, Nużewko i Mieszki Różki. Ww. uchwała została zmieniona uchwałą Nr XXI/133/12 z dnia 29 października 2012 r.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

14.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Ciechanów prowadzi Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ciechanowie Sp. z o.o.

14.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się za pośrednictwem

- gminnych ujęć wody oraz gminnej sieci wodociągowych,
- zakupu wody z miasta Ciechanowa pozyskiwanej z miejskich ujęć wody i rozprowadzanych miejską siecią wodociągową.

Gminny system zaopatrzenia w wodę oparty jest na następujących komunalnych ujęciach wód podziemnych:

- **ujęcie w Chotumi** – eksploatowane ujęcie wód podziemnych składa się z 2-óch studni głębinowych zlokalizowanych w miejscowości Chotum – studnia nr 1 o głębokości 38m i wydajności eksploatacyjnej 27m³/h i studnia nr 2 o głębokości 38m i wydajności eksploatacyjnej 20m³/h, w ilościach: $Q_{d\text{sr}} = 240 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{h\text{max}} = 22,5 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz $Q_{r\text{max}} = 131\,400 \text{ m}^3/\text{rok}$ ²⁸. Woda czerpana z ujęcia zasila następujące miejscowości: Chotum, Rydzewo, Wólka Rydzewska, Modła, Modelka, Gorysze, Wola Pawłowska, Baraki Chotumskie i Rajmundowo. Ujmowana woda jest dobrej jakości i nie wymaga uzdatniania;
- **ujęcie w Gumowie** – eksploatowane ujęcie wód podziemnych składa się z 2-óch studni głębinowych zlokalizowanych w miejscowości Gumowo – studnia nr 1 o głębokości 64,2m i wydajności eksploatacyjnej 52,5m³/h przy depresji do 9m i studnia nr 2 o głębokości 74m i wydajności eksploatacyjnej 20m³/h przy depresji do 6m, w ilościach: $Q_{\text{sr d}} = 250 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz $Q_{\text{max d}} = 300 \text{ m}^3/\text{d}$ ²⁹. Woda czerpana z ujęcia zasila następujące miejscowości: Gumowo, Kanigówek, Ujazdowo, Ujazdówek oraz Rykaczewo. Ujmowana woda wykazuje ponadnormatywne zawartości związków żelaza i manganu (pochodzenie tych związków jest naturalne, powiązane genetycznie z budową geologiczną warstwy wodonośnej) – wielkości te są redukowane w procesie uzdatniania dla wielkości określonych normami;
- **ujęcie w Sokołówku** – eksploatowane ujęcie wód podziemnych składa się z 2-óch studni głębinowych zlokalizowanych w miejscowości Sokołówek – studnia nr 1 o głębokości 58,5m i wydajności eksploatacyjnej 35,09m³/h i studnia nr 2 (o głębokości 63,5m i wydajności eksploatacyjnej 52,5m³/h, w ilościach: $Q_{\text{sr.s}} = 235 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{h\text{max}} = 22,5 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz $Q_{\text{max d}} = 306 \text{ m}^3/\text{d}$ ³⁰. Woda czerpana z ujęcia zasila następujące miejscowości: Sokołówek, Mieszki Rożki, Mieszki Wielkie, Mieszki Atle, Nużewko, Nużewo, Baby oraz Gołoty. Ujmowana woda zawiera w składzie ponadnormatywne zawartości związków żelaza i manganu i wymaga uzdatniania.

Bezpośrednie sąsiedztwo miasta Ciechanowa umożliwiło przyłączenie przylegających miejscowości do wodociągu miejskiego, w związku z czym miejscowości: Chruszczewo, Gąski,

²⁸ Decyzja Starosty Ciechanowskiego znak: RSD.6341.90.2014

²⁹ Decyzja Starosty Ciechanowskiego znak: RSD.6223/31-1/08

³⁰ Decyzja Starosty Ciechanowskiego znak: RSD.6223/2828-3/10

Grędzice - Rzeczeki, Kargoszyn, Niestum, Niechodzin, Kownaty Żędowe, Pęczcin, Prążewo, zaopatrywane są siecią wodociągową z miejskich ujęć wód:

- ujęcia Gostkowo – zlokalizowane w mieście Ciechanów i częściowo w dolinie rzeki Łydni na obszarze gminy Ciechanów. Na powierzchni około 35 ha znajduje się 12 studni głębinowych oddalonych od stacji wodociągowej (ul. Gostkowska) o około 1,5 km. Głębokość tych odwiertów waha się od 37 m do 63 m p.p.t. Teren ujęcia jest wygradzony i posiada wyznaczoną strefę ochrony bezpośredniej. Strefa ochrony pośredniej jest w trakcie wznowienia. Uwarunkowania hydrogeologiczne wskazują na potrzeby dalszego zachowania strefy pośredniej. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne tego ujęcia wynoszą 400 m³/h (9 600 m³/d). Woda z ujęcia kierowana jest na wspólną z ujęciem Kalisz-Przedwojewe (zlokalizowane na terenie gminy Opinogóra Górna i Regimin) stację uzdatniania o wydajności 500 m³/h zlokalizowaną w Ciechanowie przy ul. Gostkowskiej. Ujęcia posiadają pozwolenie wodnoprawne z 9 stycznia 2009 r. (ważne 10 lat) na łączny pobór wody w ilości 13 000 m³/dobę, w tym z ujęcia Gostkowo – 9 620 m³/d.
- ujęcie ul. Tysiąclecia – składa się z dwóch studni wierconych, pracujących przemiennie. Zatwierdzone zasoby tego ujęcia wynoszą 663 m³/d. Wg pozwolenia wodnoprawnego (ważne do 21.12.2025 r.) dopuszcza się pobór wody w ilości 663 m³/dobę. Pobierana woda kierowana jest na stację uzdatniania o wydajności 1.265 m³/dobę (53,0 m³/h) zlokalizowaną przy ul. Tysiąclecia. Stacja ta zasila wodociąg lokalny zaopatrujący odbiorców z miasta Ciechanów (osiedle „Zachód” i częściowo z ul. Płockiej m. Ciechanów), a także wsi Pęczcin, gm. Ciechanów. Dla ww. ujęć jest wyznaczona i wygradzona strefa ochrony bezpośredniej. Natomiast strefa ochrony pośredniej jest w trakcie wznowienia. Uwarunkowania hydrogeologiczne wskazują na potrzeby dalszego zachowania strefy pośredniej.

Niektóre podmioty dysponują własnymi ujęciami wód wglębnych. Do największych należy zaliczyć RSP w Kownatach Żędowych, wysypisko w Woli Pawłowskiej, POHZ w Niestumiu, ROLBUD w Chruszczewie oraz zakładowe ujęcia dla firmy Cedrob S.A. w Ujazdówku.

Dodatkowo szacuje się, że ze studni kopanych korzysta około 25% ludności gminy.

Wszystkie ujęcia wód posiadają strefy ochrony bezpośredniej. Dla ujęć nie zostały wyznaczone strefy ochrony pośredniej.

Na teren gminy Ciechanów swoim zasięgiem zahaczają strefy ochrony pośredniej 2 ujęć wód podziemnych z gmin sąsiednich, które aktualnie są w trakcie wznawiania, mianowicie są to strefa ochrony pośredniej ujęcia:

- Kalisz – zlokalizowane w gminie Opinogóra,
- Gostkowo – zlokalizowane w mieście Ciechanów i częściowo w gminie Ciechanów.

Na rysunku w skazano proponowane tereny ochrony bezpośredniej ujęcia wody w Gostkowie (zgodnie z terenem ujęcia wody wyznaczonym przez ogrodzenie) oraz strefy ochrony pośredniej ww. ujęć wody, zgodnie z dokumentacjami hydrogeologicznymi ustalającymi zasoby eksploatacyjne ww. ujęć wód, które zostały złożone wraz ze stosownymi wnioskami ZWiK w Ciechanowie Sp. z o.o. do Wojewody, jako organu ustanawiającego strefy ochrony pośredniej w drodze aktu prawa miejscowego. W/w gminne ujęcia wód podziemnych eksploatowane są na podstawie pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody udzielonych Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji w Ciechanowie Sp. z o.o.:

- decyzją Starosty Ciechanowskiego z dnia 04.09.2014 r. znak: RSD.6341.90.2014 - pozwolenie ważne do 4 września 2024 r.;
- decyzją Starosty Ciechanowskiego z dnia 10.11.2008 r. znak: RSD.6223/31-1/08 - pozwolenie ważne do 10.11.2018 r.;
- decyzją Starosty Ciechanowskiego z dnia 10.01.2011 r. znak: RSD.6223/28-3/10 – pozwolenie ważne do 10.01.2031 r.

Podstawowe elementy układu wodociągowego gminy Ciechanów tj. ujęcia wód, stacja uzdatniania, zapewniają odbiorcom dostawę odpowiedniej ilości i jakości wody.

Długość sieci wodociągowej wynosi 171,2 km i podłączonych jest do niej 1785 budynków mieszkalnych (indywidualnych i zbiorowych).

Z sieci wodociągowej w roku 2016 korzystało 6 093 osób czyli 87% mieszkańców gminy. Na koniec 2016 r. zużycie wody dostarczanej wodociągami na jednego mieszkańca gminy wynosiło 34,3 m³. Pobór wody dostarczanej do gospodarstw domowych wynosił 208 990 m³.

Woda pitna ze wszystkich opisanych powyżej źródeł zaopatrzenia jest systematycznie badana, zgodnie z częstotliwością ustaloną przez PSSE.

14.1.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków

Na obszarze gminy Ciechanów odprowadzanie ścieków opiera się na zbiornikach bezodpływowych i wywozie ścieków wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego miejskiej oczyszczalni ścieków oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków. Na koniec 2016 r. w gminie istniało 1 320 zbiorników bezodpływowych oraz 89 przydomowych oczyszczalni. Jedynie wieś Kargoszyn podłączona jest do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej, a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w mieście Ciechanów.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 8,5 km i jest do niej podłączonych 142 budynków mieszkalnych (indywidualne i zbiorowe). Z sieci kanalizacyjnej w roku 2016 korzystało 640 mieszkańców gminy. Na koniec 2016 r. za pośrednictwem kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni odprowadzono 18 dam³ ścieków. Sieć kanalizacyjna zlokalizowana jest w Kargoszynie. Planuje się budowę sieci w miejscowości Chruszczewo.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej w pierwszej kolejności jest konieczne w północnej części gminy ze względu na ochronę ujęcia wód podziemnych „Gostków” i „Przedwojewo - Kalisz”. Należy rozważyć przyłączenie miejscowości sąsiadujących z miastem do kanalizacji miejskiej, szczególnie Kargoszyna, Chruszczewa, Niestumia, Pęcicina i Prządewa.

Starosta Ciechanowski udzielił firmie CEDROB S.A. pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do oczyszczania ścieków zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 199/3 obręb Ujazdówek:

- decyzja Starosty Ciechanowskiego z dnia 19.06.2015 r. znak: RSD.6222.17.2014 oraz zmiana decyzji z dnia 8.06.2016 r. znak: RSD.6222.1.2016 – na wprowadzenie do rzeki Łydyni, wylotem zlokalizowanym w km 23+235 oczyszczonych ścieków przemysłowych w ilości $Q_{dśr} = 6\ 000\ m^3/d$, $Q_{hmax} = 376\ m^3/d$ oraz $Q_{max} = 2\ 160\ 000\ m^3/rok$.

Oczyszczalnia ta pracuje na potrzeby istniejącego obiektu produkcyjnego (ubojnia drobiu nr 1 i ubojnia drobiu nr 2 oraz zakład filetowania).

14.2. GOSPODARKA ODPADAMI

W czasie procedowania niniejszego studium, przyjęto nowy Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego (po etapie wyłożenia do publicznego wglądu)³¹. Gospodarkę odpadami

³¹ INFORMACJE ZAWARTE W NINIEJSZYM ROZDZIALE DO DNIA WEJŚCIA W ŻYCIE UCHWAŁY NR nr 3/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r, a zmienione z związku z wejściem w życie przedmiotowej uchwały: Gospodarkę odpadami stałymi prowadzona jest zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024” (2019r.), „Planem gospodarki odpadami dla gminy Ciechanów na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017” oraz „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Ciechanów” (zgodnie z uchwałą Nr XXIII/159/12 Rady Gminy Ciechanów z dnia 28 grudnia 2012r. zmienioną uchwałą Nr XXIV/172/13 Rady Gminy Ciechanów z dnia 31 stycznia 2013 r.).

stałymi prowadzona jest zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024” (2019r.), oraz „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Ciechanów” (zgodnie z uchwałą Nr XX/104/16 Rady Gminy Ciechanów z dnia 24 listopada 2016r.).

Na obszarze gminy Ciechanów zlokalizowane jest składowisko odpadów w Woli Pawłowskiej (Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych). Na terenie składowiska znajduje się także kompostownia odpadów organicznych oraz sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024, gmina Ciechanów została zakwalifikowana do regionu zachodniego.

Wywóz stałych niesegregowanych odpadów komunalnych z terenu gminy Ciechanów prowadzony jest w sposób zorganizowany przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na działalność w tym zakresie.

Właścicielem Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych RIPOK do sortowania odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych w Woli Pawłowskiej jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie. Założycielem i jedynym właścicielem Spółki jest Gmina Miejska Ciechanów. Spółka działa na obszarze miasta Ciechanów i powiatu ciechanowskiego. W dniu 22 lutego 2016 r. Sejmik Mazowiecki podjął uchwałę o wpisaniu na listę regionalnych instalacji w kraju Zakładu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi w Woli Pawłowskiej. Pozwolenie zintegrowane na prowadzenie instalacji w gospodarce odpadami dla odpadów innych niż niebezpieczne Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie uzyskało 27 listopada 2015 r. Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych zlokalizowana w Woli Pawłowskiej pracuje w systemie mechaniczno-biologicznym (MBP). Trafiają tu odpady z gmin regionu ciechanowskiego.

Na terenie gminy Ciechanów funkcjonuje system zbiórki selektywnej odpadów komunalnych, gromadzonych w pojemnikach lub kontenerach.

Postępowanie z pozostałymi odpadami, w tym niebezpiecznymi, określa aktualny WPGO, GPGO i przepisy odrębne.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów jest ich deponowanie na składowiskach. Na obszarze gminy Ciechanów zlokalizowane jest składowisko odpadów w Woli Pawłowskiej (Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych). Na terenie składowiska znajduje się także kompostownia odpadów organicznych oraz sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych. Moce przerobowe części mechanicznej to 50 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych i 5 tys. ton odpadów surowcowych selektywnie zebranych rocznie na dwóch zmianach. W części biologicznej przewidziano przetwarzanie 24 tys. ton frakcji drobnej wytworzonej w części mechanicznej i 2 tys. ton odpadów zielonych.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022-2027 przewiduje, że gmina Ciechanów została zakwalifikowana do regionu zachodniego, dla którego wskazano następujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów:

- Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów od 22 lutego 2016 r. wpisana na listę regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) w Woli Pawłowskiej (gmina Ciechanów);
- Kompostownia w Woli Pawłowskiej (gmina Ciechanów);
- Składowisko odpadów w Woli Pawłowskiej (gmina Ciechanów).

14.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ i MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Dostarczaniem energii elektrycznej na obszarze gminy Ciechanów zajmuje się spółka Energa Operator, oddział w Płocku. Zasilanie z krajowego systemu elektroenergetycznego odbywa się za pomocą linii napowietrznych wysokiego napięcia 110 kV, dostarczających energię elektryczną do 3 Głównych Punktów Zasilania GPZ 110/15 kV. Na obszarze gminy zlokalizowane są następujące napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV:

- relacji Raciąż – Niechodzin;
- relacji Ciechanów – Chrzanówek;
- relacji Ciechanów – Grudusk;
- relacji Ciechanów – Przasnysz;
- relacji Nasielsk – Ciechanów.

Dwa punkty GPZ znajdują się w rejonie administracyjnym miasta Ciechanowa (GPZ Ciechanów oraz GPZ Niechodzin), natomiast trzeci z nich położony jest tuż za wschodnią granicą administracyjną miasta (GPZ Chrzanówek).

Tabela 61 GPZ zasilający Ciechanów gminę miejską i wiejską

L.p.	Nazwa GPZ (kod)	Napięcie transformacji	Ilość transformatorów	Moc transformatorów [MVA]
1	Chrzanówek (CHN)	110/15 kV	1/2	16
2	Chrzanówek (CHN)	110/15 kV	2/2	16
3	Ciechanów (CIA)	110/15 kV	1/2	16
4	Ciechanów (CIA)	110/15 kV	2/2	16
5	Niechodzin (NCN)	110/15 kV	1/2	25
6	Niechodzin (NCN)	110/15 kV	2/2	25

źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gazową dla gminy miejskiej Ciechanów do 2030r.

Ze stacji GPZ wyprowadzone są linie średniego napięcia 15 kV w kierunku stacji transformatorowych zlokalizowanych również na terenie gminy. System elektroenergetyczny średniego napięcia obejmuje stacje transformatorowe z transformacją napięcia 15/0,4 kV.

Zgodnie ze stanem na koniec roku 2017 na obszarze gminy Ciechanów zlokalizowanych było 32,9 km linii wysokiego napięcia, 161,7 km linii średniego napięcia, 244,6 km linii niskiego napięcia oraz 129 stacji transformatorowych 15/0,4 kV (SN/NN).

Wyklucza się z zadrzewiania obszary pod liniami elektroenergetycznymi w pasach:

- dla linii 110 kV - 20 m (po 10 m w obie strony od osi linii),
- dla linii SN - 15 m (po 7,5 m w obie strony od osi linii),

oraz w pasach przeznaczonych dla infrastruktury elektroenergetycznej.

Ogólny stan techniczny urządzeń można określić jako dobry. Na bieżąco prowadzone są prace polegające na wymianie wyeksploatowanych urządzeń na nowe w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia awarii.

Istniejące urządzenia zaspokajają potrzeby odbiorców w zakresie wykorzystywanych mocy i parametrów napięcia. Aktualne wykorzystywanie transformatorów i linii niskiego napięcia zapewnia możliwość naturalnego wzrostu mocy przez istniejących odbiorców.

Sieć średniego napięcia wykorzystywana jest w stopniu umożliwiającym jej dalszą rozbudowę i podłączenie nowych stacji transformatorowych. W przypadku pojawienia się odbiorców zgłaszających zapotrzebowanie na moc rzędu kilku MW wystąpi konieczność rozbudowy istniejących GPZ, budowy nowych linii 15 kV lub budowy nowych stacji 110/15 kV wraz z liniami 110 kV oraz 15 kV.

Dla odbiorców wymagających zwiększonej pewności zasilania niezbędna jest rozbudowa linii SN w celu zasilania drugostronnego.

Konieczna będzie przebudowa sieci napowietrznych średniego napięcia na obszarach planowanego zainwestowania, gdzie występuje kilka takich linii, co utrudnia a czasem uniemożliwia racjonalne zagospodarowanie terenu.

Przy zagospodarowaniu terenu należy uwzględnić uwarunkowania z przebiegu istniejącej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej spełniając wymagania Polskich Norm oraz aktualnie obowiązujących przepisów.

W przypadku wystąpienia kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami elektroenergetycznymi należy sieci te przystosować do nowych warunków pracy określonych przez dysponenta sieci.

Na terenie gminy Ciechanów planowana jest budowa linii napowietrzno-kablowej 110 kV relacji GPZ Niechodzin – GPZ Pułtusk. Realizacja zamierzenia planowana jest na lata 2023-2025.

Na obszarze gminy Ciechanów zlokalizowane są następujące odnawialne źródła energii elektrycznej³²:

- dwie elektrownie wiatrowe w miejscowości Kargoszyn – turbina trójpłatowa o mocy 2 MW z masztem o wysokości 105 m i płatami długości 45 m;
- jedna elektrownia wiatrowa w miejscowości Gumowo – turbina trójpłatowa o mocy 2 MW z masztem o wysokości 105 m i płatami długości 45 m;
- jedna elektrownia wiatrowa w miejscowości Grędzice – turbina trójpłatowa o mocy 2 MW z masztem o wysokości 105 m i płatami długości 45 m;
- jedna elektrownia wiatrowa w miejscowości Kownaty Żędowe – turbina trójpłatowa o mocy 2 MW z masztem o wysokości 105 m i płatami długości 45 m.

W zabudowie jednorodzinnej wykorzystuje się energię słoneczną (solary). Nie jest znana liczba gospodarstw domowych wykorzystujących energię słoneczną czy pompy ciepła, ale jest ich niewiele. Generalnie na terenie gminy Ciechanów stopień wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych jest znikomy.

Odnawialne źródła energii w przyszłości będą stanowiły kilkunasto procentowy udział w krajowej produkcji energii. W przypadku gminy Ciechanów największe znaczenie ma energia słońca³³, bioenergia (biomasa) oraz biogaz rolniczy. W przypadku energii z pozostałych źródeł, w tym energii wiatru, nie istnieją aktualnie korzystne warunki do ich wykorzystania³⁴.

³² Na podstawie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

³³ Potencjalna wielkość promieniowania słonecznego dostępnego w ciągu roku na terenie województwa mazowieckiego wynosi 985 kWh/m²/rok (we wschodniej części województwa 1081 kWh/m²/rok). Pozyskiwanie energii słonecznej za pomocą kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych na terenie województwa stanowi niewielką część energii pozyskiwanej z OZE. Ma charakter lokalny i służy głównie jako uzupełnienie innych źródeł energii. Spowodowane jest to tym, że warunki meteorologiczne w naszym regionie charakteryzują się nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego. Charakter rozkładu gęstości strumienia energii promieniowania słonecznego i jego struktura wskazują na pewne ograniczenia w

Na terenie gminy nie przewiduje się dalszego rozwoju energetyki odnawialnej o mocy przekraczającej 100 kW.

14.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Przez gminę Ciechanów przebiega międzynarodowa magistrala – gazociąg tranzytowy DN 1400 „Jamał” (z tłocznia gazu Lekowo k/Ciechanowa – gmina Regimin), która dostarcza gaz do krajowego systemu przesyłowego Polski w dwóch punktach wejścia, w tym na potrzeby zasilania Warszawy – we Włocławku (województwo kujawsko-pomorskie). Plan nie zakłada modernizacji tej magistrali w najbliższym czasie.

Przez teren gminy Ciechanów przebiegają także następujące trasy gazociągów wysokiego ciśnienia:

- gazociąg DN 400 MOP 5,5 MPa relacji Płońsk – Uniszki Zawadzkie o długości około 11km;
- gazociąg DN 200 MOP 5,0 MPa Płońsk – Uniszki Zawadzkie o długości około 11km;
- gazociąg DN 100 MOP 5,0 MPa o długości około 2,4km, zasilająca stację gazową zlokalizowaną w mieście Ciechanów przy ul. Kasprzaka;
- gazociąg DN150 MOP 5,5 MPa o długości około 1,5 km zasilająca stację gazową zlokalizowaną w mieście Ciechanów przy ul. Kwiatowej.

W trakcie prac projektowych znajduje się gazociąg DN 300 relacji Ciechanów – Krasne z podłączeniem w miejscowości Gorysze do istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia.

Siec gazowa wysokiego ciśnienia jest w dobrym stanie technicznym.

Siec gazowa średniego ciśnienia na terenie gminy Ciechanów jest zasilana z sieci gazowej wysokiego ciśnienia poprzez stacje w/c I stopnia – „ul. Kwiatowa” i „ul. Kasprzaka” (zlokalizowane na obszarze miasta Ciechanów), a sieć dystrybucyjna niskiego ciśnienia poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe II stopnia i punkty redukcyjno-pomiarowe. Na terenie gminy Ciechanów występują nie występują stacje redukcyjno-pomiarowe I lub II stopnia. W Nużewie oraz w Goryszach występują zespoły zaporowo – upustowe:

- ZP Gorysze
- ZP Nużewo.

możliwości jego wykorzystania, zwłaszcza w okresie zimowym. Uznać należy, że pozyskiwanie i wykorzystanie energii słonecznej w chwili obecnej w województwie mazowieckim jest niewielkie. Można jednak zaryzykować tezę, że jest to jeden z bardziej przyszłościowych kierunków pozyskiwania energii z OZE zwłaszcza w zakresie fotowoltaiki oraz energetyki lokalnej.

34 Przy obecnych warunkach ekonomicznych i technicznych, za teren przydatny do wykorzystania energii wiatru uznaje się taki teren, dla którego średnia roczna prędkość wiatru na wysokości 70 m nad poziomem gruntu jest nie mniejsza niż 6 m/s. Dla obszaru województwa mazowieckiego dotychczas nie opracowano dokładnej mapy zasobów wietrzności. Oszacowanie zasobów energetycznych wiatru i wskazanie rejonów uprzywilejowanych wykonano na podstawie ogólnej mapy uwzględniającej wyniki obserwacji prędkości wiatru w latach 1971–2000, opracowanej przez prof. H. Lorenc. Ok. 50% województwa posiada potencjał energetyczny wiatru na poziomie powyżej 1250 kWh/m²/rok. Najbardziej korzystnym obszarem pod względem zasobów energetycznych jest generalnie zachodnia i środkowa część województwa mazowieckiego, powiaty: płocki, ciechanowski, płoński, grójecki, mławski, płoński, garwoliński. Oprócz dużych systemowych farm wiatrowych na terenie województwa mogą być instalowane elektrownie autonomiczne małej mocy np. dla potrzeb rolnictwa, pompownie wiatrowe. Jedną z podstawowych wad elektrowni wiatrowych jest niemożność pracy ciągłej tych siłowni. Spowodowane jest to niestałością wiatrów wiejących na terenie województwa mazowieckiego, a zatem pozyskiwanie energii elektrycznej z farm wiatrowych może stanowić jedynie uzupełnienie innych źródeł energii, które są w stanie produkować energię w sposób ciągły. Dodatkowym czynnikiem przemawiającym przeciwko instalowaniu na terenie gminy wież elektrowni wiatrowych jest ich uciążliwość dla środowiska. Powodują niekorzystne zmiany w krajobrazie, są hałaśliwe oraz zakłócają sezonowe migracje ptaków.

Sieć gazowa na terenie gminy Ciechanów funkcjonuje w sołectwach: Gąski, Kargoszyn, Mieszki-Rożki, Pęczcin oraz Ujazdowo. Jej długość na koniec roku 2016 wynosiła 49 453 m, w tym 32 625 m sieci przesyłowej (wysokiego ciśnienia) oraz 16 828 m sieci rozdzielczej (średniego ciśnienia). Zgodnie z danymi GUS w 2016 r. do sieci przyłączonych było 194 budynków (w tym 160 do budynków mieszkalnych). Odbiorcami gazu było 244 gospodarstw z czego 105 gospodarstw wykorzystywało gaz do ogrzewania. Z sieci korzystało 766 mieszkańców zużywając 404,4 tys. m³ gazu.

Obecnie na terenie gminy Ciechanów realizowane są inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej na terenie miejscowości Pęczcin (w ul. Wspólnej i Leśnej), Chruszczewo (w ul. Jaspisowej, Bukowej, Lipowej, Mławskiej i Jesionowej), Ujazdówek, Kargoszyn (w ul. Kargoszyńskiej) oraz Władysławowo (w ul. Ciechanowskiej).

Dla istniejących i projektowanych gazociągów wyznacza się strefę kontrolowaną tj. obszar, w którym przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się transportem gazu ziemnego podejmować będzie czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość i prawidłowe użytkowanie gazociągu. W strefie kontrolowanej nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągów podczas ich eksploatacji. Dopuszcza się za zgodą operatora sieci gazowej, urządzenie parkingów nad gazociągami.

Ograniczenia w sposobie zagospodarowania terenu wynikające z przebiegu gazociągu tranzytowego Jamał – Europa Zachodnia obejmują pas o szerokości 200 m (po 100 m z każdej strony gazociągu).

Dla gazociągów wysokiego ciśnienia DN 400, DN 200, DN 150 oraz DN 100, które zostały zbudowane przed dniem 12 grudnia 2001, obowiązują szerokości stref kontrolowanych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013 poz. 640). W granicach strefy kontrolowanej nie należy wznosić obiektów budowlanych, urządzać stałych składów i magazynów oraz podejmować działań mogących spowodować uszkodzenia gazociągu podczas jego użytkowania. W odległości mniejszej niż 2,0m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN 100, DN 150, DN 200 oraz w odległości mniejszej niż 3,0m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN 400 nie mogą rosnąć drzewa.

14.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ

Na obszarze gminy Ciechanów nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Zabudowa ogrzewana jest z indywidualnych źródeł energii, poprzez urządzenia zasilające poszczególne obiekty lub grupy obiektów zlokalizowanych w sąsiedztwie.

Źródłem energii cieplnej są paliwa stałe (węgiel, koks, ekogroszek, drewno), gaz lub olej opałowy.

Sposób zagospodarowania oraz charakter zabudowy na obszarze gminy predysponują do indywidualnego sposobu ogrzewania obiektów.

14.6. TELEKOMUNIKACJA

Telefonia przewodowa obejmuje teren całej gminy, zaspokajając w 100% potrzeby mieszkańców w zakresie łączności. Wszystkie miejscowości gminy są podłączone do sieci telefonicznej, jednak stopień stefonizowania obszaru gminy zależy od odległości obiektów od centrali telefonicznej i w mniejszym stopniu innych uwarunkowań (zainteresowanie i możliwości ekonomiczne mieszkańców).

Usługi telekomunikacyjne zapewnia również system telefonii bezprzewodowej wszystkich operatorów sieci komórkowej. Istnieją tu także dobre możliwości odbierania programów radiowych i telewizyjnych.

Na obszarze gminy zapewniony jest też ogólny dostęp do Internetu.